STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 08275

VI ZOGT DER FETER

Sem Liptsin

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol
of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from
a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights
in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain
or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.
If you hold an active copyright to this work – or if you know who does –
please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ווי זאָגט דער פֿעטער

ווען אַ וואָרט — איז אין אָרט

אַ וואָרט קאָן זיין טעמפּ ווי אַ פֿאַרזשאַווערטער טשוואָק.
אַ וואָרט קאָן זיין קלינגענדיג ווי אַ זילבערנער גלאָק.

אַ וואָרט קאָן אַריינשניידן ווי אַ חלף זיין שאַרף.
אַ וואָרט קאָן רירן ווי דער קלאַנג פֿון אַ האַרף.

אַ וואָרט קאָן אַ סך מיינען, אין צייט און אין אָרט.
אַ וואָרט קאָן אויך ווערן, פֿון אַ טראָפּן — אַ קוואָרט ..

סעם ליפּצין
(אַנקל סעם)

ווי זאָגט דער פעטער

אַפֿאָריזמען,
עפּיגראַמען,
סאַטירישע פּערלען און גראַמאַוואָלעלען

פאַרלאַג „אמכאַ" • ניו יאָרק, 1960

SAM LIPTZIN, 2815 Barker Avenue, Bronx 67, N. Y.

ווי זאָגט דער פעטער
AS UNCLE SAYS

Copyright, 1960, by
SAM LIPTZIN
New York, N. Y.

PRINTED IN U.S.A.

פראָמפּט פּרעס
113 — 4טע עוועניו, ניו יאָרק 3, נ. י.
209

פונ׳ם זעלבן מחבר:

גוט מאָרגן
אַ פריילעכס
קריג און זיג
קאַמפלוסטיג
לאָמיר זינגען
ניט געדאַיגעט
אַ גוט־יאָנטעוו
הערט אַ מעשה
רויטע פעפערלעך
פאַר רייטע אָונטן
שפּיל — צום ציל
אַמאָל איז געווען...
לעבעדיג און לוסטיג
פאַר פרייד און פרידן
מיט געזאַנג אין קאַמף
געקעמפט און געלאַכט
אַ וואָרט פאַר אַ וואָרט
צע־לאַכ־עס די טרערן
אויף לייטיש געלעכטער
איך לאַך פון דער וועלט
פראָ־יאָקאַטאָרן, אַ שאַנד פאַרן
אידישן פאָלק! (פאַמפלעט)
קוועקזילבער׳ס פענשטיפערייען
„אין ספּאַיט אָוו טיערס“ (ענגליש)
אויף וואַקאַציע
פאַר קליין און גרויס

גרייט צום דרוק:

1) „נעכטיגע טעג“ (מעשה׳לעך
פון די קינדער־יאָרן)
2) „פון שטאָט צו שטאָט“
(רייזע עפּיזאָדן)
3) מאָנאָלאָגן, הומאָר
און וויצנשאַפט

נוצן דעם מאַטעריאַל פונ׳ם בוך פאַר איבערדרוקן, איבערזעצן, אָדער באַנוצן אויף דער
בינע, ראַדיאָ און טעלעוויזיע — איז פאַרווערט אָן אַ דערלויבעניש פון מחבר.

אינהאַלט

זייט

ווען אַ וואָרט — איז אין אָרט 1
אַ וואָרט פון מחבר 7

א) פרילינג און האַרבסט

מיר מוזן היטן דעם גאָרטן 15
אַלע ווילן זומער ! 15
דער העלד — פון פעלד 16
די זון גייט ניט אונטער 16
צום נייעם מאָרגן 17
בלומען 17
אַ נאַטירלעכער גאַנג 18
דער מאָרגן וועט קומען 18
אַ ווינטערדיגע חתונה׳קע 19
דעם אָרעמאַנס בטחון 19
אַ גאַסט אין שטעטל 20
שנייאיגע פאַנטאַזיעס 20
גרינס און שניי — ווי אַנדערע צוויי .. 20
די „פלו״ — לאָזט ניט צורו 21
עס קומען בלומען 22
ערגעץ בליט 22
מ׳מוז זיך היטן — פון פאַראַזיטן .. 23
גיט־פרייקינג, לחיים ! 23
האָט זיך צע׳זמר׳ט דער זומער 24
„ס׳קאָצל קומט״ 24
ער האָט זיך פיין „געפיקסט״ 25
אַ נייע נעסט 26
אייז — אַנשטאָט שפּייז 26

ב) לעבן און קאַמף

וואָס מיינט אַ פּירער ? 27
אַ מייסטער אויף מיין טייסטער 27
כ׳זוך יעדן טאָג — פּראָספּעריטי אויפן
ראָג 28
פּאַרטיק אַ הויז 28
„לעיבאָר דעי״ 29
זיי מיר ניט קיין פעטער 29
גיי „רעטאַיער״ 30
אַלץ בראַנד טייער — אַזוי אויך
שטייער 30
גאַסן — אין די אָרעמע גאַסן 31
ער קאָן ניט פאַרשטיין 31
אַ שפּרונג — צו אַלט און צו יונג .. 32
גוט, גוט — נאָר שלעכט 32
ער ווייסט שוין יעם טעם 33
„די איט יירסעלף״ 34

ג) גראַבאַנאַלאָגן

„געפּייערט מיין באָס״ 35
אַן אַפּענער „21״ 38
מאַמע־לשון 40

ד) אין „פּעיאָלאַנד״

אַ טריאָ — רעסעסיע, דעפּרעסיע,
אַגרעסיע 42
יעדער פּעו׳טער — אַ צעשטערטער .. 42
דער רייכער אַנקל סעם 43
עס שטייגט און שטייגט 44
שיי־עם און „שעלטער״ 45
קלאַפּט אַ טויב אין שויב 45
באַנקראָטן — ווי אויף נאָטן 46
אויל אויפן פייער 46
אַ מענטש — איז אַ מענטש 47
דער פּאָליטישן 47
גיטאָ קיין נייעס 48
פון איין זייט שאַלט — פון צווייטן
פּאַלט 48
שאַ — דער טאַטע שלאָפט 49
אויפן וואָל סטריט בית־עולם 49
רעאַקציע באַגריסט — ניט אומזיסט .. 50
די בוואַליעס — קריגן במאַליעס 50
חסר דעה — און האָט די דעה 51
דער שיואָם — פון אַטאָם 52
אַ „מייסטער״ אויף מיין טייסטער ... 52
קריזעס, שמיזעס — אָט דאָס איז עס .. 53

דער פליער 53
מעקסי, טעקסי — און טעקסעס 54
„קאַלטס און וואַרעמס" 54

ה) „די וועלט פון מאָרגן"

סאָוועטנלאַנד 55
סאָוועטישע אויסשטעלונג 55
דער מענטש איז מקנא — די
אָבעזיאַנע 56
„ספוטניק" און „עקספּלאָרער" —
הימלישע פּאָרער 57
דער „לוניק" — שיינט זוניק 57
שלום — דורך הימל, ים און ערד .. 58

ו) לזכרון

משה אָלגין 59
עס לעבט זיין ירושה 61
אונדזער דבורה 62
זייט פאַרגעסן — ניט פאַרגעבן 63

ז) משלים

דער אָדלער און דער הונט 64
דער העלפאַנט און דער אייזל 65
פריי ווי אַ פויגל 66
די נאָדל מיטן פאָדים 67
מיט הויך און ריח — האָט ער כוח .. 68
צווי שיך — צעשעמט זיך 69
דאָס צעפוילטע מוז פאַלן 70

ח) יום־טוב׳דיגס

פאָלקס מאַמע — פרייהייט 71
צווישן אייגענע איבערן לאַנד 71
עס בענקט זיך 72
אַ גוט יאָר 72
אַז אָפּן ברחוול צו מיין געליבטער .. 73
אַ סאַלוט די פרויען — וואָס העלפן
בויען ! 74
ברודערשאַפט וואָך 74
לחיים, ישראל ! 75
זינגט לידער — שוועסטער און
ברידער 76
לאָמיר זינגען אַ נייעם ניגון 76
דאָס לעבן דערגאַנצן — מיט זינגען
און טאַנצן 77
עס לעבט דער ערשטער מאַי 77
ס׳ווערט וואַרעם — פון אַ געזאַנג
אַלאַרעם 78
לחיים פאַרן „פּאַטערס טאָג" 78
אייך שלום עליכם 79
גוט יום־טוב מאַמע 80
היינט איז די מאַמע — אַ דאַמע 80
פון דער מאַמעס וועגן 81
א גוט יאָר אייך ! 82
שלום עליכם — צום נייעם יאָר . . 82
אלול טעג 83
די אליל בלעטער — זאָגן אָן דעם
ווינטער 83
על חטא שחטאנו — מיט אַ כוונה .. 84
היום הרת עולם — געגן אַטאָמישן
גולם 85
צרות — אויף כפרות 86
די סוכה 86
לאָמיר בויען אַ סוכת שלום ! 87
ער דערשמעקט יום־טוב 87
חנוכה ניסים 88
חנוכה יום־טוב 88
ער האָט ליב חנוכה 88
די אימפעריע ממשלה — קריגט המנס
מפּלה ! 89
המן — אונטער אַן אַנדער נאָמען .. 89
ראַמט אויס דעם חמץ 90
מכות כשר לפּסח 91
דער שוחט מיטן חלף — זאָגט לא מיט
אַן אַלעף 92
שבועות׳דיג 92

ט) גוט יום־טוב ווערטלעך .. 93

ווער איז אַ איד ? 105
שיינקייט 105
אַ מינק־קאָוט — צי הויזן ? — שווער
צו לייזן 106

י) אַפאָריזמען און עפּיגראַמען 107

אויסצוגן פון קריטיקער און שרייבער 204
אַ דאַנק — דעם בוך־קאָמיטעט
און ספּאָנסאָרס 207

שער־בלאַט געצייכנט — פון משה קיש

ווער האָט מיך געמאַכט צום שרייבן?

אַ וואָרט פון מחבר

מיט דעם בוך, וואָס איר האַלט אין האַנט: „ווי זאָגט דער פעטער", דערגרייכט די צאָל פון מיינע אַפאָריזמען און עפּיגראַמען צו העכער דריי טויזנט: אַריבער צוועלף הונדערט אין מיין בוך „אַ וואָרט פאַר אַ וואָרט", העכער צוועלף הונדערט אין אָט־דעם בוך, און אַרום טויזנט אין דעם בוך „אויף וואַקאַציע" און אַנדערע פון מיינע ביכער.

אין אָט־דער צאָל רעכן איך ניט אַריין די אַנדערע בקצור'דיגע שאַפונגען, ווי סאַטירישע פערזן, משלים, אַנעקדאָטן, שפּאַסן זאָגעלעך און פּעפּערלעך — וואָס איז ניט מעגלעך אויסצורעכענען.

פאַרשטייט זיך, אַז אין דער צאָל זיינען פאַראַן „געלונגענע און ניט געלונגענע", וואָס איך לאָז איבער פאַרן לייענער צו באַשטימען...

איך באַטראַכט דעם אַפאָריזם, דעם משל און עפּיגראַם פאַר אַ מיטל, וואָס זאָל העלפן אין אַ שמועס גרינגער צו מאַכן אַרויסצוברענגען אַ געדאַנק.

ווי זאָגט דער פעטער אינעם בוך: „אַן אַפאָריזם, אַ גלייך וואָרט — שפּאָרט אַמאָל רייד אַ קוואָרט"...

צווישן די שאַפונגען אין צעטל פון מיינע זעקס־און־צוואַנציג ביכער און ביכלעך, געהערן צו אַ באַזונדער קאַטעגאָריע די זאַמלונגען „אַ וואָרט פאַר אַ וואָרט" און איצט — „ווי זאָגט דער פעטער".

דערפאַר געפין איך פאַר נויטיג ביי דער געלעגנהייט צו באַקאַנען מיינע לייענער דערמיט, ווי אַזוי איך בין אַרויף אויף די רעלסן פון געדאַנק אָפּצוגעבן מער צייט פאַר מיינע „איינאָטעמדיגע" געדאַנקען, ווי צו מיינע גרעסערע אַרבעטן: הומאָרעסקעס, דערציילונגען, טעאַטער־שפּילערייען, הומאָריסטיש־סאַטירישע לידער, מאָנאָלאָגן און פען־שטיפעריי.

הויבט זיך אָן מיין פען־געשיכטע אָט אַזוי:

ווען איך בין אַלס אַ אינגל געקומען, אין 1909, קיין אַמעריקע, האָט מיר מיינער אַ פעטער באַלד אָנגעוויזן, אַז איך דאַרף זיך אָנשליסן אין דער שניידער־יוניאָן (געוועזענע „יונאַיטעד גאַרמענט וואָירקערס"). אין דער־זעלביגער צייט האָט ער מיר געגעבן צו פאַרשטיין, אַז אַן אַרבעטער דאַרף באַלאַנגען צו דער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי, דאַרף ווערן אַ בירגער, און העלפן אין דער אַרבעט — דורך אַרבעטן, שטימען און דערוויילן סאָציאַליסטישע פאָרשטייער, וואָס זאָלן דינען די אַרבעטער־מאַסן.

אַזוי בין איך געוואָרן אַ מיטגליד אין דעם ניו־יאָרק דאַון־טאַון בראַנטש פון דער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי, ניט האָבנדיג קיין גענויען באַגריף, וואָס עס מיינט „סאָציאַליזם", חוץ וואָס איך האָב געפילט אינסטינקטיוו, אַז דאָס מוז זיין גוט פאַר די אַרבעטער און די אָרעמע מאַסן.

מיין אַקטיוויטעט איז דאַן באַשטאַנען אין העלפן אין די קלוב־צימערן פון דעם סאָציאַליסטישן בראַנטש, און אין צייט פון די וואַלן (אָפט אויך ביי אַנדערע געלעגנהייטן) אין ברענגען די „פּלאַטפאָרמע" (אַ געוויסן מין לייטער־אויפשטעל פאַרן רעדנער), פאַרשפּרייטן פלוג־בלעטלעך און פאַרקויפן פּאַרטיי־ליטעראַטור אויף די ראָגן פון דער אידישער איסט־סאַיד, וואו די מערסטע אַרבעט איז אָנגעפירט געוואָרן אויף אידיש צווישן די אַרבעטנדיגע מאַסן, פעדלער און ניי־געקומענע אָרעמע אימיגראַנטן.

איין מאָל אין אַ פרייטאָג אויפדערנאַכט טו איך מיין באַשטימטע אַרבעט, ברענג די פּלאַטפאָרמע אויף ראַטגער סקווער, לעבן פאַנטאַן, וואו עס איז שוין געווען אַ שטענדיגע אינסטיטוציע פאַר סאָציאַליסטישע אויפקלערונג־אַרבעט. גאָר גיך האָט זיך צונויפגעקליבן אַ היפשער, פרייגטלעכער עולם פון דער איסט־סאַיד. מיר האָבן זיך גענומען פאַרשפּרייטן די בלעטלעך, פאַרקויפן פּאַמפּלעטן. נאָר — דעם באַשטימטן פאָרזיצער און רעדנער האָט מען נאָך אַלץ ניט געזען.

אין עטלעכע מינוט אַרום איז געקומען דער רעדנער, וועלכער האָט שוין געהאַט אָפּגערעדט אויף אַ צווייטן מיטינג און האָט אונדז געלאָזט וויסן, אַז ער וויל גיכער אָפּרעדן דאָ, ווייל ער דאַרף נאָך שפּעטער רעדן ביי אַ גרעסערער פאַרזאַמלונג אין קלינטאָן האָל.

מיר זוכן אַ פאָרזיצער צווישן דער שטענדיגער גרופּע מענטשן, וואָס העלפן אין דער אַרבעט. איינער בעט אַ צווייטן, און קיינער וויל ניט נעמען

אויף זיך די אַרבעט צו ווערן דער פּאַרזיצער.

דער רעדנער איז געווען ווילִיאַם קאַרלין, דער סאָציאַליסטישער טוער. דערלאַנגט ער מיך אַ נעם פאַר דער האַנט און זאָגט אַזוי: „גיי־אַרויף אויף דער פּלאַטפאָרמע, זאָג עטלעכע ווערטער עס זאָל צוקומען נאָך מענטשן, און שטעל מיך פאָר פאַרן רעדנער“.

איך בין אַרויף אויף דער פּלאַטפאָרמע אַ היפּש ביסל צעשראָקן, נאָר ווי גיך איך האָב אײַנגעשטילט דעם עולם און געבעטן די אַרומיגע צוצוקומען נעענטער, האָט זיך מיר „געגומען רעדן“ און עס האָבן זיך ביי מיר ווי אַרויס־געכאַפּט אַ פּאָר שפּאַסיגע באַמערקונגען וועגן דעם. ווי אַזוי איך בין היינט צום ערשטן מאָל אַ פּאַרזיצער, דערנאָך אַ פּאָר „ווערטלעך“ וועגן טאַמאַני האָל.

ווען איך האָב דערהערט ווי דער עולם לאַכט געשמאַק, האָבן זיך ביי מיר גענומען שיטן ווי פון אַרבל וויצן, פאַרגלייכונגען צווישן די סאָציאַליסטן און די אַנדערע פּאַרטייען און — איך האָב פאַרגעשטעלט דעם רעדנער ווילִיאַם קאַרלין.

דער רעדנער האָט באַלד געמאַכט אַ פּאָר קאָמפּלימענטן אויף מיין רע־דענונג וועגן דעם, וואָס איך האָב אים געזאָגט, אַז איך קאָן טראָגן אַ פּלאַט־פאָרמע, אָבער גאַרניט זאָגן אויף דער פּלאַטפאָרמע... ער האָט דערביי איבערגעזאָגט מיין „זאָגעלע“, וואָס איך האָב געזאָגט פאַרן עולם, אַז אַלס שניידער־אינגל ווייס איך, אַז „יעדער מענטש טראָגט אַ קאַפּאָטע, אָבער ניט יעדער איינער קאָן אויפנייען אַ קאַפּאָטע“... וואָס האָט געמיינט: טראָגן אַ פּלאַטפאָרמע איז איין זאַך און רעפּרעזענטירן די פּלאַטפאָרמע פון דער פּאַרטיי איז אַ צווייטע זאַך...

דער מיטינג האָט זיך פאַרענדיגט. מיר האָבן אַריינגעטראָגן די פּלאַט־פאָרמע אין די קלוב־צימערן און אַוועק צום גרויסן מיטינג אין קלינטאָן האָל.

ערשט דאָרטן אין קלינטאָן האָל, זיצנדיג אין אַ זייט צו הערן און לער־נען פון די רעדנער, שטעלט מען פאָר ווילִיאַם קאַרלינ'ען. ער הויבט־אָן אין זיין רעדע באַלד צו דערציילן, ווי אַזוי אַ „גרין“ אינגל איז היינט ביי זיינעם אַ מיטינג אויף ראַטגערס סקווער געווען צום ערשטן מאָל אַ פּאַר־זיצער און ער האָט באַלד גענומען איבערגעבן אַלץ וואָס איך האָב געזאָגט. דער עולם האָט געשמאַק געלאַכט. נאָר איך האָב זיך איינגענורעט אין זיך אַליין, ווי אַ באַאיוו אינגל, וואָס קריגט אַ קניפּ אין בעקל פון רבי'ן. איך האָב זיך געשראָקן, מ'זאָל מיך ניט דערזען און דערקענען.

פון דעמאָלסט־אָן בין איך „דערהויבן“ געוואָרן: ניט נאָר געבראַכט די פּלאַטפאָרמע, נאָר — געווען פּאַרזיצער אויף דער פּלאַטפאָרמע...

אַזוי ביי איך דערגאַנגען צו אַ צווייטן עפּיזאָד, וואָס האָט מיך דערמו־טיגט צו פאַרטראַכטן און שאַפן אַ משל, אַרויסזאָגן אַן אַפאָריזם, אַ גלייכ־ווערטל, א. אַז. וו.

איין מאָל איז מיר אויסגעקומען צו זיין פאָרזיצער, אויפהאַלטן און אונ־טערהאַלטן דעם עולם, ביז עס וועט אונטערקומען דער רעדנער.

איך שטיי אויף דער פּלאַטפאָרמע און דערצייל דעם עולם, ווי גוט עס איז סאָציאַליזם, וואָס סאָציאַליזם קאָן אַלץ אויפטאָן פאַר די אָרעמע פאָלקס־מאַסן. איך ווייז־אָן אויף די סוועט־שעפּער פון איין זייט, אויף דער רייכקייט פון די באַלעבאַטים — פון דער צווייטער זייט; אויף אונזערע וואוינונגען אין דער איסט־סאַיד, און אויף די רייכע וואוינונגען אַפּטאַון. איך באַשפּרינקל מיין רעדן מיט משלים, אַפאָריזמען, עפּיגראַמען, וואָס פאַלן מיר איין אין פאַר־לויף פון מיין רעדן.

אינמיטן פון די רייד האָב איך דערזען אַנקומען דעם רעדנער און וויל אים פאָרשטעלן. נאָר איינער פון די צוהערער האָט אויסגעשריען: „אַז סאָ־ציאַליזם איז גוט, ווייסן מיר; אָבער ווי מאַכט מען דאָס?“

איך האָב זיך אין דעם מאָמענט דערפילט הילפלאָז, ניט ווייסנדיג וואָס צו ענטפערן. אָבער באַלד איז מיר איינגעפאַלן אַ משל, וואָס האָט מיך גע־ראַטעוועט.

איך נעם דערציילן: לעבן מיר, אין בעקעריי, איז אַריינגעקומען אַ פרוי קויפן טאָרט. די פאַרקויפערין שניידט־אָפּ אַ שטיק טאָרט און גיט דער פרוי צו פאַרזוכן. די פרוי האָט זיך פאַסמאַקעוועט: זייער גוט, אַ מחיה, מלא־טעם. נאָכדעם ווי זי שלינגט־אַרונטער דעם ביסן, פרעגט זי די פאַרקוי־פערין: „זאָגט מיר, איך בעט אייך, ווי אַזוי מאַכט איר דאָס?“

צעלאַכט זיך די פאַרקויפערין און ענטפערט איר: „איך ווייס אַז ס'איז גוט, דערפאַר שטיי איך דאָ דאָס צו פאַרקויפן. אָבער אויב איר ווילט וויסן, ווי מען מאַכט דאָס, דאַרפט איר פרעגן דעם בעקער“. און באַלד האָב איך פאָרגעשטעלט דעם בעקער, דאָס הייסט, דעם רעדנער, וועלכער האָט זיין גאַנצע טעמע געווידמעט דער פראַגע: „ווי אַזוי צו מאַכן דעם טאָרט“ — ווי צו ברענגען סאָציאַליזם.

אינטערעסאַנט איז: ווען איך בין אויף צימאַרגנס אַריין אין דער בעקעריי לעבן הויז קויפן אַ ברויטל, הער איך ווי אַ פרוי דערציילט איבער פאַר דער באַלעבאָסטע פון דער בעקעריי, ווי זי האָט נעכטן געהערט אַ אינגל רעדן אויף ראַטגערס סקווער, און זי גיט דערביי איבער דעם משל פונם בעקער מיטן נמשל ווי צו מאַכן סאָציאַליזם. דאָ האָב איך דערפילט דעם ווערט פון אַ משל. און אַ גלייכוואָרט: אַדאַנק דעם משל האָט שוין די פרוי פאַרשפּרייט דעם נמשל, און דאָס איז דאָך געווען מיין ציל.

נאָך אַ דערפאַרונג, וואָס האָט מיך אַ שטויס געטאָן צו באַשפּרינקלען דאָס רעדן מיט הומאָר־געווירצן, איז געווען אַזאַ פאַל:

איך ברענג די פּלאַטפאָרמע אויף ראַטגערס סקווער, עס קלייבט זיך גלייך צונויף אַן עולם. נאָר דער ערשטער רעדנער, וועמען איך דאַרף

פאַרשטעלן, האָט אַלעמאָל ליב געהאַט דעם טרונק, ס׳הייסט — פאַרוויקן״ די ליפּן... זאָגט מיר איינער, וואָס איז מיט אים געקומען: „דו קענסט באַלד עפענען דעם מיטינג. איך גיי נאָר אַריין אויף אַ מינוט צו יצחק גאָלדבערג׳ן אין ווייך־געשעפט (דאָס איז געווען אַ באַוואוסטע „אינסטיטוציע״ פון געטרונקענע אויף איסט־בראָדוועי). מיר וועלן באַלד זיין צוריק״.

איך עפן דעם מיטינג, נאָר איך פיל, אַז מיין „באַגאַזש״ לאָזט זיך באַלד אויס, און איך זע ניט דעם רעדנער.

דערקלער איך דעם עולם, אַז דער רעדנער וועט באַלד זיין; ער איז געוויס אַריין כאַפּן אַ „קאַווע״... און איך דערצייל זיי אַ מעשה: אין מיין שטעטל פלעגט קומען אַ טעפּער פאַרקויפן כלים. ער האָט אויך געהאַט עטלעכע פּאַסאַזשירן אויף צו פירן צוריק אין זיין שטאָט אַריין.

איין מאָל, ווען ער האָט פאַרקויפט אַלע טעפּ און די פּאַסאַזשירן זיינען שוין געזעסן אין וואָגן, פרעגן זיי זיין פרוי, וואו איז דער טעפּער און וואו איז דאָס פערד?

פאַרענטפערט זיך די פרוי: „ווען אַ פערד איז דאָרשטיק, קאָן ער ניט לויפן; האָט מיין מאַן אים גענומען אָנפּאָיען [אָנטרינקען]. אָבער זיי וועלן באַלד זיין״.

אין די רייד האָט איינער דערזען ווי דער רעדנער איז אַרויס פונעם ווייך־געשעפט. וואָס איז געווען דערביי. און ער האָט אַ זאָג געטאָן צו מיר אינטערהויך: אָט גייט שוין דאָס פערד — ער איז שוין ,אָנגעפּאָיעט׳.״

איך האָב זיך אַביסל פאַרלאָרן פון מיין אייגענער „חכמה״ און גלייך פאָרגעשטעלט דעם רעדנער.

דער רעדנער האָט גערעדט זייער וואַרעם און אינטערעסאַנט. ווען ער האָט געענדיגט, האָט איינער אינמיטן פון אַפּלאָדירן אויסגערופן: וואָס טויגן מיר די קונצן, אַז „מ׳פּאָיעט״ טאַקע אָן דאָס פערד, פאָרט עס גאָר אַנדערש...

דער רעדנער האָט ניט געוואוסט וועגן וואָס דאָ האַנדלט זיך. דער עולם האָט האַרציק געלאַכט. נאָר איך האָב עפּעס געלערנט פון דער דערפאַרונג, ווי פאָרזיכטיג מ׳דאַרף זיין מיט דעם שאַרף פון „אַריינזאָגן״...

געווען איז אויך אַ פאַל, ווען דריי צדדים האָבן געפּרוּווט אויסטייטשן מיינס אַ מעשה׳לע יעדער איינער אויף זיין אופן, וואָס זאָל אים דינען פאַר זיין צוועק.

מיר, די פּראָגרעסיווע אַרבעטער. האָבן אָנגעפירט אַ קאַמף אין דער „אַמאַלגאַמעיטעד״, אין דער שניידער־יוניאָן, צו פאַראייניגן דריי באַזונדערע לאָקאַלן אין איין לאָקאַל, כדי ניט צו לאָזן די באַלעבאַטים און גלייכצייטיג די ביוראָקראַטן פון דער יוניאָן אויסצונוצן איין לאָקאַל געגן צווייטן.

איך בין דאַן געווען דער פאָרזיצער פונם אָפּערעיטאָר־לאָקאַל פינף און גערופן צו אַ פאַראייניגונג מיט די שניידער און פרעסער אין איין לאָקאַל.

כדי צו שטאַרקן מיינע אַרגומענטן, האָב איך זיי געגומען דערציילן אַ מעשהלע פון „אַ שניידער׳ס חלום״.

אין מיין רעדן האָב איך געגומען וועבן דאָס מעשה׳לע אַזוי:

אַ שניידער איז איינגעשלאָפן ביי דער אַרבעט אויף זיין טיש. אין שלאָף האָט ער דערהערט אַ קריגעריי צווישן זיינע געצייג.

דער פינגערהוט האָט זיך צע׳טענה׳ט, אַז ער איז דער שפּיץ־פינגער, אַן אים וואָלט קיין נאָדל ניט געקאָנט דורכקריכן איר שווערן וועג אין דעם געוואַנט... האָט די נאָדל זיך אויפגעשטעלט און געגומען „שטעכן״ אויף צוריק: „העי, דו לעכערדיגער נאַר! דיין גאַנצער כוח איז דאָך אַ פינגער־הוט די גרויס. דו פאַרמעסט זיך מיט מיר? וואָס איך האָב קראַפּט אין שפּיץ נאָדל, האָסטו דאָך ניט אין דיין גאַנצן קיילעכדיגן בייכל״...

דאָ האָט דער פאָדעם זיך גענומען פּלאָנטערן, דרייען און וואַרפן: „זעט נאַר, ווער עס רעדט — גאַנצע מאַכערס. ווען ניט איך, דער פאָדים, וואָס האַלט דעם געניי צוזאַמען, וואָלטן דאָך אַלע מענטשן אַרומגעגאַנגען נאַקעט״...

דאָס פּרעס־אייזן איז באַלד געוואָרן אַן „אָנגעצונדענער״. ער האָט זיך גענומען קאָכן און ברענען: קוקט נאָר אָן די נאַרישע באַרימער! סך־הכל, ווען איך פאַרגלעט אַלץ ניט, פּרעס ניט אויס זייערע קנייטשן און פאַלדן, וואָלט זייער אַרבעט אַ שיין פּנים געהאַט!...

און די ניי־מאַשין האָט דאָס דערהערט, האָט זי גענומען לויפן און זשומען מיט איר כּר פּענדיגער שטימע: „טשערפּאַכעס וואָס איר זיינט! ווען ניט איך, וואָלט איר דאָך פאַרלאָרן געגאַנגען מיט אייער קריכן. דאָס וואָס איך פאַר־אַפּ אין אַ מינוט, דאַרף אייך דאָך נעמען וואָכן...

ווען די שער האָט דאָס מיט אירע צוויי אויערן דערהערט די רייד, האָט זי זיך אָנגעשטעלט מיט כעס און זיך אַ לאָז געטאָן מיט אירע צוויי שפּיצן גרייט אַלעמען צו צעשניידן: „איר גאַרנישטן, איר פּיפּערנאָטערס, וואָס מאַכט איר פון זיך אַ וועזן? ווען ניט איך, די שער — ווען איך צעשניד ניט די סחורה, וואָלט איר דאָך אפילו אויף דער וועלט ניט געווען. ווען איך שנייד ניט אָן, האָט איר דאָך ניט וואָס צו טאָן״...

ווי גיך די שער האָט אָבער גענומען טאַנצן אויפן טיש מיט אירע שפּיצן, האָט דער שניידער אויפגעציטערט אין זיין חלום און אין זיין טיפן שלאָף זיך צעשריען:

— איר זיינט משוגע, צי וואָס? ווייסט איר ניט, אַז אַלע זיינען וויכ־טיג, ווען מ׳איז צוזאַמען. יעדער איינער קאָן ביישטייערן דאָס, צו וואָס ער איז באַשאַפן. אָבער זייט וויסן, אַז ווען ניט איך, דער שניידער, וואָס האַלט אייך צוזאַמען פאַראייניגט ווי איין פאַמיליע ביים טיש, וואָלט איר דאָך ניט געווען קיין געצייג, נאָר ברוך און שטויב. צוזאַמען, איך מיט אייך, און איר

מיט מיר — זי'נען מיר אַ כּוח, וואָס זעט זיך אָן אין לעבן. און מיר צו־זאַמען קאָנען באַקליידן די וועלט.

אַ ביזנעס־אַגענט (אַ „וואָקינג דעלעגאַט") פון דעם פּרעסער־לאָקאַל, וואָס האָט זיך צוגעהערט צו די רייד, און אויך אַ טוער פון דעם שניידער־לאָקאַל, האָבן באַלד אויסגענוצט דאָס מעשהלע ביי זייערע לאָקאַלן פאַר זיך.

דער ביזנעס־אַגענט, וועלכער איז געווען אַ פּראָסטער חי־וקים, האָט געהאַט אינזינען זיינע אינטערעסן. עס איז געווען פאַר די וואַלן, איז ער אַרויף צו זיין מיטינג און געפּרואווט איבערגעבן מיין מעשה'לע אויף זיין אופן מיט זי'נעם אָן אויספיר: אַז דער „שניידער", דאָס הייסט, דער כּוח, וואָס האַלט צוזאַמען די אַרבעטער, איז דאָס דער ביזנעס־אַגענט. און אַדאַנק אים האָבן די פּרעסער אַ לאָקאַל פאַר זיך.

ביי דעם שניידער־מיטינג האָט שוין דער שניידער־טוער פון לאָקאַל געפּרואווט אויסנוצן דאָס מעשהלע און האָט שוין אַזוי אויסגעטייטשט, אַז דער „שניידער", ס'הייסט, דער שניידער לאָקאַל, איז דער וויכטיגסטער פון אַלע לאָקאַלן. די אָפּערעיטאָרס און פּרעסערס זיינען ניט מער ווי געצייג, אָבער דער שניידער — איז דער אמת'ער שניידער...

ערשט נאָכדעם ווי זיי האָבן געפּרואווט צו צעדרייען דעם געדאַנק פון דער מעשה'לע, איז אָבער דער אמת'ער געדאַנק געוואָרן זייער פּאָפּולער צווישן די אַרבעטער.

דער סוף איז געווען, אַז דעם שניידערס געדאַנק און חלום, איז געוואָרן אַ פאַקט אין לעבן — די לאָקאַלן האָבן זיך פאַראייני'גט אין איין גרויסן שטאַרקן לאָקאַל.

אָט־די אַלע עפּיזאָדן האָבן אין מיר דערוועקט אַ פאַרלאַנג און מיך אינספּירירט צו באַהילפיג זיין די פאָלקס־מאַסן, אַז זיי זאָלן זיך קאָנען אַרויס־העלפן מיט אַ משל, אַ וואָרט־שפּיל, אַן אַפאָריזם, אָדער אַ מעשה'לע — עס זאָל זיין שלאָגענדיג, קלאָר און דינען דעם צוועק, ווען זיי דאַרפן דאָס נוצן.

דערפאַר פיל איך זייער צופרידן, ווען איך הער אָפט פון פאָלק'ס מויל „איבערגעזאָגט" פון מיין „הומאָר און ווי־צנשאַפט"־אַרסענאַל אַ גלייכ־וואָרט. איך פיל דאַן, אַז איך האָב מיט עפּעס באַלוינט די פאָלקס־מאַסן, פון וועמען איך האָב אַזויפיל געלערנט.

סעם ליפּצין

א) פרילינג און האַרבסט

מיר מוזן היטן דעם גאָרטן!

אַ לויב צו די פעלדער, אַ לויב צו דעם גאָרטן,
פאַר די גרינסן און פרוכטן —שפּייז אַלע סאָרטן:
ווייץ, קאָרן און גערשטן — אין גאָלדענע זאַנגען,
בעבלעך, יאַגדעס און וויינטרויבן, אויף געפלאָכטענע שטאַנגען.

אוגערקעס, קרויטן, גרינע און רויטע טאָמאַטן —
פעפערלעך, ריבעלעך און אַלע סאָרטן סאַלאַטן,
בולבעס, ציבעלעס, בוריקעס, רעטעך און מערן —
מיליאַנען פּראַצענטן פון דעם קליינעם זוימען־קערן.

אין דער ערד, אויף דער ערד, און הויך אויף די צווייגן,
די מאַמע־ערד זאָרגט, די פּראָדוקציע זאָל שטייגן...
און זאַטקייט פאַר אַלעמען גלייך וויל זי געבן —
אין שלום און רו זאָל די וועלט קאָנען לעבן!

נאָר מאַכט זיך אַמאָל, עס ווערט שווער צו פאַרהיטן
פון די „כאַפּערס" אין גאָרטן, די אינזעקטן, פאַראַזיטן,
פון זשוקעס און היישעריקן, בינען און פליגן,
פון קראָליקעס, פעלד־מייז, חזירים און ציגן.

עס צעוואַקסט זיך אויך ווילד־גראָז, פון קראָפּיווע פלאַנצן,
און וויל אַלץ וואָס שיין איז מיט ווילדקייט „באַקראַנצן"...
יזעל איך פון דער מאַמע ערד ניט אַנטלויפן, נאָר מוז בלייבן דאָרטן —
העלפן, יעטן און היטן, פאַר דער צוקונפט דעם גאָרטן!

אַלע ווילן זומער!...

פאַרשקלאַפטע לענדער וואַכן־אויף, אַוועק די אַלטע צייטן,
זיי ווילן שטיין אויף זייער ערד, ווי מ׳זעט דאָס איצט ביי לייטן...

קאַכט און ברויזט אַ פייער־פלאַם, געגן פיין, נויט און קומער.
די זון זי האָט אַרויסגעשיינט — ווילן אַלע איצטער זומער..

דער העלד — פון פעלד...

ווי לאַנג איז ער געשטאַנען אַן עלנטער אין פעלד,
אַ פאַרגעסענער, אַ דערפרוירענער — אַ נעבעכדיקער העלד...
פאַרעמט און נאַקעט, מיט אַ ציטער אין געביין,
אָן מענטשן, אָן פויגל — אינגאַנצן איינזאַם, אַליין.

אַ קאַלטע ווייסקייט באַדעקט האָט זיין צעשויבערטן קאָפּ,
ווי איינער וואָס איז שוין פון דער סצענע אַראָפּ...
ווי אַ פאַר'הלש'טער בעטלער אויפן ראַנג פון אַ גאַס —
ניט באַשיצט, ניט באַשירעמט — דורכגעווייקט, נאַס...

געוואָרפן אין קעלט זיך, געכאַפּט אַ פראָסטיגן בים,
אָפּט אין דרייען געדרייט זיך פון יעדן שמייץ פון יעדן רים.
ביז — געקומען דער פרילינג, ווי אַ מאַמע — מיט פרייד,
און דער זומער האָט געבראַכט אים, ווי אַ טאַטע — אַ קלייד.

ווידער מיט מענטשן און פויגל אין נאָענטן באַריר,
זומער לעב האָט באַלעבט אים — אין אַ יונגט-קאַייר.
שטייט ער אַ דערפרישטער, מיט בלומען-קרענץ אויפן קאָפּ —
און איך קני זיך צום ב ו י ם , ווען עס פאַלן די עפּל אַראָפּ

די זון גייט ניט אונטער...

שפּילן האַרבסטיגע ווינטן איבער טעלעגראַף-דראָטן,
דיריגירט פונם טייוול, וואָס האָט געשריבן די נאָטן...
אַ בוים שטייט און רייסט זיך, ווי ער וואָלט געזונגען אַ סאָלאָ,
ווען אַלץ אַרום אינם גאָרטן, פילט אַ שרעק, אַ בהלה...

אַוועק איז דער זומער, אַוועק אַלע טרוימען,
דער טרוים איז איצט קילן — אַ רויך זען פון קוימען...
האָבן שיך און אַ מאַנטל, געווג שפּייז פאַרן ווינטער,
און די הויפּט-זאַך — זיך היטן, צו זיין אַ געזונטער...

נאָר אָפּטימיסטיש דער פעלד-מענטש, לאַכט פון ווינטיגן צאָרן,
ער האָט דאָס פעלד שוין פאַראַקערט, פאַרזייט ווינטערדיגן קאָרן.
שטייט ער מיט הענט אין די אַרבל, אָן זאָרג און אָן קומער,
אויב דאָ איז איצט ווינטער — איז ערגעץ איצט זומער!..

צום נייעם מאָרגן

כאָטש דער טאָג איז פאַרכמאַרעט,
פאַרדעקט מיט טומאַנען דער היינט —
דאָך ערגעץ־וואו אין די הויכן,
די זון וואַרעמט און שיינט. . .

כאָטש דער הימל אַ פאַרוויינטער
און ער קאַרגט ניט קיין טרער —
דאָך וועט דער מאָרגן זיין לויטער,
וואַרעמען און שיינען נאָך מער. . .

כאָטש די לופט איז אַ שווערע,
פול מיט גאַז און מיט סם —
דאָך וועלן די „נייע ווינטן" צעטרייבן,
מאַכן ריין לאַנד און ים. . .

כאָטש ווייט אַוועק איז מיין נעכטן,
צעגאַנגען ווי דער שניי לעצטן יאָר —
דאָך וועט דער מאָרגן מיין היינט זיין,
מיט דעם קומען פון נייעם קאַיאָר! . .

בלומען!

עס האָבן אין גאָרטן זיך צעוואַקסן די בלומען,
די שיינע, ליבע קינדער פון מאַמע־ערד געקומען.
די ליליס, די ראָזעס, די דעיזיס און פיאָלעטן,
זיי ריכטיג צו באַזינגען, פעלן אפילו ווערטער פּאָעטן.

זיי לויכטן ווי גרינע אויגן, שיינען בלאַ־רויט ווי זונען־שטראַלן,
רייסן זיך צום לעבן, ווילן ניט אַ בלעטעלע זאָל פאַלן.
אין שטורעם טוליען זיי זיך, באַשיצן איינע די צווייטע,
און אין זון־שיין זיי פּוצן זיך, זיין יום־טוב'דיג באַקליידטע.

שמעקט דער גאָרטן מחיה'דיג, די צווייגן פּעכערן, רוישן,
איינעם געפעלט אַ קאָרן־בלום, אַ צווייטן — אַ קאַרנעישאַן.
און דער געווינער קוועלט מיט ליבשאַפט פון אַ מאַמען,
ווי עס וואַקסט אַלץ אין גאָרטן — אין לעבן צוזאַמען! . . .

אַ נאַטירלעכער גאַנג

עס האָבן צעשפּילט זיך די אָסיען-מעלאָדיעס,
מיט שטורעם-קלאַרנעט און פּייף פונם ווינט.
ציטערן בוימער אין גאָרטן און פעלד,
ווי קינדער — פאַר בילנדיגע הינט.

טעלעגראַפישע דראָטן ווי סטרונעס אויף פידל,
וויברירן אין ציטער פון הימלישע הענט.
באַגלייט ווי פון פּייקלעך קלאַפּן די לאָדנס,
בראַזגען אין פענצטער, קלאַפּן אין ווענט.

די שויבן פאַרמאָלן מיט קווייטן פון פראָסט,
פאַרדעקט איז דער קוימען אין אַ קיטל פון ווייס.
גליטשיק דער וועג, אין געפאַר יעדער טראָט,
און אומעטום גלאַנצט אַ שפּיגל פון אייז.

און אַלץ איז נאַטירלעך, עס דאַרף זיין אַזוי,
נאָר ווערט איז צו לערנען עפּעס דערפון:
מעג בלאָזן דער ווינט, מעג ברענען דער פראָסט —
זיי קאָנען ניט פאַרהאַלטן דעם גאַנג פון דער זון!..

דער מאָרגן וועט קומען!

ס'האָט ערשט זיך געיאָוועט אַ פרישינקער שניי,
נאָר איך בין ניט געוואָרן איבערראַשט אָט דערפון.
זיין ווייסקייט האָט אַ ווײלע דאָס אויג אָפּגענאַרט,
ביז ס'האָט זיך באַוויזן מיט שטראַלן די זון...

נאָר אַפילו ווען שניי זאָל באַגלייט זיין פון פראָסט,
און באַדעקן די טירן און פענצטער מיט אייז —
קאָן ער לענגער ניט לעבן פון זיין ווינטער צייט.
די זון איז וואַך געגן וואָלקנס פון בייז...

און אויב גרוי יוערט אַרום און פאַר די אויגן אַ ווינט,
און אַ טראָט ניט צו מאַכן אַהער און אַהין —
קוק איך אויף די בלומען ביים שרייב-טיש אין צימער,
וואָס זאָגן אָן, אַז אויך אין דרויסן וועט באַלד בליען אַלץ גרין!

אַ ווינטערדיגע חתונה׳קע...

אַ חתונה׳קע שפּילט זיך איצט אָפּ אין דער לופטן.
עס האָבן זיך פאַראייניגט זאַווערוכע און פראָסט.
די חתונה׳קע איז אַ רייכע, אַלע לויפן און פליען,
ווער קאָן דען אָפּשאַצן, וויפיל די כלי־זמר עס קאָסט?...

עס בראַזגען די טירן, עס צימבלען די פענצטער.
דער ווינט, ער באַגלייט זיי צו אַלץ מיט אַ פייף.
און די הויפּט־מחותנים, רב שנייער, רב ווינטער —
אין ווייסע העמדער פאַרפוצטע, האַלטן זיך שטייף.

יונג און אַלט טאַנצן, מיט די פיס אין דער לופטן,
ווערן באַשאָטן מיט „קאָנפעטי" — שניי־ווייסער פוך.
אַלע פּאַטשן די הענט און רייבן די פינגער
און פרואוון זיך דערוואַרעמען מיטן אייגענעם דוך.

נאָר מיינט ניט, חלילה, ס׳איז אַ פּאָרל ניט־גוטע,
וואָס זיינען פאַרטרונקען אין שרעקלעכע זינד.
אין צייט פון חדשים — וועלן זיי ווערן סטאַטעטשנע,
מיטן קומען פון פרילינג — וועט קומען אַ ב ל י ע נ ד קינד!...

דעם אָרעמאַנ׳ס בטחון!

אַ קאַלטע מלחמה האָט הער וועטער דערקלערט,
אַ קעלט שניידט פון אויבן ביז טיף אינם גרונט,
ניט מעגלעך אין דרויסן צו גיין אויף שפּאַציר,
אַ רחמנות אפילו אַרויסצולאָזן אַ הונט...

זיצט מען פאַרגליווערט אין הויז ביים קאַמין,
פאַרקילט איז די נאָז, פאַרפרוירן די הענט.
די פענצטער פאַרגליווערט מיט פראָסטיגן שניי,
ווי אַן אייז־באַרג אַרום זיינען פאַרפרוירן די ווענט.

און ניטאָ איז קיין „סטים", ניטאָ איז קיין האָלץ.
און קוילן אין עמער? — קיין זכר דערפון.
נאָר דער טאַטע, ער רייבט זיך מיט בטחון די הענט:
ס׳וועט וואַרעם זיין, קינדער, ס׳מוז שיינען די זון!...

אַ גאַסט אין שטעטל...

געקלאַפּט אין טיר, געקלאַפּט אין פענצטער,
געשטערט דאָס שלאָפן אַ גאַנצע נאַכט.
מיטאַמאָל גענומען טאַנצן, פייפן:
כ'האָב ווייסע בלומען דיר געבראַכט...

כאַפּ איך גיך אַ בליק אין פענצטער
דורכן פאַרהאַנג אין אַ שפּאַלט.
הערזשע: עפּעס אין ווייסן קיטל,
טאַנצט ווי אַ וויכער: ס'איז מיר קאַלט!

אויף גיך האָב איך זיך איינגעטוליעט,
מיט זיבן קליידער איבער מיר.
פאַרשטעלט אַ וואו נאָר אַ שפּאַרונע,
ניט הערן קלאַפּן פענצטער, טיר.

פאַרנורעט האָב איך זיך אין קישן.
ניט הערן דעם געוואָי און קלאָג.
שטיל געציילט נאָר די מינוטן,
גיכער ווערן זאָל שוין טאָג.

ענדלעך איז דער טאָג געקומען.
איך הער ס'איז פריילעך, מ'לאַכט און שפּאַסט.
כאַפּ איך אַ קוק אַרויס אין דרויסן —
ס'איז „פעטער שנייער" פאַראַן צו גאַסט!...

שנייאיגע פאַנטאַזיעס...

שנייעלעך, ווי שיינע פאַנטאַזיעס,
טראָגן זיך אין די הויכן.
ווי זיי וואָלטן עפּעס וועלן
אין דער לופטן דערגרייכן.

פלאַטערן זיי און פלאַטערן,
ביז זיי דערפילן זיך געפאַלן...
אַזוי ווערן שנייעלעך — ווי פאַנטאַזיעס,
צערונען אין לעבנס־קוואַלן...

גרינס און שניי — ווי אַנדערע צוויי...

צווישן זומער און ווינטער איז אַ גרויסער קאָנטראַסט,
עס פעלט זיי נאָענטע פריינטשאַפט, דאָס קומען צו־גאַסט.
דאָך ווינטער און זומער האַלטן זיך ווי אַנדערע צוויי.
זומער שטעלט צו די גרינסן, ווינטער — דעם אייז און דעם שניי . .

אַזוי שוין פון קדמונים, יעדערער מיט זיין נוץ.
זומער — גרין און ווינטער — ווייס, אין יערלעכן פאַרפוץ.
וואָס זיי קאָנען שאַפן זיי, און שטעלן פינקטלעך צו,
נאָר ווען איינער האָט דעם „סעזאָן", האָט דער צווייטער רו...

אַזוי דער פרילינג מיטן האַרבסט, דרייען אונז די וועלט.
זומער קומט מיט זונען־ליכט. ווינטער קומט מיט קעלט.
און כאָטש אַ ווייטער מהלך איז פון זייער געשעפטן־קאָנקורענץ,
דאָך האַלטן אָן זומער און ווינטער אַ יערלעכע קאָ־עקזיסטענץ!...

די „פלו" — לאָזט ניט צורו...

אַ ווינטער לידל, וואָס רופט זיך „פלו", פאַרכאַפט עס האָט די וועלט.
מ'זינגט דאָס מיט אַן אוי און ווי, עס וואַרפט אין היץ און קעלט...

מיליאָנען מענטשן „זינגען" שוין, אין באַגלייטונג פון אַ הוסט,
„אָנגעריסן" האָט עס שטאַרק, כאָטש עס כריפעט און איז פוסט...

אַלע זינגען מיט איין ניגון, פאַרנומען איז יעדע בעט
און גאַנץ אָפט הערט מען אויך, ווי פון היץ מ'רעדט:

„אוי, ראַטעווע, אַ דאָקטאָר רוף!", בעט איינער האַלב־באַוואוסט,
אַ צווייטער וויל אויך זאָגן וואָס, און פאַרשטיקט זיך מיט אַ הוסט.

ווייסט מען ניט וואָס פריער טאָן, מ'לויפט אַהער, אַהין.
איינער שרייט: „גיב וואַסער מיר!", אַ צווייטער: „אַספירין!"

עס קומט ניט גרינג דעם חולה אָן יעדער קרעכץ און ניס,
און דער געזונטער שלעפט זיך אויך, קוים שוין אויף די פיס.

אַזוי הערט „פלו" גאַנץ פאָפולער, כ'וואַרפט זי „ראָק ענד ראָל",
נאָר אָנשטאָט אַ „טענצל" גיין — גייט מען אין שפיטאָל!...

עס קומען — בלומען!

באַפרייט האָט דער גאָרטן זיך פון שניי,
ווי אַ קינד פון דעם צודעק אינ׳ם בעטל.
האָט אַ גרינינקער פלאַנץ זיך באַוויזן —
ווי אַ באַגריסונג — פאַכענדיג אַ בלעטל...

פאַרגליווערט אַ גאַנצן ווינטער געלעגן,
פאַרקראַמפּט, ניט געקאָנט זיך קערן און ווערן.
געדולדיג געוואַרט אויף דער פאַסיגער צייט,
ווען מאַמע־ערד וועט קאָנען געבערן...

דער טאָג איז געקומען, די זון אויפגעלויכטן,
דער ווינטער האָט אַלץ נאָכגעגעבן.
געפּלאַצט איז דער פראָסט. דער אייז צעגאַנגען,
ס׳איז פרילינג אויפסניי געקומען צום לעבן.

איצט וועט דער פלאַנץ נאָך העכער וואַקסן.
נייע בלעטלעך, פרישע וועלן קומען.
און אַלץ אַרום אונז וועט לויכטן און שיינען —
אַ גאָרטן מיט גרינצווייג און בלומען!...

ערגעץ בליט!

שטייט אַ בוים אין וויסטן פעלד.
גרויס און מעכטיג —- אַ ריז, אַ העלד.
נאָר אָט האָט זיך צעלאָזט דער ווינט,
און האָט פאַרצוקט זיין יעדעס קינד...
שטייט ער נאַקעט איצט אין קעלט —
ווי אַ יתום אין דער וועלט...
קומט אַ שטורעם, טוט אַ ביס,
אַ ליאַדע ווינטל גיט אַ ריס.
ווער אַ צווייג און ווער דעם שטאַם.
גלאַט אַזוי זיך — אָן אַ טעם.
און פאַלט אַ שניי, איז אָך און אַי,
איבערנאַכט זיין קאָפּ ווערט גרוי...
נאָר פאַרצווייפלט ווערט ער ניט —
אין איין פלאַץ שנייט, אין צווייטן — בליט!...

מ׳מוז זיך היטן — פון פאַראַזיטן!

פריש פאַר׳ן אויג אזא גרינקייט א שיינע —
דער מאַמע-ערד׳ס קינדער, אַלע איינע ווי איינע.
ווי טעפּיכער איבער פעלד, ווייט — א פאַרשפּרייטע,
באַצירט מיט בלימעלעך, ווייסע, גרינע און רויטע.

צעאַקערטע ערד מיט קאָרן פאַרזייטע
און צעשניטענע בייטן ווי טישן געגרייטע:
מיט אוגערקעס, ציבעלעס, בוריקעס, מערן,
און מענטשן עס בענטשן: פאַרשטערט זאָל ניט ווערן!...

פון די גראָזן זאָל ווערן היי גאַנצע סטאָגן,
פון די פעלדער זאָל מען שפּייז פאַר׳ן ווינטער פאַרמאָגן.
געננג זאָל זיין בולבעס, גרויפּן, מעל אין —
קיינעם חלילה — קיין ברויט זאָל ניט פעלן!

נאָר צו גוטע ברכות. מוז מען דעם גאָרטן גוט היטן
קעגן שטענדיגן שונא — די פרעסער פאַראַזיטן...
און ניט מיט סטראַשידלעס קאָן מען זיך ווערן,
נאָר דאָס פעלד קולטורווירן — דאָס וועט זיי צעשטערן!

גוט-פרילינג, לחיים!

די ביימער אין וואַלד האָבן פאַרטרויט צו די צווייגן,
די צווייגן — צו די קוסטעס פון בלומען:
מיר דערוואַרטן א גאַסט א ליבן, א גוטן,
דער פרילינג, ער גרייט זיך צו קומען.

האָבן פעלדער און וועלדער גענומען זיך קליידן.
און גראָז — די האָר זיך צו צוזאָגן,
זיי ווייסן: מיט פרילינג קומט א פרוכטבאַרע „סוויטע",
פונ׳ם בעסטן און שענסטן וואָס נאָר זיי פאַרמאָגן...

האָבן אַלע פלאַנצן אין גאָרטן פאַרריסן די קעפּלעך,
מיט דאַנק צו די שטראַלן פאַרן פרילינג דעם נייעם.
און ווען טוי האָט פאַרפּולט די בערבעלעך קליינע,
האָבן זיך אַלע צעזונגען: גוט-פרילינג, לחיים!

האָט זיך צע׳זומר׳ט דער זומער...

האָט זיך צע׳זומר׳ט דער זומער, ווי פויגל אויף צווייגן.
די וואַרעמע שטימע הויבט אָן העכער צו שטייגן.
לאָזט וויסן די מאַסן, שוין אַזוי אַלע יאָרן:
מענטשן, ס׳איז זומער, אין די „בערג״ מוז מען פאָרן!

נעמען די מענטשן זיך פאַרפּאַקן די פּעקלעך,
און מ׳באַרגט, אויב מ׳האָט ניט — קעש אָדער טשעקלעך.
פּאַרט איינער צו רוען, אַ צווייטער אויף קוראַציע,
נאָר אַלע זינגען איין לידל: מ׳מוז האָבן וואַקאַציע!

איינער וויל וואָג געווינען, אַ צווייטער זוכט צו פאַרלירן,
אַ דריטער נעמט-מיט אַ בוך, אַ פערטער מוז שלאָף-פּילן פירן.
אָן אַנדערער האָט אפילו דאָס אויך אין זינען —
אַ לייטישן שידוך פאַר אַ קינד צו געפינען...

ווינטש איך אייך אַלע אין די „בערג״ אין די הויכן,
איר זאָלט רוּ און געזונט אויף אייער וואַקאַציע דערגרייכן.
דערביי ניט פאַרגעסן, פאַר שלום צו שטרעבן:
ווען אויך די וועלט האָבן רוּ, און געזיכערט דאָס לעבן!

„סקאַנצל קומט״

אַ גאַנצן ווינטער ניט געזען זיך, אונז געלאָזן אויפן ווינט.
שניי און שטורעם שטאַרק געוועלטיגט, ווי אַ וויכער גיך, געשווינדט.

דעכער, גאַסן, ווייס-באַדעקטע, אויף די פענצטער פון אייז אַ וואַלד.
נאָר ניט צום זעגן, ניט צום הייצן —אַלץ אַרום איז פראָסטיג קאַלט.

און דער פרילינג מיטן זומער, געפאָרן זוכן אַ פּאַנאַראַמע:
אין קאַליפאָרניע, אַריזאָנאַ און פאַרשטייט זיך, אויך מיאַמי.

דער פרילינג מיט זיין גאַנצער שיינקייט, זומער מיט זיין שיין און שטראַל
אויף די וואַסערן געשוואומען, און געשפּילט זיך מיטן וואַסערפאַל.

פילן אַלע איצט צופרידן, ס׳איז אַריבער „קאַלטער-קריג״.
געקומען פרילינג אַ צעברענטער, איבערן אייז-פעלד געהאַט אַ זיג.

שטראַלן גרויס און קליין איצט פריידיג, אַלץ עס זעט אויס ווי צעבלומט,
דער אַרום ווערט ליב און וואַרעם. יאָ, ס'איז פרילינג — „סקאַצל קומט"!...

ער האָט זיך „פיין געפיקסט"!...

דער דאָקטאָר האָט געראָטן אים:
ווי"סטו בלייבן נאָך „אומשטערבלעך".
טאָ קראַץ-צונויפנעם וואָס דו קאָנסט
די נייטיגע פּאָר קערבלעך.

לאָז צו־רו דאָ, וואָס דו האָסט,
אַלע צרות אויף דיינע יאָרן.
נעם זאַק און פּאַק און זיך אַליין —
אין „קאָנטרי" מוזסטו פאָרן!

איז ער פאַרפאָרן אין אַ האָטעל,
ניט באַוויזן אויסצוטאָן דעם מאַנטל,
ט'ער דערזען „מ'שלאָגט" אַ קאָרט —
האָט ער גענומען גלייך אַ „האַנט"-טייל...

ניט לאַנג געדויערט, אַוועק די נאַכט,
עס קרייען שוין די הענער.
ער טאַפּט אַרום די קעשענעס —
צעביים דעם לעצטן צענער...

און אײדער וואָס, אײדער ווען,
ער הויבט שוין אָן צו באָרגן.
גיבן חברה אַ קלאַפּ אין טיש:
„מיר וועלן איבערשפּילן מאָרגן"...

נאָר מאָרגן, ט'ער שוין ניט געשפּילט.
געדרייט האָט זיך בלויז זיין שאָטן...
ניט געהאַט קיין רו, קיין זונען-ליכט,
און „געפיקסט" זיך — „אָפּגעבראָטן"...

אַ נייע נעסט!

דער פרילינג האָט געבראַכט דעם „זי״־פויגל צוריק,
נאָר זי האָט גלייך דערזען, אַז צעשטערט איז איר גליק.
די שטורעמס, די ווינטן, מיט די שנייען און פרעסט
האָבן צעטראָגן איר היים, פאַרניכטעט איר נעסט.

קריפּט זי ווי אַ נשרף, אָן אַ קלייד, אָן אַ העמד,
וואָס זוכט אַ געלעגער ערגעץ־וואו אין דער פרעמד.
פּישטשעט זי, וויינט זי, אויף דער פּוסטקייט פון בוים.
איר לעבן צעשטערט איז, פאַרניכטעט איר טרוים.

נאָר באַלד איז דער פויגל ווידער געקומען צו זיך.
גענומען טאַנצן אויף די צווייגן, באַטראַכט אַלץ אויף גיך,
און געלאָזן זיך פליען אַראָפּ־צו אין טאָל —
אויף־דאָס־ניי ווידער בויען אַ היים ווי אַמאָל.

אַרבעטן פיסלעך ווי הענט, און דער שנאָבל — אַ צוואַנג,
די אַרבעט באַגלייט זי מיט פרילינג־געזאַנג.
טראָגנדיג שטרויעלעך, צווייגלעך, בלאַטע און ליים —
און באַלד האָט ווידער זיין פאַרטיג פאַרן זומער אַ הייב!

איז — אָנשטאָט שפּייז...

פאַרפרוירן די פיס, פאַרפרוירן די הענט,
עס רייסן זיך ווינטן דורך פענצטער און ווענט.
ניט בלויז וואו נאַטירלעך, קומט דער ווינטער אין צייט,
נאָר אויך אין וואַרעמע ווינקלען איז קאַלט און מען שרייט:

ס׳איז ווינטער אין הערצן, אין געמיט און נשמה,
איין וואָרט מ׳הערט נאָר: „די קאַלטע מלחמה״!
ס׳איז פאַרפרוירן דאָס גרינצייג, דאָס פלייש און געטראַנקען,
דער מאַרך ווערט פאַרגליווערט, פאַרקילט די געדאַנקען.

עס ווייעט אַ קעלט, עס הערשט מאַרעוויכער,
לאָזט רואיג ניט לעבן, מיט׳ן מאָרגן זיין זיכער.
ער האָט פאַרפרוירן די פריינטשאַפט, די ליבע צו מענטשן,
ער באַזאָרגט אונז מיט „שעלטער״ — אָנשטאָט אונז צו בענטשן...

ב) לעבן און קאַמף

וואָס מיינט אַ פירער?

וואָס מיינט אַ פריינט, פרעגסטו, ברודער,
אַ פריינט וועמענס האַרץ איז טיף גערירט?
אַ פריינט איז דער, ליבער ברודער,
וועלכער וואַרעמט דעם וואָס פרירט!

וואָס מיינט אַ טוער, פרעגסטו, ברודער,
אַ טוער טאַקע, דער וואָס טוט?
אַ טוער איז דער, ליבער ברודער,
וואָס שטאַרקט דעם שוואַכן מיט זיין מוט!

וואָס מיינט אַ וועגווייזער, פרעגסטו, ברודער,
אַ וועגווייזער טאַקע, וואָס ווייזט דעם וועג?
אַ וועגווייזער איז דער, ליבער ברודער,
וואָס גייט זייט־ביי־זייט, פירט צו אַ צוועק!

וואָס מיינט אַ פירער, פרעגסטו, ברודער,
אַ פירער טאַקע, וואָס ווייסט און וויל?
אַ פירער איז דער, ליבער ברודער,
וואָס גייט האַנט־אין־האַנט מיט דיר צום ציל!

אַ מייסטער — אויף מיין טייסטער...

די גרויסע פאַרזאָרגער האָבן שטענדיג אַ פלוגתא:
מ'קאָן ניט באַשטימען צי עס קומט אַ „דעפרעשאָן".
איינער זאָגט יאָ, און אַ צווייטער זאָגט ניין,
אַ דריטער זאָגט, עס איז נאָר אַ „ריכעשאָן"...

יאַוועט זיך אַן אַנדערער, אַ גרויסער תנא ברא
און טייטשט, אַז דער פסוק מיינט גאָר אינפלאַציע.
דער צווייטער צו ענטפערט: דריי ניט קיין קאָפּ,
ס'גייט ווי אַ זייגער, עס קלאַפּט „האַצי־טאַצי".

דרייט מען אַ ספאָדעק, צעמישט מען די יוצרות —
אַן אַרבעט אַ שווערע פאַר די אמתע „מייסטער".
די אַקציעס זיי דרייען זיך אַרויף און אַראָפּ —
נאָר דערוויל — געוואַלד, שטעקט אָפּ מיר מיין טייסטער!...

כ׳זוך יעדן טאָג — פּראָספּעריטי אויפן ראָג...

מאַדאַם פּראָספּעריטי האָט געמאַכט מיט מיר אַ ראַנדעוואו,
האָב איך געטראַכט אַ גאַנצע נאַכט, ניט פאַרגינענדיק זיך די רו.
זינט דאַן זוך איך און איך זוך, איך קום יעדן טאָג,
נאָר, מאַדאַם פּראָספּעריטי קומט ניט אויפן ראָג...

איר „טאַטעלע" האָט צוגעזאָגט און געגעבן מיר זיין וואָרט:
זי וועט קומען פּונקט אין צייט און זיין דאָרט אויפן אָרט.
נו, האָב איך פאַרלאָרן שוין פונטן פון מיין וואָג,
נאָר מאַדאַם פּראָספּעריטי קומט ניט אויפן ראָג...

אויף די גאַסן טרעף איך נאָך טויזנטער ווי איך.
שלאָפן ניט, און עסן ניט — צעריסן שוין די שיך.
נאָר עס העלפט קיין טענות ניט, עס העלפט אויך ניט קיין קלאָג.
ניטאָ מאַדאַם פּראָספּעריטי, זי קומט ניט אויפן ראָג..

„ריסעסיע" און „דיפּרעסיע" זיינען געקומען אויף איר פּלאַץ.
דער צוזאָג פון דעם „טאַטעלע" איז פאַלש פּונקט ווי די קאַץ.
ווי אַ שטרוי אין שטורעם, האָט זי זיך געגעבן אַ פאַרטראָג.
פּראָוועט איצט וואַקאַציע, און — „פּייפּט" אויפן ראָג!...

פאַרטיג אַ הויז...

אַרבעטער אין אָוועראָלס, מיט קעלנעס אין די הענט,
שמידן וואַפנע, לייגן ציגל און עס וואַקסן ווענט.—
אַ ווייסער שלעפּט ברעטער, אַ נעגער מישט ליים,
צוזאַמען מיט׳ן איד, איטאַליענער — ווערט פאַרטיג אַ היים.
איינער שלעפּט פענצטער, אַ צווייטער — אַ טיר,
און דער פאַרמאַן יאָגט אונטער: גיכער, אַ ריר!
די ריישטאָוואַנעס שטייגן, עס וואַקסט דאָס הויז גיך.
מ׳זעט שוין אַ קוימען, באַלד וועט שלאָגן אַ רויך.
וואַנעס צעשטעלט, ווייסע אויוונס אין קיך.
מ׳קלעפּט און מ׳קלאַפּט, אַלץ וואַקסט דאָ אויף גיך.
די פּאָדלאָגע ווי אַ שפּיגל, מאַלערייען אויף די ווענט.
אַ הויז — אַ פּאַלאַץ — נאָר ווער האָט פאַר דעם רענט?

— — — — — — — — — — — — — — — —

איז פאַרטיג אַ הויז, באַפּוצט מיט גראָז און מיט בלום.
און דער מאַן אין די אָוועראָלס — זוכט אַלץ אַ דירה אַרום..

„לעיבאָר-דעי"

איינס, צװיי, דריי, פיר! הײַנט איז פּיס גיט אַ צעפּיר.
הײַנט איז יום-טוב „לעיבאָר-דעי" — יוניאָן-לײַט, אַרײַן אין רײ!
ווארפט דעם לאָזונג שטאָלץ און הויך — יוניאָן, דאָס איז אונזער כּוח!

איינס, צװיי, דריי, פיר! געגן שווינדלער, רעקעטיר,
געגן רעאַקציע און איר ציל, געגן אַנטי-יוניאָן ביל,
געגן מאָנאָפּאָל און טראַסט, געגן יקרות, הויכן קאָסט.

איינס, צװיי, דריי, פיר! מיר האָבן רייכטום אָן אַ שיעור.
געציילטע האָבן פון אַלץ אַ סך, ווען דעם בויער פעלט אַ דאַך.
עס פעלט אַ דזשאָב, עס פעלט אויך ברויט, זאָל אַ סוף זיין צו דער נויט!

איינס, צװיי, דריי פיר! קלאַפּ אָן שטאַרק אין קאָנגרעס-טיר.
זאָל מען הערן אין סענאַט — גענוג צו שפּילן זיך אין „בלאַט"!
הערט-אויף מאַכן פוילע שטיק! דער זייגער קאָן ניט גיין צוריק...

איינס, צװיי, דריי, פיר! מיר גייען הײַנט ניט אויף שפּאַציר,
נאָר אין פּראָטעסט געגן רויב, געגן מיסילס, אַטאָמען-שטויב
איז געװענדעט אונזער טראָט, ברויט און שלום — אַ געבאָט!

איינס, צװיי דריי, פיר! פאָדער רעכט פאַר דיר און מיר.
שלאָג-אָפּ צוריק דעם שאַנד-געזעץ, וואָס וויל פאַרשפּרייטן סוועט-שאָפּ-קרעץ.
מאַרש פאָראויס, מיט טאַקט און טאָן, אייניגקייט אויף אונזער פאָן!

זײַ מיר ניט קיין „פעטער"...

בייזע ווינטן שמייסן, יאָגן,
שטורעם-כוואַליעס טראָגן קעלט.
„פעטער שנייער" וויל פאַרפרירן,
מאַכן גליטשיג גאַנצע וועלט...

קעמפן מענטשן פאַרן לעבן,
ווילן מער ניט זיין אויף „קעסט";
פריי באַוועגן האַנט און אַקסל,
זיך צעשטרייען אין די פרעסט.

ווילן ניט אין ווינט זיך לאָזן,
אויף קריעס שווימען אין אַ נויט.
זיי גאַרן נאָך אַ היים, אַן אויוון,
ניט לאָזן שינדן זיך די הויט.

זיי ווילן ניט דעם „קריג דעם קאַלטן",
אייזגעוואַקסטע — מער ניט פויל.
זיי ווילן וואַרעמקייט און זונשיין,
און מאָנען עס מיט פולן מויל.

גיי „רעטייער"...

אָפּגעאַרבעט אַ שווערן טאָג ביים פּרעס-מאַשין.
שלעפּט מאָטל אַהיים צוויי פיס געשוואָלענע, מידע.
פאַר די אויגן זעט ער נאָך אַלץ זיין באָס ווי אַ שפּין.
וואָס נאָגט זיין בלוט, מאַכט אים צו חוזק און ירידה:

„וואָס ווילסטו האָבן פון מיינע יאָרן, דו אַלטער עובר-בטל?",
פאַרוויילט ביים טיש דער באָס אַ פּאָר פון זיינע כאַמעס,
„פאַר מיר קאָן בעסער אַרבעטן אַ דזשעק, אַ דזשאָן, און דו, מאָטל —
רעטייער, ווער ערגעץ אין אַ שול — אַ שמש".

גייענדיג, ציילט מאָטל אין געדאַנק, דעם לוין פון זיין פּראַצע.
טיילט אים אויך גלייך צו זיינע בעלי-טובות...
עס וועט אים קוים בלייבן אַן אָרעם שטיקל ברויט — ווי מצה,
און ווידער דאָס אַלטע פּעקל מיט אַלט-נייע חובות.

שלעפּט ער פאַרצווייפלט זיינע צוויי פיס ווי קלעצער.
און חשבונ'ט: וואו נעמט מען אַ בגד און רענט?
אַרויפגעאַרבעט אַזויפיל באָסעס אויף זייערע פּלעצער,
און זיך אַליין נאָר אָפּגעשפּאַרט — מאַזאָליעס אויף די הענט...

אַלץ בראַנד-טייער — אַזוי אויך דער שטייער!

אוצרות ליגן אין די מינעס, פאַרמעגנס אין די שעפער.
נאָר אין די גאַסן ליגן מאַינערס, שוסטער, וועבער, שטעפּער.
קראָמען אָנגעפּאַקט מיט סחורה, ווי אַרבעטלאָזע אין דעם מאַרקעט.
און ווען מ'וויל וואָס עפּעס קויפן, איז דער טייסטער פּוסט און נאַקעט...

אין דער ביורא, בלויז איין ענטפער, ניטאָ קיין אַרבעט, זאָגט ער
מיליאָנען קוקן-אויס די אויגן, זוכן הילף, וואו איז אַ „דאָקטאָר"?
זיצן גרויסע מיניסטאָרן, זוכן מיטלען — אַ פּאַפּראַווקע,
ווען די מאַסן ליידן, בלוטן פון דעם „הייל-מיטל" — די פּיאַווקע...

אַזוי גייען שעה'ן, טעג און וואָכן, אָנגעלאָדן פול מיט זאָרגן,
זוכן פריינט און זוכן פּלעצער, וואו צו לייען, וואו צו באָרגן.
און אין קראָם עס שטייגט דער יקרות, ווי אַ בראַנד, אַ פייער.
שטייט דער „שטאָט-טאַטע" אַ פאַרזאָרגטער, ווי צו העכערן דעם שטייער...

מאַסן — אין די אָרעמע גאַסן

װי אין אַ צעעפנטער קירבע די קערעלעך,
איז פול מיט קינדער די אָרעמע גאַס.
מ׳שטיקט זיך זאַלבע אַכט אין אַ צימער,
די נויט — זי רייסט אַ פּאַס...

יעדעס װינקל פאַרדונגען, יעדע נאָרע — אַ צימער.
גאָלד רייסט מען פאַר יעדן שפּאַן.
שפּאָרט מען פון קישקע, מ׳ציילט זיך דעם ביסן,
איז װער קאָן נאָר טראַכטן פון אַ רעסטאָראַן?

און װי מ׳װאױנט און מ׳װײנט אין די לעבעך,
אַזוי איז דער בגד מיט לעבעך אויך פול.
און װי עס איז די װאוינונג און קליידער,
אַזוי זעען אויך אוים דער טיש און דער שטול...

שרייט די אָרעמקייט אַרויס פון די גאַסן,
דער רייכער — ער הערט װי די קאַץ.
זינגט זיין לידל: „קבצן װאו קריכסטו?
יעדער איינער דאַרף װיסן זיין פּלאַץ”...

ער קאָן ניט פאַרשטיין...

קלאַפּט אַ רענטלאָרד אָן אין טיר,
װיל דירה־געלט ביים שכן קריגן.
נאָר אויף אַ שטרױ־זאַק ט׳ער דערזען
צװיי קראַנקע קינדער ליגן.

פּרובירט די פרוי דערקלערן אים
אירע צרות, ליידן, זאָרגן.
זי האָט פאַר׳משכּנ׳ט שוין די קישנס,
מ׳װיל שוין מער ניט באָרגן.

װערט ער כלומר׳שט װי גערירט,
נעמט די ליפּן װישן:
„קראַנקע קינדער, — װאָס הייסט דאָס,
איר לייגט זיי אָן אַ קישן?”

שטייט ער אַ פאַר׳חידוש׳טער,
קאָן זיין מוח ניט דערשאַרפן:
„װאָס הייסט איר האָט קיין קישן ניט
אויף הלוואי מ׳זאָל ניט דאַרפן?..”

אַ שפּרונג — צו אַלט און צו יונג...

אָוועק זיינען יאָרן, געאַרבעט אין שאַפּ,
נאָר דאָס לעבן איז שטענדיג געווען אַ כאַפּ-לאַפּ.
אַט וואַרט מען אויפן סעזאָן, אינמיטן דערינען אַ „סלעק".
פאַראַן ווידער אַרבעט. נאָר איך קריג די „סעק"...

שטיי איך אין מאַרקעט, האַלט זיך מיט׳ן פּעקל געצייג:
נאָר אַרבעט אַ מכה, מ׳קאָן קריגן אַ פייג...
דופט זיך אָן איינער גאַנץ איידל, ס׳איז אַ „ריסעסיע",
אַ צווייטער זאָגט פּשוט, איר מעגט זאָגן: „דעפּרעסיע".

אינמיטן קומט זומער. הייסט די צייט שוין וואַקאַציע.
טראַכט יעדער איינער פון קריגן אַביסל קוראַציע.
נאָר טראַכטן עס העלפט ניט, אָן אַ פּעני — געבראָכן.
ניטאָ קיין „אינשורענס", ניט געמאַכט צוואַנציג וואָכן...

פעלט מיר איצט שכירות, הערצו אַ שאַפּ, און אַ באָס.
וואָלט איך וועלן „רעטאַיערן", נאָר איך האָב ניט ביי וואָס...
מ׳דאַרף זיין אַ קינצלער צו קאָנען מאַכן דעם שפּרונג —
פאַרן שאַפּ שוין צו אַלט, און פאַר „פּענסיע" — צו יונג...

גוט, גוט — נאָר שלעכט!

אין די שיינע טעג און יאָרן,
גייען מענטשן, אָטאָם פאָרן,
צווישן וועלדער, גרויסע טייכן,
פּאַנאָראַמעס, ניטאָ קיין גלייכן.

היימען שיינען ווי אַנטיקן,
די אויגן רייסן זיך צו בליקן,
אויף די שיינע ביימן בלומען,
וואָס האַלטן הויז אַרומגענומען.

אין דער הויך רוישט אַ פּראָפּעלער,
ווייזט דעם פויגל, ווער ס׳איז שנעלער,
און אונטן אויף די ברייטע שליאַכן
קינדער לויפן, שפּאַסן, לאַכן.

איינער גראָבט, אַ צווייטער רייניגט,
טאַשין און מענטש זיינען פאַראייניגט,
ווי אַ טאַטע מיט אַ מאַמען
אַלץ איז איינס דאָ, אַלץ צוזאַמען.

נאָר פלוצלונג כאַפּט איר זיך: אַ וואונדער —
אַלע צוזאַמען — דאָך באַזונדער...
צערינען זיך די שיינע בילדער,
און דער אַרום עס ווערט אַ ווילדער.

עס שטייען היטער ווי די יעגער,
מיט'ן ביקס אַנטקעגן נעגער.
האַלטן אים אויף אַ הונגער דיעטע
און פאַרשפּאַרט אין שמוץ און געטאָ...

ער ווייסט שוין דעם טעם...

דער וואָס וויל איינשטעלן זיין לעבן
צו העלפן אַ צווייטן איז גרייט,
האָט שוין געוויס אויך אַליין
פאַרזוכט דעם טעם פון ביטערער נויט.

דער וואָס זינגט פאַרן פאָלק,
העלפט אים געפינען אין לעבן זיין פּלאַץ,
מעגט איר זיין אין דעם זיכער:
ער וואוינט אויך ניט אין אַ פּאַלאַץ.

דער וואָס מאָנט גערעכטיגקייט פאַר אַ צווייטן,
וואָס ווערט באַהאַנדלט גראָב און שלעכט,
זייט וויסן, ער האָט דאָס פאַרזוכט שוין
און ווייסט וואָס מיינט ברוטאַל און אומרעכט.

דער וואָס קעמפט פאַר אַ וועלט אין פרידן
און פאַרליערט ניט זיין גלויבן, זיין מוט,
האָט געוויס באַצאָלט שוין אַ פּרייז —
און דאָס פאַרשריבן מיט אייגענעם בלוט!

„דו איט יורסעלף" (מאַך עס אַליין)...

וואו מ'גייט און וואו מ'שטייט, שטייט אַ מענטש דעם קאָפּ זיך דרייט.
אַליין דעזאַינער און אַרכיטעקט, אַליין ער הובלט און ער זעגט.
בעט ניט קיין עצה און שרייט ניט „העלף" —
ס'איז די טעמע: „דו איט יורסעלף"!...

ער מאַכט אַ טיש, ער מאַכט אַ באַנק, ביי דער וואַנט אַ שיינעם שראַנק.
מאָלט אַ בילד און מאַכט אַ ראַם, פלעכט אַרום דעם הויז אַ צאַם.
אַרבעט שפּעט ביז עלף און צוועלף —
ווי די מאָדע: „דו איט יורסעלף"!...

מאַכט אַ טיש און מאַכט אַ בעט, העלפט דער ווייב. אויך וואַשן גרעט,
און וואָס מ'דאַרף נאָר אין אַ נויט, עפּעס שפּאָרן איז ער גרייט.
מאַכט אַ לאָמפּ און מאַכט אַ „שעלף" —
ווי די מאָדע: „דו איט יורסעלף"!...

פאַרריכט פון הויז דעם פונדאַמענט, פאַרבט אַליין אויך אָפּ די ווענט.
פאַרריכט די טיר, פאַרריכט די שוועל, פאַר די כלים אַ געשטעל.
שרויפט איין אַ שלאָס, פאַרריכט די „בעלס" —
ווי די מאָדע: „דו איט יורסעלף"!...

נאָר איין זאַך מאַכן איז אים שווער, דרייט ער זיך אַהין, אַהער —
אַ לעבן מאַכן פאַר מיילער זעקס, ניטאָ קיין מילך און קיין געבעקס,
אַלע הונגעריגע ווי די וועלף —
קומט אוים צו זאָגן: „דו איט יורסעלף"!...

ג) גראַמאָנאַלאָגן

„געפּײַערט מײַן באָס"...

ענדלעך האָב איך אָפּגעמאַכט —
איך האָב מײַן באָס „געפּײַערט"...
געלאָזן אים מיט האַק־און־פּאַק,
באַשלאָסן — און „רעטאַיערט"!

געאַרבעט דרײַסיק יאָר פֿאַר אים,
דרײַסיק יאָר אַ היפּשע צײַט איז.
האָב אים באַרײַכערט מיט גוטס־און־פֿוץ,
פֿאַר זיך — אָפּגעשפּאָרט „אַלטראַיטים"...

געזוכט נאָר האָב איך מאַרלענגערן
אין סעזאָן די צאָל פֿון וואָכן.
ניט געטראַכט פֿון ווינד־און־ווײ,
ווען דער רוקן האָט געבראָכן...

אויפֿן זייגער ניט געקוקט —
וואָס מינוטן, וואָס סעקונדן?
געשלונגען „באַנדלס" מער און מער,
אַרײַנגעכאַפּט מער שטונדן.

אין הויז אַ ווײַב מיט קינדער פֿיר,
נאָר געלעבט כמעט באַזונדער.
ניט געזען די פֿרייד און לייד
פֿון אייגן ווײַב און קינדער...

אַ שרעק געווען עס איז פֿאַר מיר,
ווען ס'האָט דער שאַפּ גענומען „סלעקן".
נאָך גרעסער איז מײַן שרעק געווען —
מ'זאָל חלילה מיך ניט „סעקן"..

אַזוי געלאָפֿן איז די צײַט,
געפֿלויגן זײַנען יאָרן.
אַזוי געלעבט פֿון האַנט אין מויל —
ניט געווען אַ סענט צו שפּאָרן...

קראַנקהייטן שטענדיק אַלערליי,
פֿיבער, קייך־הוסט, מאָזלען,

און איך אַ טאַטע, ווײ איז מיר —
געווען פאַרשטײנערט ווי אַ גזלן...

געוואוסט אַ דאָקטאָר וויל באַצאָלט.
ווי קאָן איך זיך פאַרגינען,
זײן אין הויז מיט ווײב און קינד?
איך מוז דאָן ווען פאַרדינען...

יעדציען קינדער קאָסט איך געלט,
אַ שול, אַ לערער און אַ ביכל.
און נאַקעט קאָן אַ קינד ניט גיין —
מ'דאַרף אַ קלייד, אַ שיכל...

אַזעלכע „קאָסט" האָב איך געהאַט
אַלע מײנע יונגע יאָרן.
אָפּט געשאָלטן יענעם טאָג,
וואָס איך בין גאָר געבאָרן.

פופציג יאָר שוין אין ניו יאָרק,
אין ערגעץ ניט געווען.
פינצטער פרי — און פינצטער נאַכט
נאָר פינצטערניש געזען..

נעם איך ציילן מײן פאַרמעג,
די ירושה צו צעטײלן...
צייל איך מײנע פינגער אָפּ —
מער האָב איך ניט צו ציילן...

יאָ, אַ קבר האָב איך — „ריעל-עסטעיט",
מיט אַ קערפּער אַ גאַנץ קראַנקן.
כאַטש נעמען און „דעפּאָזיטן" —
זאָל דאָס ליגן אין די באַנקען...

געקומען בין איך יונג אין שאַפּ.
מיט מוסקולן האַרט ווי שטײנער.
און איצט — צו פינף-און-זעכציג יאָר —
אַ זעקל הויט-און-בײנער...

פראַווע איך אַ יום-טוב איצט
און זאָל עס זײן „געפײערט";
ענדלעך האָב איך אַ פרײען טאָג,
פון שאַפּ האָב איך „רעטאַיערט".

אַ רע־יוניאָן מאַכן מיט אַלע פריינט,
כאָטש מיט מיטלען ניט באַנוגנט —
ווען דער גייסט פאַרפולן איצט,
עס קומט די צווייטע יוגנט...

איצטער וועלן מיר גיין אין „זו“,
אויך זען אַ בלום, אַ גאָרטן.
אַריינגיין אין אַ ביבליאָטעק,
אויך זען וואָס טוט זיך דאָרטן.

פאַר די קינדער ניט געהאַט קיין צייט
צו זיין אַמאָל אַ היטער...
וועל איך איצט פאַר די אייניקלעך
כאָטש זיין אַ „בעיבי־סיטער“...

— כ׳וועל איצט מיין ווייב אַרויסהעלפן.
ס׳זאָל זיין געוואַשן און געשייערט,
זאָל זי וויסן — איך בין פריי!
איך בין איצט „רעטאַיערט“..

איך וועל איר שפּאָרן גיין אַ גאַנג,
זי זאָל ניט דאַרפן לויפן;
וואַשן וועש, צי גיין אין קראָם,
און אַלץ וואָס זי דאַרף קויפן.

כ׳וועל מיך אָנשליסן אין „עלטער־קלוב“
און זיך פילן דאָרטן אינגער:
מיט׳ן עולם עפּעס לערנען דאָרט,
אין כאָר ווערן אויך אַ זינגער.

אין פּרט פון געלט, נו, געווים,
וועט זיין די לאַסט נאָך שווערער;
דאַרף מען זען די „פּענסיע“ זאָל
אַ וואַקס טאָן אַביסל מערער...

דערווייל ניי־געבאָרן פיל איך זיך,
זינגט „איך האָב מיין באָס געפייערט“.
מיין צווייטע יוגנט הויבט זיך אָן —
איך בין איצט פריי — „ר ע ט אַ י ע ר ט“!...

אַן אָפּענער „21"...

(גראַמאָנאָלאָג געווידמעט די קללה פון „פּעיאָלאַ")

אַ שטורעם האָט צעכוואַליעט זיך
אין דער לופט פון טעלעוויז.
מ'האָט דעם עולם אָפּגענאַרט —
דער „קוויז" איז ניט קיין „קוויז"...

געקומען „ווייסערס" גאָר אַ סך.
און וואָס מ'פרעגט — מ'טרעפט.
גיי פאַרשטיי, עס שטעקט אין דעם
שווינדל, בלאָף און גרעפט...

מיט די קשיות קריגט מען גלייך
די ענטפערס אויף איין בלאַט,
יד־אחת האָט מען דורכגעפירט,
בשותפות — ביידע „בלאַט".

מיט „פּעיאָלאַ" — דאָס צויבער־וואָרט
אין דעם געהיימען „קאָוד" —
האָט מען מיליאָנען צוקוקער
געפירט אָפּן זיי אין באָד...

האָט „פּעיאָלאַ" איינעם „אָנגעפייפט",
איבּ אַריינגעבראַכט אין כעס.
האָט ער דאָס „ביידל" אַרויסגעפירט,
צעעפנט פאַר דער גאַס.

און ווייַ, וואָס ס'טוט זיך אויפ'ן לאַנד!
עס פאַלן „ריז" נאָך „ריז",
ווי צוויי „באַקסערס" אין אַ רינג,
שטייען „פּעיאָלאַ" און דער „קוויז".

דער שטורעם האָט אַראָפּגעכאַפּט
דעם צודעק פון דעם „קוואַל"...
און אַי, אַ בראָך, געפעלט האָט נאָך —
צו דער געזונקענער „מאָראַל"...

שרייט מען: „כאַפּט דעם גנב גיך".
איז ווידער אַ נייער „קוויז" —
אַלע טייטלען מיט'ן פינגער אָן:
טרעף — ווער דער גנב איז?

שטייען אַלע פאַרפּיומירט,
פאַרקאַמט, און גלאַט ראַזירט.
אַלע ווייזן „ריינע הענט" —
ס'האָט יענער דאָרט „געשמירט".

אַזוי־אָ ציט זיך רינג און רינג
אין דער „פעיאַלאַ"־קייט,
אַלע טאָג אַ נייער קלאָג —
די קייט צעציט זיך ברייט.

ווער עס נעמט אין „יד" אַריין —
אַ שותף צום געשעפט...
ווער עס קריגט „מתנה'לעך" —
אַנשטאָט ס'זאָל הייסן גרעפט.

איינער קריגט לאַ־יהרץ געלט,
לאָזט שווינדלען מיט דער וואָג.
אַ צווייטער „פּלאָגט" זיך מיט אַ וואָרט,
צו אַריינגאַרן אַ „פּלאָג".

מ'צאָלט „פעיאָלאַ" פאַר טרינקען „קאָלא".
מ'צאָלט פאַר שפּילן אַ רעקאָרד־שפּיל.
לאָזט דער רעקאָרד זיך צו הערן —
די „פעיאָלאַ" — קריגט מען שטיל.

משנה שם — אַ נייער נאָמען
פאַר דעם טריפה'נעם כאַבאַר.
ווייסט דער קלוגער ווי צו נעמען —
מ'כאַפּט נאָר בלויז דעם נאַר...

טראָגט „וויקונא" שאַכער־מאַכער,
און זיין ווייב — פאַרפּוצט, באַצירט.
חי — געלעבט — מ'פּרעסט, מ'הוליעט.
ס'פאָרט זיך גרינג: מ'האָט געשמירט...

א גרעטעניש אויף סקאַנדאַלן
איבער גרויס פון קאָנטינענט.
ווער ס'פאַרשטעכט זיך „בלויז" אַ פינגער,
ווער -- „פאַרטיפט" מיטביידע הענט...

אַזוי געלערנטער און פרומער,
אַפילו די מיט „הויכן סטאַזש",
האָבן מיט „פּעיאַלאַ'ס" כוח —
ויך אויפגעבויט נאָך אַן עטאַזש.

עס העלפט „פעיאַלאַ" אין ממשלה,
פון דעם „שמירן" פאָרט זיך גלאַט...
עס העלפט אַ גרעפּטל אין געשעפטל —
יוען מען איז אַ נותן ביד...

ווער איז שולדיג, ווער דערמוטיגט
אינ'ם הפקר כאַפּ-און-נעם?
עס לערנען אַלע אין איין „הדר",
עס איז „פּעיאַלאַ" די סיסטעם.

הערשט די קללה פון „פעיאַלאַ",
פאַרפוצט, פאַרגלעט אַן גלאַנציג,
און דער „קוויז"-לינג" שפּילט די ראָלע —
אַן אָפענער „איין-און-צוואַנציג"!

מאַמע-לשון

הער אויף צו פּלאַפּלען פּוסטע נביאות,
אוים מיט אידיש, ס'האָט ניט קיין חיות.
ווען די זאָגסט-אָפּ דאָס אידיש לעבן,
מעגסטו אויף זיך אַ קוק נאָר געבן.

דאַכט זיך, דו ביזט אַלט, דיין קאָפּ אַ גרויער.
דאָך פּרואוסטו שטאַרקן דיין געדויער.

ווילסט זיך פאַרגרייטן און פאַרזאָרגן,
לעבן היינט און — לעבן מאָרגן.

דו ווייסט דאָך — אייביק וועסט ניט לעבן.
דאָך ווילסטו קיין זאַך ניט אויפגעבן.
דו ווילסט אַלץ זען — און אַלץ באַזוכן.
פאַרפעלסט ניט קליידן זיך און שוכן.

דו זוכסט וואָס בעסער צו האָבן נוצן,
פון עסן, טרינקען און פיין זיך פוצן.
דאָך פאַרמאַכסטו ס'מויל ניט, דערלאַנגסט נאָר לשון —
ווילסט זען אידיש אויסגעלאָשן.

דו שפּילסט אויף פערדלעך, מאַכסט געוועטן.
גייסט פאַרברענגען אין קאַבאַרעטן.
פאַרקאָמסט זיי, גלאַנציג דיין גרויע גושיבע.
האָסט אפילו חשק צו שפּילן ליבע.

אויך נייע „גלענדס" ביזטו גרייט זיך פלאַנצן,
אַבי קאָנען האַווען, שמייען, טאַנצן.
אפילו אַ צימעס-קניידל ווערט דיר ניט נמאס,
אָבער אידיש — אויך אַ צימעס?...

דו ווילסט אַלעס קריגן, ווילסט אַלעס האָבן.
דיר פאַלט ניט איין — וועסט זיין באַגראָבן...
נאָר קומט צו מאַמע-לשון אידיש —
קרימסטו זיך — ס'איז דיר אַ חידוש.

שרייסטו מיט חוצפּה — פּייער, צונטער:
וואָס מיר אידיש — עס גייט דאָך אונטער.
טאָ זיי וויסן: אידיש איז דיין מאַמע-לשון,

— — — — — — — — — — — — — — —

אַ נר תמיד טאָר ניט זיין פאַרלאָשן!!

ד) אין „פּעיִאַלאַנד"

אַ טריאָ — רעסעסיע, דעפּרעסיע, אַגרעסיע

די מאָטאָרן רוישן, ס׳איז לופט־שיף אַ קעסל,
דער שווינדלער, דער לופט־מענטש, פּאַקט די פּולווער אין פעסל...
וואָל־סטריט, קעניג, הערשער און לאָרדן —
זוכן פאַרדינסטלעך פון רויבן און מאָרדן.

מאַכט מען אַ שותּפות מיט דעם, אַ געשעפטל מיט יענעם,
דאָ פאַרקויפט מען גן־עדן, דאָ פאַרהאַנדלט מען גיהנום...
און אינמיטן אַ כאַפּ זיך אין אַ קאָלאָניע, אַ באַזע —
זאָגן־צו עולם הבא, און נעמען ז י ך עולם הזה...

און ווען נויטיג — אַ סטראַשע מיט אַ מיסיל בהלה,
דערביי טרינקט מען לחיים — מ׳זופט „קאָקאַ־קאָלאַ"...
איינעם גיט מען געווער, ער זאָל קאָנען זיך שלאָגן,
אַ צווייטן זאָגט מען אָן — אַלץ, וואָס ער דאַרף יאָגן...

אַזוי קאָכט זיך דאָס קעסל די וואָל סטריט אַגרעסיע,
כאָטש דאָס לאַנד איז אין פּאַניק פון רעסעסיע, דעפּרעסיע,
ליגט פאַרטייעט דיפּלאָמאַט הינטער „אַ שפּאַנישן ווענטל",
און שטופּט וואו עס לאָזט זיך — אַ פ י ס ל, אַ ה ע נ ט ל...

יעדער פערטער — אַ צעשטערטער...

עס האָבן פּסיכאַיאַטאָרס דאָס לאַנד אויפגערודערט,
זיי באַווייזן: איינער פון פיר איז גייסטיג צערודערט...

איינער ליגט באָמבעס — אַ כלי־זיין „דערפינדער"...
אַ צווייטער „ברענגט ליכט — אַ הויז־אונטערצינדער.

אַ דריטער זוכט נאָר „פון לעבן געניסן",
האַלט ער פון רויבן און שענדן, פון שטעכן און שיסן.

אַ פערטער האָט ליב מיט גאָלד־שטיקלעך קלינגען,
און הייזער, און ברייזער, און לאַנד שטיקער שלינגען.

שטייט יעדערער פון די פיר מיט אַ טענה אַ גרייטער:
ער אַליין איז קלאָר; נאָר — ס׳איז משוגע דער צווייטער...

דער רייכער אָנקל סעם

איך געדענק מיין רייכן פעטער
ווי אַ דערפאָלגרייכן סוחר
מיט אַ שמייכל אין די אויגן,
גוטמוטיג — אַ ווייכער.

„אָנקל סעם" פון אַמעריקע
איז ער געווען באַקאַנט אין אַלע
לענדער,
מיט דעם קנייטש אין די הויזן,
מיט דעם געשטרייפטן צילינדער.

כאָטש פאַרפוצט אין פרינץ
אַלבערט,
איז ער געווען אָן אָנשטעל, אָן
גאווה.
גוט ברודעריש — יאַטיש,
בלויז — ווען-ניט-ווען אַ בעל-
תאווה...

איצט האָבן זיך די „קדשים"
צעלאָזן,
ווי ניט געזעצלעכע בנים...
מאַכן צו חוזק דעם „אָנקל"
און פון פריינט — מאַכן שונאים...

אין זייער געיעג אויף צו „כאַפּן",
האָבן זיי צעטומלט זיין רעיון,
פאַרפוצט אים ווי אַ „צירק-העלד",
אין ווילדע כלי-זיין...

אָנשטאָט אַ פרינץ-אַלבערט,
מיט צוויי לאַנגע עקן,
פרואוון זיי אַ לאַנגן מונדיר,
זיין אויסזען פאַרדעקן...

צוויי פיס — ווי צוויי מיסילס,
אַ קריגס-שיף — דאָס בייכל.
און הענט צוויי — וואָס מישן,
אַן אַטאָמישן מאַכל...

דאָס מויל גייט אויף שרויפן.
זיין צונג ווי אַ שווערדל.
און פון שטעכיגע דראָט —
פאַרפוצט אים אַ בערדל...

געמאַכט אַ נאָז אים — אַ באָמבע.
צוויי אויגן — קאַנאָנען
צו וואַרפן אַ „בליק" —
וואו נאָר זיי קאָנען...

אין אַ „ברעס-העט" פאַרפוצט
אים,
פאַר דער ראָלע דער מיאוס'ער.
לויטן אָנשטעל: „געט-טאָף" —
ווערן אַ גאַנצער „צעשיסער"...

ער זאָל לויפן ווי אַ „קאַו-באָי",
ווייזן קונצן אויף „ראַנדן"...
כאָטש די געפאַר איז אַ גרויסע
פון אַטאָמישע בראַנדן...

— — — — — — — — — — — —

איז מיין אָנקל אַ מאַכער,
אַ „ספּאָרט" און אַ צאָלער...
נאָר דערווייל, אָוי, אַ קלאָג —
עס איז אַ בראָך צו מיין דאָלער...

עס שטייגט און שטייגט!

שוין לאַנג אַוועק זיינען יענע צייטן,
אַוועק אין קאַלענדאַר דעם ווייטן,
ווען דער פּרייז סטאַביל געווען ווי אייזן.
מ'האָט געקויפט צוויי „פּיקל" פאַר אַ ניקל,
און פאַר אַ ניקל — וואורשט אַ שטיקל.
איצט איז אַנדערש — נייע פּרייזן...

ס'איז ניטאָ מער אַ בייגל פאַר אַ פּעני,
נישטאָ קיין יאַדרעס, פאַר אַ סענט אַ זשמעניע.
און קאַר־פעיר איז ווייט־ווייט פאַרפאָרן...
דער בלוט־זויגער האָט אַלץ צעפּעכערט,
צעבלאָזן פּרייזן, ס'איז אַלץ געהעכערט,
מיט יעדן טאָג וואַקסט אַ נייער גאָרן...

מ'האַלט אין העכערן פאַר טעלעפאָנען.
עס פעלט זיי צום חשבון נאָך ביליאָנען,
צו דערגאַנצן די עשירות...
רייסט מען פאַר שפּייז, פאַר שיך און קליידער
און דער לענדלאָרד מאָנט כסדר —
נאָך אַ העכערונג פאַר די דירות.

הערצו זאָגט אַן „עקסטרע" אויף די צייטונג,
נייעס, נייעס פון גרויס באַדייטונג.
פּרייזן העכערע וועט איר איצט געבן,
ווייל פּרייזן אויף פּאַפּיר — געשוואָלן.
און אַלץ אַרום איז איצט אָנגעדראָלן —
בלויז געפאַלן, ביליג — איז דאָס לעבן..

די פּרעסעניו...

די פּרעסע דרוקט שרייענדיגע קעפּלעך
ווי אויף אַ ביליגן בגד — גרויסע קנעפּלעך...
מיט דעם זוכט מען פאַרנאַרן דעם לעזער.
אָפּט זיי רעדן ווי היזות,
גיסן אָן צעבערס מיט „נייעס", —
עס קומט אים זיך צו האַלטן ביי די נעזער..

שירעם און „שעלטער“

ניטאָ קיין מרדכי און אסתר היינטיגע צייטן,
ניטאָ מער קיין ניסים, ווי מ׳דערציילט פון אַמאָל.
ניט גרינג איז צו לעבן אין די איצטיגע טעג,
און ס׳איז אויך ניט אַנדערש אינם לאַנד פון ישראל.

„געאוילטע“ פּאָליטיקער שפּילן פּילקע מיט׳ן אידן,
אַמאָל איז עס וואָל סטריט, אַמאָל — די ענגלישע טאָרים.
זיי וואַרפן כלומרשט קערנער, ווי פאַר עופות אין שטייג,
כדי שפּעטער צו קאָנען — שלאָגן כפּרות...

און דער איד, דער האָרעפּאַשניק, מוז צאָלן און ליידן,
כאָטש ער האָט געגוג שוין געפּאָקט און געמאָזלט
פון פּיאַוקעס, וואָס האָבן זיך באַזעצט אויף זיין קאַרק
און אים, ווי שטענדיג, — פאַר„פּאַקט“ און באַ׳גנב׳ט...

איז גענוג שוין צו לאָזן זיך פאַרבלענדן די אויגן
פון פוסטע צוזאָגן — פאַלשן קלאַנג פון געלטער.
שלום און פריינטשאַפט, אַלע פעלקער צוזאַמען —
דאָס קאָן אויך זיין פאַר ישראל דער שירעם און „שעלטער“!

קלאַפּט אַ טויב — אין שויב..

פליען טויבן אין אַ קרייז, ווי שלום-פאַנען פליגל ווייס,
דרייען ריטמיש אַ געדריי, ווי עפּעס זאָגן ווילן זיי —
צו דער וועלט אַ נייעס...

פליט פאַרביי אַ ווייסע טויב, קלאַפּט מיטן שנאָבל אָן אין שויב.
וואָרקעט אויס אַ וויי-געזאַנג: געדענק, עס זאָל ניט טאָן דיר באַנג,
זיין הויז פאַרשווינדן וועט דורך רויב...

שפּילסט זיך מיט פייער ביי דער טיר — יווי איז מיר,
ווען ברענען וועט דיין טיר, אוטאַק, אויך מיט דעם מיין טויבן-שלאַק
וועל איך אין פייער זיין מיט דיר...

פלי איך אום, זאָג יעדן אָן, מענטש, זע גיכער עפּעס טאָן,
וועק אויף די שכנים איבעראַל, ווייז דעם וועג זיי מיט אַ שטראַל —
צו אַ שלום-ווייסער פאָן!

באַנקראָטן — ווי אויף נאָטן...

איבעראַל, איצט אויפן לאַנד, הערט איר אויסרופן — אַ שאַנד
עס איז דאָ פאַר די שטאַטן.
דאָ אַ שאָפּ, און דאָ אַ שאַכט, און דאָ אַ קראָם האָט זיך פאַרמאַכט.
עס איז „ביזי" — ביי באַנקראָטן.

געציילטע האָבן ברויט און פּוטער, שיינע קליידער, אַ גוטן פוטער,
עס שפּילט זיי אַלץ־צו ווי אויף נאָטן.
נאָר פאַר מיליאָנען האָט „דעפּרעשאָן" אַלץ פאַרניכטעט, אויפגעפרעסן,
און געבראַכט זיי צו באַנקראָטן.

דער רייכער פאָרט זיך מיט זיין דאַמע, אין לאַס־וועגאַס, צי מיאַמי.
און לעבט אַ טאָג אין זון און שאָטן. —
ווען דער אַמכאַ, קליינער קרעמער. ווערט פון גרויסן אונטערנעמער
אַריינגעוואָרפן אין באַנקראָטן.

ניטאָ קיין אַרבעט פאַר נאָדל, האַמער, אַ טרויער לעבט איצט דורך
דער פאַרמער.
ווען אין באַנק עס וואַקסן די באַנקנאָטן.
און ווען אויף וואָל סטריט הויבט־אָן קראַכן, איז מיט „יאַשטשערקעס"
צו לאַכן,
זיי מאַכן געלט אויך פון באַנקראָטן! . .

אויל אויפן פייער...

ברענט אַ וועלט אין שרעק און גרויל.
שטיקט אַ רויך פון בראַנד און אויל.
דאָך צאַפּלען הערשער זיך אין פיבער
און זוכן אויל פון נייע גריבער.
ס'זוכט איינער אויל פאַר קריגס־מאַשינען,
אַ צווייטער זוכט — גאָלד פאַרדינען.
אַ דריטער זוכט מער מאַכט צו קריגן,
אַ פערטער דרייט פאַר זיך די זיגן...
אַרבעטן שווער די אימפּער־שפּינען,
וועבן ליגנס אויף דרוק־מאַשינען.
און כאָטש אויל פאַר זיי איז זייער טייער,
ווילן זיי ניט שפּאָרן — אויל אויף פייער!...

אַ מענטש — איז אַ מענטש!

ביים ברעג טייך אינ׳ם וועלדל, וואו מ׳הערט פון פייגל געזאַנגען,
זיינען מענטשן געקומען פיש דאָרטן פאַנגען.
זיי האָבן צענומען די מכשירים, פאַרוואָרפן דעם האָקן,
און געלויערט מיט די אויגן — אַ פיש וואו צו פּאַקן.

אין דעם האָבן צוויי גענומען אַ שמועס צו פירן,
און איינער האָט גענומען אַזוי פילאָזאָפירן:
וויפיל מ׳זאָל נים פּרואוון וועגן יושר רעדן און קלינגען,
וועט איין פיש אַ צווייטן, ווען ער קאָן נאָר — פאַרשלינגען.

אַ מאַמע די קינדער, און די קינדער אַ מאַמען,
מ׳שלינגט איינס די צווייטע, כאָטש מ׳שווימט, דאַכט זיך, צוזאַמען.
אַזוי אויך די וועלט איז, וואו עס הערשט רייך איבער אָרעם,
פאַרנאַרט איינער דעם צווייטן — מיט אַ האָקן און וואָרים...

ענטפערט דער צווייטער: די וועלט איז אַ קרומע,
ווען מ׳פירט אַ מאָראַל פון באַשעפענישן שטומע.
אָבער מענטש, איז אַ מענטש, ער קאָן דערלאַנגען אין נאַקן
דעם, וואָס וויל אים פאַרנאַרן צו זיך אויפן האָקן!...

דער פּאָליטישן

דער פּאָליטישן האָט מאַכט און זיין וואָרט — אַ באַדייטונג,
ער ווייסט ווי צו קריגן דעם אויבן־אָן אין דער צייטונג...
אַ גוטער ברודער מיטן גרעפּטער, אַ פריינט מיט רעקעטירער.
איינעם גיט ער ערשטע פידל, אַ צווייטן, מאַכט ער פאַר פירער...

ביי טאָג זיצט ער מיט „פּני״, ביינאַכט מיטן פּאָליטישן,
אַרבעטן אים וואָס עס לוינט זיך, — אַבי פאַרקאָכן, פאַרמישן...
ווי צו האַנדלען, זיך פאַרבינדן, וואו מ׳דאַרף זיך באַהעפטן,
און וואו כשר צו מאַכן די טריפע געשעפטן...

דאָ דאַרף מען נעמען און דאָ דאַרף מען געבן.
נעמען פאַר זיך, און „לאָזן אַנדערע לעבן״...
אויך באַזינגען אַ פריינט: „יו׳ר עי דזשאַלי גוד פעלאָ״.
און מיט אויגן פאַרגלאָצטע: זיי בענטשן — אָמן סלה!...

ניטאָ קיין נייעס...

וואָס הערט זיך נייעס? פרעגט אָן איינער,
אַ צווייטער ענטפערט מיט אַ „מניע” אַ קאַלטן,
ניטאָ קיין נייעס, אַלץ דאָס אייגענע,
לויט די צייטונגען — איז אַלץ ביים אַלטן...

מערדערייען קומען פאָר טאָג־טעגלעך,
דאָ אַ מאַן גע'הרג'עט, דאָרט באַרויבט אַ פרוי,
איינער לייקנט זיין טאַט אינגאַנצן —
אַ צווייטער שילדערט דעם מאָרד גענוי.

צוויי יונגען „צעווערטלען” זיך מיט ביקסן,
באַלד ווערט קלאָר: פאַראַן אַ קרבן,
צוויי פאַרהאַלטן, פיר־פינף פאַרוואונדעט,
פון זיי איז איינער גלייך געשטאָרבן.

אַזוי טאָג־טעגלעך אַלץ דאָס זעלביגע,
וואָס מיר פרידן, און שלום־בית —
פיף־פאַף, זעץ איז איצט אין מאָדע,
איז ווי איר זעט — ניטאָ קיין נייעס...

פון איין זייט שאַלט — פון צווייטן פאַלט...

די פויקן קלאַפן צום טאַקט און צום רומל,
נאָר אויף וואָל־סטריט סקריפּעט, עס הערט זיך אַ טומל,
ס'איז קיין שפּיל ניט אין דריידלעך, און אויך ניט אין שאַך,
ס'איז פּראָסט און פּשוט — אַ וואָל־סטריטער ק־ר־אַ־ך.

אַ קראַך ווי אַ סאַטעליט פון הימלישער הויך,
פאַרברענט אַ פאַרמעגן, אַוועק ווי מיט רויך.
געקאַכט זיך, געקליגט זיך, געשטעלט אַלץ אין קאָן,
איצט האַלט מען אין ציילן — ווי פיל ביליאָן...

דער חשבון גייט ווייטער ניט נאָר אין דעם פאַל.
ווען עס קראַכט און עט נידערט — פאַלט אויך די מאָראַל.
הכלל, ס'איז אַ צרה, וואָס ווערט אַלץ פאַרצווייגט —
עס פאַלט און עס פאַלט, דער יקרות בלויז — שטייגט...

שאַ! — דער „טאַטע" שלאָפט...

עס האָט דער קאָנגרעס זיך געשלאָסן.
פאַרמאַכט פאַר זומער איז די טיר.
די קאָנגרעסלייט אַוועק זיך קילן,
זוער מיט אייז-קרים, ווער מיט ביר.

די „בילס" פאַרשלאָסן אין די שראַנקען.
סיי וואָס שלעכט איז — סיי וואָס גוט.
דער „שיקזאַל" איז אויף וואַקאַציע,
דער „געזעץ" — ליגט און רוט...

נאָר דאָס פאָלק — עס קאָן נים רוען,
מ'הערט אַ ציין-קריץ און אַ האַס.
די „טאַטעס" זיינען זיך צעפאָרן —
די קינדער — הפקר אויף דער גאַס.

ברענט די היץ און ס'קאָכט דאָס קעסל,
וואָס איז אָנגעפילט מיט סם.
באַדן קינדער זיך אין באָטע —
ווען דער „טאַטע" — שווימט אין ים.

אויף וואָל-סטריט בית-עולם...

וואָל-סטריט רופט די שעפּעלעך:
זי האָט גרייט אַ רייכן טיש...
אויפן „הוק" האַלט זי אַ ווערעמל,
פונקט ווי צו כאַפּן פיש...

מציאות, אַקציעס, רופט זי אויס,
פאַר אַ קלייניקן פּראָצענט.
אַ סוחר ווערט איר אויסוואַקסן,
אַ דאָלאַר מאַכן פון אַ סענט...

פירט וואָל-סטריט קונקל-מונקל אָן,
ווי זי טוט דאָס אַלע מאָל.
די שעפּעלעך — בלייבן שעפּעלעך —
און וואָל-סטריט שערט די וואָל...

רעאַקציע באַגריסט — ניט אומזיסט...

האַרציגע קעניגלעך, קרוינדעלעך
אַ געזונט אייך אין די ביינדעלעך,
ווי איר פאַרשטייט גוט אונזערע
  צילן,
וואָס מיר דאַרפן, וואָס מיר ווילן...

מיר ווילן פון אייך אַ באַזעלע,
און איר דאַרפט דאָך עולם־
  הזה׳לע —
וועט איר דאָס קריגן
טאַקע מיט פאַרגעניגן.

און וואָס ווילן מיר פון אייך —
איז דאָך ניט שייך,
איר ווייסט אונזער סימפּאַטיע
פאַר דעם־אָ־קראַטיע...

וועט איר קריגן אַ מיסיל —
קעיט אויך אַ ביסל...

און אַלץ וואָס מיר באַזיצן —
אַבי נאָר אייך באַשיצן!...

מיט געווער און מיט „שעלטערן“,
איר זאָלט זיך קאָנען עלטערן,
ניט ווי פּרעה אין דער הגדה,
נאָר לויט דער נייער פּ ר ע ה ׳ ־
  יאדע...

וועלן מיר באַשיצן יעדער
  שטיינדל
פון אייער הויף, און קריינדל.
איר זאָלט הערשעווען כסדר —
ניט ווי דער קעניג ביים סדר,

וואָס זיצט פאַרזויערט פון פראַצע,
קוויקט זיך מיט מרור און מצה.
און „מיר“ — אָן הגדה און
  ריידלעך
זיינען גרייט מיט די קניידלעך...

די כוואַליעס— קריגן כמאַליעס

איך קוק זיך צו צום ברעג פון ים,
זע די שפּיל פון כוואַליעס,
ווי „ברידערלעך“ זיי גריסן זיך,
מיט זעצן און מיט כמאַליעס..

יעדע כוואַליע פליט צום ברעג.
ווי עפּעס וואָס צו כאַפּן.
קומט אַ צווייטע און אַ דריטע, —
מ׳הויבט זיך אָן צו קלאַפּן...

ווען די כוחות גייען זיי אויס,
נעמען זיי הינטערווילעכס לויפן.
נאָר בלייבן שטיל אין גרויסן ים,
ווילן זיי ניט בשום אופן...

פאַרמעסטן זיי זיך פון דאָס ניי,
איינס די צווייטע איבערשטייגן.
לויפן איבער זאַמד און גרוב,
ווי חיות פון די שטייגן...

— — — — — — — — — — —

דערמאָנט דאָס שטאַרק אַן אייניגע,
וואָס לאָזן זיך נאָך ב אַ ז ע ס יאָגן.
און צום סוף — פאַרשטייט איר דאָך,
זיי מוזן זיך צעשלאָגן!..

חסר־דעה — און האָט די דעה...

אין דער וועלט פון מענטשן זיינען פאַראַן געלערנטע און קלוגע,
אויך צע׳חוש׳טע פעלן נישט און פראָסט געזאָגט משוגע.
איז ווען דער קלוגער זיצט און טראַכט: פון דער וועלט אַ לייט צו מאַכן,
זיצט אַ פאַרריקטער אויפן טראָן, פרוואוט אים אויסצולאַכן.

און ער איז ניט פון די משוגענע, וואָס לויפן אויף די גאַסן,
קינדער זאָל אים נאָכלויפן, האָבן מיט אים שפּאַסן,
דער צעמישטער פירט זיך גרויס, ניט קיין משוגענער פון אַ שטעטל,
אויך ליגט ער ניט אין אַ שפּיטאָל געבונדן אין זיין בעטל ..

נאָר איז דער „באָס״ איבער אַ ריי שטעט, מיט כבוד, געלט, אַ זאַטער.
פירט די גרענעדע ווי ער וויל, אַ גאַנצער גובערנאַטאָר...
און כאָטש אַלע ווייסן גאַנץ באַשטימט, אַז ער איז חסר־דעה —
זאָגט ער, איך בין דאָ דער באָס — איך זאָג דאָ די דעה!...

לאַכט ער זיך אויס פון אַלעמען, מאַכט אינטריגע נאָך אינטריגע,
באַשטימט אַליין, אַז ער איז „קלאָר״, די וועלט איז גאָר משוגע...
און מאָדנע איז דער־אַ פּאַראַדאָקס, צווישן די טרויעריגע וויצן —
אַ משוגענער גייט אַרום פראַנק־און־פריי און — ב אַ פ ר י י ע ר
דאַרפן „זיצן״...

דער שוואַם — פון אַטאָם

ווען דאָס לאַנד איז געשלאָפן, פאַרוויגט אין חלומות
איז געקומען די בשורה, ס'איז אַריבער בשלמות:

אַן אַטאָמישער אויפרייס, איז אַ געראָטענער, אַן עכטער —
דער טייוול אַליין האָט געקראַכט פון געלעכטער...

און אין אויספּאַל פון אַש, אין „שפיל" פון אַטאָמען —
דערזען האָט מען בילדער פון ריזיגע שוואָמען...

אַנשטאָט וואָרקען פון טויבן, גרינקייט פון בלומען,
האָט געגרייצט אַ „סימפאָניע" פון רעווען און ברומען.

און וואָס טויבן, ווען טויבן — ס'פּאָכען פליגל פון קראָען,
פון בייזע ווינטן געטריבן — באַגלייט מיט אַ וואָיען.

אַזוי האָט מען מיט אַטאָם־שטויב, פאַרבלענדט די אויגן,
און מיט „שוואָמען" דעם שלום־חלום פאַרצויגן.

אַ „מייסטער" אויף מיין טייסטער

דאַכט זיך, ער רעדט ווי אַ מענטש,
נאָר פאַרענדיגט מיט קוידער־פּלוידער.
אַט זעט אויס, זאָגט ער ער, אַ ווארעם וואָרט —
צום סוף אַ שרעק, אַ שוידער.

געפינען לאָגיק איז שווער ביי אים,
אַ זיג־זאַג אין זיינע ווערטער.
יאָ און ניין — איין אויסלייגאַכץ,
ווי גיך ער בייט די ערטער.

פליט אַרום איבער דער וועלט,
מיט „קאַלטן קריג" אין שליטן.
טרייבט די וועלט אַראָפּ צום ראַנד —
נאָר ער — ער זיצט אין מיטן...

אַזאַ איז די סטראַטעגיע
פון „אונזער" מיסטער „מייסטער",
ער רעדט פון בײדע זייטן מויל —
מיט די אויגן אויפן טייסטער...

„קריזעס, שמיזעס" — אָט דאָס איז עס!

אין דער אַמעריקאַנער אינדוסטריע איז סלעק.
עס געוועלטיגט נאָך וואָל-סטריט מיט שרעק.
ער האָט פאַרוואָרפן אַ שטריק אויפן קאַרק דאָ,
שטיקט דאָס לאַנד מיט אַן עמבאַרגאָ —
און דעם האַנדל געגעבן די „סעק"...

דאָס פאָלק פילט זיך דערשלאָגן פון רעסעס־יע,
מ'טרינקט זיך אין חובות פון דעפּרעסיע.
נאָר אויף וואָל סטריט הערשט אַלץ דער וואָלף,
בשעת דער „לאַנד-טאַטע" איז פאַרנומען מיט גאָלף —
ווייסט מען פאָסן פון די מאַסן בפרהסיא...

פּאָליטישן דרייט זיך ווי אויף אייז-קריעס אַ שיף,
„צוזאָגן און ליב האָבן", מיינט ביי זיי שוין „רעליף".
זאָגט מען צו די אַלטע אַמאָליגע פּלענער...
עס וועלן שטייגן אין טאָפּ צוויי הינער, דריי הענער,
נאָר דערווייל שטייגן פּרייזן, און דער דלות איז טיף...

דער פליער..

איבער ים'ען און לענדער, פליט אַרום מיסטער כאַפּ-לאַפּ,
רייסט קונים ווי אַמאָל, די „פּולער-אין", פאַר'ן קלאַפּ.

איר קאָנט איצט אויף וואָל-סטריט „באַרגנס" פיל קריגן,
כלי־זין בחינם, זיך צו שלאָגן און קריגן.

מיר גיבן אייך אַלץ, האַליוואַי זאָלט איר דאַרפן,
אַ ביקס און אַ שווערד, און אַ ציינגל אַ שאַרפן.

מיר גיבן אייך אַלץ, ווען איר פאָלגט אונזער עצה:
איר קריגט רעגירער און פירער, און — אַ זאַק אויף דער פּלייצע...

אַטאָמען, ווי שוואָמען, און אויל צו באַשמאַלצן,
נאָר איין זאַך: האָט שכל — מאַכט כשר, געזאַלצן...

און מיט דער צייט וועט אייך קומען, זאָגט פון וואָל-סטריט דער נביא,
מיר'ן „מירצישעם" אייך געבן אויך — אַ מיסי'ל מעריבי'...

מעקסי, טעקסי — און טעקסעס

באַקלאָגט זיך דער טעקסי־טרייבער מעקסי,
מ'וויל אַ טעקס אויך שוין אויף מײַן טעקסי.
און באַלד וועט מען בעטן אויך פאַר כוסות,
און פאַר קניידלעך, כריין, חרוסת.

חוץ דעם נעמט מען אויך אַ שטייער
פאַרן געזאָלין, און אויפן „טאַיער".
מ'עט נאָך דעם שטייער מער פאַרשטייפן,
צו צאָלן אויך פאַר טרובען, פּייפן...

אין גראָסערי צאָלט מען שוין לאַנג כסדר,
אַזוי אויך פאַר שיך, און העמד, און קליידער.
איצט וויל מען טעקסעס אויך פאַר אַ טשעקל,
און פאַר פּאַפּיראָסן — אויף יעדן פּעקל.

נאָ, דאָ זאָגט מעקסי אָפן — מכות!
איך צאָל ניט טעקסעס פאַר קענסערס (ראַקעס)...
איך הער אויף רויכערן, ניט לאָזן זיך טעקסן,
ניט ביי ביי מאָטיען — ס'הייסט. ניט ביי מעקסי'ן!...

קאַלטס און וואַרעמס

אין טיילן פון לאַנד זעט מען בלומען, פויגל און טויבן.
אין אַנדערע טיילן, זעט מען — פאַרפרוירענע שויבן.

איינער באָדט זיך אין ים, ווערט געוואַרעמט פון שטראַלן.
אַ צווייטער אין „סלאָם" ווערט פון שטורעם באַפאַלן.

שרייט איינער: שטאַרקע היצן; אַ צווייטער שרייט: שטאַרקע קעלטן.
אויך אַזוי איז דאָס לעבן היינט צו טאָג אין צוויי וועלטן...

„אומפּאַרטייאיש"

דער קאָפּ איז דער טינטער, מיט די עלנבויגנס טראַכט ער,
און שרייבן, שרייבט ער מיט ביידע הענט.
גייט אויף אַ דראָט און ציט פון מויל סטיינגעס,
און ווייזט אויך אַ קונץ — קריכן אויף ווענט...

ה) „די וועלט פון מאָרגן"

סאָוועטנלאַנד

(צו דעם יום־טוב פון 40 יאָר סאָוועטנלאַנד)

פערציק יאָר אין געשיכטע איז ניט מער ווי אַ פינטל,
און שווער איז געווען צו בייטן דאָס ווינטל...

אָפט זיינען געקומען „קעלטן" און שטורעם.
מ'האָט געדאַרפט אין סכנה באַשיצן דעם טורעם.

אליין דורכגעלעבט אויך אַ סך קידער־ווידער,
אין בויען און שאַפן נייע טענער און לידער.

אין אַטאָמען, אין רוימען, אין וואַסער און פייער,
כאָטש אָפט איז דער פרייז געווען זייער טייער...

אָפט געבלאָנדזשעט אויף וועגן אין זיג־זאַגישע גאַנגען,
נאָר אַלץ מיט איין צוועק, אַ האַנט דעם ברודער דערלאַנגען.

געביטן אָפט גאַנג פון ים'ען און טייכן,
כדי מער ה ו י ס ן און ש ל ו ם אויף דער וועלט צו דערגרייכן!

איצט קוקן־צו פעלקער פון לענדער נאָענטע און ווייטע,
וועלכע קעמפן אַליין אויך — צו ווערן באַפרייטע.

באַגריסן זיי סאָוועטנלאַנד מיט דער נייער פאָלקס־בינע,
און פאַרשטייען דעם טייטש איצט — פון „בן ארבעים לבינה".

סאָוועטישע אויסשטעלונג

(צו דער סאָוועטישער אויסשטעלונג פון וויסנשאַפט, טעכנאָלאָגיע
און קולטור אין ניו־יאָרק קאָליסעאום, 1959)

פאַרגאַפטע בליקן פון די מאַסן, קוקן־אָן פאַרוואונדערט,
וואָס סאָציאַליזם האָט געשאַפן אין אַ קאַרגן האַלב־יאָרהונדערט.
ווי אַן אָרקעסטער וואָלט שפּילן, לויט דער מוזיק וואָס איז געשאַפן,
שפּילט אַ ליד סאָוועטנלאַנד — אויס הערשער און אויס שקלאַפן!
וואַקסט דאָס לאַנד מיט זיג־געזאַנגען, אַלע פעלקער העלפן שמידן.
עס קלינגט דער עכאָ פון מערב און האַמער: מיר ווילן האָבן שלום,
פרידן!

אָפּגעמעקט עס איז די געטאָ, אוים מיט די הערשער אין ווילדע ראָלן.
ניטאָ קיין קלאַס מער „הויכע פּענצטער" און אַ קלאַס — פון טיפע טאָלן...

שטייגט טעכנאָלאָגיע, קולטור און וויסן, מיט דעם אויך דילן, ווענט און העכער.
ס'פליען „ספּוטניקס" צו דער לבנה, זייער מעגלעך — אויב ניט נאָך העכער.
באַגרייפן פעלקער, וואָס מיינט „מער ווערט", דער ענין ווערט איצט מער און קלערער.
ווען ביים פאָלק ס'בלייבט הער „מער ווערט" — איז ער ווערט גאָר אַ סך מערער!...

דער מענטש איז מקנא — די אַבעזיאַנע...

(געווידמעט די צוויי אַמעריקאַנער אַבעזיאַנעס, וואָס זיינען געפלויגן אין די הויכע ספערן און געקומען צוריק לעבעדיקע)

קוקן זיך מענטשן צו, ווי אין „זו"
לעבן זיך רחבות'דיג די „מאַנקים" (אַבעזיאַנעס).
טאַנצן, שפּרינגען, ווייזן קונצן אַלערליי
און עסן פון טעלער די אמת'ע מאַרציפּאַנעס...
דערביי אַ מאַלפּע אַ גרויסע פילט זיך ווי אין זיבעטן הימל,
ווייזט אַלעמען אַ נאָז, שטאָלץ, בראָוו און דערהויבן:
איר מענטש'ן, גרויסע גאַנישטן, וואָסט זאָגט איר איצט?
ווער איז געווען אין די הויכע ספערן אויפן סאַמע אויבן?
איצט דאַרפט איר בעטן מחילה ביי דער „מאַנקי", גאָרילאַ.
איר דאַרפט אונז דאַנקען און בענטשן —
מיר האָבן אייך אַלע געשטעלט אויף די פיס
און געמאַכט אייך פאַר מאַכערס, פאַר מענטשן...

מיר אייך קאָנען נאָכמאַכן אַלערליי זאַכן און קונצן,
אָבער איר וועט דאָס נאָך ערשט דאַרפן באַווייזן:
פליען מיילן אין די ווייטע הימלען,
ווי די סאַמע מלאכים אין די העכערע קרייזן...

„ספּוטניק און „עקספּלאָרער״ -- הימלישע פּאָרער!

(געווידמעט דעם ערשטן סאָוועטישן „ספּוטניק״ און דעם ערשטן אַמעריקאַנעם „עקספּלאָרער״)

פון מזרח — דער „ספּוטניק״, פון מערב — „עקספּלאָרער״.
לויפן אין רוימען — צוויי וועלטלעכע פּאָרער.
גאַלאָפּירן לבנה׳לעך באַלויכטן אין פלאַמען,
און די פאַנטאַזיע מאָלט ווי זיי פליען צוזאַמען.

כאַפּן אָפּט אַ שמועס ווי צוויי נאָענטע פריינט,
פרעגט „עקספּלאָרער״ דעם „ספּוטניק״: „איף יו דאָנט מאַינד״!
איך זע, אַז דו ביזט דאָ, שוין גאָרניט קיין גרינער,
דיין רעקאָרד באַווייזט, ביזט אַ „גרויסער פאַרדינער״...

וועלן מיר קאָנען דאָ לעבן אין הימלישע ספערן
און איינע די צווייטע דאָס לעבן ניט שטערן?
צעלאַכט זיך דער „ספּוטניק״, „ביפּ־ביפּ״ נעמט ער ריידן:
מיר קאָנען לעבן צוזאַמען אין פרידן און פריידן.

„ברודער עקספּלאָרער״, מיר זיינען געקומען אין הויכן,
נייע זאַכן דערלערנען, נאָך וויסן דערגרייכן.
מיר זיינען דאָ ניט געקומען פאַר געשעפט־קאָנקורענץ.
לאָמיר לעבן אין שלום — און קאָ־עקזיסטענץ!

דער „לוניק״ — שיינט זוניק!

דער סאָוועטישער „לוניק״ איז גאָרניט קיין מפונק...
פאַרביי די לבנה — און צעלויכטן זיך זוניק.

פאַרפלויגן אין די הויכן, ניט געלאָזן זיך בעטן —
געוואָרן „פּאַני־בראַט״ מיט די הימלישע קאָמעטן.

די מיסילס זעען אויס אים, ניט מער ווי אַ קניידל.
זייער הרייען זיך איז עפּעס ווי אַ חנוכה־דריידל...

אפילו זיין עלטערער ברודער, וואס איז אין אדבים ער
און זיך געשאַפן אַ נאָמען, ווי ספּוטניק דער דריטער —

אויך ער איז ניט מער, ווי אַן „אַלטער לאַטוטניק“,
וואָס ווערט נאָר דערמאָנט ווי דער „געוועזענער“ ספוטניק...

ווייל זוניק שיינט „לוניק“ — זיינע שטראַלן עם פינקלען,
„די וועלט פון מאָרגן“, באַטראַכט ער פון אַלע פיר ווינקלען.

און ער רופט פון די היכן איבער לבנה און שטערן:
שלום עליכם אייך קינדער — ס'זאָל פאַרשטערט דאָס ניט ווערן!

שלום — דורך הימל, ים און ערד

(צו דעם באַזוך פון דעם סאָוועטישן פרעמיער ניקיטאַ כרושטשעוו
אין די פאַראייניגטע שטאַטן)

מיט סערפּ און האַמער, סעפּטעמבער 1959, אויף פאַן,
האָט דורכגעשניטן די לופט אַ ראַקעט מיט אַ „לוניק“,
צו דערווייסן זיך וויסנשאַפטלעך די הימלשע סודות,
און פאַר דער וועלט זיי ברענגען צו באַלויכטן זי זוניק...

סעפּטעמבער, 1959, האָט דער אַטאָמישער אייז-ברעכער „לענין“
אָנגעפאַנגען זיין „קריעת ים סוף“ — ברעכן דעם אייז.
סימבאָליש: ברעכן די קאַלטע מלחמה, צו ווייזן דער וועלט,
אַ וועג פאַר װאַרעמקייט און פון צוזאַמענאַרבעט — אַ באַווייז.

אין נאָמען פון שלום, אין סעפּטעמבער, 1959,
קומט פרעמיער כרושטשעוו אין די פאַראייניגטע שטאַטן.
צוזאַמען מיט פרעזידענט אייזענהאַוער באַטראַכטן מיטלען
ווי צו צעשמעלצן די קאַלטע מלחמה פאַר וואַרעמע, פרידלעכע
קלימאַטן...

אַזוי ווערט פאַרצייכנט סעפּטעמבער, 1959,
אַ שטיק גוטע געשיכטע פאַר דער וועלט פון מאָרגן:
אין הימל, אין ים און אויף דער ערד —
דרייען זיך די רעדער פאַר אַ וואַרעמען, שלום'פולן לעבן אָן זאָרגן...

ו) לזכרון

משה אָלגין

(צו זיין 20־טן יאָרצייט)

ריין און ציכטיג איז ער געווען שטענדיג אין זיין גאַנג,
ווי זויבער ליכטיג עס איז געווען זיין גייסטיג לעבן.
אין זיין טאָג־טעגלעכן קאַמף איז געווען נאָר איין פאַרלאַנג:
אַ ריינע באַוועגונג די אַרבעטער־מאַסן צו געבן.

פיזיש אַ שוואַכער, אָפט אפילו אויך גאַנץ קראַנק,
נאָר מיט זיין וואָרט — אַ ריז פלעגט ער ווערן.
ווען ער האָט געבראַכט צום פאָלק זיין ליטערן געדאַנק,
איז געווען וואָס צו לערנען, איז געווען וואָס צו הערן.

זיינע אויגן האָבן פון קורצזיכט געליטן. דאָך געזען האָט ער זייער ווייט . .
פון אַ מיטעלן הויך, האָט ער זיך אין די הימלען דערהויבן.
ווען ער פלעגט נביא'איש אונז ווייזן די צייט,
איז זיין וויזיע שוין ווייטער און ווייטער געפלויגן.

אַ גרויסן פאַרמעג האָט ער געלאָזן צו זיין יורש:
קעש — אַ קלייניגקייט, לויטן חשבון פון באַנקען
נאָר ביכער און ביכלעך מיט אַגאַנץ אַנדערן פירוש —
זיי שיינען און שטראַלן אין ביבליאָטעקן און שראַנקען.

הערט זיין נאָמען געערט, ווי כ'הערט געלערנט זיין תורה,
כאָטש בייזע שונאים ווילן זיין אָנדענק פאַרפאָלגן.
וועט ניט העלפן דער רעאַקציע שאַפן שרעק און מורא,
ווען דער וועג וועט באַלויכטן — פון אונזער מ. אָלגין!

ווען אַלגין פלעגט שרייבן אפילו מיט אַ שטאָלענער פען, פלעגט אַלץ אַרויסקומען גאָלדענע ווערטער...

* * *

אַלגינ׳ס שרייבן איז געווען קאָלירייך ווי דער רעגן־בויגן און פייערדיג ווי די זון...

* * *

ווען אַלגין איז אין די צאַרישע צייט געזעסן אין טורמע, זיינען אפילו די טורמע־ווענט באַלויכטן געוואָרן מיט אַלגינ׳ס פייער־גלי...

* * *

וואָס פאַר אַ קאָלירטע טינט עס זאָל זיך ניט האָבן געפינען אויף אַל־גינ׳ס שרייב־טיש, האָט ער אָבער ביים שרייבן ליב געהאַט צוצומישן זיין אייגן בלוט...

* * *

אַלגין האָט אין זיין שרייבן פאַרמאָגט די פיאיגקייט פון צען אַנדערע בעלי־מלאכות: ער האָט זיין שרייבן געהובלעוועט, געשמידט, געפּרעסט, געפאַילט, געמאָלן, געקנאָטן, אַרומגעשניטן, געטאָקט, אויסגעפּוצט און אויס־געבאַקן — עס זאָל אַרויסקומען שיין און גוט אין סטיל און אינהאַלט...

* * *

אַלגין האָט געקענט אַ סך שפּראַכן, און — האָט פאַרשטאַנען אַלע פעל־קער אפילו אויף שטום־לשון...

* * *

אין אַלגינ׳ס וואָרט איז געווען מאַמעשע ווייכקייט, כראָמישע האַרטקייט און — אַלומיניום־גרינגקייט.

* * *

אין שרייבן האָט אַלגין געבליצט, אין זיין רעדן — געדונערט...

* * *

אַלגין האָט דורך זיין גאָלדענער פען באַרייכערט דעם אַרבעטער און — אַנגעטאָן דעם אָרעמאַן אין גייסטיג־שיינע קליידער...

* * *

אַלגין האָט געלאָזן אַ „פאַרמעגן" אין קעש פון 11.73 דאָלאַר. נאָר זיין גאָר גרויסער פאַרמעגן ליגט אין די ביכער און ביכלעך, וואָס נאָר זיינע יורשים, פאָלקס־מאַסן קענען דאָס אַרויסנעמען און קריגן ניט נאָר דעם קרן, נאָר אויך אַ גרויסן פּראָצענט...

עס לעבט זיין ירושה...

(אין אָנדענק פון זישע ווײנפּער)

פאַרוויינטע, פאַרקלאָגטע זיינען געקומען צוזאַמען
טויזנטער פערזן, טויזנטער גראַמען,
געקומען מיט ווייטאָג, מיט צער און מיט שרעק:
דער דיכטער, דער מייסטער, דער שאַפער — אַוועק...

ווער־זשע וועט איצט אַ נשמה אונז געבן,
פאַרוועבן די לידער אין אייביגן לעבן?
ווער וועט איצט קלייבן שורה צו שורה,
און שמידן די ווערטער מיט בטחון און גבורה?

מיטאַמאָל האָט זיך אַ וואָך פון ביכער צעשטעלט,
דער גאַנצער אַרום איז געוואָרן צעזעלט.
יעדער בוך — אַ פּלאַקאַט מיט קלאָרע דיבורים,
מיט פערז און מיט גראַם, אין ווײנפּערשן פורעם.

„פאַרגעסענע נביאים" לויכטן אויף בינע,
ביים „גרענד קעניאָן" שטראַלט דאָס געשטאַלט פון „פּיניע".
„דאָס געזאַנג פון דעם גלויביגן", „דער גילדערנער האָן" —
„יידישע קולטור" — אין דער הויך ווי אַ פאָן.

רייען נאָך רייען פון לידער און ביכער, —
זיי שטייען אויף דער וואַך, מונטער און זיכער.
ער בלייבט, ער איז דאָ. ער וועט זיין, אונזער זישע.
ער לעבט און וועט לעבן -- אין זיין רייכער ירושה!

אונזער דבורה

(אין אָנדענק פון דבורה טאַראַנט)

די בלומען־טעפּ, ווי שטענדיק אויף איר שרייב־טיש,
די בלעטלעך וואַקסן ווי שטענדיק גרין־פריש.
נאָר ביי דעם טיש פעלט איצטער דבורה.
אויף די פּאָליצעס שטייען ריין אַלע ביכער,
אין די שופלאָדן אַלץ, אין אָרדענונג זיכער,
נאָר מען הערט ניט איר וואָרט, איר וועלטלעכע תורה.

דבורה׳ס מאַלערייען הענגען אויף די ווענט,
אין פינגער־דרוק זעט מען צייכנס פון אירע הענט.
נאָר ביי דער אַרבעט פעלט אונזער דבורה.
מישט ווער די „מאָרגן־פרייהייט״, גלייך זעט ער,
אין די „זאַמלונגען״ ביכער און בלעטער,
שיינט איר וואָרט, ווי אַן אָנדענק־מנורה.

ווי אַן אָבל פאַר׳יתומ׳ט שטייט דבורה׳ס שטול
און טויזנטער קינדער פון אירע קלאַסן אין שול
וויינען אויף טויט׳ס שענדלעכע גזירה.
אַזוי פיל געשאַפן, אַזוי פיל ליבשאַפט געגעבן
צו „היים און פאַמיליע״ און „קינדער לעבן״,
נאָר צו דער אַרבעט עס פעלט איצטער דבורה.

שטייט איצט פאַראומערט אין טינטער די פען,
אַרבעט געבליבן צו טאָן איצט פאַר צען,
נאָר מיר האָבן ניט איצטער קיין ברירה
טאָן אַלץ צוזאַמען און יעדער באַזונדער
איר לערע זאָל בלייבן פאַר טאַטע־מאַמע און קינדער
און מיט דעם וועט אייך לעבן אונזער דבורה.

ניט פֿאַרגעסן — ניט פֿאַרגעבן!

(צו דער וואַרשעווער געטאָ־פֿייערונג)

מיט אַ ציטער אין האַרצן לייענט מען צום יאָרטאָג די פּרשה
פֿון דעם קאַמף מיט די נאַציס אין דער געטאָ פֿון וואַרשע.
עס האָבן אויפֿגעוואַכט אידן אין דער געטאָ פֿון „שטומע",
מיט אַ רוף צו די מאַסן, צו די פֿרייע און פֿרומע.

צום שניידער און סוחר, צו לערער און שמידן,
יונג און אַלט, מאַן און פֿרוי — צו אַלע אידן:
אויב לעבן — איז ווי מענטשן, ניט נאָכגעבן שונאים
און אויב שטאַרבן — איז ווי העלדן, און ניט ווי פּחדנים.

עס איז געווען ערב פּסח, זמן חרותנו,
אָן ברויט, אָן כלי־זיין און צרות מער ווי דיינו...
האָט מען מיט שבועות אויף ליפּן, מיט פֿויסטן געבײַלטע
געשאַפֿן פּלענער און מיטלען, אין שעה׳ן געאײַלטע...

פֿאַרוואַנדלט שטעקנס אין ביקסן, פֿינגער אין שפּיזן.
זיך פֿאַרמאָסטן מיט די רוצחים, די נאַצישע ריזן.
האָט געשיכטע פֿאַרצייכנט, זע די בלעטער אויפֿגעמישטע:
דער קליינינקער דוד געגן גלית הפּלישתּי...

ווי אַלע מענטשן האָט אַ דייטש העם זעלביקן טייטש. אַנדערש איז אָבער אַ נאַצי מיט אַ בייטש.

* * *

יעדער שטיינדל אין דער וואַרשעווער געטאָ איז אַ מאָנומענט, און יעדער זעמדעלע דערמאָנט ניט צו לאָזן זיך שיטן זאַמד אין די אויגן — ניט פֿאַרגעסן און ניט פֿאַרגעבן די נאַציס, די מערדער פֿון זעקס מיליאָן אידן!

* * *

אין דער וואַרשעווער געטאָ זיינען די קעמפֿער ניט געפֿאַלן — זיי זיינען דערהויבן געוואָרן! געפֿאַלן איז נאַצי־דייטשלאַנד...

* * *

אויף אַלץ לייגט דייטשלאַנד איר שטעמפּל „מעיד אין דזשוירמעני", נאָר אין איר פֿאַבריק פֿון גרעסטן מאַסן־מאָרד, פּרוווט זי איר שטעמפּל פֿאַרדעקן. האָט אָבער די וועלט איר אייגענעם שטעמפּל אַוועקגעלייגט — ניט פֿאַרגעסן! ניט פֿאַרגעבן!

ז) מ ש ל י ם

דער אָדלער און דער הונט

אין די הויכע ספערן האָט אַ אָדלער דערזען אַ הונט
ליגנדיג ווי אין אַן איי פון הונדערט פונט.
ט׳ער גענומען מיט די פליגלען פאָכען און פאַטשן
און פון געלעכטער זיך וויגן און קאַטשען:

זעט נאָר, זעט, די גרויסע הוצפה, די שאַנדע,
אַ הונט אין דער לופטן, און פירט אַ קאָמאַנדע.
און געווים מיינט ער, אַז זיין האַווקען און בילן
האָט גרוים באַדייטונג, גאָר וויכטיקע צילן . .

ער אַרבעט, ניט ווייניגער, נאָר פאַר וויסנשאַפטסלייט.
מוז איך אָדלער לאַכן, אפשר פאַר וויצן שאַפט באַדייט...
נאָר פאַר פליען אין רוים פון די הימלישע הויכן,
קאָן מיך קיינער — און געווים נאָך אַ הונט ניט דערגרייכן.

דער הונט האָט אַרויסגערוקט דעם קאָפּ מיט אַ האַווקע:
איך פאַרמעסט זיך ניט, חלילה, מיט דיר דווקא.
נאָר וויסן מעגסטו, אַז דאָס וואָס דו רופסט זיך קעניג,
מיינט איצט פאַר דער וועלט זייער, זייער ווייניג...

פאַר אַ פויגל צי אַ אָדלער איז גוט זיך צו פאָכען אין אַ ווינטל,
אָבער איך באַנוץ ניט קיין פליגל, ניט מער ווי אַ הינטל...
נאָר האָב אַפשיי פאַר׳ן „ספוטניק״: אַ הונט אין דער הויך?
טאָ זיי וויסן, עס איז ניט מיין כוח, נאָר דער מענטשלעכער מוח!

דער העלפאַנד און דער אייזל

ס׳האָט באַגעגנט דער העלפאַנט דעם אייזל אין „זו״,
גיט ער הוצפה׳דיג אַ זאָג אים: הער זיך נאָר צו,
דו, נאַרישער אייזל, מיט דיין פוסטן קאָפּ,
דאָ איז מיין אָרט — און בעסער טרעט אָפּ.

דו זעסט מיין פוס, מיין טראָט, מיין שטעל? —
און ווען עמיצער הכמה׳ט זיך איבער מיין פעל,
און רייצט זיך, און טרייבט מיך אַריין אין אַ כעס —
איז דער סוף זייער טרויעריג, ס׳איז שוין גאָרניט קיין שפּאַס.

אין גוטן מוט, בין איך איידל און גוט,
און פאַר מיינעם אַ פריינט גיי איך אפילו ביז בלוט.
איך לאָז דעם טיגער נעמען אַ שעפּס,
פאַרן שאַרק לאָז איך צו עסן די קרעבס.

פאַרן טכויר — פאַראַן איז אַ הון,
און אפילו אַ טייבעלע פאַר דעם קארשון.
אָבער איך פאָדער רעספּעקט פונם אייזל און האָז,
פאַר מיר — דעם העלד מיט דער ריזיגער נאָז...

האָט זיך דער אייזל צעלאַכט, צעהירזשעט זיך שטאַרק:
דו, גרויסע בהמה, איך לאַך פון דיין קאַרק.
איך האָב לאַנגע אויערן און אַ גוטן געהער,
איך הער וואָס איז וואָס, און וויים ווער איז ווער.
האָסט אַ גרויסע נאָז, מיט אומגעלומפּערטע שיך,
אָבער, איך, דער אייזל — האָב אויך שכל פאַר זיך...

פרײַ װי אַ פױגל...

שטײט אַ פױגל אױפן דאַך פון עראָפּלאַן,
קוקט צו װי אַ מאַן, די רעדער שמירט,
אַ צװײטער — אַ טאַנק גאַזאָלין פירט,
אַ דריטער — גרײט צו פּאַראַשוטן.
יאָ, און די פּאַסן זיך צו האַלטן שטײף
און אַ סירענע פאַר אַ פּײַף —
זיך צו היטן פאַר דעם „ניט גוטן"...

פון פאָרנט שטײט און אַרבעט אַ מאַשין,
מיט אַ מענטשן אין דערין, און אַ צװײטער היט,
יעדן ריר, יעדן שריט,
װען עס נעמען אַרבעטן די מאָטאָרן.
מ'היט זיך פאַר אַ פונק, אַ ברען,
װײַל אַן אומגליק קאָן געשען
אין סאַמע מיטן פאָרן...

נאָכדעם לאָזט מען גלײַך צו װיסן,
אַריל אָנגיסן און צעלײגן דעם באַגאַזש
אין דעם אונטערשטן עטאַזש.
און אַלע זײגערס איבערפּרובירן,
װײַל, חלילה, עפּעס אַ האָר,
מיט'ן קאָמפּאַס, מיט ראַדאַר,
קאָן צו אַן אומגליק פירן...

צעזינגט זיך דער פױגל אױפן דאַך,
און גיט מיט אַ פליגל אַ מאַך, דער מענטש אַ בריה,
אָן טומל, טאַראַראַם, היסטעריע --
קאָן ער זיך ניט רירן, ניט פאָרן.
און איך אָן אַ קאָמפּאַס, אָן געפּעק,
װוּ איך דאַרף — פלי איך אַװעק,
און שלעפּ ניט מיט קײן מאָטאָרן...

ער גיט אַ מאַך מיטן שנאָבל, אַ װאָונק מיטן אױגל,
דער מענטש דאַרף זיך נאָך לערנען — זײַן פרײַ װי אַ פױגל.

די נאָדל מיטן פאָדים

ווי גיך נאָר דער שניידער איז ביים טיש איינגעשלאָפן,
האָט אַ מאָדנע פּאַסירונג אויפן טיש זיך פאַרלאָפן:
די נאָדל און פאָדים האָבן גענומען זיך רייסן
און שאַרף איינס די צווייטע מיט ווערטער זיך בייסן.

די נאָדל אַ שטאָלענע, מיט אַן אויער און שפּיציג,
האָט זיך פון אָנפאַנג צע'טענה'ט אמכאַ'דיג וויציג:
מיר זיינען פאַרבונדן ווי אַ פאָדים און נאָדל,
טאָ הער אויף אויפשפּילן, אַז דו ביסט דער גדול.
זיך פּלאָנטערן איבעראַל מיט דיין לאַנגן פאָדים
און זיך שטענדיג פאַרבינדן מיט פאַרשידענע צדדים...

אָט גיסטו אַ פאַרקניפּ זיך מיט אַ קנעפּל, אַ עקל,
אָט שלעפּסט זיך נאָך דיינס אַ פאָדים אויף הויזן און רעקל.
דו מיינסט ביזט אַ יחסן אַרום דיין בייכיגער שפּולקע,
טעגסטו דאָס וויסן, איך בין אויך נישט קיין שפּילקע...
איך בין אַ נאָדל, מיט אַ שפּיץ און אַ אויער,
וועסטו זיך וואַרפן און שליידערן, פאַרמאַך איך דעם טויער...
מיר קאָנען נאָר אַרבעטן, צוזאַמען דאָ נייען,
אויב דו וועסט נישט פּלאָנטערן, זיך נישט קניפּלען און דרייען...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

דאָ האָט זיך אויפגעכאַפּט דער שניידער, צעעפנט די אויגן:
קריגן זיך, קינדערלעך, קאָן קיינמאָל נישט טויגן.
עס מוז זיין איינציגקייט פון נאָדל און פאָדים —
וועט דאָס הויז־געזינד האָבן ברויט — און דער נאַקעטער בגדים!...

מיט רויך און ריח — האָט ער כּוח . .

אַ גראָבער ציגאַר און אַ דאַרער סיגאַרעט,
האָבן פון צווײ מײלער זיך צערעדט.
זאָגט דער ציגאַר: זעכט מײַן פײַער און רויך?
און אַן אָנזען האָב איך טאַקע אויך.
מיך קאָנסטו טרעפן אין רײַכע הײמען, פּאַלאַצן,
אָפּט איז מײַן אײַנפלוס גאָר ניט צו שאַצן.
איך — איך קאָן זיך מיט מײַן כּוח רימען;
דער ציגאַר — קאָן אַלץ באַשטימען!
איך זאָג די דעה אין טאָג פון די וואַלן,
ווער עס זאָל שטײַגן, און — ווער עס זאָל פאַלן...

צעלאַכט זיך שטיפעריש דער סיגאַרעט
און ענטפערט ווי מיט אַ ראַדיאָ קופּלעט:
דו גרויסער ציגאַר מיטן רונדיקן בײַכל,
דו ביזט אַ קנאַפּער מאַכל.
דער גרעסטער טייל קאָן דיך ניט פאַרדײַען,
אַנדערע נוצן דיך צום קײַען און שפּײַען,
און דײַן ניט פּאָפּולאַריטעט קאָן מען גרינג דערקאָנען.
ווי מענטשן עס ווײַכן פון דיר אין מיליאָנען.
נאָר, אויב דו גרויסט זיך אַזוי מיט דײַן כּוח,
האָסטו בלויז צו פאַרדאַנקען — דײַן רויך און דײַן ריח...

צוויי שיך — צע׳טענה׳ן זיך...

צוויי שיך,
האָבן צע׳טענה׳ט זיך,
מיט אַ סקריפּע אין זייער קול.
און מיט אַמאָל
האָט איינער פון זיי
דער לאַנגט די נאָז אַ דריי:
אַז סך־הכל זיינען מיר ניט קיין פּאָר,
גאָרניט ענלעך אפילו אַ האָר.

ווען דיין נאָז קוקט אַהין,
קוק איך נאָר אַהער.
און נאָך מער —
מיר גייען אפילו ניט גלייך.

און וואָס שייך.
גיין צוזאַמען זייט ביי זייט,
איז גאַנץ ווייט.
(און אפשר גאָר אַ גליק).
ווען איינער גייט פאָראויס,
בלייבט דער צווייטער צוריק.

— — — — — — — — — — —

אין די רייד האָט
דער מענטש געמאַכט אַ טראַט.
און באַוויזן אין זיין שפּאַן,
אַ פאַראייניגטן פּלאַן!...

דאָס צעפּוילטע מוז פאַלן!

אַ געלע, צעפּוילטע בלאַט,
אַן קאָליר און אַן טעם
האָט זיך אָפּגעריסן פון איר שטאַם
און זיך געלאָזט לויפן מיטן ווינט
איבער גאַס און שאָסיי,
מיט אַ געשריי:
איר זעט ווי איך פלי און שטייג!
נאָך העכער פון מיין צווייג,
און העכער פון מיין בוים.
ענדלעך האָב איך רוים.
עס יאָגן מיך באַן, עראָפּלאַן און ווינט.
און איך — ווי אַ קינד
לויף פאַראויס, און לאָך זיך אויס.

נאָר פּלוצלונג, ביי אַ ראָג,
האָט דער ווינט דערלאַנגט אַ פאַרטראָג,
דאָס בלעטל האָט דערלאַנגט אַ פאַל,
און זיך צוגעקייקלט צו אַ שטאַל.
דער עראָפּלאַן, די באַן און דער ווינט
זיינען ווייטער געפלויגן — געשווינד.
נאָר דאָס בלעטל, געל און פאַרוויסט,
האָט זיך באַגראָבן אין מיסט!

ח) יום־טובדיגס

פאָלקס־מאַמע — פרייהייט

גוט יום־טוב דיר, מאַמע ! מאַמע פון קינדער און מאַמעס.
דיין יום־טוב היינט באַזינג איך און מיט פערזן באַ׳גראַם׳עס.
האָסט ערלעך פאַרדינט די אַלע ליבע און געזאַנגען,
ווייל דו ביסט שטענדיג נאָכגעקומען די קינדער׳ס פאַרלאַנגען.

און דער פאַרלאַנג פון די קינדער איז ניט קיין הימל גן־עדן,
נאָר אַ וואַרעמע היים אין פרידן און פריידן.
און די, מאַמע, כאָטש יונג נאָך, דאָך אין דערפאַרונג אַן אַלטע,
האָסט דורכגעמאַכט קאַמפן — הייסע און קאַלטע...

זאָגן טאַטעס און מאַמעס, קינדער און קינדס־קינדער,
אַז דיין דערשיינונג צום יום־טוב איז אַן אמת׳ער וואונדער.
טאָ זאָלן די יאָרן דיך באַגעגענען מיט בלומען.
דו זאָלסט מער ניט דאַרפן קיין הילף פון די קינדער באַקומען...

און קריגן זאָלסטו אַ ברייטל בנוסח... ידידי,
אַז די רעגירונג פון פאָלק האָט באַשטימט אַ סובסידיע.
ווייל דו האָסט אַלס מאַמע, געוויזן דיין אמת׳ע טרייהייט,
אין קאַמף פאַר דיין נאָמען, די פאָלקס מאַמע — פרייהייט!

צווישן איגענע איבערן לאַנד

ווי גרינער וואַלד איבערן לאַנד אויף שטחים צעשפרייטע,
ווי צעאַקערטע ערד פאַרן אויג, מיט קאָרן, ווייץ פאַרזייטע,
אַזוי זעען אויס די אַלע פריינט, איבערן לאַנד אין יעדן ווינקל,
וואו דער גלויבן איז אַ הארציגער, דאָס אויג — מיט אַ פינקל.

אין יעדער שטאָט, אין יעדער שטעטל, וואו איר זאָלט ניט קומען,
טרעפט איר זיך צוגעגרייט — פאַרן מאָרגן, ברויט און בלומען.
און ווי אין פעלד די יניקה יורדט, איז גרייט צו דערנערן,
אַזוי האַלט מענטש אויף זיין אידעאַל, גייסטיג אויפצוקלערן.

ער גראָבט אויס די יאַדרע פון געדאַנק, דעם „ארימאַן" דערנערט ער.
פאַר אַלעמען זאָל ווערן קלאָר דער באַדייט פון זיינע ווערטער.
איז וואויל צו די, וואָס טראַכטן נאָר צו פאַרבעסערן די מערכה,
און גליקלעך דאַרפן פילן די, וואָס געהערן דער משפחה.

עס בענקט זיך!

(געווידמעט די שיינע יום־טוב טעג איבערן לאַנד)

עס בענקט זיך נאָך די יום־טוב טעג,
וואָס פאַרפוצן אונז דאָס לעבן.
עס בענקט זיך נאָך די אַלע פריינט,
וואָס קומען שלום אונז אָפּגעבן.

עס בענקט זיך נאָכן נעכטן
פאַרפוצט אין בלומען־קראַנצן,
וואָס הויבט דעם גייסט און אויך די פיס
זיך פריי צו לאָזן טאַנצן.

עס בענקט זיך נאָך דער הימל־שיין,
און ליכט פון שטערן און לבנה.
אַלץ איז ליב אַזוי און שיין —
ווי אַ מאַמע׳ס אַ מתנה.

עס בענקט זיך נאָכן נעכטן,
און נאָך אַלץ וואָס לאָזט זיך בענקען,
באַגייסטערונג, וואָס דרינגט אַריין
אויף שטענדיג צו געדענקען.

אַ גוט יאָר אייך!

איך ווינטשן עשירות? —
האָט דאָס גאָר ניט קיין ווערט.
עס קומט אַ מלחמה,
ווישט אַלץ אָפּ אויף דר׳ערד.

ווינטשן אייך גליק?
האָט עס בלויז אַ באַדייט,
אין אַ לעבן פון קאַמפן
פאַר אַ בעסערער צייט.

ווינטש איך אייך שלום
און געזונטן פאַרשטאַנד.
אַנשטאָט פויסטן געבײַלטע,
האָט שלום אין האַנט!

אַן אָפֿן בריוול צו מיין געליבטער!

געליבטע מיינע, היינט צום יום־טוב טאָג
נעם איך זיך דאָס רעכט און זאָג
אָפֿן און פריי פאַר דער גאַנצער וועלט,
אַז דו האָסט מיין לעבן באַהעלט!

עס איז שוין עטלעכע צענדליג יאָר,
ווי מיר זיינען אַ גליקלעכע פאָר.
זינט יענעם טאָג ווען איך האָב געזאָגט — „הרי־אַת",
האָסטו באַוויזן מיט ליבשאַפט — מיט טאַט:

ווי שווער עס זאָל ניט זיין אונזער אָרעם לעבן,
האָסטו שטענדיג אַ גייסטרייכע היים מיר געגעבן.
און געפרואווט מיט אַלע כוחות זיך זאָרגן און מיען,
דערנען די קינדער און מיט וויסן דערציען.

אָפט איז גאַנץ שווער דיר די שפּייז צו באַזאָרגן.
דו דאַרפסט לויפן צו פריינט, ביי זיי לייען און באָרגן.
אָפט מוזטו אויסשטיין פאַרשידענע קאַפּריזן,
דאָך „שוואַרץ אויף ווייס", האָסטו דיין כוח באַוויזן!

און טאָמער אַמאָל, מיר רעדן זיך איבער —
ביזטו אַלץ מיין געליבטע און איך דיין ליבער.
ווינטש איך דיר פרייד, ליבע און טרייהייט —
מיין לאַנגיאָריגע געליבטע — „מאָרגן־פרייהייט"!

אַ סאַלוט די פרויען — וואָס העלפן בויען!

אַנאַבעל׳ן — אַ מתנה.

היינט איז אַ טאָג, געווידמעט די פרויען,
די מאַמעס וואָס ברענגען נייע דורות צו בויען,
מאַכן דאָס לעבן אינטערעסאַנטער און שענער —
פון זיי אַ סך זאַכן קאָנען זיך לערנען די מענער.

פאַר דער פרוי איז ניט שווער זיך צו זאָרגן און מיען,
האָדעווען קינדער, זיי פאַר מענטשן דערציען.
נייען און שטריקן. קאָכן, באַקן און ראַמען,
און שטענדיג האַלטן פאַרבונדן די פאַמיליע צוזאַמען.

די פרוי שפּאַנט פאָראויס מיטן גאַנג פון די יאָרן,
זי העלפט בויען יוניאָנס, זינגט אין די כאָרן.
לערנט, פלאַנירט צו באַרייכערן וויסן,
דער מענטש אויף דער וועלט זאָל פון בעסערס געניסן.

די פרוי בויגט ניט איר קאָפּ. זי וויל פריי זיין פון שקלאַפן,
זי וויל גלייך מיטן מאַן — קעמפן, בויען און שאַפן!

„ברודערשאַפט וואָך"

אַ גוט־וואָך דיר שוועסטער, אַ גוט־וואָך דיר ברודער,
בויער פון דער וועלט, וואָס שטייט שטענדיג ביים רודער.
פרויען און מענער פון אַלע קאָלירן און שטאַמען,
וואָס אַרבעטן מיט כוח און מוח צוזאַמען.

עס וויל שונא פון מענטשהייט דיך באַהערשן, באַפעלן,
באַנוצט אַלע מיטלען, דיך צערייבן, צעטיילן.
בויט ער שלעכטע וועגן, דיך פאַרדרייען, פאַרפירן
דורך שאָוויניזם, אַנטיסעמיטיזם און צעטיילטע קאָלירן.

וויל ניט דערלאָזן קיין גלייכהייט פון מענער און פרויען,
אין לויף און פּאָזיציע פון די וואָס שאַפן און בויען,
מוז די „ברודערשאַפט־וואָך" צווישן בייז, האַס און צאָרן —
קעמפן פאַר גלייכהייט און שלום אין אונזערע יאָרן!

לחיים, ישראל!

(צום צענטן יום־העצמאות)

פון דער גאַנצער וועלט אידן, באַזונדער און משפחות,
שיקן מיר דיר ישראל ווינטשעוואַניעס און ברכות:
דו זאָלסט ווערן אינגיכן עולה־לגדולה,
אָן הילף פון „קמיעות", ניט דאַרפן קיין סגולה...

זאָלסט האָבן פאַבריקן און אייגענע קוואַלן,
פאַר דיינע שיפן זאָלן זיך עפענען אַלע קאַנאַלן.
און אָנשטאָט לעבן אויף קצבה, וואַרטן אויף פעקלעך,
זאָלסטו שרייבן געשיכטע און — אייגענע טשעקלעך...

אַליין זאָלסטו פלאַנצן, אַליין זאָלסטו זייען,
מיט געזאַנג זאָלסטו שניידן, טאַנצן, זיך פרייען.
אָפן זאָלן ווערן פאַר דיר אַלע טירן,
צו קאָנען פאַרקויפן, און וואָס דו דאַרפסט — אַריינפירן.

זאָלסט ווערן אינגיכן אוים פיר־הויז, אוים אַלקער,
נאָר אַ חשוב'ער מיטגליד צווישן די פעלקער
עס זאָלן וואַקסן וואָס גרעסער אין לאַנד דיינע רייען,
דיין „הארא" וואָס גרעסער זאָל זיך דרייען און פרייען.

זאָלסט פאַרמאָגן אַן אייגענעם פונט, אַן אייגענעם רענדל.
ניט דאַרפן מער האַנדלען ווי אַ „מנחם־מענדל".
איז לחיים ישראל, מיט ישראל'דיגע ווייגען,
אין פרייד און אין פרידן דיין נאָמען זאָל שיינען!

זינגט לידער — שוועסטער און ברידער!

(געווידמעט די כּאָרן צום מוזיק־חודש)

זינג שוועסטער, זינג ברודער, גוט צו הערן געזאַנגען.
פֿאָלק מיט פֿאָלק און לאַנד מיט לאַנד גרינג פֿאַרשטייען זיך דורך קלאַנגען.

אין געזאַנג ליגט נשמה, אַזוי פיל לעבן אין אַ ניגון.
אַ ליד קאָן היילן וואָך דעם מענטשן, און אַ קינד אין וויג פֿאַרוויגן.

עס זינגען לידער שניידער, שוסטער, אין דער שמידער און דער בויער,
עס זינגט דער פלאַנצער, און דער שניטער, אויך דער העקער און דער פויער.

ווי ליב עס איז אין וואַלד צו הערן פון די פויגל זייער זינגען,
מיט די עכאָס ווי באַגלייטער וואָס צעטראָגן און צעקלינגען.

טאָ זינגט־זשע שטאַרקער, ליבע זינגער, צוזאַמען אַלע שוועסטער, ברידער,
גרייט צו לידער פאַרן מאָרגן — „נייע צייטן, נייע לידער״!

לאָמיר זינגען אַ נייעם ניגון

זעץ זיך מיין חבר מיט מיר ביי דעם טיש דאָ.
איך וויל דיך באַקענען מיט אַ גאַנץ נייעם ניגון,
אַ פריילעכער ניגון, וואָס בעט זיך צום זינגען,
אַ ניגון וואָס מונטערט, וואָס גיט פאַרגעניגן.

ס׳האָט מיין טאַטע, מיין זיידע אויך ניגונים געשפּונען,
ניגונים פון טרויער, פון אומעט געבעטן,
מיט אַ „אוי״ און אַ „וויי״ זיך אין טרערן געבאָדן,
געשריען צום הימל, געקלאַפּט זיך על־חטא׳ן.

איצט וויל איך, מיין חבר, מיט דיר זינגען צוזאַמען,
אַ ניגון אַ נייעם, וואָס וועט דיר געפעלן,
ניט וויינען, ניט קרעכצן, נאָר רופן און וועקן
פאַר לעבן און גליק — צוזאַמען זיך שטעלן!

דאָס לעבן דערגאַנצן — מיט זינגען און טאַנצן

ס'איז אים שווער צו רעדן אַ וואָרט, שווער זיך געפינען אין אָרט,
אין אַ קרעכץ, און זיך האַלטן די זייטן.
אין האַרץ אַרבעט ניט די „פּאָמפּ", די פּיס גייען ווי אַ „גלאָמפּ",
נאָר ער פֿאַרגעסט אַלץ, ווען ער קומט נאָר בײַ לײַטן.

די הענט דינען ניט שטאַרק, עס ברעכט אים דער קאַרק.
די לונגען האָבן ליב שטאַרק צו פֿײַפֿן...
אין מויל פֿעלן אים ציינער. ס'פֿעלט פֿלייש אויף די ביינער,
נאָר ער וויל דאָס נאָך ניט באַגרײַפֿן.

ווי נאָר ער דערהערט פֿון אַ גוטן קאָנצערט,
פֿרעגט ער ניט אפֿילו ווי ווײַט איז.
ער נעמט די אַלטינקע מיט, הייבט אָן שטעלן טריט —
פֿאַרגעסט אינגאַנצן אין זײַנע „אַלט־דײַטיִם"...

הערט ער נאָר אַ געקלאַנג פֿון אַ שפּיל, פֿון געזאַנג,
פֿאַרגעסט ער פֿון ליגן אין בעט ווי אין גלות.
כאַפּט די אייניקלעך צוויי, נעמט טאַנצן מיט זיי
נאָר אַנשטאָט די פּיס — הייבט ער די פּאָלעס...

עס לעבט ערשטער מײַ!

צי ערשטער מײַ אויף אַ סקווער, צי ערשטער מײַ אין אַ זאַל,
ווײַזט קאַלענדאַר אָן דעם „ערשטן" — יום־טוב'ן אים פֿעלקער
איבעראַל.

אַמאָל ביחידות אין האַרצן, אַמאָל מיט פֿאַמיליע אין דער היים,
און אַמאָל ווי אַנוסים — פֿאַרבאַהאַלטן אין אַ קעלער, געהיים.

אַמאָל רעדט מען דורך הויך־ריידער, אַמאָל איבער וואַנק — אויפֿן רמז,
נאָר דאָס פֿאָלק עס פֿאַרשטייט שוין, ס'איז אַ וואונק אויפֿן אמת.

עס מיינט ערשטער מײַ ברויט, עס מיינט פֿרײַהייט און פֿריד,
עס מיינט גלײַכהייט פֿאַר פֿעלקער, צוזאַמען מיט נעגער און איד.

ערשטער מײַ איז דער ערשטער, וואָס זאָגט פֿריידיק אונז אָן
די וועלט גייט פֿאָראויס — און פֿאָראויס פֿלאַטערט פֿאָן!

ס׳וועט וואַרעם — פון אַ גענזאַנג-אַלאַרעם

דער וועג אַ באַדעקטער פון אַ גאַנצער נאַכט שנייען, —
סקריפּעט מאַטאָר, קאָנען רעדער ניט דרייען.

דער אויטאָבוס אַ געפּאַקטער מיט יונגע און אַלטע,
נאָר די אַטמאָספערע — אַ שטומע, אַ שטייפע, אַ קאַלטע.

קאַרגע פּופּציג פאַרשווינען, מיט אַ ציטער אין פּנים,
ווי עס וואָלטן געזעסן צוויי רייען מיט שונאים...

מיט גליווער אין די אויגן, קוקט מען פאַרכמורעט.
מ׳פאַרשלינגט זיך אַליין, טיף אין קאַלנער פאַרנורעט.

עס בעט זיך אַ שפּאַס, אַ וויץ צום צעשטרייען,
נאָר דאַכט זיך, אַז קיינער וועט דאָס ניט פאַרדייען.

און פּלוצלינג אַ שטראַל האָט די וואָלקנס צעשאָסן.
עס האָבן אַלע דערפילט ווי פון שטראַלן באַגאָסן.

ס׳האָט איינער גענומען אַ מעלאָדיע ברומען.
און גלייך אַ פּאָר צענדליג זייַנען אונטערגעקומען.

וואָס זאָל איך אייך זאָגן? — פון זייער זינגען און ליאַרעם —
געוואָרן איז פריילעך, און זומערדיג-וואַרעם!...

לחיים פאַר׳ן „פאָטערס-טאָג״

פּוצט אויס די היימען, צעעפנט די טירן,
קיין זאַך זאָלט איר היינט ניט פאַרשליסן.
עס קומט היינט אַ גאַסט, דער טאַטע זאָל לעבן, —
דאַרף מען אים האַרציג באַגריסן!

צעעפנט די פלעשער, פון בראָנפן און וויין,
מיט אָפענע אָרעמס, כבוד אב, זייט מקיים.
פילט אָן די גלעזלעך מיט אַן אָפענער האַנט.
און מיט אַ אָפענעם האַרץ — טרינקט לחיים!

אײן שלום-עליכם!

(צו שלום־עליכמ׳ס הונדערטסטן געבוירנטאָג, 1859־1899)

סאַלוט און שאָו ידיכם מיט אַ גרויסן שלום-עליכם,
דעם שעפּער פון גרויסן חידוש, וואָס האָט דערהויבן שפּחה אידיש ..

אויף זײַן סטראַדיוואַריוס-פידל אויפגעשפּילט האָט ער אַ לידל,
מיט אַ געשמאַקן נײַעם ניגון, פאַר דער וועלט אַ פאַרגעניגן.

גאַנצע פּעסער פרייד ביז טרערן, אי צום לאַכן, אי צום קלערן:
זעגן בעל־מלאכה, מייסטער, ביז דעם רײַכן פּעטן טייסטער...

אַלץ באַשריבן אין רײַכע פאַרבן, געבונדן ביכער ווי די גאַרבן,
פול מיט חכמה, מוסר-השכל, וואָס צעטראָגט זיך ווי אַ בת-קול:

איבער וועלט אין אַלע ווײַטן, מיט טעמעס גרייסע פאַר אַלע צײַטן,
פול מיט חן אין אַלע שפּראַכן, געגעבן אַ געזונטן לאַכן.

דערפאַר הומאָריסטן, פּילט ניט ביטער, אַ שלום-עליכם קאָן זײַן נאָר אַ דריטער,
וויל אַ צווייטן, האָט אײַנזינען — איז דערווייל ניט צו געפינען!...

* * *

ווען אײנער לײענט-פאַר שלום־עליכמ׳ען און די אַרומיגע קוועלן־אָן פון פון זײַנע קלוגע רייד, קומט אויס צו זאָגן דעם פאַרלעזער: מיט שלום־עליכמ׳ען ביזטו אַ גאַנצער חכם...

* * *

עס איז ריכטיג ווי שלום־עליכם האָט געזאָגט, אַז „לאַכן איז געזונט". נאָר פון די יאָרן ווען ער איז געווען קראַנק זעט מען, אַז ער איז געווען צו־קלוג צו לאַכן פון זײַנע אייגענע חכמות...

* * *

שלום־עליכם האָט פון טינט, פּאַפּיר און געדאַנק — געגעבן דער וועלט אַן אוצר, אַ געשאַנק.

* * *

שלום־עליכם האָט פאַרמאָגט אַט־דעם כּוח צו פאַרוואַנדלען אומער אין הומאָר און פון טרערעלעך מאַכן הומאָריסטישע פּערלעך...

* * *

שלום־עליכם האָט באַרײַכערט אונזער לשון. ער האָט געקאָנט מאַכן אַ גאָלד־שטיק פון אַ גראָשן...

גוט יום-טוב, מאַמע!

(צו דעם „מוטערס-טאָג")

קינדער און קינדערלעך, קליינע און גרויסע,
באַגריסן היינט דער מאַמען מיט אַ ליבע אַ הייסער,
און מיט דער ליבע קומט אויך אַ שאַכטל צוזאַמען,
צו באַפּוצן, ווי עס פּאַסט, אין אַ יום-טוב דער מאַמען...

די מאַמע פון איר זייט, קאָן די פרייד ניט פאַרגעסן,
פאַרגרייט זי פון אַלץ, עס זאָל זיין וואָס צו עסן.
באַקט זי און קאָכט, גרייט צו אַ בראָטן,
און די געפעס צעוואַשן, באַשטעלט זי דעם טאַטן...

עס איז ליב און טייער, דער יום-טוב, דער עולם,
לויפט זי און האָרעוועט אויף אַלע כלים.
אַ גליקלעכע קוועלט זי פון איר נייעם דור,
אַ שמחה אַזאַ טרעפט נאָר איין מאָל אַ יאָר...

צעטאַנצן זיך קליינוואַרג, די מאַמע מיט זיי.
„זאָל לעבן די מאַמע", עס ווערט אַ געשריי.
און די גרויסע צעזינגען זיך, פריילעך און זאַט,
„געוואַלדיג צופרידן וואָס די מאַמע האָט זיי געהאַט"...

היינט איז די מאַמע — אַ דאַמע

היינט איז „מוטערס-טאָג", טייערע מאַמע,
ביזטו אַ „רעגעלע לעידי", זעסט אויס ווי אַ דאַמע.
אַנשטאָט טראָגן אַ פאַרטוך, טראָגסטו היינט שיינע קליידער,
און די קינדער טראָגן דיר גוטע זאַכן כסדר.

דיין וואָרט איז היינט טייער, און דו ביזט היינט הייליק.
די קינדער באַדינען, טראָגן צו דיר דיין חלק.
דאַרפסט די אייניקלעך ניט היטן, ניט וואַשן, ניט ראַמען,
היינט קומען די קינדער אָפּהיטן די מאַמען.

דאַרפסט ניט בראָטן, ניט קאָכן, קיין פיש זיי ניט מאַכן,
זיי ברענגען אַליין שוין מיט זיך פאַרטיגע זאַכן,
ווייל היינט ביסטו מאַמע, ווי אַ דימענט אונז טייער,
זע די קאַרטלעך, זוינטשעוואַניעס, און ליבע — ווי פייער...

היינט וועלן דיר דיכטער באַזינגען, באַלידלען,
כלי־זמרים וועלן מיט אַ פרייליכס דיך, מאַמע, באַפידלען.
נאָר מאָרגן, וועסטו שוין קאָנען ווידער וואַשן און קאָכן,
ווייל, געדענק, האָסט איין טאָג נאָר — אין צוויי־און־פופציג וואָכן...

פון דער מאַמעס וועגן

ניין חדשים אויסגעטראָגן,
מזל־טוב — אַ קינד געהאַט.
נאָר, אוי ווי — שרעקט זיך מאַמע:
צוגעקומען נאָך אַ סאָלדאַט...

ניאַנטשעט מאַמע אירע קליינוואַרג,
אָפט מיט טרערן און מיט בלוט.
וואַרט אויף נחת פון די קינדער,
גיט זיי האָפענונג און מוט.

ציילט זי טעג, גייען יאָרן,
ניט דערשלאָפן איז די נאַכט.
היט דאָס קינד, פון קאָפּ די אייגן,
רק זי חלום׳ט און זי טראַכט.

נאָר שונא לויערט מיט מלחמה,
פון קינד׳ס געלעכטער זיין זאָל קלאָג,
מוזן אַלע היטן פרידן —
צו קאָנען היטן „מוטערס־טאָג“.

אַ גוט יאָר אײַך!

(אַ „מעסעדזש" פון נײַעם יאָר צום אַלטן)

נו, גייִן שוין אַלטער אין דײַן רו, לאָז דעם לוח שוין צו־רו.
איך און דו זײַנען ניט קיין פּאָר, — איז גיי צו אַלדי גוטע יאָר!

דו ביזט אַלט און איך בין יונג, ביי דיר אַ קריך, ביי מיר אַ שפּרונג.
אויף דײַן פּלייצע טראָגסט אַ האָרב, און פֿול מיט צרות איז דײַן
קאָרב...

שפּאַסט די יוגנט, קרייעט ווי דער האָן, דעם אַלטן יאָר זיי פּייפֿן אָן,
און איך, אַ ניי־געבוירן־קינד, ריין פון חובות, ריין פון זינד,

וויל ניט גיין אין דײַנע שיך. ווינטשן אַלע אַ גוט יאָר זיך,
אַ נײַער לוח, אַ נײַע צײַט, אויף אַ נײַעם נומער אַ פאַרבײַט.

איז ווי לאַנג עס איז מיר נאָר באַשערט, זאָל מײַן יאָר זײַן עפּעס ווערט,
עס זאָל זײַן אַ יאָר פון פרייד און פריד, גליק פאַר אַלע, קריסט און איד

וויל איך נוצן מײַן יאָר צײַט, מאַכן שלום, וועלט — באַפרייט!
און ווען איך וועל דאַרפֿן גיין ווי דו, זאָל די וועלט כאָטש האָבן רו!...

שלום עליכם — צום נײַעם יאָר

פּונקט צום טאָג אַוועק דער יאָר, אין אייביגקייט פון יאָרן.
פּלוצלינג האָט אַ „פּייף" געטאָן — שוין נאָך אַ יאָר פאַרפאָרן.

אַוועק דער יאָר מיט זײַנע טעג, פאַרלעבטע ווי פאַר וועמען...
און וואָס אַוועק קומט ניט צוריק, — אַ הויץ נאָר — די פּראָבלעמען.

ווידער יעדן חודש רענט, ווידער קליידונג, ווידער עסן.
ווידער דרייען זיך שעה נאָך שעה פאַרהאָרענע מעת־לעת'ן.

ווי פאַראַיאָרן קוקט די וועלט אויף שרעקלעכע קאַשמאַרן...
עס קאָכט זיך אַלץ, דער קריג־מאַכער גרייט נײַע געפאַרן.

ווינטשן מיר צום נײַעם יאָר אַ הוין אַ נײַעם ציפער,
זאָל זײַן שלום אויף דער וועלט — און שלאָגן וואָרצלען טיפער!

אלול טעג

קורץ איז דער טאָג שוין, דער אָוונט פּיל לענגער.
פאַרנעפּלט דער הימל, אין האַלדז ווערט שוין ענגער.
אויף די גאַסן עם דרייען זיך אַרום פוילע בלעטער,
וואָס זאָגט אָן: זייט גרייט פאַר׳ן האַרבסטיגן וועטער . .

אין געזאַנג פון די פייגל, הערט איר אומעט און קומער,
זיי גרייטן זיך פליען ערגעץ זוכן דעם זומער.
דער בויב און די צווייג בלייבן עלנט און נאַקעט,
אַ פלאַץ פאַר דער קראָ, וואָס זינגט ניט, נאָר קראַקעט.

אין גאָרטן — פאַר׳חלש׳טע קוסטעס מיט בלומען.
די גרינצייג און פרוכטן — אַלץ אַראָפּגענומען.
די ווייצן און בולבעס פאַרפּאַקט אין די זעקלעך,
געבליבן אויפן פעלד נאָר שטיינגלעך און שטעקלעך.

אזוי שוין פון שטענדיג מוז זיך ווידערהאָלן.
די מאַמע ערד וויל זיך אַביסל דערהאָלן.
און די זון אַליין וויל אויך פאַרברענגען מסתמא —
פליט זי אויפן ווינטער אין קאַליפאָרניע, מיאַמי...

דאַרף אַזוי אויך דער מענטש אַמאָל זיך פאַרגינען,
פון צייט צו צייט ערגעץ אַביסל רו צו געפינען.
דאָס וועט אים העלפן זיין שטאַרקער, געזינטער —
„ווען מ׳גרייט אָן אין זומער — האָט מען אויף ווינטער״!

די אלול-בלעטער — זאָגן אָן דעם וועטער

זומער זינגט דעם אינדיאַנער זמר, פול מיט פרייד און אינספּיראַציע,
בשעת ער קלייבט זיך פאָרן ווינטער אָפּצופאָרן אויף וואַקאַציע...

רוישן צווייגן פון די בוימער, שיקן נייעס דורך די בלעטער,
וואָס קייקלען זיך אין וועלדער, פעלדער, זאָגן אָן אַ ווינטער־וועטער...

אין די הימלען לויפן וואָלקנס, מיט טומאַנען פייכט און מוטנע,
און די ווינטן פייפן לידלעך, אלול׳דיג און קאַלעמוטנע...

פאַרמאַכט דער זומער זיינע אויוונס, לעשט צוביסלעך אָפּ די שטראַלן,
און די ווינטן בלאָזן הויך, ווי עס וואָלטן שופרות שאַלן...

אויך די פייגל אין קאַראַוואַנען ציִען וווּיט זיך מיט אַ שירה.
בויען זיך שוין נייע נעסטן אויפן ווינטער. אַ וואַרעמע דירה...

און דער ווינטער גייט מיט כּוח. רייסט אַריין זיך מיט אַלע גרוילן,
זוען אין הויז עס פעלט אַ וואַרימס, ס׳פעלט אַ בגד, ס׳פעלן קוילן.

נאָר בטחון טיף אין האַרצן, האַלט אויף לעבעדיק די בלומען,
צו באַגעגענען דעם זומער — וואָס וועט זיכער ווידער קומען!

על חטא שחטאנו — מיט אַ כּוונה...

אין די טעג פון ימים־נוראים שטייט דער פרומער רב מאָטיע,
מיטן טלית איבערן קאָפּ אין דער לאַנגער קאַפּאָטע.
שאָקלט זיך און וויינט מיט געפיל און כּוונה
און קלאַפּט זיך אין האַרצן: על חטא שחטאנו.

ער רעכנט אויס אַלע זינד, איז זיך מודה מתודה,
שאָקלט־צו מיטן קאָפּ: נו, געוויס, אַוודאי
בעט איך איצט פאַרגעבונג — סליחה און מחילה,
ראַטעווע מיך, גאָטעניו, ניט באַשטראָף מיך מיט סקילה...

איך בין דאָך איינער פון דיינע אמת׳ע פרומע,
כ׳היט זיך אָפּ שטענדיק פון די וועגן די קרומע;
דיין געבאָט איז מיר הייליק, ווי דער לעבן איז טייער.
איך בין דיר אַ קנעכט, גרייט גיין אין פייער...

כאָטש דו הייסט זיכער, איך בין קיין זינד ניט באַגאַנגען,
דאָך בין איך גרייט, גיב־נאָך דיינע פאַרלאַנגען
און שלאָג זיך אָשמנו, בגדנו, דורך שוחד, דורך זנות —
כאָטש עס קומט ניט אפילו אין די פלעצער מיין פּוס...

נאָר פאַר דיר, גאָטעניו, בין איך גרייט מיט פאַרגעניגן
צו זאָגן וואָס דו ווילסט — אפילו אַ שקר, אַ ליגן.
אָט אַזוי שטייט רב מאָטיע, שלאָגט זיך על חטא מיט דער עדה:
איך בין חייב! שולדיק! איך בין זיך מודה...

היום הרת עולם — געגן אַטאָמישן גולם!

היום הרת עולם — טעג אָן שלאָף און אָן דרימל,
ווען „מיסילס" פליען אין די הויכן צום הימל,
טראָגן ווי מלאכים תפילות אויף פליגל
און דערוואַרטן צו קריגן אויפן „קוויטל" אַ זיגל...

היום הרת עולם — ס'ווערט פּלאַנירט און פאַרשריבן,
ווער עס זאָל ווערן פון פאָלק אויסגעקליבן.
און אויך אין הימל וועט מען טראַכטן און שוויצן,
וואו וועלכער פּאָליטישן ס'זאָל באַשטימט זיין צו זיצן...

היום הרת עולם — געגן וואָל-סטריטער העזה:
מ'זוכט צו קאָפּ-וויטאָג — כינע, און מ'קריכט אין פאָרמאָזאַ...
ווילן ווייזן דער וועלט אַלץ וואָס זיי קאָנען —
אַ קולאַק פאַר קעמאָי, און אַ קני אין לבנון...

היום הרת עולם — אין שרעק פאַרן אַטאָמישן גולם,
וואָס קאָן אַלץ פאַרוואַנדלען אין אַ גרויסן בית-עולם...
איז אויב מיר ווילן ניט ווערן שפּייז פאַר שאַקאַלן —
זאָל די תקיעה פאַר שלום אַלין העכער שאַלן!

זיי מיר מוחל, גאָטעניו...

זיי מיר מוחל, גאָטעניו, פאַרגיב ווי אַ מאַמע איר קינד,
פאַרוואָס איך קום ניט קלאָפּאָטשען דיר צו פאַרגעבן מיינע זינד.
שטענדיג בין איך שטאַרק פאַרנומען, כ'ווייס ניט פון טאָג און וואָך.
ווי דער שקלאַף אין די קייטן — ווי דאָס פערד אין יאָך.

נאָך אַ טאָג פון שווערער פראַצע, ווען איך גיי־אַרויס פון שפּאַן,
מוז איך אויך מיין פרוי צוהעלפן, זען צעוואַשן טאָפּ און פאַן.
קיין טעלעוויזיע זע איך ניט אָן, קיין ראַדיאָ הער איך ניט,
כאַפּ-אָפּ דאָס עסן איינס-און-צוויי — גלייך צום בעט מיך ציט.

איך שיכור ניט און שפּיל ניט, כ'בין פ אַ ר דער צייט געוואָרן גרוי,
דו מוזט זיך, גאָטעניו, וואונדערן — ווי לעבט אַ מענטש אַזוי?
טאָ זיי מיר מוחל, גאָטעניו, וויי איז מיר און ווינד,
אַ לעבן האָב איך אָפּגעלעבט, און ווייס ניט וואָס הייסט זינד...

צרות — אויף כפּרות!

שלאָגט כפּרות — ליבע אידן, מיט די אַלע, וואָס שטערן פרידן,
מיט די הערשער, מיט די שררות, די וואָס ברענגען אונז נאָר צרות.

שלאָגט כפּרות — גוטע פירער, מיט די גרעפּטער, רעקטירער,
וועלכע לאָזן קאַסעס פּוסטע, און האַלטן פון דעם — „קאָנסטאַ־טוסטאַ"...

שלאָגט כפּרות — מליץ־יושר, מיט'ן געלט־זאַק, מיט'ן עושר,
וואָס טראַכט שטענדיג אין טערמינען, וואָס מער געלט נאָר צו פאַר־דינען.

שלאָגט כפּרות — רעדנער, שרייבער, מיט די שטענדיגע אונטער־טרייבער
צו פּאַשיזם און רעאַקציע, צו ראַסן־האַס און סעגרעגאַציע.

שלאָגט כפּרות — דענקער, לערער, מיט די אַלע שלום־שטערער:
דאָס געזינדל, וואָס לעבט פון שווינדל, זיי זאָלן זיין — דאָס כפּרה־הינדל!...

די סוכה

דאָס אידישע לעבן איז ווי די סוכה:
אַמאָל גאַנץ שטאַרק, אַמאָל גאַנץ שוואַך.
אַמאָל ווענט געזונטע, און מיט אַ פענצטער,
אַמאָל לאָקשן־ברעטער, באַדעקט מיט סכך...

ווען ס'גייט דער איד אויף בדייבע יוען,
שפּאַנט מיט פּראָגרעס האַנט אין האַנט, —
ווערט די סוכה אַ גאַנצער בנין —
און פעסט ער שטייט די סוכה־וואַנט!

נאָר הערשט חלילה, קנאה־שׂינאה
עס דרייט דעם רודער שאָוויניסט, צי נאָר, —
ווערט אידיש לעבן אַ פראַגע־צייכן
און סוכת־שלינו איז אין געפאַר.

לאָמיר בויען אַ סוכּת שלום!

שלעכט עס איז מיט סוכּת-שלום, עס שטייט ניט אויף קיין פונדאַמענט.
צונויפגעקלאַפּטע לאָקשן־ברעטלעך — און אַז־דאָס דאַרף הייסן
ווענט...

גיטאָ קיין פענצטער און קיין אויוון — איז טאַקע פינצטער און אויך
קאַלט,
און ווען דער ווינט דערלאַנגט אַ „תּקיעה״...ווערט די טיר גלייך
אויפגעפּראַלט.
אַלצדינג האַלט זיך אויף משקולת, אַן פאַדלאָגע און אַן דאַך.
כאָטש דער אויבן איז אַ באַדעקטער מיט גרינע צווייגן און מיט סכך.

נאָר קומט אַ ווינטל מיט אַ רעגן, האָט מען רעגן־וואַסער יויך.
אַנשטאָט לאָקשן — קומען נאָדלען, אַפּט די צווייגן פאַלן אויך...

אַמאָל עס טרעפט זיך — אַ חבר־אחר (פאַראַן פאַרשידענע פון דעם
מין)
נעמט זיך קראַצן ביי דער סוכּה — לויט זיין חזיר׳שן זין...

ווערט אוים סוכּה און אוים שלום, אַלץ צעפאַלט זיך אין אַ באַרג,
און דער חזיר ווערט נאָך פעטער, פּאַשעט מערער אַן דעם קאַרק...

נאָר סוכּת שלום מוז מען האָבן אויף אַ פעסטן פונדאַמענט —
טאָ גיב דעם חזיר איבער די לאַפּעס — ווייל פאַראַן חזירים אויך מיט
הענט!

ער דערשמעקט יום-טוב...

ער ווייסט ניט פון קיין לוח, ווייסט גאָרניט געשיכטלעך,
די טראַדיציע פון חנוכּה, דעם טייטש פון די ליכטלעך.

ער ווייסט נאָר ס׳איז חנוכּה — שפּילן קינדער אין דריידלעך,
ווי ער ווייסט פון יום־טוב פּסח, ווען עס קאָכן זיך קניידלעך.

ער ווייסט ניט ווען און וואָס, אין כּסלו, צי אין סיוון,
ער דערשמעקט אָבער חנוכּה, פון די „גרעיווי״ און פון גריוון...

חנוכה נסים

אַמאָל איז אַ נס געווען מיט אויל:
אַ קליין קריגעלע האָט אַכט טעג געברענט.
היינט איז אַ נס, וואָס צוליבן ביסל אויל
ווערט די גאַנצע וועלט ניט פאַרברענט.

אַמאָל האָט מען נאָר אין חנוכה־טעג
מיט אַ דריידל זיך געשפּילט און געדרייט.
היינט לעבט מען אַ לעבן נאָר ווי אַ דריידל,
ווייל אַלץ נאָר אין דרייען באַשטייט...

אַמאָל פלעגט מען ביי חנוכה־לאַטקעס
דעם אָוונט מיט אַ קערטל פאַרפּיקן.
היינט איז באמת פאַר איינציגע אַ נס,
אויב א י י ן טאָג זיי פאַרפעלן צו שפּילן...

חנוכה יום־טוב

אין חנוכה יום־טוב
פרעגלט מען גריוון.
אַלע ביי די טישן
האָבן ליב זיך „פאַזשיווען".

אין חנוכה יום־טוב,
אַלע שפּילן אין דריידלעך.
טאַטעס און מאַמעס,
בחורים און מיידלעך.

אין חנוכה יום־טוב
צינדן קינדער ליכטעלעך.
גרויסע זיצןביים טיש,
דערציילן זיך געשיכטעלעך.

אין חנוכה יום־טוב
עסט מען לאַטקעס אַלע סאָרטן.
און מ'וואַרט אויף אַ נס —
צו געווינען אין קאָרטן!...

ער האָט ליב חנוכה

איינער האָט ליב חנוכה, ווייל ס'איז אַ פריילעכער יום־טוב.
מ'שפּילט און מ'עסט פון אָנפאַנג ביז סוף.
אַן אַנדערער האָט ליב חנוכה, פילט אַ וואַרעמען געפיל.
פאַר גרויסע אַ דערמאָנונג, פאַר קינדער אויך אַ שפּיל.
אַנדערע ווידער זעען אין חנוכה אַ שיינעם מוסר־השכל,
עס קלינגט זיי אין די אויערן דער מאַמע חנה'ס בת־קול.
נאָר פאַר איינעם איז חנוכה, ווי בלוט פון זיין לייב,
ווייל ח נ ה'ק ע הייסט אויך — זיין אייגענע ווייב...

די אימפּעריע-ממשלה -- קריגט המנ׳ס מפּלה!

אַמאָל איז געווען אַ מעשה מיט קעניג אחשורוש אין פּערסיע,
און אַזאַ מעשה פּאַסירט היינט, נאָר אין אַן אַנדערער ווערסיע.

דער קעניג, דער שוטה, ווי ס׳איז פאַרשריבן אין די ביכער,
האָט געוואָלט זיין אַ הערשער און די קרוין האַלטן זיכער.

איז זיין בעל-יועץ און פירער געוואָרן המן הרשע,
און געלאָזט וויסן דער וועלט אויף ים און יבשה,

אַז זיין וואָרט איז באַפעל, מען מוז היטן זיין תורה.
און זיין קולאַק איז מאַכט, וואָס שאַפט אַ פינצטערע מורא.

אַזאַ מעשה האָט פּאַסירט איצט מיט די הערשער פון אימפּעריעס,
וועלכע האָבן געוועלטיגט ווי גאָר גרויסע בריה׳ס.

און מיט צוואַנגען געהאַלטן זייער שטאַרקע ממשלה.
זיי קריגן איצטער באַצאָלט — מיט המנ׳ס מפּלה! ..

המן — אונטער אַן אַנדער נאָמען...

פּורים איז אַ יום-טוב, מ׳קאָן עפּעס וואָס געניטן.
ס׳איז אַ פריילעך, שיינער קינדער-שפּיל -- אפילו מיט׳ן שיסן,
דער טיש זעט אויס יום-טוב׳דיג, באַפּוצט מיט המן-טאַשן,
דערצו קריגט איר אַרבעס, באָב און צוקערלעך צום נאַשן.

האָט איינער ליב אַ כוסה, איז אַ מצוה דאָס צו מאַכן,
מ׳קאָן פאַרקליידן זיך אין שפּאַס און מאַכן מענטשן לאַכן.
פּורים גיט מען מיט אַ פרייע האַנט — פּורים-געלט מתנות,
קליין און גרויס זאַבאַווען זיך, מיט שיקן שלח-מנות.

דערביי דערציילט מען, אַז דער יום-טוב קומט פון צרות און יסורים,
ווען המן האָט זיין סוף געקראָגן, איז געוואָרן פּורים.
איז אָבער פּורים נאָר איין טאָג, ווען מ׳גראַגערט אָן דעם המן,
אַ גאַנץ יאָר אָבער לעבט זיין „גייסט" — אונטער אַן אַנדער נאָמען...

ראַמט אויס דעם חמץ!...

דער יום־טוב פּסח קומט אָן שווער,
מ׳ליינגט אַריין אין אים פיל פּראַצע,
ביז מ׳זעצט צום סדר זיך —
אַרום דעם טיש מיט ווײַן און מצה.

מ׳רעדט פון פרייהייט זייער פיל,
מ׳פאַרטרינקט די רייד מיט כּוסות...
אָבער פרייהייט קומט אָן שווער,
פאַראַן אויך מרור און חרוסת...

צו דעם יום־טוב גרייט מען זיך,
דאָ אַ וואַש, און דאָ אַ שייער.
און וואו אַ שמץ זויערקייט,
גייט דאָס גלייך אין פייער.

קניידלעך, כרעמזלעך זייער גוט,
נאָר מ׳דאַרף וויסן די הגדה.
פון די פּרעה׳ס די אַמאָליגע —
און די איצטיגע פּאַראַדע

איז גוט דעם חמץ רייניגן,
און מ׳דאַרף דאָס טאָן צוזאַמען,
נאָר ניט ערב פּסח בלויז —
אַ גאַנץ יאָר מוז מען ראַמען!...

מכּות — כּשר לפּסח...

אויסגערייניגט איז דער חמץ,
נאָר ס׳איז גאָרניט האַצי־טאַצי
ביים טיש ניטאָ איז קיין ברויט,
און עס פעלט אויס אויך מצה...

איינער עסט ברוינע כרעמזלעך
און פאַרטרינקט זיי מיט כּוסות.
ווער עס קריגט אַ פּאָרציע מרור
און באַלעקט זיך מיט חרוסת...

די הגדה האָט פיינע בילדער
און אויך מעשהלעך גאַנץ שיינע.
ווען עס קומט ביים טיש צו עסן —
פעלט פאַר אַ סך אוים דער „דיינו"...

מיליאָנען זיינען אַרבעטלאָז,
עס רוט האַמער, נאָדל, פאָדים.
און אויף אַלע קשיות ענטפערט מען —
ווי פרעה — צו די עבדים...

לחם כשר לפסח...

חעם „כשר לפסח' זעט איר אויף אַלץ.
דער „לעיבל" שפּילט איצט אַ ראָלע:
אויף מצה און מרור, פעפער און זאַלץ
— אפילו אויף וואַסער, אויף קאָלא...

אומעטום קלעפּט מען דעם „הכשר" אַרויף,
וואו עס לאָזט זיך נאָר קלעפּן.
אויף טיר און אויף טויער און —
אפילו אויפן דאַך און אויף טרעפּן.

אויף קליידער, שיך און אַ העמד,
אויף זייף צו וואַשן פסח די זאָקן.
אַ הכשר אפילו אויף פּאָמאַדע און קאַם,
פאַר פסח צו פוצן די לאָקן.

אויף אַ טעפּעלע קאַווע אַ הכשר מוז זיין,
אַזוי אויך אויף שנאַפּס און אויף טאָרטן.
אַ הכשר אויף גרינצווייג, אַזוי אויך אויף פרוכט,
אויף פלייש און אויף פיש אַלע סאָרטן.

דער „כשר לפסח" אַ גאַנץ פיינער געשעפט,
בהשגחת הרב די „פעי" אויף ייך־נסך...
מיר וועלן מירצעשעם נאָך אויך האָבן דאָ —
ברויט — לחם כשר לפסח...

דער שוחט מיטן חלף — זאָגט לאָ מיט אַן אַלעף!...

מיר האָבן „כל־דכפין־יקעס״ עטלעכע מיליאָנען,
מיט מאָגנס, מיט ציינער — און עסן זיי קאָנען.
נאָר ס׳איז „אויסגע׳כשר׳ט״ דאָס הויז, ס׳האָט דער אלקער
„וואַקאַציע״...
ניטאָ איז קיין פליישׁ, קיין ברויט אין — קיין מצה.

איז דאָך, דאַכט זיך, קלאָר, לויט׳ן פּשוט׳ן שכל,
ווי עס זאָגט די הגדה: „כל דכפין יתי ויכל״.
ניט לאָזן זיך און די קינדער די הערצער צו קלעמען,
נאָר גיין, ווי אין פּסוק שטייט. עסן זיך נעמען...

אָבער דאָ זאָגט דער הערשער, ל א מיט אַן אַלעף!
ס׳איז פאַראַן אַ „חד־גדיא״, מיט אַ שוחט און חלף...
מ׳מיינט ניט אייך קבצניוקעס, איר זיינט ניט קיין שׂררות.
מיר מיינען די „אָרעמע״ קעניגער, וואָס זיינען נעבעך אויף צרות.

שבועות׳דיג

אויפן באַרג סיני האָט משה געבראַכט,
אַ תורה אין נאָמען פון גאָט.
צוויי לוחות פון שטיין מיט אותיות געקריצט,
די אידן דערלאַנגט צען געבאָט.

צווישן די צען, איז פאַראַן אַ „לא תרצח״,
אַן אָנזאָג צום הערשער צום לאַנד:
זאָלסט שטענדיג געדענקען: אַ לעבן איז טייער,
דער שווערסטער פאַרברעכן איז מאָרד!

האָבן די קריגער געוואָרפן אַן אויג׳הן;
אַ איבעריגער „לא״ שלעפּט זיך מיט.
האָט משה פאַר כעס די לוחות צעבראָכן,
נאָר דעם „תרצח״ האָבן די מערדער פאַרהיט...

ט) גוט יום־טוב ווערטלעך

שמש: אַ „בוקי״ וואָס פאַרקויפט עליות אין שול.

לוח: אַ קאַלענדאַר אויף ניי־יאָר מיט אַלטע וויצן.

ראש־השנה: אַ יאָר־צייט אויפן הימל, וואו מ׳קויפט אייך לעבן און טויט...

חזן: אַן אַדוואָקאַט, וואָס דאַרף קאָנען „דרייען״ מיט זיין שטימע צו באַפרייען אַ זינדיגן...

על חטא: אַזאַ קלאַפּ, וואָס מ׳קאָן אים גרינג איבערטראָגן...

מלקות: שמייך, וואָס צום מערסטן כאַפּן דאָס אַריין די מענטשן, וואָס זיינען גראָדע אומשולדיג...

מחזור: אַ ספר, וואָס האָט צו זינגען און צו זאָגן...

שנה טובה: אַ גוט־יאָר פאַר בלויז 10 סענט...

שופר: דער בעל־תוקע קאָן זיך אָן דעם אינסטרומענט ניט באַגיין, נאָר די באַלעבאַטים בלאָזן זיך אַזוי...

שטן מקטרג: אַ גאַנץ יאָר ליגט ער אויף וואָל סטריט, ראש השנה — אין שופר...

מחזור כל־בו: אַ בוך, וואָס ווייזט ווי אַזוי אַ כל־בו־ניק קאָן זיך פאַר־טיידיגן...

* * *

עס איז זייער גרינג פאַר׳ן אַלטן יאָר צו אַנטלויפן, זיין שווערן פעקל לאָזט ער אונדז צו טראָגן...

* * *

די אַלע יאָרן וואָס גייען אַוועק אין דער אייביגקייט לאָזן איבער אַ שטעמפּל אויף אַלין וואָס בלייבט לעבן, מ׳זאָל זיי האָבן צו געדענקען...

* * *

אַלע לעבעדיגע וועזנס זיינען קיינמאָל ניט זיכער מיט וויערע טעג און יאָרן, אָבער דאָס יאָר אַליין רעכנט זיך אַפּ צו דער סעקונדע..

* * *

אַ טאָג קאָן זיך ציען ווי אַ יאָר און אַ יאָר קאָן אַנטלויפן ווי אַ טאָג. דאָס איז אָבער אַליין, ווען מ׳לעבט אָן אַ רעכענונג, אָבער דער וואָס לעבט מיט חשבון האָט אַלע 24 שעה יעדן טאָג און 12 חדשים אַלע יאָר...

* * *

טאָג און יאָר האָבן אַ גרויסן אונטערשייד אין זייער עלטער און דאָך גיבן זיי זיך ניט קיין ריר איינער אָן צווייטן. מיט אַ „גוטן טאָג״ קומט גלייך אַ „גוט יאָר״...

דער מענטש וואָס געניסט גאָרניט פון זיין לעבן, געניסט אָבער יאָרן צו קאָנען לעבן און געניסן...

* * *

מיט יעדן בלעטל וואָס איר רייסט אָפּ פון קאַלענדאַר רייסט איר אָפּ אַ שטיק פון לעבן...

* * *

אַ ווינטשעוואַניע איז גרינג צו געבן: מ׳ווינטשט יענעם אַ גוט יאָר, כאָטש פאַר זיך האָט מען ניט מיט וואָס דעם טאָג דורכצולעבן...

* * *

ווען דער שופר־בלאָזער ציקלט־אויס אַ תקיה־גדולה, איז דאָס זייער פיין, אָבער פאַר געשעפט איז דאָס בלאָזן ניט ווערט קיין אויסגעבלאָזן איי...

* * *

ווען ער זאָל זיך מאַכן אַ חשבון־הנפש האָב איך זייער מורא, אַז ער וועט נאָך דאַרפן אָוועקגעבן דאָס לעצטע קנעפּל רעשטע...

* * *

דער רייכער קאָן זיך פון אַלץ אַרויסדרייען. ווען ער זאָל דאַרפן קריגן די ריכטיקע מלקות, וואָלט ער אָנגעטאָן בלעכענע הויזן, און — זאָל מען צימבלען...

* * *

פון קלאַפּן זיך אשמנו — וועט אַ פאַרשטיינערט האַרץ גאָרניט ווייכער ווערן...

* * *

„בני אדם יושבי חושך" — געגוג געלעבט אין דער פינצטער. עפנט אייערע אויגן. עס איז שוין פאַראַן וואָס אָנצוקוקן...

* * *

היט זיך פאַר יענעם געזינדל, וואָס זינדיגט און זוכט אַ כפרה־הינדל...

* * *

עס איז שוין בעסער איין מלכה, אַ פּסח׳דיגע, ווי 39 מלקות יום־כּפּור־דיגע...

* * *

ער איז פון די חזנים, וואָס קאָנען די תפילה פון אכילה...

* * *

ער האָט זיך איינגעקויפט אַ מפטיר און איצט ווערגט ער זיך מיט די ברכות...

* * *

איין מאָל א יאָר בעט ער ביי גאָט מ׳זאָל אים רייניוואַשן פון זינד. אָבער זיך רייניוואַשן פון בלאָטע, טראַכט ער אפילו איין מאָל א יאָר אויך ניט...

* * *

קלאַפּן על חטא איז אַ פיינע מידה, נאָר — קלאַפּן ביי זיך אין האַרצן — ניט ביי יענעם...

* * *

זיך שאָקלען די פּאָלעס פון זינד, איז ווי העלפן אַ צווייטן מיט אַ „ווי און ווינד“...

* * *

דער בעסטער חזן קאָן ניט אויסבעטן דאָס, וואָס דער מענטש קאָן אויס־קעמפן...

* * *

פאַר בענטשן איז גענוג אַ מזומן,
פאַר זאָגן קדיש — אַ מנין,
נאָר אין קאַמף פאַר שלום,
מוז גרויס זיין דער ענין...

* * *

דער רייכער האָט צו אַלץ „מזל“. ער גייט בלויז איין ראש־השנה אין שול און „בעט זיך אויס“ אויף אַ גאַנץ יאָר אַ רייך לעבן...

* * *

ראש השנה בלאָזט מען שופר געגן שטן, און דער שטן־מקטרג אין די „פּאָליטיקס“ — פייפט אויף אונדז אַ גאַנץ יאָר...

* * *

ער האָט ליב צו קריכן יענעם אין האַרצן, ווי דער שטן אין שופר...

* * *

ביי אים איז שוין דער צווייטער טאָג ראש־השנה, ער פייפט שוין אָן אַ צווייטן מאָל אַ תקיעה גדולה...

* * *

ער לייגט אַריין אין די בענק זיינע זינדיגע געלט — און גייט צום תשליך שאָקלען ליידיגע קעשענעס...

* * *

ער איז אַ ברייטהאַרציגער מענטש, ווינטשט אַלעמען אַ גוט יאָר. און פאַר זיך אַליין, באַנוגנט ער זיך מיט בלויז — „לעבן אַ גוטן טאָג“...

ער ווייסט ניט פון קיין הדר. ווייסט ניט פון קיין מלמד — און רייסט זיך צום עמוד...

* * *

ער לעבט זיך אַזוי רואיג ווי דער המלך איז מחזור...

* * *

עס איז אַ גליק, וואָס ער איז אַ חזן אָן אַ קול, הערט מען ניט ווי ער צעקאַלעטשעט די עברי...

* * *

ער שרייט צום הימל און קריגט אַן ענטפער — ווי ער וואָלט גערעדט צו דער וואַנט...

* * *

פון פסח׳דיגע קשיות (קאַשעס) קאָן מען ניט ווערן זאַט...

* * *

פרומע אידן פראַווען אַ סדר פסח, פראַקטישע מענטשן דאַרפן לעבן מיט אַ סדר אַלע טעג פון אַ גאַנץ יאָר!

* * *

ציילן די כוסות איז ניט אַזוי שלעכט, ווי — ווען מ׳דאַרף זיך ציילן דעם ביסן...

* * *

אידן לעבן מיט אַ חשבון — זיך ציילן זיי כוסות, פרעה׳ן — מכות...

* * *

ביי אידן איז אפילו פסח, דער יום־טוב פון באַפרייאונג — גייט ניט אָן מרור.

* * *

ביים סדר קאָן יעדערער קלאָר זען, אַז וואו ס׳איז פאַראַן אַ קעניג, איז פאַראַן מרור, מכות און — ניטאָ קיין ברויט...

* * *

ער דערלאַנגט אַ „קיילעכדיגע" רעדע ווי אַ מצה: פלאַך, בלאַס, אָן זאַלץ, אָן שמאַלץ און — לעכערלעך...

* * *

פסח ציילט ער די כוסות, אָבער אַ גאַנץ יאָר גיסט ער אָן אַ רעכענונג...

* * *

אויב מרור און מכות שפיגלען אָפּ דעם סדר, האָט ער אַ סדר — כסדר...

* * *

אפילו פאַר דעם „הא לחמא עניא" (פאַרן אָרעמען שטיקל ברויט) דאַרף ער נאָך שטיין אין ברויט־ליין...

* * *

בייד חזקה, זאָגן פרומע אידן, צו די סדרים, וואָל־סטריט נוצט דאָס אַ גאַנץ יאָר...

* * *

מיט קשיות (קאַשעס) פון דער הגדה קאָן מען ניט קאָרמענען די קינדער...

* * *

ווער עס ברענט דעם חמץ ערב פּסח. — ביי מיר ווערט דער חמץ פאַר־ברענט אַלע טאָג...

* * *

ער זיצט אויפן היסב־בעט ווי אַ מלך, און די מלכּה — אין קיך ווי אַ דינסט...

* * *

אויך מיר אַ גנב — ער גנב'עט אפיקומנ'ס ביים אייגענעם טאַטן...

* * *

ער איז ניט אויסן די חרוסת, נאָר — די כוסות...

* * *

עס איז אַ גליק וואָס מ'פּראַוועט בלויז צוויי סדרים, ווען ניט, וואָלט דער מלך זיך דערקלערט באַנקראָט...

* * *

ער איז, דאַכט זיך, ניט פרום, נאָר ער דערציילט מיר אַלע טאָג אַ נייע „חד גדיא"...

* * *

ווער עס האָט דעם מרור ביים סדר, און ווער עס האָט מרור כסדר...

* * *

ביי אים קריגן אַן ענטפער אויף אַ קשיא, דאַרף מען וואַרטן, ביזן סדר — און ערשט דאַן האָט ער איין תירוץ...

* * *

ער איז רייך און פּראַוועט אַ רייכן סדר, נאָר קומט צו פראַפּיטן האַלט ער ניט פון דיינו...

* * *

פּראַווע מיר ניט קיין חנוכה און הער אויף מיט דיינע ווריידלעך...

* * *

ווען אַן אויל־איזועלע ברענט אין הויז איז אַ נס — אַז מ׳ווערט ניט קיין מת...

* * *

דאָס, וואָס מ׳צינדט אָן חנוכּה אַכט ליכטעלעך, אין דעם טאַקע באַשטייט דער נס. ווען מ׳וואָלט חלילה געדאַרפט ברענען אַכט לאָמפּן, וואָלט געווען אַן אומגליק...

* * *

דערציילן פון נסים איז זייער פיין, נאָר לעבן מיט אַ נס — זאָלן מיינע שונאים.

* * *

„נס גדול היה שם״ — דאָרטן וואו איך בין ניטאָ טרעפן נסים.

* * *

ער האָט מיר אָן אָנזען, ווי דער שמש ביי חנוכּה־ליכטלעך...

* * *

בעסער איין לאַטקע אויפן טעלער, ווי צען אויף די הויזן...

* * *

אַ קינד זיין איז גוט אין צווייען, מ׳קריגט חנוכּה־געלט און — מ׳קאָן דאָס דריידל דרייען.

* * *

ער ווייסט זייער ווייניג וועגן דער באַדייטונג פון חנוכּה־ליכטלעך, דער־פאַר אָבער איז ער שטאַרק באַהאַוונט אין „דריידלעך״...

* * *

די הון ווערט אַ כּפּרה ערב יום־כּיפּור. די גאַנדז פאַר חנוכּה...

* * *

אַ גאַנץ יאָר איז דער שמש אַ משרת, נאָר חנוכּה אויף „אונטערצינדן״ די ליכטלעך — שטעלט מען אים אויבן־אָן...

* * *

ווער עס דאַוונט אין צוויי פּאָר תּפילין — ער עסט חנוכּה־לאַטקעס פאַר דריי...

* * *

חנוכּה אָן אַ פּרעס, איז ווי אַ בלינצע אָן קעז...

* * *

דער אָרעמאַן ליגט לאַטעס, דער רייכער עסט לאַטקעס...

* * *

ביים רייכן איז שטענדיג חנוכה
(ער פראַזעט חלילה ניט בכיון).
שטענדיג איז זיין טיש פאַרפולט
מיט לאַטקעס, געגדז און גריוון.

אויך ביי מיר איז שטענדיג חנוכה,
אויף נסים איך לעב כסדר.
נאָר אַנשטאָט האָבן לאַטקעס אויפ'ן טיש,
האָב איך זיי — אויף די קליידער...

* * *

איינער האָט צו פרעסן און צו נאַשן, און אַ צווייטער האָט — אָן־מאַן־טאַשן...

* * *

ער איז אַ קאַלעקאַטקע און אַ דרייער און פאַרדינט ניט קיין צווייער...

* * *

פורים איז ער אַ געשעפטסמאַן, ער בייט אויס שלוח־מנות'ן...

* * *

ביי וועמען ס'איז פורים אַ יום־טוב און אַ מצווה צו טרינקען — ביי אים איז טרינקען שוין אַ וואָכ־דיגע זאַך...

* * *

ווען אחשורוש וואָלט געהאַט שלאָף־פּילן אַנשטאָט צו לייענען זיין טאָג־בוך וואָלטן מיר געהאַט יסורים — ניט קיין פורים...

* * *

פאַר אַ המן אויף דער תליה, איז אַ גראַגער אויך אַ מציאה...

* * *

אויב אַ תענית איז צו וואָס עסט ער (אסתר)? און עסט ער, איז וואו דאָ דער תענית?...

* * *

וואָס איז פורים, ווייסט ער ניט, אָבער טרינקען און גראַגערן קאָן ער...

* * *

ער האָט אַחשורוש'ס שכל, ויזתא'ס גרויסקייט, און המנ'ס רשעות...

* * *

ער קאָן פון אַ שלח־מנות אויך אָפּלעקן אַ ביינדל...

* * *

אַ גאַנץ יאָר איז ער שכור, און פורים — אויך...

* * *

לייענען די מגילה קאָן ער ניט, נאָר נעמט ער עפּעס דערציילן, ווערט װאָס אַ גאַנצע מגילה...

* * *

פון המנ׳ס צען געהאַנגענע בנים האָט זיך, ווייזט אויס, דער דלפֿון גע־ראַטעוועט. ער שפּילט נאָך אַ ראָלע...

* * *

ושתי האָט געהאַט אַן אייגענעם האָרן אויפן שטערן, נאָר קיין שופר בלאָזן האָט זי ניט געקאָנט...

* * *

דו הייסט ניט מרדכי, און קריך ניט אויפן פערד...

* * *

אַ סך באַלעבאַטים זאָגן צו די אַרבעטער אַ שלח־מנות און — עס ענ־דיגט זיך מיט אַ תענית...

* * *

ביי אידן נוצט מען דעם „דרייער״ פּורים צו שלאָגן המנ׳ען, ביי די רע־אַקציאָנערן נוצט מען דעם „דרייער״ אַ גאַנץ יאָר צו פירן די פּאָליטיק...

* * *

ניט געזאָרגט: נאָך יסורים קומט — אַ פּורים...

* * *

די אַטאָמישע באָמבע מאַכט אויסזען אַלע כלי־זין ווי פּורים־ביקסלעך...

* * *

פון טראָגן איין מאָל אַ יאָר שלח־מנות, קאָן מען זיך שפּייזן אין אַ תענית...

* * *

ער איז פון די פּאָרדינער, וואָס האָט אײנמאָל אַ יאָר — פּורים — אויף „אָן־מאָן־טאַשן״...

* * *

אַ וויץ אָן אַ לאָך, איז ווי אַ סוכה אָן סכך.

* * *

אָן אָרעמע הײם ווי אַ סוכה, — און דאָך איז שטענדיג יום־טוב ביים עסן...

* * *

זיי האָבן זיך אַזוי צוזאַמענגעלעבט, ווי אַ לולב מיט אַן אתרוג...

* * *

זיין היים איז ווי אַ סוכה. דאַכט זיך, אָן פענצטער, דאָך — בלאָזט פון אַלע זייטן...

* * *

די אַכט טעג סוכות זיינען אַ גייענדיגער יום־טוב, גיין אין סוכה און גיין פון סוכה...

* * *

ער האָט מיר אַ פּנים פון אַ פאַראַיאָריגן אתרוג...

* * *

אַכט טעג סוכות קאָן מען אויסקומען אָן אַ דאַך איבערן קאָפּ...

* * *

דאָרט וואו עס איז אַ מאַנגל אין ברעטער פאַר אַ סוכה און מ׳דאַרף נוצן די לאָקשן־ברעט, איז אויך אָפט אַ מאַנגל אין — לאָקשן...

* * *

פאַראַן מענטשן וואָס עפענען צום חזק־חזק אַ גרויס מויל, ווייל זיי ווייסן שוין, אַז נאָך דעם קומט — לעקאַך און בראָנפן...

* * *

ער האָט סכך־גאָדלען אין יויך — און אושפּזין אין בויך...

* * *

ביי אים חשבון־נפש מיינט, זיך אָפּרעכענען וויפיל ער האָט פאַרלוירן אויף הינטלעך און וויפיל אויף פערדלעך...

* * *

דאָס איז אַ פּאָרל ווי אַ לולב און אתרוג, נאָר זיך בענטשן מיט זיי — זאָל מען באַהיט ווערן...

* * *

ער איז פון די למדנים וועמען מ׳קאָן פאַרקויפן אַ הושענא אויף כפרות שלאָגן...

* * *

ער איז פון די וואָס קוקן ווי דער האָן אין בני־אָדם און קאָנען אפילו ניט אַ קריי טאָן...

* * *

פאַראַן מענטשן וואָס אַ גאַנץ יאָר לערנען זיי און שמחת־תורה טרינקען זיי. ער איז אָבער פון די מענטשן, וואָס אַ גאַנץ יאָר טרינקט ער און — שמחת־תורה טרינקט ער פון מצווה וועגן...

* * *

ער האַלט ניט פון סיום־התורה, ווייל ווי קאָן ער פאַרענדיגן לערנען, אַז ער האָט נאָך גאָרניט אָנגעהויבן...

* * *

ער האָט אַזוי ליב כּבוד, אַז אים וואָלט ניט אַרן צו זיין אַ שטעקן פאַר אַ שמחת־תּורה פאָן, אַבי מ׳זאָל אים טראָגן אויבנאָן...

* * *

ער זעט מיר אויס ווי אַן אָפּגעשלאָגענע הושענא, ווי אַן אָפּגעטרייסלטער לולב, ווי אַן אתרוג אָן אַ פּיטום, נאָר אַ דריי׳ער, ווי ער וואָלט געגאַנגען צו הקפות...

* * *

ער איז אַזוי אומגעדולדיק, ווי ער וואָלט געזעסן אין אַ סוכּה אויף נאָד־לען, שטעכעלקעס און אושפּיזן...

* * *

די שמחת־תּורה׳דיקע כּל־הנערים ווייסן ניט פון קיין יוגנט־פאַרברעכנס...

* * *

אַמאָל האָט מען געוואוסט פון תּענית־אסתּר, פון צום־גדליה פאַסטן, פון פון פאַסטן יום־כּיפּור. איצט איז צוגעקומען אַ נייער תּענית: פאַסטן צו־ליב דעם יקרות ..

* * *

ווען אַ סך וואָלטן ניט געזינדיקט מיטן פרעסן, וואָלטן אַ סך ניט גע־דאַרפט אומזיסט פאַסטן...

* * *

זיין געוויסן איז אַזוי פאַרשטאָפּט, אַז ער קאָן ניט הערן אפילו קיין תּקיעה גדולה...

* * *

יום־כּיפּור פאַלט ער פאַר גאָט כּורעים, און אַ גאַנץ יאָר מוזן פאַר אים פאַלן די שקלאַפן אין פאַבריק...

* * *

די פּאָליטישנס שטעלן־צו די פאָלקס־מאַסן „יום־כּיפּור־טראָפּנס" — אַנ־שטאָט עסן...

* * *

ווען דער שליח־ציבור וואָלט זיין שטימע געווענדט צו די שטאָט־טאַטעס אַנשטאָט צו די הימלען, וואָלט מען די „קוויטלעך" געקאָנט אויסוועקסלען...

* * *

אויף די הימלישע „קוויטלעך", שלעכטע צו גוטע — קריגט איר ניט אַ פּרוטה...

* * *

ער האָט ניט קיין כוח צו זינדיקן. נאָר שלאָגן זיך על חטא מוז ער מיט די לעצטע כוחות...

* * *

דער רייכער זינדיגט זיך אַפּ אַ קוילעכדיקן יאָר און אין פאַרכטיגע טעג קומט ער אָפּ מיט עטלעכע פאַלשע שמיצלעך מלקות.

פאַרקערט, ווידער, דער אָרעמאַן כאַפּט אַ גאַנץ יאָר די אמת׳ע שמיץ, און קומט צו די ימים־נוראים, כאַפּט ער זיך — אַז ער קריגט פרעמדע שמיץ...

* * *

דאָס בעסטע, וואָס איך קאָן אייך ווינטשן איז, אַז איר זאָלט האָבן אַלדאָס גוטס און איך זאָל אייך מער ניט דאַרפן ווינטשן...

* * *

פאַראַן מענטשן, וואָס האַלטן אַזויפיל פון תשובה־טאָן, אַז זיי זיינען גרייט אָפּצוטאָן דאָס ערגסטע, אַבי מקיים זיין גאָט׳ס געבאָט...

* * *

ער האָט נאָך אפילו ניט גע׳חלומ׳ט פון זינדיגן, און ער האָט שוין פאַר זיך די שרעקלעכע טעג צו פייניגן זיך און שלאָגן זיך על חטא...

* * *

קיין פרייע „פעסעס" צו הערן אַ חזן קריגט מען ניט, און מיט „טי־קעטס" (בילעטן) האָט ער שוין בעסער ליב צו גיין אין אַ קאַבאַרעט...

* * *

ער שלאָגט זיך על חטא, פאַרוואָס ער האָט ניט געזינדיגט, ווען ער האָט געוואוסט, אַז ער וועט זיך סיי־ווי דאַרפן דערקלערן שולדיג און זיך שלאָגן על חטא.

* * *

ער אַליין לעבט אין פינצטערניש און טראָגט אין שול ליכטלעך...

* * *

דער פרומער איד קלאַפּט זיך אין האַרצן, דער גבאי — אין באַלעמער...

* * *

לויט ווי ער וואַרפט די אויגן אין שול צום הימל, קאָן מען מיינען, אַז ער טראַכט פון גאָט. אין דער אמת׳ן טראַכט ער גאָר פון דער געט׳ן אין דער ווייבערשער שול...

* * *

ער שרייט נאָר חזק, חזק, ווען ער טרינקט שמחת־תורה די אמת׳ע תורה...

ער האָט מיר שוין אַ פּנים — ווי אַן אתרוג אָן אַ פּיטום...

* * *

אַ תּוי״ה וואָרט אין מויל נעמט ער ניט. נאָר צו סיום־התּורה שרייט ער דער ערשטער „לחיים״...

* * *

ער איז שמחת־תּורה אַזוי בגילופֿנ׳דיג, אַז פֿאַר אַ גוטער עליה איז ער גרייט זיך צו שמד׳ן...

* * *

עס איז קיין וואונדער ניט, וואָס ער כאַפּט זיך אַזוי אַרום מיט דער תּורה צו הקפות. אַ גאַנץ יאָר האָט ער זי ניט אָנגעקוקט...

* * *

ער איז אַזוי פֿרום, אַז פֿון סוכּות ביז שמחת־תּורה מאַכט ער פֿון אַלץ אַ תּל. ער צעטרייסלט דעם לולב, ברעכט־אָפּ דעם פּיטום פֿון אתרוג, צעקלאַפּט די הושענא און — ליידיגט אויס אַלע פֿלעשלעך...

* * *

ביי אים איז אַלע טאָג סוכּות: עס ציטערט דער דאַך, עס שאָקלען זיך די ווענט, דאָס עסן איז קאַלט און ניטאָ קיין פּלאַץ וואו דעם קאָפּ צוצושפּאַרן...

* * *

טאָמער האָט ער שוין יאָ אַ שטיקל סוכּה וואו צו עסן — האָט ער ניט וואָס צו עסן...

* * *

ער האָט שוין רעזולטאַטן פֿון די ניי־יאָר וואונטשן: רעגן־וואַסער און שטעכעלקעס אין סוכּה...

* * *

זיין טענה איז — אַן אָפּגעשלאָגענע הושענא...

* * *

מיט עטלעכע כּלומר׳שטע על חטא־קלעפּ זיך אין האַרצן וויל ער גוט מאַכן זיינע זינד פֿון אַ גאַנץ־יאָר...

* * *

אַ פּאָר — ווי אומעט און פֿרייד. ווי אַ טויב און אַ וואָרעם.

ווי הויזן און קלייד. ווי אַ קאַץ און אַ עזה.

ווי שוך און פּאַנטאָפֿל. ווי אַ הונט און אַ שאָף.

ווי ירום און שפּל. מיט איין וואָרט — אַ פּאָר:

ווי רייך און ווי אָרעם. ווי שוואַך־שבת — גיט יאָר...

ווער איז אַ איד?

ווער עס האָט געליטן פון עלית-דם
און דורכגעמאַכט פּאָגראָמען,
געוואַנדערט איבער לענדער
און געדאַרפט בייטן דעם נאָמען —
דער איז אַ איד!

דער — וועמען מ'רופט „יודע",
מיט חוזק — אויך „שיני".
און מ'ווייזט אים אַ לאַנגע נאָז
מיט אַ שפּאָטישער מינע —
דער איז אַ איד!

דער — וועמען מ'רופט „דזשו"
אָדער מיט שפּאָט — „זשיד",
און דאָך קעמפט ער פאַר זיין קיום
און זינגט שטאָלץ אַ אידיש ליד —
דער איז אַ איד!

שיינקייט

שיין קאָן זיין צירונג,
עס קאָן שיין זיין אַ היים.
מ'געפינט שיינקייט אין שטיינער
ווי אין כלים פון ליים.

ס'קאָן שיין זיין אַ גאָרטן
וואונדער-שיין איז נאַטור —
אַלץ שיינט צו זיין שיין,
וואָס באַשיינט — די קולטור.

נאָר שענער פון אַלץ,
אויב מ'וויל נאָר פאַרשטיין:
איז דאָס שענסטע פון שיין —
דאַרף דער מענטש זיין אַליין!

וואָס איך דאַרף

איך דאַרף עסן פאַר'ן מאָגן,
איך דאַרף אַ בגד צו טראָגן,
איך דאַרף אַ לעפל, אַ טעפל,
פון אַלץ — ביז אַ קנעפל!

נאָר הוי'ז שלאָפן און עסן,
בגדים און דירות —
דאַרף איך פריער פון אַלץ —
געוואַלד, אַ וואָך שכירות!

אַ מינק־קאָוט, צי הויזן ? — שווער צו לייזן...

פול מיט פרייד איז די „אַדראַרייטקע",
עס איז איר גוט, גאָר האַצי־טאַצי,
נאָר כ'איז שווער איר צו באַשטימען,
וואו זי זאָל פאָרן אויף וואַקאַציע.

מיאַמי — לעיקוואוד, לעיקוואוד — מיאַמי,
האַלט זי אין מעסטן אויף זיך כסדר;
פּאַסט איר בעסער באָד־קאָסטיומען ?
צי פּאַסט איר בעסער ווינטער־קליידער ?

אין מיאַמי קאָן מען ווינטער
טראָגן הייזל'עך ווי אַ פראַנטל,
גיין געאָרעמט מיט אַ בחור,
צי אַזוי זיך מיט אַ מאַנטל...

און אין לעיקוואוד קאָן מען ווינטער,
זיך פאַרפּוצן עס זאָל פינקלען,
מיט די דימענטן, בריליאַנטן,
און אַלץ אַרום עס זאָל זיך מינק'לען...

ענדלעך מאַכט זי זיך אַ פשרה
אין אַ שמועס מיט איר הינטל טאַמי:
אַ פּאָר חדשים זיין אין לעיקוואוד,
און אַ דריי חדשים אין מיאַמי...

זומער - לעבן

ליב איז דער זומער
מיט די שטילע פאַרנאַכטן.
ער גיט פרייד צו מענטשן,
ביים שפּילן און טראַכטן.

די זון, אַ צעשיינטע,
באַלאָדן מיט שטראַלן,
און ס'באָדט זיך לבנה
אין ליכטיגע קוואַלן.

אַ גאַנצע וואָך יום־טוב,
געזאַנג אויף די וועגן.
חוץ שבת און זונטאָג ווען —
גוואַלד — ס'גייט אַ רעגן!...

י) אפאָריזמען־עפּיגראַמען

די שפּראַך פון אַ פאָלק לאָזט זיך ניט אויסשעפּן
דער ריח פון וואַלד קאָן זיך ניט אויסוועפּן.

* * *

דער כוח פון וויסן האָט אַ ריזיגע גבורה —
ווי מענטשלעכע פרייד פון אַ גוטע בשורה.

* * *

דער הערשער איבער אַ פאָלק, שאַפט זיך פיינט.
דער ערלעכער פירער — ווערט באַלוינט מיט פריינט!

* * *

דער וואָס גייט מיטן נאָז פאַררייסן —
קאָן פון שיינקייט אויפן וועג ניט וויסן..

* * *

איך האָב ליב מיין פאָלק, איך האָב ליב מיין שפּראַך —
נאָר איך מוז ניט פאַרטיידיגן יעטווידער זאַך. .

* * *

אין כמורנע טעג קאָן אַ לעבן שטראַלן.
און אין זוניגע טעג — קאָן אַ לעבן פאַלן.

* * *

דער אידעאַל, איז פאַרן פאָלק אַ קוואַל
צו שעפּן לערע און וויסן.
נאָר דער קוואַל דאַרף זיין ריין און שיין
ניט דערלאָזן קיינעם פאַר זיך אַליין גענִיסן .

* * *

אין רייכע קליידער אויסגעפּוצט,
נאָר אין מענטשלעכקייט גאַנץ אָרעם.
ווי אַן עפּעלע קאָלירדרייך שיין —
נאָר אינמיטן האַרץ אַ וואָרעם...

* * *

ער איז ניט פון די מזל'דיגע,
אין אַ זיידן העמדל ניט געבאָרן.
פּיקט מען אים אין נאָז —
און מ'קלאַפּט אים מיט די שפּאָרן...

* * *

די „אַלאַרייטניצע״ בלאָזט זיך
מיטן אָנשטעל פון אַ מאַראַנעץ.
נאָר קומט עפּעס שאַפן,
קאָנען יענע — די מאַיאָריטעט .

* * *

צרות קאָנסטו ניט אָוועקלייגן,
פאַרבינדן אין אַ פּאַק.
אַ הונגעריגער קאָן ניט אַרבעטן —
ווי עס קאָן ניט שטיין אַ ליידיגער זאַק...

* * *

אַ לעבעדיגער מענטש אין לעבן
טוט מצוות, באַגייט עבירות.
ווען ניט איז מען ווי אַ דאָרן —
אָן בלעטער און אָן פּירות...

* * *

אַביסל גיט צו טעם, צופיל — איז סם. .

* * *

ער האָט ניט אָנגעקליבן זיין רייכקייט פון חנוכה־געלט...

* * *

וויל פאַרטרינקען די צרות און פאַרטרינקט די שכירות...

* * *

דער הונט איז אַלע מאָל אָרענטלעך אין זיין פריינטשאַפט צום מענטש.
אָבער דער מענטש איז ניט אַלע מאָל אָרענטלעך צו זיין פריינט...

* * *

כדי זיך אַליין אויפצוהאַלטן, מוזט זיך מיטהאַלטן מיט אַנדערע...

* * *

ביזט אויס העלד, ווען דו בלייבסט אַליין אין פעלד...

* * *

ווען דו אַנטלויפסט פון אַ שלאַנג, זוך ניט די באַשיצינג פון אַ וואָלף...

* * *

אויף ביקסן און קוילן דרוקט מען ניט קיין הכשר...

* * *

ער איז ווי אַ פּאַפּוגאַי: זאָגט נאָך, אָבער ווייס ניט וואָס ער זאָגט...

* * *

די הון ליגט אייער, נאָר ווייסט קיינמאָל ניט ווי עס האַלט דער פּרייז...

* * *

ניט אַלע פּוצן זיך גליין. ווער עס טראָגט די שיינע פּעדערן אין עק און ווער אין הוט...

* * *

איז ער געווען אַ שוסטער, האָבן זיך אַלע באַקלאָגט, אַז ווען ער מאַכט שיך — פּאַסט ניט. איצט איז ער געוואָרן אַן אַקטיאָר, איז וואָס ער זאָגט, זאָגט מען ווידער — עס פּאַסט ניט...

* * *

אַ קראַנקער קאָן אויסשרייען דעם ווייטאָג, אָבער ניט לינדערן די וואונד...

* * *

די נשמה ביי דעם מענטשן וואַקסט לויט דעם מענטש. דער גרויסער מענטש, דאַט אַ גרויסע נשמה, דער קליינלעכער מענטשעלע — אַ נשמה'לע...

* * *

ווען גערעכטיגקייט האָט די מאַכט, פּרואווט זי מאַכן גוט. נאָר ווען מאַכט נעמט זיך די רעכט, ווערט שוין דאָס רעכט — שלעכט...

* * *

ער איז פון די „פירער" וואָס האָבן אינזינען די „באַר" און כאַבאַר...

* * *

אויף זייער אַ קורצע רעדע דאַרף מען לאַנג וואַרטן...

* * *

אים אינטערעסירט נאָר צוויי טאַליעס, די פרויען טאַליע און די טאַליע קאָרטן...

* * *

וויפיל מ'זאָל ניט קאָכן אַ שטיין, וועט ער אַלץ ווייכער ניט ווערן...

* * *

מ'קאָן מיט אַ שטיין רירן אַ האַרץ, מ'קאָן אָבער ניט מיט האַרץ רירן אַ שטיין...

* * *

ווען ער האָט געלט איז ער ניט אינדערהיים, און ווען ער איז אינדערהיים, האָט ער שוין ניט קיין געלט...

* * *

ווען ער שלאָגט זיך שוין אפילו חטאתי איז מיט אַ פייג אין האַנט...

* * *

דער וואָס טרינקט זיך, זוכט דעם ברעג.
דער קראַנקער — אַ לאַנגן לעבנס־וועג...

* * *

דער וואָס האָט אַן אידעאַל, איז אים ניט פרעמד דער כלל...

* * *

דער וואָס בויט אויף פאַנטאַזיעס, זעט אַ כסאַדע שעפעלעך אין די וואָלקנס — נאָר דער קלענסטער זוינט צעטרייבט עס...

* * *

דער וואָס מאַכט נאָך אַ קאַליקע מיט קרומע פיס — איז אַליין אַ קאַליקע אויפן קאָפּ...

* * *

וואו עס שטויסן זיך צוזאַמען ווינט מיט פייער, קאָכט טייער...

* * *

די טייערסטע לאָמפּן קאָנען ניט באַלויכטן אַ פינצטערן צושטאַנד..

* * *

מיט שרייען הויך, קאָן מען ניט דערהייבן שוואַכע געדאַנקען, און מיט קרעכצן קאָן מען ניט העלפן אַ קראַנקן .

* * *

דורך אָפענע מיילער פון שיך, רעדט אַרויס דער דלות...

* * *

מיט שווייגן — קאָן מען ניט איבערצייגן...

* * *

ווינטער אַ בוים אָן בלעטער איז נאַטירלעך. זומער אָן בלעטער — איז אַ דאָרן...

* * *

מיר האָבן הנאה פון די פריכט, ניט ווייסנדיג אָפט וועגן דער שיינקייט פון בוים...

* * *

אויף אַ קישן פון געלט איז שווער צו שלאָפן...

* * *

טרייבסט אַוועק די פליג פון ברויט, טרעפסטו איר אויפן טאָרט...

* * *

מ'קאָן אָפּשטופּן אַ מאַלצייט מיט אַ ביינדל, ווען — ווען עס שלעפּט זיך נאָך אַ שטיקל פליש...

* * *

די שיינקייט פון אַן אידעאַל, קאָן מען נאָר באַווייזן מיט מעשים...

* * *

ער לעבט מיט גאָט'ס חסד, נאָר — מ׳וז אַלע מאָל זוכן אַ גמילת חסד...

* * *

ער איז אָפּגעריסן ווי אַ געלע בלאַט, נאָר דער ווינט טראָגט עס...

* * *

דורך קליינקייטן קאָן מען אָפּט זען די גרויסקייט פון אַ מענטשן, און — אויך די קליינלעכקייטן...

* * *

אַ געזעלשאַפטלעכער איבל — איז אַ וואונד וואָס עס איז נויטיג אָפּט אַ קראַץ צו טאָן...

* * *

אַ ביוראָקראַט בויט זיין כוח אויף דעם, וואָס ער ווייסט, אַז דער צווייטער וועט האַנדלען מענטשלעך...

* * *

אַ גאָט'ס גנב איז ניט פרום, ווי אַ קראַפּיווע איז ניט קיין בלום...

* * *

דער קאַלענדאר ווייזט די דאַטעס, אָבער צאָלט ניט די ראַטעס...

* * *

דער זייגער ווייזט די צייט, אָבער קאָן ניט בייטן די צייטן...

* * *

ער מאָלט זיך אין די וואָלקנס שאָף און רינדער,
און אין הויז פעכנען ווייב און קינדער...

* * *

זיי ניט קיין האָן און ניט שטופּ זיך אויבן־אָן.

* * *

פון אַ טיר אַ סקריפּ און פון אַ האָן אַ קריי, קאָן ניט ווערן קיין צווי...

* * *

זיין פאַרמעגן איז ציילן טראָפּנס פון רעגן און מייל־שטיינער אויף די וועגן...

* * *

צו אַ פוסטער קעשענע, העלפט ניט קיין לאַנגע האַנט...

* * *

אויף מים — זאָגט מען ניט לחיים...

* * *

ער האָט ניט געמאַכט זיין פאַרמעגן פון שלח־מנות טראָגן, און ניט גע־קראָגן „מתנות" פאַר תהילים זאָגן...

* * *

זאָל מיר אַזוי דאָס פיש־קאָפּ ניט דאַרן ווי מיר פאַנגט ניט אָן צו אַרן...

* * *

זאָל איך אַזוי פירן מיין ווייב צו דער אַרבעט, ווי איך זאָג דיר דעם אמת...

* * *

ווען ער דערציילט אייך אַ ליגן, קאָנט איר גלייך דעם אמת קריגן...

* * *

אויפן וועג פון דורכפאַל טרעפט מען אָפט דעם וועג־ווייזער צו דער־פאָלג...

* * *

דער וואָס באַגראָבט — דער באַוויינט ניט...

* * *

ער איז פון יענע אידן, וואָס טראַכטן נאָר ווי זיך צו קריסט־אַליזירן...

* * *

ליבע איז זייער אַ איידעלע זאַך. נאָר די יוגנט ווייסט ניט ווי זיך אָפּצו־געבן מיט דעם, און די עלטערע מענטשן האָבן ניט קיין צייט און קיין כוח...

* * *

צוליב העפליכקייט פאַרלירט ער אַלע מאָל זיין „נעקסט"...

* * *

אַלע מענטשן זוכן גערעכטיקייט און יעדערער דענקט, אַז ער איז גע־רעכט...

* * *

הינער־אייגן דאַרפן ניט קיין אויגן־גלעזער און קאָנען זיך באַגיין אָן שלאָפן...

* * *

אין דער גאַנצער וועלט פלאַסטערט מען וועגן מיט צעמענט, ציגל, שטיי־נער און פעך. פאַליטישנס פלאַסטערן אָבער זייערע וועגן — מיט פאַלשע צוזאָגונגען...

* * *

אַז זיין זיידע האָט געקאָנט לערנען, זייל ער פסק'ענען שאלות...

* * *

ער האָט פּיינט דורכצולעבן אַ נסיון, ווען עס קומט צו עסן, טרינקען און פרויען...

* * *

דער אויטאָמאָביל איז דער גרעסטער חוצפה'ניק — ער קריכט אַלעמען אויפן קאָפּ...

* * *

ער איז געוואָרן אַן אמת'ער גביר — פון פאַלשע געשעפטן...

* * *

די קנייטשן אויפן פּנים ווייזן אַן אַנדער חשבון אין די יאָרן ווי די מעטריקעס..

* * *

ער טרינקט ווי אַ פיש — נאָר ביינצ'יגער...

* * *

פון אַ קראַנק האַרץ ליידעט דער בעל־דבר פון האַרצן, פון אַ שלעכט האַרץ — ליידן אַנדערע מענטשן...

* * *

שפּאָר זיך ניט אָן אַן אַ שוואַכן — זיך גרינגער צו מאַכן...

* * *

ביי נאַראָנים, זעט מען די סימנים אויפן פּנים, ביי דעם קלוגן — אין זיין האַנדלען און פירן ..

* * *

די מוראַשקע פאַרגרייט זיך מיט אַ קרישל אויף אַ בויט. די וועוועריקע — מיט עטלעכע ניסלעך אויף אַ הונגער־צייט. נאָר ביים רייכן געלט — איז קנאַפּ די וועלט...

* * *

דער וואָס פאַרמאַכט די טיר פאַר אַ פריינט, קאָן ניט עפענען די אויגן פאַר מענטשן..

* * *

דער רייכסטער באַזיצער, האָט קעגן טויט ניט קיין באַשיצער...

* * *

אָרעם און רייך לאָזן איבער אַ ירושה גלייך. אַלע מאַיאָנטקעס און געלט — בלייבט מיט דער וועלט...

* * *

דער רייכער שרייט, ער האָט צופיל צינזן; דער אָרעמאַן שרייט — צו שיטער די לינדזן..

דער וואָס טראָגט זיך מיט האַס צו מענטשן, קאָן אין אַ מזומן ניט בענטשן...

* * *

ער האָט ליב אַ וואָשנע עליה, נאָר זיין שנדר — איז שה־ע־פּיהע...

* * *

דער שיינער לעבן ליגט אַרויף אויפן מענטשן שווערע פּעקלעך, און דער מיאוס'ער טויט באַפרייט אים פון זיי — דאָך מוחל די טובה...

* * *

ווען דו קלעטערסט צום באַרג אויפן קאַרק, נוץ אויך קאָפּ — ווי וועסטו אַראָפּ?...

* * *

ווען אַ גנב איז בודק, ווערט די הויז ליידיג...

* * *

דער וואָס וואַרפט די שמוץ ביים טיר, קריגט דער דעם ריח דורכן פענצטער...

* * *

יעדער איינער זוכט אין בוך אַנדערע נוצן. די מילב האָט ליב צווישן די שורות — דאָס פּאַפּיר, די מויז — דעם פּעטן רוקן מיט קליי, דער מענטש — זוכט דעם געדאַנק...

* * *

איינער ווערגט זיך מיטן ביסן, און איינער ווערגט זיך מיטן קאָבלעפל...

* * *

ווער עס לאַכט, און ווער עס שמאַכט...

* * *

אפילו פון טויזנט קעץ קאָן מען ניט מאַכן קיין „מינק־מאַנטל"...

* * *

דאָס איז אַהאַ קאַלופּאַילי, אַז ביז ער וועט זיך אויסקלייבן צו שטאַרבן, וועט שוין זיין דער גאַנצער בית־עולם פאַרנומען..

* * *

דאָס איז שוין איין מאָל אַ פּראַנט — האַלט אַ טיכל אין טאַש און ווישט די נאָז מיטן האַנט...

* * *

זיי האַלטן זיך ווי אַנדערע צוויי: זאָגט ער אַי — זאָגט זי ווײַ..

* * *

פּאַר' לייטן גלעט מען זיך, און צעגן מאָל אַ טאָג גט מען זיך...

* * *

די אַרעמעלייט האָבן אַ גרויסע מאַיאָריטעט, נאָר זיי קאָנען ניט געווי־נען, ווייל זיי לאָזן די רייכע ציילן...

* * *

זיי ניט קיין „קנאַקער" אויף ביינער — מיט פרעמדע ציינער...

* * *

שאַץ ניט אַ מענטשן לויטן בייטל, נאָר — וואָס ער קען אָנווייזן מיטן טייטל...

* * *

אויף דיינע קלאָץ־קשיא׳ס, קאָן דיר נאָר אַ האָלץ־העקער ענטפערן...

* * *

מ׳ט פּאַפּיר קאָן מען אָנצינדן אַן אויוון, אָבער מ׳קאָן אים ניט מאַכן וואַרעם...

* * *

ביי גאָט האָט ער ניט קיין מאַכט, און אַליין עפּעס טאָן, האָט ער קיינמאָל ניט געטראַכט...

* * *

דער אָדלער א׳ז ז׳ער קעניג פון אַלע פויגל, דער לייב איז דער קעניג פון אַלע חיות, און ביי מענטשן -- איז דער קעניג אַלע מאָל אַן אָנשי־קעניש..

* * *

וואָס גרעסער ס׳איז דער באַרג, אַלץ מערער טראָגט אים צו דער ווינט נאָך...

* * *

ער גייט אַרום ווי אַ וואָלקן — שטענדיג אָנגעכמורעט און שטענדיג אָב־געטרונקען...

* * *

דאָס פויגל האָט בעסער ליב איר קליינע נעסט, ווי זיין ביים מענטשן אין אַ גרויסע שטייג אויף קעסט...

* * *

ווען דער רייכער פאַרכאַפּט די ערשטע פּלעצער צו ליגן אויפן בית־עולם, פאַרשטיי איך, קומט דאָס אים. אָבער פאַרוואָס קומט אים צו זיצן אויבן־אָן אין שול ?...

* * *

ווי שרעקלעך דער טויט זאָל ניט זײַן, איז ער דאָך ביי אַלעמען די לעצטע זאָרג..

* * *

מ׳קאָן זיין אַ גרויסער קענער מיט אַ הויכן באַגריף, און דאָך — אין דר׳ערד ליגן טיף...

* * *

אַ וואונדער וואָס די זון שיינט אַזוי? — ווינטער געפינט זי זיך אין פלאָרידא און זומער — אין שענסטן רעזאָרט פּלאַץ...

* * *

האָב שטענדיק אינזינען דעם צווייטן, ווייל עס קאָן דיר אויך אויסקומען צו זיין דער צווייטער...

* * *

ער קומט דער לעצטער צו אַ פאַרזאַמלונג, אָבער דער ערשטער צו אַ באַנקעט...

* * *

אויף אַלץ האָט ער גרויסע אויגן, נאָר אויף אומערלעכקייט פאַרמאַכט ער אַן אויג...

* * *

ער שפּיצט אָן אַן אויער פאַר שמד־שטיק, נאָר האַלט טעמפּ זיין קאָפּ עפּעס צו לערנען...

* * *

איבערגעוואַלד ווערט דער מענטש געבוירן און איבערגעוואַלד שטאַרבט ער, נאָר — אינצווישן דאַרף ער געוואַלדעווען צו מאַכן אַ שטיקל לעבן...

* * *

דער שטענדיגער קאַמף פון דעם מענטשן: מאַכן אַ לעבן און — מ׳זאָל אים לאָזן לעבן...

* * *

צוויי מאָל שטאַרבט מען ניט, און איין מאָל מוז מען...

* * *

דער טויט איז ניט אַזוי שרעקלעך ווי מ׳מאַכט אים. מיר זעען דערוויל אַלע שרעקלעכע צרות ביי די לעבעדיגע, ווען ביי די טויטע — איז שאַ, שטיל...

* * *

מיטן מלאך־המות קאָן מען קיינמאָל ניט געווינען, ער האָט שטענדיג אַ מאַיאָריטעט...

* * *

ער געהערט ניט צו די, וועלכע שרעקן זיך פאַרן טויט. ער גייט שוין אַרום אַ מת פון יאָרן...

* * *

דער טויט קלייבט ניט איבער, דאָך כאַפּט ער זיך ניט אַזוי גיך צום גיבור...

* * *

ער עסט ווי פאַר אַ קרענק, ווייל נאָך אַזאַ פרעסן מוז מען קראַנק ווערן...

* * *

טויטע קאָנען ניט העלפן, זיי קאָנען אָבער אויך ניט קאַליע מאַכן...

* * *

אַ שיינע פרוי, ווי אַ גוטע קלייד, דאַרף ניט קיין סך פוץ...

* * *

קיין יענע וועלט איז ניטאָ און מיט דער וועלט איז מען שוין אויך ניט זיכער...

* * *

הייראַטן דאַרף אַ מענטש אין די יאָרן ווען ער קאָן נאָך זיין איבער־קלייבעריש...

* * *

ער קאָן עסן פאַר צוויי און ניט פאַרדינען פאַר איינעם...

* * *

אַרום אַ גרויסן אויוון שטופּן זיך אַ סך הענט צו וואַרעמען...

* * *

דער וואָס פרואווט נוצן אַ צוויטנס אַקסל פאַר אַ לייטער צו דערפאָלג, קאָן אויך פאַרקויפן זיין נשמה פאַר אַ גרעסערן ציפער אין זיין באַנק־בוך...

* * *

ער האָט אַזאַ הנאה פון פיינט האָבן מענטשן, אַז ער האָט שוין פון זיינע אַלע פריינט — געמאַכט פיינט...

* * *

זייער ווייניג מיליאָנערן קאָנען זיך גרויסן און אָנווייזן אויף זייערע פאַרדינסטן פאַר דער מענטשהייט, ווי אויף זייערע פאַרדינסטן — פון דער מענטשהייט...

* * *

ווען אַ שטיין לאָזט זיך „הערן“, איז אַ סימן, אַז ער ליגט אין אַ נודשניק...

* * *

אַ קבצן קאָן זיך ניט אָנשפּאַרן אויף מזל, ווי אַ שכור אויף קוליעס...

* * *

ער איז אַ „באַרימטער“ וואָרטסמאַן, וואָס האַלט שטענדיג זיין וואָרט — ווייל קיינער וויל זיין וואָרט ניט נעמען...

* * *

נאַרישקייט — קאָן מען קריגן בירושה, אָבער אַ ביוראָקראַט — איז אַ „סעלף מעיד מען“...

* * *

אָדם איז אַ מענטש, נאָר ער איז מער ווי אַ אָדם — אַ פּרא־אָדם...

* * *

גליקלעך איז דער מענטש וועמען עס שפּילט צו דער מזל, אַליין שפּילט ער צו אין וואָל־סטריט און דער טאַטע שטעלט אים אָפּ אַ רייכע ירושה צו קאָנען באַצאָלן פאַר שפּילן ליבע...

* * *

שכור און שקר — פאַרדרייען שטענדיג אַ קאָפּ...

* * *

דעם אמת קריגט מען פאַרטיג, דעם ליגן דאַרף מען ערשט אויסטראַכטן און דאָך — איז דער ליגן אַזוי פּאָפּולער...

* * *

ביי דעם וואָס בויט אויף זיין זכרון, גייען אַ סך חובות פאַרלאָרן...

* * *

מיט אַ פאַרזשאַווערטן מעסער מאַכט מען ניט קיין אָפּעראַציעס — אויפ׳ן דלות מאַכט מען ניט קיין ליציטאַציעס...

* * *

פאַרמעסט זיך ניט אין דיין אַרבעט מיט אַ מאַשין, — אַ מענטש קאָן ניט גיין אויף רעדלעך...

* * *

לייענען געשיכטע און געשיכטע מאַכן, זיינען צוויי באַזונדערע זאַכן...

* * *

אין צעריסענע שיך זיינען ניטאָ קיין פענצטער, אָבער מ׳זעט דעם דלות...

* * *

פאַרנעם זיך מיט דעם וואָס דו קאָנסט, ווייל אויף ניט קאָנען זיינען פאַראַן אַ סך בעלנים...

דער וואָס דערציילט וועגן זיך אַליין וואונדער, איז קיין וואונדער ניט, וואָס קיינער ווייסט דאָס ניט...

* * *

מאַכט געפעלשטע מינץ און לעבט ווי אַ פּרינץ...

* * *

די וויסנשאַפטסלייט האָבן העם שליסל צום הימל. דער פויער האָט דעם שליסל צו דער ערד און דער רייכער האָט דעם שליסל צו דער קאַסע...

* * *

ער האָט גענומען אויף קעסט אַן אײדעם, ליגט ער אַליין אויפן בוידעם...

* * *

ער ליידט נעבעך פון זכרון: ער קאָן ניט פאַרגעסן אַן עוולה, וואָס איי־נער האָט אים געטאָן מיט יאָרן צוריק...

* * *

לויט זיינע רייד איז דאָס אַ כשר'ע בהמה, און לויט זיינע האַנדלונגען — אַ טריפה'נער ביין...

* * *

שריקאַיגע קליידער וועלן דעם מענטשן שענער ניט מאַכן. עס העלפט אָבער — פון אים צו לאַכן...

* * *

ווען אַ רייכער גיט צדקה האָט ער ליב עס זאָל דריי מאָל קלינגען מיט דעם. ערשטנס, ווען ער נעמט אַרויס דאָס געלט פון קעשענע; צווייטנס, זאָל קלינגען מיט דעם דער, וואָס קריגט די צדקה, און דריטנס, זאָל די גאַס קלינגען מיט דעם...

* * *

מיט קראַנקע פיס איז שווער צו שטיין. אויף קרומע וועגן איז געפער־לעך צו גיין...

* * *

די זון קאָן אויך שיינען אין צעבראָכענע פענצטער...

* * *

אַז מ'אַרבעט ווי אַ פערד קאָן מען ניט לעבן ווי אַ מענטש...

* * *

ער איז אַזוי אומגעלומפּערט, אַז ער נוצט ביידע הענט צו מאַכן אַ פייג...

* * *

ביי אייגענע האָט ער קיין פּנים ניט, און ביי פרעמדע איז ער צוויי־פּנים'דיג...

* * *

ווי גיך דער מענטש ווערט נאַר געבוירן, ווערט ער גלייך פאַראורטיילט צו טויט־שטראָף...

* * *

מיט אַ נאַר איז מען מער־וויינקער זיכער, אַז ער וועט בלייבן דאָס וואָס ער איז — אַ נאַר.

מ׳קאָן אָבער קיינמאָל ניט זיין זיכער מיט די קלוגע — ווייל גאַנץ־אָפט באַנאַרעשן זיי זיך...

* * *

זיי זיינען טאַקע גלייכע בירגער, ווי דער מאָנטאָג מיט׳ן שבת אין איין וואָך, נאָר — דער מאָנטאָג האָט אַלע מאָל אַ תענית בשעת דער שבת האָט קוגעלעך...

* * *

ער אַרבעט ניט ביים האָלץ און האָט פאַרשטאָכענע פינגער... ער גייט ניט אין אַ ווינט, און האָט פאַרשטאָכענע אויגן...

* * *

ער איז מיך פאַרבייגעלאָפן, ווי איך וואָלט אים גערופן ביי זיין ריכטיקן נאָמען...

* * *

צו דערקאָנען אַ נאַר, מוזט ניט ווערן אַ נאַרישער מבין. כאַפּ מיט אים אַ שמועס, וואַקסט אַרויס דער נאַר ווי אויף הויוון...

* * *

ער איז אַזוי פויל, אַז מען בעט אים עפעס טאָן, בוילט ער זיך אפילו דאָס אָפּציזאָגן...

* * *

דאָס לעבן איז גרויזאַמער פון טויט. דאָס לעבן האַלט אין איין שרעקן מיט׳ן מאָרגן, בשעת דער טויט גיט שטענדיקע רו...

* * *

ער איז אַ גרויסער קאַליקע צו דער אַרבעט, אָבער ניט גענוג קאַליקע צו קאָנען לעבן אָן אַרבעט...

* * *

פאַר אַ קלוגן איז גענוג איין וואונק, אָבער ניט פאַר אַ שיכור — איין טרונק...

* * *

אַ יויך קאָן ניט זען, כאָטש עס האָט הונדערטער אויגן. אַ מיל האָט פליגל און איז דאָך קיינמאָל ניט געפלויגן...

* * *

פון אַ שמעק און אַ לעק, קומט מען ניט צום דעק...

* * *

אַ ליגנער מוז אָפּט בייטן זיינע פריינט, — אָדער זיינע טעמעס...

* * *

ער האָלט וואָסערדיקע רעדעס און האָט אַ שמוציקן מויל...

* * *

האָט זיך אויסגעפּוצט ווי אַן אַלראַיטניק צו אַ לוויה...

* * *

אויב איר וועט זיך פאַרלאָזן אויף אָפּשפּרעכן אַן עין־הרע אָדער שלאָגן אַ כפּרה — וועט איר שטענדיג בלייבן מיט דער צרה...

* * *

דער עקספּלואַטאַטאָר און די קאָרופּטע פּרעסע אַרבעטן האַנט־אין־האַנט, ווי גאָפּל און מעסער: איינער האַלט און דער צווייטער שניידט...

* * *

ווען דער שפּיגל וואָלט געוויזן זיין כאַראַקטער, וואָלט ער געהייסן בייטן דעם שפּיגל...

* * *

אַז דו וועסט זיך אָפּקאָכן און ווערן פאַרטיג, דאַן וועל איך פון דיר קאָנען שניידן שטיקער...

* * *

זיי פּלאָנטערן זיך איינע מיט די אַנדערע, ווי די נאָדל מיט׳ן פאָדים...

* * *

אַז דער טאָפּ איז ליידיג, איז דער מאָגן פּוסט; אַז מ׳מאַכט ניט קיין קניפּל — גייט מען אומזיסט...

* * *

דער וואָס האָט ליב צו האַלטן די לייצעס, האָט פיינט צו הערן עצות...

* * *

ווי גיך עס פאַרמאַכן זיך די פאַבריקן — עפענען זיך די „טשאַריטיס"...

* * *

ער איז אַזוי רייך און איינפלוסרייך, אַז ער קאָן זיך שוין אַרויסדרייען אפילו פון צאָלן שטייערן...

* * *

ער האָט אזא באַגער צו זאָגן גיכער קדיש נאָכ'ן טאַטן, אַז ער טרייבט אים אַ לעבעדיגן אין דר'ערד אַריין...

* * *

אַמאָל, ווען איינער האָט געטריבן פערד־און־וואָגן, איז ער געווען אַ בעל־עגלה, איצט איז דער גרעסטער טייל, וואָס טרייבט אַ קאַר — אַ בעל־חוב...

* * *

אפילו מיט אַ גאָלדענער נאָדל און זיידענעם פאָדעם קאָן מען ניט מאַכן פון סערמיגע — קיין זיידענע בגדים...

* * *

פון בייסן זיך די נעגל גייט ניט קיין בלוט; קרעכצן און אויַקען גיט ניט קיין מוט...

* * *

מ'מוז אַכטונג געבן אויף אַן אידעאַל, ווי אַ פרומער איד אויף די תפילין — מ'מוז האָס „איבערקוקן" פון צייט צו צייט...

* * *

דאָס פנים פון אַ מענטשן איז אָפט אַ „מסור", וואָס זאָגט אויס ווי דער מענטש פילט. דער אָבער, וואָס איז אַ מסור אין האַרצן, איז צוויי־פנים'דיג און האָט אינגאַנצן ניט קיין געפילן..

* * *

ניט אַלע מענטשן, וואָס וואַשן אָפ זייערע הענט זיי זאָלן זיין ריין צום עסן, גיבן אַכטונג, אַז זייער ברויט זאָל זיין אַ ריין פאַרדינטער...

* * *

אפילו אַ פייער־וואָגן, וואָס לויפט ראַטעווען מענטשן פון אַ שריפה, דאַרף ניט פליען הפקר — ווייל דאָס קאָן דערווייל אומברענגען אַנדערע...

* * *

אין מיטן זומער קאָן קאַלט זיין דער וועטער, און אויף אַ בליענדיקן בוים קאָנען זיך געפינען געלע בלעטער.

* * *

ניט אַלעמאָל טוט דעם ווי, וואָס שרייט. אַ סך מאָל שרייט איינער צו פאַרטומלען די צעוויינטאַגטע...

* * *

דער וויזער פון זייגער איז שטענדיג אַזוי פאַרנומען מיט וויַזן אַלעמען די צייט, אַז פאַר זיך האָט ער ניט אַ מינוט צייט זיך אָפצורוען...

* * *

פון בויען לופט־שלעסער, ווערט מען ניט קיין שלאָסער...

אַ קראַנק האַרץ קאָן מען זען דורך אינסטרומענטן, אַ גוט האַרץ — דורך מעשים...

* * *

אַליין איז ער אַ „וואָכערניק", און לעבט שטענדיק יום־טובדיק...

* * *

איינער פליט אין די הימלען ווי אַ סופּטניק, און אַ צווייטער ווערט צע־ריסן ווי אַן אונטערערדישער מיסיל...

* * *

ער איז פון די העלדן, וואָס קאָן צערייסן אַ לייב, אויב — ס'איז ניט געמאָלן אויף צו־שטאַרקן פּאַפּיר...

* * *

ניט גענוג, וואָס ער האָט ניט קיין שכל, נעמט ער נאָך עצות פון אַ נאַר...

* * *

ער איז אַזוי פּאָפּולער, ווי דער נאָמענלאָזער סאָלדאַט...

* * *

שלאָג זיך ניט מיט אַ שוואַכערן, ס'איז ניט שיין. שלאָג זיך ניט מיט אַ שטאַרקערן, דו וועסט קריגן אין די ציין. און פון שלאָגן זיך מיט דיין גלייכן, וועסטו געוויס גאָרניט דערגרייכן...

* * *

פון אַ טיוול קאָן ניט ווערן קיין טייבל...

* * *

מ'פאַרברענט ניט קיין הויז — צו ווערן פּטור פון אַ מויז...

* * *

מ'קאָן אויספּוצן אַ שטיינדל וואָס זאָל שיינען ווי אַ דימענט, אָבער שניידן גלאָז מיט אים וועט מען אַלץ ניט קאָנען...

* * *

קוק ניט צום שפּיץ־באַרג, וואָס דו האָסט נאָך צו דערגרייכן, קוק צום טאָל — וועסטו זען וואָס דו האָסט שוין דערגרייכט...

* * *

אַ שיינער פּנים אָן שכל, איז ווי אַ שיינער טייסטער אָן געלט. שיין פון אויג, נאָר פּוסט אינעווייניג...

* * *

דער וואָס טרינקט ווי אַ פיש, איז ניט קיין שיכור...

* * *

ער לויפט פאָראויס ווי אַ ראַקעט און איך דאַרף אים נאָכלויפן ווי אַ ספּוטניק...

* * *

פון זאַלץ־וואַסער קאָן מען נישט שטילן דעם דאָרשט, און פון קראָפּיווע־בלעטער קאָן מען ניט מאַכן קיין באַרשט...

* * *

ער לעבט פון פייפן אויף דער וועלט: דאַרף ער איך — פייפט ער צו איך, דאַרף ער איך ניט — פייפט ער אויף איך...

* * *

אויך קלוגע אויגן מוזן אַמאָל אָנקוקן נאַרישקייטן...

* * *

ער איז איבער רייכטום אַ ממונה — נאָר פאַר זיך פעלט חיונה...

* * *

דער געשפּעטסמאַן מאַכט גאָלד פון שמאַטעס — דער אָרעמאַן, מאַכט פון שמאַטעס — לאַטעס. .

* * *

אַ וואַרעמע היים ווערט געבויט אַזוי: פון געטריישאַפט — דער פונדאַמענט, פון צוגעבונדנקייט — די ווענט, פון קלאָרן אויגן־בליק — די פענצטער. און פון ליבשאַפט — דער אויוון...

* * *

דער סקריפּ פון טיר לאָזט צו וויסן די נאָכלעסיגקייט פונ׳ם באַלעבאָס...

* * *

פאַר וועלן מאַכן אַ גרינגן דאָלאַר קאָסט דאָס אַמאָל אָפּ שווערע הונדערטער...

* * *

צו באַווייזן, אַז ער איז אָרנטלעך, וועט ער דאַרפן צען עדות, וואָס זאָלן שווערן פאַלש...

* * *

פּרוביר ניט רייסן פון אַ הונט אַ ביין, און אַ שאַרק — פאַררעדן די ציין...

* * *

צו הויכע פאַנטאַזיעס דאַרף מען ניט קיין לייטער...

* * *

ער שטייגט אין זיינע געשעפטן ווי דער רויך אין קוימען, נאָר — אַלץ גייט אַוועק מיטן רויך...

ער איז אַזוי צעדרייט ווי אַ פּראָפּען־ציער, נאָר עפּענען אַ פּלעשל קאָן ער ניט...

* * *

ער רעכנט זיך אָפּ בלויז מיט די, וואָס ווילן ניט באַרגן, אָבער מיט די, וואָס באַרגן אים — רעכנט ער זיך ניט...

* * *

ער איז פון די, וואָס מאַכן אַלע ווײַלע אַ „לחיים", ווײַל ווי זײַנען פאַר־ליבט אין לעבן...

* * *

אַנדערע מאַכן די המוציא און ער עסט...

* * *

אויך ערלעכע מענטשן קומט־אויס אַמאָל זיך צו באַנוצן מיט פאַלשע ציין...

* * *

קומט צום עסן, איז ער גאָרניט קיין זאַהיקע...

* * *

ווען דער שרײַבער טראַכט בײַם שרײַבן, טראַכט דער לייענער בײַם לייענען...

* * *

דער וואָס טראַכט נאָר פון זיך, פאַרמאָגט גאָרניט אין זיך...

* * *

ער איז פון די ליגנער, וואָס באַנוצן דרײַ ליגנס צו באַשטעטיקן דעם ערשטן...

* * *

ווען מען האָט אַ שטיינערן האַרץ בײַם לעבן, העלפט ניט קיין גאָלדענע מצבה נאָכן טויט...

* * *

די וועלט וואָלט זײַן גליקלעך
און גוט וואָלט געווען אָן אַ שיעור,
ווען יוגנט איז ניט בלויז פאַר קינדער,
און רײַכקייט — ניט בלויז פאַרן גביר...

* * *

אַ הון קאָן לייגן אייער, אָבער קאָן ניט מאַכן קיין פיינקוכן...

* * *

עס איז גרינג צו פאַנטאַזירן — נאָר שווער צו פירן...

ווען צוויי נאַראָנים רעדן צווישן זיך מעגן ביידע זאָגן: רעד ניט קיין נאַרישקייטן און — זיי וועלן זיין גערעכט...

* * *

פון דערפאָלג צו אַ דורכפאַל איז אַ קורצער וועג, און דאָך באַצאָלט מען אַזאַ גרויסן פּרייז...

* * *

דער נאַר ווערט מיט געלט אַ גאַנצער חכם און קלוגע מענטשן פאַרלירן אָפט צוליב געלט זייער פאַרשטאַנד...

* * *

מיט שיינע אילוזיעס קאָן מען זיך אויסמאָלן פּאַלאַצן מיט גאָלדענע שלעסער, נאָר זיי אויפצושליסן מוז מען האָבן דעם שליסל פוןווירקלעכ־קייט...

* * *

זינט ער איז אַריין אין די גרויסע שיך, איז דאָס היטל אים געוואָרן צו קליין פאַר זיין געשוואָלענעם קאָפּ...

* * *

ווי גיין מ׳גייט נאָך אים — זינגט מען אים שבחים...

* * *

מאַך ניט דיין גליק וואָכעדיק, ווייל גליק שיינט נאָר אין יום־טוב־טעג...

* * *

לערנט ניט אַ צוויטן ביים עסן קיין מאַניערן. ווען דאָס מויל איז פאַר־נומען, קאָנען די אויערן ניט הערן...

* * *

דער וואָס דענקט, אַז ער איז ציוויליזירט הערמיט וואָס ער עסט מיט גאָפּל, לעפל און מעסער — איז בלויז אַ פרעסער...

* * *

פרואוו זיך ניט פאַרלאָזן, אַז די צייט וועט שוין אַלץ ברענגען. געדענק שטענדיק, אַז אויך די צייט פון זייגער מוז מען אָנציען, אָנדרייען און אָנ־שטעלן — וואָס פאַר אַ צייט מ׳וויל האָבן...

* * *

ביינאַכט רופט ער זי גענטין און בייטאָג רופט ער זי גט׳ן...

* * *

דער משל פאַר אַ רעדנער איז ווי די וויאָסלע פאַר׳ן שיף־פאָרער: ער קאָן זיך מיט דעם אַ קירעווע טאָן...

פון אַ זומפּ קאָנען אפילו דימענטן ניט אַרויסשיינען...

* * *

דער וואָס פאַרטרינקט זיך אין שנאַפּס קאָן פון בעסטן שווימער ניט ווערן געראַטעוועט...

* * *

דעם שטאַרקסטן פּראָטעסט געגן אַ גוטער פאַרשטעלונג אין טעאַטער, ווייזט אַרויס דער וואָס כראַפּעט ביים שפּילן מיט אַ פייף...

* * *

ער איז ניט אַזוי שלעכט ווי איר דענקט וועגן אים, אָבער ניט אַזוי גוט ווי ער רעדט וועגן זיך...

* * *

ער איז אַזוי צוריקגעהאַלטן, אַז ער האָט זיך צוריקגעהאַלטן גאַנצע צען יאָר ניט אויסצוזאָגן, אַז ס׳איז אים געוואָרן אַ זעכציגער...

* * *

ער איז אַ פירער פון יענע מאַטראָזן, וואָס פירן די שיף וואו די ווינטן בלאָזן...

* * *

ער דערציילט דיר אַ ליגן מיט אַזאַ איבערצייגונג, אַז ער קאָן זיך שווערן ס׳איז אַן אמת...

* * *

ער איז פון די איידעלע מענטשן, וואָס זאָגן „ביטע״ — אפילו ווען ער פירט צו דער שחיטה...

* * *

די מטבע האָט טאַקע צוויי זייטן. ער איז אָבער אַ פאַלשע מטבע אַרום־און־אַרום...

* * *

וואָס איר זאָלט וועגן אים ניט זאָגן — האָבן שוין אַנדערע געזאָגט...

* * *

ליג ניט אָפּ דיין אַרבעט פון היינט אויף מאָרגן, ווייל דער מאָרגן וועט דיך מיט נייער אַרבעט באַזאָרגן...

* * *

ער איז צעבראָכן אין לעבן, צעבראָכן אין געזונט און פאַרמאָגט ניט קיין צעבראָכענע פרוטה...

* * *

פון שמוץ — מאַכט מען ניט קיין פוץ...

פּרואיו ניט „אַפּוּאַשן" אַ צוויטן, ווען דו ביסט אַליין ניט קיין „געוואַשענער"...

* * *

דער פיש איז שטום אין וואַסער, אָבער — ער לאָזט זיך אָפּט „הערן" אויף דער יבשה...

* * *

ס'איז מער ווערט אין וואָר אַ שפּענדל, ווי אין חלום אַ רענדל...

* * *

דער קולטור־מענטש דאַרף זיין אָפּגעהיט פון אַ גראָב־וואָרט. אָבער דער גראָבער־יונג פאַרשפּאָרט צו היטן זיך פון אַ קולטורעלן וואָרט. ער ווייסט ניט ווי מ'עסט דאָס...

* * *

אַ שוואָכן צו העלפן — ליג צו דיינע הענט. נאָר לייג ניט צו קיין קניטל — דאָרט וואו עס ברענט...

* * *

אומפּאַרטייאיש קאָן זיין נאָר אַ בריק איבערן טייך: זי מוז זיך פאַרהאַלטן צו ביידע זייטן גלייך...

* * *

ער פאַרמאָגט אַ נאָר אין קעפּל און אַ וואָרעם אין עפּל...

* * *

עס וועט דיר ניט העלפן קיין פּלאַסטישע כירורגיע, דו וועסט ביי מיר בלייבן מיט אַ לאַנגע נאָז...

* * *

ער איז אַזוי אָרעם אין וויסן, אַז ער ווייסט ניט אפילו ווי רייך ער איז...

* * *

ער איז פון די מענטשן, וואָס וויסן ניט פון איבערזיכט. ער זעט בלויז, אַז אַנדערע זאָלן זיין איבערזיכטיג אויף אים...

* * *

אַ סך פירער דערגרייכן זייער מאַכט דורך צוויי וועגן: דורך עלעגבויגנס מיט פוטער און — דורך עלענבויגנס פון שטאָל...

* * *

ער האָט אַלעמען ליב, נאָר זיך אַביסל בעסער. ער גיט אַלעמען אַ גלייכן חלק, נאָר זיך — אַביסל גרעסער...

אַנשטאָט געבן מיט זיין רעדן אַ טאָן, רעדט ער מאָנאָ־טאָן...

* * *

לעבט פון גנבה, און גיט זיך אָן אַ בעל־טובה...

* * *

בעט אַ לעפל — און נעמט אַ שעפל...

* * *

ווען צוויי עסן פון איין טעלער, זאָל אַ דריטער ניט וויזן זיין וועלער...

* * *

ווייטאָג און צער, האָט דער קלוגער ווי דער נאַר...

* * *

דער רייכער ווי דער אָרעמאַן: ווען ער לאָזט אַ טרער, וועגט עס ניט מער...

* * *

אויף דער מאַפּע ווייסט ער אויסנווייניק יעדן אָרט, נאָר ביי זיך אין שטוב — ניט פון דאַנען ביז דאָרט...

* * *

זוך ניט קיין באַשיצונג אונטער אַ פאַלנדיגער וואַנט, און דערוואָרט ניט קיין הילף פון אַ פאַרמאַכטער האַנט...

* * *

ער איז פון די רעדנער, וואָס זאָגט אַמאָל אַ וואָגיג וואָרט ווען ער רעדט — ווערן שטיינער...

* * *

שווער צו מאָנען בושה ביי אַ מענטשן, וואָס האָט די בושה פאַרלאָרן...

* * *

ער שטייט אויף אַ זאַמדיגן באָדן, שיט זאַמד אין די אויגן, נאָר — עפּעס בויען אויף דעם קאָן מען ניט...

* * *

ער איז פון די אידן, וואָס פרייטאָג מאַכט ער אַ צימעס, נאָר שבת איז ביי אים קיין צימעס ניט...

* * *

ווען עס „צעוואָרטלען" זיך שטאָל און שטיין — רעדט דאָס פאַר זיך אַליין...

* * *

דער דריק פון אַ מאַמען איז ליב און גוט, דער דריק פון אַ בלוט־זויגער — איז שווייס און בלוט...

ער האַלט זיך אַזוי גרויס ביי זיך, אַז אַלע זיינע הויזן ווערן אים קורץ...

* * *

ער איז ווי אַן אַטאָמאַטישע מאַשין, וואָס גיט מילך און האָט אַפילו ניט דעם שכל פון אַ בהמה...

* * *

ער האָט ליב שטענדיק צו מאָנען פּינקטלעכקייט, נאָר ער איז קיינמאָל ניט פּינקטלעך צו קומען אין צייט ווען אומפּינקטלעכקייט איז אויף דער טאָג־אָרדענונג...

* * *

איידער מ'באַגרייפט, וואָס מיינט יונג זיין,
ווערט מען גרוי שוין און אַלט.
און ווען ס'איז דער פייער שטאַרק נויטיג,
ווערט דאַן דער אויוון גאָר קאַלט...

* * *

דער וואַלד זעט אויס אַזוי שיין און ריזיק שטאַרק, ווייל אַלע ביימער האַלטן זיך צוזאַמען...

* * *

אַ פירער וואָס פאָלגט ניט נאָך אַ געזונטע ליניע — מוז סוף־כל־סוף אַראָפּפירן פון וועג...

* * *

ווען די בהמה דערגרייכט צו די הויך אויפן בוידעם, איז איר העכסטע דערגרייכונג...

* * *

ער קאָן ניט פאַרנעמען דעם אמת, ווייל ער איז פאַרנומען מיט שקר...

* * *

דאָס זיינען צווויי — ווי זויער־זאַלץ מיט טיי...

* * *

ביילן אַ פויסט מיינט כעס: מאַכן אַ פייג — איז אַמאָל כלומר'שט שפּאַס...

* * *

אַ נאַר גלויבט אַלץ, חוץ — ווען מ'זאָגט אים, אַז ער האָט ניט קיין שכל...

* * *

דער וואָס פּרואווט זיך גרויסן מיט שאַרפקייט, ווייזט אָפּט זיין טעמפּ־קייט...

די וואָס האָבן פּײַנט צו וואַשן כּלים, זאָלן ניט לאָדן צו זיך קיין עולם...

* * *

אין דעם געיעג צו כאַפּן גליק, באַצאָלט מען אָפט דעם פּרייז מיט אַן אומגליק...

* * *

ער איז פון די מענטשן פון וועמען אַלע ווייכן...
נאָר אין שפּיגל זעט ער זיינס גלייכן...

* * *

דאָס קראָקען פון זשאַבעס איז ניט קיין געזאַנג,
און דאָס הירזשען פון פערד — קיין געלעכטער קלאַנג...

* * *

דער וואָס איז גרייט צו צאָלן גרויסע פּראָצענטן, טראַכט שוין גלייך ניט צו צאָלן דעם קרן...

* * *

גייט אַרויס מיט געפּוצטע נעגל און האָט אין אַלע זיינע שמוציקע הענט...

* * *

האָט אַ מויל אויף שרויפן און אין קאָפּ פעלט אים אַ שרייפל...

* * *

ער זאָגט אַמאָל אַן אמת, ווען ער איז זיך מודה אויף אַ ליגן...

* * *

טוסט עפּעס, זע צו מאַכן גוט און שיין,
שלעכט — וועט זיך שוין מאַכן אַליין...

* * *

בלאָזט זיך ווי אַן אינדיק, רעדט ווי אַ פּאַפּוגאַי און האַנדלט ווי אַ חזיר..

* * *

ער איז אַ אַזאַ פלוידערזאַק, אַז אַ „סאַיקאַיעטריסט" וואָלט פון אים אַליין געקאָנט מאַכן אַ לעבן...

* * *

ער איז שוין איין מאָל אַ בעל־מלאכה — אַ מאָרע־מאַכער ביי תכריכים...

* * *

וואָס איך זאָלט וועגן אים ניט זאָגן — אָבער ס'איז קלאָר, אַז ער איז ניט קיין פלאָקן: ער קאָן עסן פאַר דריי מענטשן...

* * *

יאָ, ברודערל, ס׳איז הכל הבל — ווען ס׳איז ניטאָ קיין קין (קאַיִן)...

* * *

פון אַ צעבאַלעוועט קינד האָט מען צרות קליינערהייט; פון אַ נאַריש קינד — דאָס גאַנצע לעבן...

* * *

ווען אַן אינשורענס־אַגענט קאָן אייך ניט איינרעדן צו נעמען אַ פאַר־זיכערונגס־פּאָליסי, דאַרף ער זיך פאַרזיכערן מיט אַן אַנדערן פאַך אין מאַכן אַ לעבן...

* * *

ער איז פון די געסט, וואָס קומט באַרגן געלט און זיך אָנוואַרעמען אין אַ קעלט...

* * *

בלויז אַ שפּין קאָן אויסוועבן אַזאַ „ויידענעם מענטשן"...

* * *

ווען אַ פּאָליטישן רעדט שוין אפילו מיט באַק־ציינער, שטשירעט ער אויך די ציינער מיט חניפה־רייד...

* * *

פאַררייס ניט די נאָז ווען דו ביסט אויף אַ הויכן שטאַפּל פון דערפאָלג, ווייל דער וואָס האָט דיר געהאָלפן אַרויפקריכן, קאָן אויך העלפן אַראָפּ־וואַרפן...

* * *

פון אַן איבערגעטריבענעם אמת קאָן אָפּט אַרויסקומען אַן אמת׳ער ליגן...

* * *

מלחמות זיינען שענדלעך ניט בלויז מיט דעם, וואָס מענטשן ווערן גע׳הרג׳עט, נאָר — אויך מיט דעם, וואָס מענטשן ווערן נאָך באַלוינט מיט מעדאַלן פאַר אומברענגען מענטשן...

* * *

מ׳באַוואונדערט איינעם, ווען מ׳זעט ווי ער האָט זיך דערשלאָגן צו דער־פאָלג; קיינער האָט אָבער ניט באַמערקט די קלעפּ, וואָס ער האָט געכאַפּט אויפ׳ן וועג צום דערפאָלג...

* * *

דער, וואָס ווייסט ווי אַזוי זיין געזונט צו שפּאָרן, קריגט אַ פיינעם פּראָ־צענט אין לויף פון יאָרן...

* * *

ער איז פון די, וואָס פאַרלירן דאָס לשון, ווען זיי דאַרפן געבן א גראַשן...

* * *

אין ריידן איז ער אַ תם, נאָר ביי דער אַרבעט — איבגאַנצן אָן טעם...

* * *

מיט אַ זאַטן מאָגן איז גרינג צו וואַרטן אויף משיח'ן...

* * *

עס וואָלט זיין אַ וואונדערבאַרע דערפינדונג, דער מיסיל — ווען ער זאָל נאָר ניט מאַכן פון דער וועלט קיין מת'ל...

* * *

פון וואָלוועלער סחורה קאָן מען ניט מאַכן קיין טייערע קליידער, מיט מרור און מכות קאָן מען ניט פּראַווען קיין סדר...

* * *

ויפיל איינער זאָל מיט זיין רייכקייט זיך ניט האַלטן גרויס, וועט ער אַלץ פון דער וועלט קיין גביר ניט אַרויס...

* * *

ער קאָן ניט איבערציילן זיינע צען פינגער פן די הענט, אָבער אויף באַצאָלן יענעם מיט אַ פייג איז ער אַ גאַנצער בעל־חשבון...

* * *

ער האָט ליב צו געניסן דאָס שענסטע, אָבער פאַרדינען אפילו ניט אויף דאָס קלענסטע...

* * *

ער איז פון די פרעסער וואָס האַלטן שטאַרק פון קאַיען (קין), און פאַר'ן ביסן איז ער גרייט צו הרג'ענען זיין ברודער הבל...

* * *

פּראַווע ניט מיט אים קיין היגטישע שטיק, ווייל אַז מ'דאַרף קאָן ער אויך בייסן...

* * *

היינטיקע צייטן קאָן מען גרוי ווערן פון פאַרשיידענע זאַכן: פון אַלט־קייט, פון זאָרג, פון שרעק און — פון ניט פאַרבן די האָר...

* * *

ער עסט ווי אַ פריץ און רעדט ווי — אַן עם הארץ...

* * *

ער האָט ליב צו געבן לשון, נאָר וואָס ער זאָגט — איז ניט ווערט א גראַשן...

* * *

ער איז פון די דיפּלאָמאַטן, וואָס פאַרקויפן זייער נשמה צום טייוול, כדי צו באַווייזן, אַז דער טייוול האָט אויך אַ נשמה...

* * *

ער איז פון די מענטשן, וואָס אויף יעדער גלייכער זאַך מאַכט ער אַ קרומע מינע...

* * *

דער וואָס רעדט שטיל, מיט געפיל, דערגרייכט דעם ציל...

* * *

ניט לויף אויפן באַרג צו הויך, וועסט בלייבן אָן כוח. און ניט לויף פון באַראַג אַראָפּ, קאָנסט ברעכן דעם קאָפּ...

* * *

פּרוביר זיך ניט באַרימען אין שווימען, ווייל כוואַליעס אונטערהאַלטן ניט קיין טאַליעס...

* * *

יעדער פאַרברעכער האָט פאַרטיידיגער, און — קאַניבאַלן האָבן אויך פריידיגער...

* * *

אויפן „גוטן אָרט״, דאַרף מען ניט קיין ברויט און טאָרט...

* * *

ס׳איז ווי זוו און שאָטן — איינס אין צווייטן ניט געראָטן...

* * *

ער איז פון די באַלעבאַטים, וואָס זאָגן: מיר אַרט ניט, אַז דו וועסט מאַכן מער אַרבעט — אַבי נאָר גוט...

* * *

אַ שונא׳ס טויט איז ניט אַלעמאָל קיין נקמה, און צרות רבים איז ניט שטענדיג חצי נחמה...

* * *

דער וואָס ליגט שטענדיג אין געצעלט קאָן ניט זען די וועלט...

* * *

דער מענטש, וואָס לעבט מיט אַ רעכענונג, עסט ניט אויף די זריעה פאַרן פאַרזיי...

* * *

ער איז ניט פון די, וואָס שרעקן זיך פאַר אַ סכסוך, ער האָט בלויז מורא יענער זאָל ניט געווינען...

* * *

דעם הונגעריגן וואָס וויל עסן, קאָנען ניט העלפן קיין קאָמפּרעסן...

* * *

ער קומט דער לעצטער צום מנין און לויפט דער ערשטער צום עמוד...

* * *

ווען דאָס פלעשל איז פול איז זיין האַלדז טרוקן, ווערט דאָס פלעשל טרוקן, נעמט ער אויף אַ צווייטע קוקן...

* * *

אַ ליבע דערקלערונג איז ווי אַ פידל: מ׳דאַרף קענען ריכטיק אָנשטעלן דעם טאָן, אַז ניט — פּלאַצט די סטרונע...

* * *

ניט גענוג, וואָס ער רעדט קרום, פאַרקרימט ער נאָך דאָס פּנים...

* * *

ער איז אַן אויסגעצייכנטער מוסטער פון אַ מענטשן, וואָס קאָן זיך מיט גאָרנישט אויסצייכענען...

* * *

ווען ער מאַכט אַ שנאַפּס, קאָן ער מער קיין צווי ניט ציילן — טרינקט ער אָן אַ צאָל...

* * *

ער קאָן מאַכן אַ מענטש צו בלאָטע. פון בלאָטע קאָן ער מאַכן גאָלד און אַזוי ליגט ער שטענדיג אין בלאָטע...

* * *

ער איז אַ דרייער אין געשעפט — דרייט זיך אַרום אין שלעכטער געזעלשאַפט — און קומט צום אמת, — דרייט ער מיט דער צונג...

* * *

ער האָט אַ שוואַכקייט פאַר געלט. ער קאָן אַ האַנט ניט עפענען צו געבן אַ סענט...

* * *

איידער דו קלעטערסט צום באַרג אַרויף, קוק זיך אַרום אויף די וועגן, וואָס פירן באַרג־אַראָפּ...

* * *

טראָגט אַ פיינע נאָז־טיכל אין בוזעם־טאַש און — אַ שמוציקן נאָז אויפן פּנים...

* * *

ער האָט שכל פון אַ פליג. קריכט אויף די גלייכע ווענט און גייט מיט׳ן קאָפּ אַראָפּ...

* * *

דער ביטערער טראָפּן קאָן פאַרדרייען דעם קאָפּ, אָבער ניט פאַרזיסן דאָס לעבן...

* * *

דער שקר איז ווי אַ באַלון: ער פליט פּוסט און איז שטענדיג אויסגע־שטעלט צום פּלאַצן...

* * *

פאַר דעם ביסל יאָרן וואָס מ׳לעבט, באַצאָלט מען אַ טייערן פּרייז — דאָס לעבן...

* * *

די געזאַלצענע טרערן וואַשן אויס אַ סך מאָל דעם ביטערן פעפער פון׳ם האַרצן...

* * *

ווען איך האָב דעם צאָן־ווייטאָג ביי יענעם אין מויל, וואָלט איך ניט געשריען אויף די ציין, נאָר יענער...

* * *

ער איז שוין אַזוי געוואוינט אָנצוגעבן אַ תירוץ, אַז ער וואַרט שוין גאָרניט אויף אַ קשיה...

* * *

וויפיל איר האָלט ניט זאָלצן אַ שרץ, בלייבט ער טריף — אַזוי מיט אומריינע געדאַנקען. איר קאָנט זיי ניט וואַשן מיט זייף...

* * *

ווען ער קאָן ניט צעקייען אַ געדאַנק, זאָגט ער: ס׳איז קלאָטשע...

* * *

דער טאַטע האָט אים געוואָלט מאַכן פאַר אַ שוחט, מאַכט ער טאַקע אַ לעבן פון שוחד...

* * *

ער באַלאַנגט צו די, וואָס האָבן גרויסע מיילער און קליינע מעלות...

* * *

דער קאַפּיטאַליזם וויל ניט קיין אָרנטלעכע מענטשן צו פירן די וועלט, ווי דער פאַלש־מינצלער דאַרף ניט קיין גאָלד און זילבער צו מאַכן פאַלש געלט...

* * *

דער, וואָס האַלט זיך אין אויסבאַרימען מיט זיינע מעשים, באַווייזט, אַז זיינע מעשים רעדן ניט פאַר זיך...

* * *

מעג דער פישער זיך שווערן, אַז דער פיש איז פריש, אָבער דער שטו־מער פיש וועט „רעדן" ביים טיש...

* * *

מ'קאָן האַלטן אַ קיילעכדיקע רעדע און דאָך זאָל עס זיין שאַרף און שפּיציק...

* * *

דער וואָס זאָגט אָפּ אַ לויב און האָט באַלד חרטה, מאַכט אַ טייך פונ'ם מויל און זיינע ווערטער צו בלאָטע...

* * *

גוטע וואונטשן קאָנען ניט העלפן געגן שלעכטע צייטן, ווי „אַ שפּרוך" קאָן דעם וועטער ניט בייטן...

* * *

מ'קאָן בייטן דעם קאָליר פון די האָר, דעם ציפער פון יאָר, נאָר דעם געבורטס־שיין, קאָן מען ניט מחדש־זיין...

* * *

לויט דאַרווינ'ס אויפפאַסונג איז דער גאַנג אין לעבן שטענדיק געבויט אויף קאָנקורענץ. אָבער די צוויי קרעמער אויף מיין גאַס שניידן זיך די העלדזער און ווייסן גאָר ניט, אַז זיי זיינען דאַרוויניסטן...

* * *

ער האַלט זיך פאַר אַ גאַנצן יחסן אויף דער ערד, ווי ער וואָלט זיין — אַ „ראַסאָווער פערד"...

* * *

דורכפאַל אין לעבן איז אַ גוטער רבי, נאָר — עס איז בעסער מ'זאָל צו אים ניט אָנקומען צו לערנען...

* * *

ער ליידט שטענדיק פון געלזוכט, ער זוכט נאָר שטענדיק געלע סענ־סאַציעס...

* * *

אַ בודניק האָט פיינט שטילקייט. ער האָט אָבער אויך פיינט ווען עמיצער וויל עפּעס זאָגן...

* * *

ס'איז געשמאַקער אייגענער פאַרדינטער ברויט — ווי געבעטלטער טאָרט...

* * *

צום אידעאַל איז ער אַ „אחר" און צו זיינע פריינט — אַ ״דבר־אחר...

* * *

ער איז ביטער ווי פעפער און זויער ווי ציטרין, נאָר זיינע ריידעלעך זיינען זיס — ווי סאַכאַרין...

* * *

ער גיט אַ האַרציגן שלום־עליכם, נאָר אַליין איז ער לאַ־עליכמ׳דיג...

* * *

דאָס איז אַ שווינדלער יעדן טאָג פון דער וואָך, נאָר שבת אַרבעט ער ניט...

* * *

דער וואָס לעבט אויפן פאָלק׳ס רעכענונג, רעכנט זיך ניט מיטן פאָלק...

* * *

די וועלט איז איינגעטיילט אין דריי קלאַסן: פּראָגרעסיווע, פּאַסיווע און פאַרשיווע. ער באַלאַנגט צו דעם דריטן קלאַס...

* * *

וואו ער דערגרייכט מיט זיינע עלנבויגנס וועט אַ צווייטער ניט דער־גרייכן מיט אַ לייטער...

* * *

ער איז אַ גאַנצער חכם, נאָך דעם ווי ער האָט אַזויפיל אָפּגעצאָלט פאַר נאַרישקייטן...

* * *

איינער האָט איין צאָן אין מויל צום עסן, און איינער האָט צום עסן אויף איין צאָן. נאָר ביידן איז שלעכט...

* * *

מען קאָן אַ געוויסן ניט מעסטן מיט אַן אַרשין, ווי מען קאָן קיין געפילן ניט קריגן פון אַ מאַשין...

* * *

דער, וואָס פּרואווט זיך קילן מיט רייד, קריגט אַ פאַרפרוירענעם ענטפער...

* * *

עס איז ביי אים פּוסט אין קליטל, די טיר אָן אַ קייטל, און ער — נייט זיך אַ בייטל...

* * *

וויפיל אַ מענטש זאָל זיך ניט פּוצן אין פעדערן, קאָן ער אַלץ קיין פויגל ניט ווערן...

* * *

שטייט ער, איז דאָס ווי אַ קומען פאַרשוואַרצט; גייט ער, איז ער ווי אַ רויך — פאַרכמורעט און פאַרדרייט...

* * *

דאָס איז אַ פּאָרל, ווי אַ פּאָר שיך, אפילו ווען זיי גייען צוזאַמען האַלטן זיי פאַרקימט די בעזער...

* * *

אַ שקלאַף איז דער וואָס אַרבעט אָפּ אַ שווערן טאָג, אַז ער האָט ניט קיין כוח זיך אויפצוהויבן פון דער מאַשין — בלייבט ער שוין זיצן צו אַר־בעטן נאָך דער צייט...

* * *

זיי לעבן ווי צוויי אויגן אין איין פּנים. נאָר איינס דאָס צווייטע קאָנען זיך ניט אָנקוקן...

* * *

פון שיינע פאַנטאַזיעס ביז דער ווירקלעכקייט איז אַ היפּשער מהלך. מיט פאַנטאַזיעס קאָן מען פליען, אָבער פאַר ווירקלעכקייט דאַרף מען אַ באָדן אונטער די פיס...

* * *

עס איז גוט צו האָבן בטחון, נאָר מיט דעם מוז מען אויך האָבן דער־פאַרונג...

* * *

ער קאָן ניט אַרבעטן אין אַלע פאַכן, און קאָן ניט רעדן אויף אַלע שפּראַכן...

* * *

ער האָט אַ קליין לעפעלע מיט אַ גרויסן אַפּעטיט...

* * *

אים איז גוט צו זיין אַ חכם — אַז ער האָט שכל...

* * *

פון האָבן פאַרשטאַנען ביז זיין איינפאַרשטאַנען איז אַ ווייטער מהלך.

* * *

פאַרלאָז זיך ניט אויפ׳ן יושר פון אַ הון אַרום אַ צעריסענעם זאַק מיט קאָרן...

* * *

אַ קאָטשערע ווי אַ מסור ווערן גענוצט צו שאַרן הייסע קוילן פון אויוון. דאָך וועט מען זיי אין קיין לייטיש הויז ניט שטעלן אויבן־אָן...

ביי געדונגענע באַוויינער זיינען די טרערן אַן זאַלץ...

* * *

דער פערד איז באַוואוסט פאַר זיין כוח און דער טכויר — פאַר זיין ריח...

* * *

אַ קאָך־לעפל איז נויטיק פאַר דער קיך, אָבער ניט פאַר אַ ביבליאָטעק...

* * *

ווי נאַריש איינער זאָל ניט זיין, קאָן ער אַמאָל מאַכן אַ סך מענטשן צום נאַר...

* * *

מ׳קאָן ניט טרייבן קיין שיף מיט ליידיקע הענט. מ׳קאָן ניט דערגרייכן דעם סופיט דורך דראַפּען זיך אויף די ווענט...

* * *

די בין גיט דעם האָניג און מאַכט ניט קיין צימעס דערפון...

* * *

אפילו צווי שיך קומען־דורך צווישן זיך: איין מאָל גייט איינער פאָר־אויס און איין מאָל אַ צווייטער...

* * *

דריי הונדערט פינף און זעכציג טעג זיינען פאַראַן אין יאָר, און אַמאָל איז איין טאָג אַ יאָר...

* * *

דער, וואָס טראַכט ניט פון מאָרגן, טראַכט נאָר וואו צו באָרגן...

* * *

ווען דער באַלעבאָס וואָלט ריכטיג געצאָלט זיין שטייער, וואָלט מען ניט געריסן אַזוי פיל פון אַרבעטער אויף אַלץ צושטייער...

* * *

אַ שטאָל קאָן זיך באַגיין אָן אַ בילד, און אַ פיש־קראָם אָן אַ שילד...

* * *

צוליב דעם אוממענטש טאָרן מיר ניט פאַרזען דאָס, וואָס עס איז נויטיג צו טאָן פאַר דער מענטשהייט...

* * *

שטומע רייד רעדן אַמאָל זייער אַ סך, ווי אַ קוועטש מיטן אַקסל, אַ מאַך מיט דער האַנט, אַ שאָקל מיטן קאָפּ, אַ וואונק מיטן אויגן, אַ קריץ מיט די ציין, אַ ווייז מיטן פינגער, און אַ זיפץ מיט אַ קרעכץ איז דאָך אַ גאַנצער דיאַלאָג...

איבער אַ טעות פון אַ דאָקטאָר ביים אפנעמען אַ קינד, שטעלט מען ניט אַפּ קיין געבורטן...

* * *

פון צופיל וואוילטאָג קאָן מען אויך קריגן בויך־וויטאָג...

* * *

די בלום באַפּוצט דעם גאָרטן, אַ קונסט־בילד די וואַנט, אַ ביבליאָטעק די היים און אַ פרוי דאָס לעבן...

* * *

מיטן טויט איז מען שטענדיג זיכער. נאָר צו לעבן מוז מען קעמפן צו מאַכן זיכער...

* * *

ער איז פון די קולטור־מענטשן, וואָס שעלטן אפילו ליטעראַריש: זאָל דיר פאַלן אַן ענציקלאָפּעדיע אין קאָפּ און מאַכן אַ טריאָלאָגיע...

* * *

דער וואָס בלאָנדזשעט אַליין, קאָן ניט געבן קיין עצות אַ צווייטן ווי צו גיין...

* * *

דער עגאָאיסט פּרואווט אַלע וועגן, ער שפּאָרט קיינמאָל ניט קיין מי. הויבט־אָן מיט די עלנבויגנס — גייט ניט, איז מיט די קני...

* * *

דער וואָס לעבט פון קונקל־מונקל, זעט די גאַנצע וועלט שוין טונקל...

* * *

אַ ליידיגער טאָפּ פאַרמאָגט ניט די קראַפט, וואָס אַ קליין לעפעלע מיט זאַפט...

* * *

אַז דער בית־עולם איז אַ „גוטער אָרט“,
הערט מען זאָגן דאָ און דאָרט,
אַ סימן איז אַז דאָרט הערשט גליק —
ווייל ווער עס „גייט“ — קומט ניט צוריק.

* * *

דער וואָס מאָנט דעם אמת — דאַרף אויך מיינען דעם אמת...

* * *

אַז מ'קאָן ניט אַריבער — שווימט מען דעראיבער...

* * *

ער האָט חרטה — ווען ער ליגט שוין מיט דער נאָז אין בלאָטע...

טראַכט ניט אין דער הויך — ניט אַלע דאַרפֿן וויסן דיינע נאַרישע פּלענער...

* * *

ניט פֿון ברויט מיט רעטאַך, פֿאַרנעמט זיין פּעמפּיק אַזאַ שטח...

* * *

מיט אַ גוטער קאַפּעליע — הויבן די פֿיס זיך צו דער סטעליע...

* * *

מעגסט האַקן און בראַקן — אָבער קאַנסט ניט קאַכן קיין פֿלאַקן...

* * *

* * *

יעדער איינער קריגט דאָס וואָס ער פֿאַרדינט: דער ווינטער ווערט אויפֿגענומען מיט אַ ווינט־פּייפֿעריי און שניי־קוילן; דער פֿרילינג — מיט פֿויגל־געזאַנג און בלומען...

* * *

אַדאַנק דעם ווינטער, ווערט פֿרילינג אַזוי וואַרעם אויפֿגענומען...

* * *

די גראָזן אין דער ערד דערשמעקן דעם פֿרילינג און שטעקן גלייך אַרויס זייערע גרינע צינגלעך — און ער, אַן אַ זייגער, דערשמעקט ווען ער דאַרף אויפֿשטיין צו פֿרישטיק...

* * *

מיט׳ן פֿרילינג קומען צוריק די פֿייגל אין נעסט, און די פֿליגן אויף קעסט...

* * *

אַ וואונדער וואָס דער פֿרילינג קוקט אויס אַזוי שיין? ווען איך רו זיך אָפּ אַ גאַנצן ווינטער וואָלט איך אויך געבערענט אַ וועלט...

* * *

האַרבסט און פֿרילינג זיינען ניט קיין צווילינג. טרעטן זיי זיך אָפּ איינער דעם צווייטן דעם וועג...

* * *

אַ צעדרייטע וועלט: ווינטער זיינען די ביימער נאַקעט און קומט פֿרילינג — באַקליידן זיי זיך...

* * *

צו פֿאַרשפּרייטן אַן אידעאַל, מוז מען פֿאַרמאָגן די פֿיינסטע גייסטיגע מלבושים...

* * *

דער אונטערשייד צווישן מענטש און בהמה, איז דאָס, וואָס דער מענטש קאָן זיין אַ מענטש ווען ער וויל נאָר...

* * *

דער וואָס פאַרבאַהאַלט אַ מיינונג זעגן זאַכן אין לעבן, שאַפט אַ שלעכטע מיינונג וועגן זיך אַליין...

* * *

ליבע־דערקלערונגען, וואָס קומען בלויז פון צונג דערגייען ניט צום האַרצן...

* * *

עס זיינען פאַראַן דריי סאָרטן זינגער: אַזעלכע וועמענס שטימען דער־גרייכן די הימלען; אַזעלכע וועמענס שטימען דערגרייכן צום האַרצן פון צוהערער און אַזעלכע, וואָס נעמען אַ גוט ליד און באַגראָבן זי אין שאול־תחתיה...

* * *

מיליאָנען מענטשן האָבן ניט וואָס צו עסן און מיליאָנען — ווייסן ניט וואָס צו עסן...

* * *

מיט שרייען אַ בער גייט, קאָן מען ניט אָפשרעקן אַ הונט...

* * *

ער קאָן פאַרשווענדן געלט אָן אַ צאָל, נאָר האָט קיינמאָל ניט דאָס נויטיגע פאַר׳ן אָפּצאָל...

* * *

אַז מ׳לעבט מיט השבון ווייסט מען ווי אַלט מען איז — צו קריגן על־טער־פּענסיע...

* * *

אין דעם שטענדיגן קאַמף פאַר׳ן לעבן, עסט ער זיך אויף אַ לעבע־דיגער...

* * *

ער האָט נאָר ליב צו טרויערן — עס קומט אים צו אַ חיות פון לוויות...

* * *

דער מענטש קומט פון דר׳ערד, און ער גייט צוריק אין דר׳ערד, אָבער — ער ליגט אַמאָל אין דר׳ערד אויך אין צווישן־צייט...

* * *

ווען דער אמת ליגט אויפ׳ן צונג, באַהאַלט זיך דער שקר אין הינטער־גרונד...

אַ סך מענטשן לעבן זייער אָרעם — צו שטאַרבן רייך...

* * *

מזל, האָט מזל, אַלע זוכן אים אָרום...

* * *

באַווּך ניט אַ פריינט בלויז צוליב זיין כיבוד (קיבעד), נאָר אויך, ווען עס איז אפילו לאיבוד...

* * *

צו פאַרטרייבן פריינט דאַרף מען קיין סך זיך ניט אָנשטרענגען...

* * *

דער וואָס נוצט אויס פריינטשאַפט פאַר פערזענלעכע צוועקן, שניידט זיך אָפּ דעם קאַלנער — אַ לעכל צו פאַרדעקן...

* * *

ווי מיר פאַרשטייען, דאַרף די וועלט זיין קילעכדיג, ווי מיר פילן אַמאָל — איז זי זיג־זאַגיש, שפּיציג און צעדרייט...

* * *

צוויי סאָרטן מענטשן ווינען פאַראַן: אַזעלכע וואָס טוען פרוכטבאַרע אַרבעט און אַזעלכע, וואָס האָבן נאָר ליב די פרוכט צו רייסן...

* * *

אַנטיסעמיטיזם ציט זיין יניקה פון צוויי קוואַלן: פון צאַפּן אידיש בלוט און פון אַן עלילת־דם — אַז אידן נוצן מענטשלעך בלוט...

* * *

שטעכיגע און שפּיציגע פראַגן איז גוט צו באַהאַנדלען אָרום אַ רונדן טיש...

* * *

די וואַרעמע פעל אויפן פוקס איז נאָך ניט קיין פוטער; די מילך ביי דער קו אין איטער איז נאָך ניט קיין פוטער...

* * *

דער אַרבעטער־קעמפער איז דער פאָלקס־מעצענאַט, וואָס ניט נאָר גיט ער הילף פאַר אַ יתומים־הויז, נאָר — העלפט באַשיצן דאָס לעבן פון טאַטע־מאַמע, אַז עס זאָל זיין וואָס ווייניגער יונגע יתומים...

* * *

אין קאַמף פאַר דיין מי
ניט ליג אויף די קני,
נאָר שטענדיג באַשטיי צו גיין
און קיינמאָל — ניט אַליין ...

* * *

צו געווינען פריינט, מוזטו אינוועסטירן פריינטשאַפט...

* * *

אויב דו האָסט ליב צו זיין אַ גאַסט ביי יענעם, זאָלסטו אויך ליב האָבן געסט ביי זיך אין דער היים...

* * *

פון טיילן זיך מיט פריינט דעם ביסן, האָט מען אין צווייען צו געביסן...

* * *

ער איז פון די מענטשן, וואָס ווילן ניט וויסן פון וויסן, נאָר פון — געניסן...

* * *

ווען איך וועל שטאַרבן, וועט מיר ניט אַרן, וואָס איך בין טויט, נאָרביים לעבן פאַרדריסט מיך וואָס מ׳לאָזט מיך ניט לעבן...

* * *

לעב דיין לעבן לויט דיין געהאַלט, נאָר — מיט אינהאַלט...

* * *

ווען עס פעלן ציינער, ליגט גאַנץ דער ברויט...

* * *

פון אַ שלעכטן תלמיד קאָן ניט ווערן קיין גוטער רבי...

* * *

ער איז פון די גערעטעניש, וואָס פאַר אַ קאַרליק זעט ער אויס צו גרויס, און פאַר אַ גרויסן מענטשן — גאָר קיין מענטש ניט...

* * *

אַ וויסנשאַפטסמאַן קאָן זיך אַמאָל גריבלען אין מיסט. אָבער פון אַ חזיר אין וויסן? — טראַכט ניט אומזיסט...

* * *

אויף אַ שמאַטע קאָן מען ניט לייגן קיין לאַטע. פון אַ שלעכטן מאַן קאָן ניט זיין קיין גוטער טאַטע...

* * *

ער רעדט טאַקע אַ סך, ס׳איז אָבער „גאָלדענע רייד" פאַר — אַ פסיכיאַטאָר...

* * *

אין שאָפ אַלס באַלעבאָס הרג׳עט ער אַוועק די טאַטעס, און דערנאָך איז ער אַ פילאַנטראָפ פאַר יתומים־הייזער...

* * *

פון אַלע קריגערייען איז אָפּט דער סך־הכל, אַז — מ׳מאַכט אַ שהכל...

* * *

ער רעדט פאַר צוויי, עסט פאַר דריי, נאָר אַרבעטן — אפילו ניט פאַר איינעם...

* * *

אַ שטאַרקער קולאַק איז אַ שוואַכער ענטפער...

* * *

רעדן צו אים איז ווי צום אויער פון קריגל...

* * *

עס איז אַזאַ קאָמפּלימענט, ווי אַ שלום־עליכם אָן הענט...

* * *

פון אַ ליידיגן טעלער הונגערט אונטער׳ן לעפעלע...

* * *

זיין רעדן איז גראָב און מיסטיק, אָבער מיינט ניט, אַז ער איז אַ מיסטיקער...

* * *

מאַכן אַן ערלעכן לעבן קומט אָן זייער שווער. אָבער מאַכן פאַלש געלט קומט אויך ניט אָן אַזוי גרינג...

* * *

מיט לופט־שלעסער קאָן מען ניט פאַרשליסן קיין טיר...

* * *

מאַכן אַ לעבן איז שווער, און פאַר מאַכן דעם טויט — ווערט מען באַשטראָפט...

* * *

פון פלוימען קאָן מען מאַכן אַ צימעס, עס איז אָבער ניט גוט צו מאַכן אַ צימעס פון דער אכילה...

* * *

ס׳איז ניט קיין פאַר, איינער האָט ליב צו רעדן און דער צווייטער — באַרעדן...

* * *

קויפן פריינטשאַפט דורך חניפה־רייד, איז ווי מאַכן — פון שפּין־וועב אַ קלייד...

* * *

רייכטום און גליק איז אַ צווילינג, נאָר ניט שטענדיק געראָטן איינס אין צווייטן...

ער קומט ווי אַ גאַסט און פירט זיך אויף ווי דער באַלעבאָס...

* * *

ער איז פון די „פרייגיביגע" מענטשן, וואָס האַלט גרייט זיין אָפענע האַנט — ווען ער טרייבט זיין קאַר...

* * *

ווען איר פאַסט — גייט ניט צו גאַסט...

* * *

רעדט שטענדיג פון פאַרלירן וואָג, נאָר — אַ גאַנצע נאַכט לעבט ער אַ טאָג...

* * *

די ציין און די צונג זיינען שטענדיג „באַשטיכי" און דאָך מוזן זיי אָנ־האַלטן אַ „קאָ־עקזיסטענץ"...

* * *

זיי זיינען פון די טאַטע־מאַמע, וואָס גיבן די קינדער פון אַלעם גוטן אַ חוץ — דערציאונג...

* * *

אין אַ סך פאַלן האָבן מענטשן דערפאָלג פון אַ צווייטנס דורכפאַלן...

* * *

געוויסע מענטשן פאַרלייקענען זייערע יאָרן און אַנדערע — פאַרדעקן זיי...

* * *

דאָס איז אַ טיפּ, וואָס ווייסט ניט וואָס ער וויל און דאָך וויל ער אַלע מאָל — יענעמס...

* * *

ער ליידט פון אַ מאָדנער שוואַכקייט: ער האָט פאַר אַלץ אַ שבח...

* * *

ער איז שטענדיג פאַרנומען מיטן באָרגן, קאָן ער ניט טראַכטן פון זאָרגן פאַרן מאָרגן...

* * *

די מאַמע ערד האַלט זיך נידעריגער פון גראָז, און פילט זיך גאַרניט הילפלאָז...

* * *

דזשעז אַפּעלירט צו די פיס, פאָלקס־לידער — צום האַרץ און דאָס ליד פון קאַמף — צום קאָפּ...

ער גייט צירלעך מאַנערלעך און — האַנדלט ניט ערלעך...

* * *

ווען אַ קליין שטיינדל פאַלט אין קאָפּ, טוט דאָס מער ווי ווי אַ באַרג שטיינער פאַלט אין טאָל אַראָפּ...

* * *

ער איז פון די, אויף וועמען מ'וואָלט דאַרפן זאָגן ברוך דיין שקר...

* * *

ווען אַ מענטש מאַכט זיך שוין אַ „האָבי" צו זוכן „האָביס", איז אַ סימן, אַז ער ווייסט שוין ניט וואָס צו טאָן מיט זיך...

* * *

דער מענטש וואָס האַלט זיך צו זיינע מיטמענטשן שטייף, איז נאָך אַליין אַלס מענטש ניט רייף....

* * *

פון קאָפּ ביז די פיס זינדיג, און בלאָזט זיך ווי אַן אינדיק...

* * *

אפילו צו פאַרשפּרייטן אַ אידייע, מוז מען אויך האָבן די מאה...

* * *

ער האַלט ניט פון אמת, אָבער שטאַרק פון — נעם עס....

* * *

אַ שיינער געדאַנק אין ריידן האָט אַ זין. גלאָט זיסע רייד — אין סאַכאַרין...

* * *

דער פראָפיט פון אַ גוטן בוך איז אויסערגעוויינלעך: איר נעמט פון אים אַרויס אַזויפיל — און דאָך בלייבט ער ביי זיין פאַרמעגן...

* * *

נאַרישקייט קאָן קומען בירושה, אַ ביוראָקראַט — ווערט מען אַליין...

* * *

ער איז פון די מענטשן וואָס קוקט אויף אַלע זייטן, נאָר זעט זיך אַליין.

* * *

אַ גוטער וואונטש קאָן מקוים ווערן ווען ער ווערט באַגלייט מיט מעשים.

* * *

אפילו צו אַרגומענטירן איז צו דיין זאַלבענאַנד. אַליין איז — רעד צו דער וואַנט...

* * *

ביים שכור איז ניט קיין אונטערשייד בראָנפן צי ביר — ווי ביים גנב — אַ פענצטער צי אַ טיר.

זוך ניט ביי אַ קבצן קיין מתנות און — קיין יושר ביי אַן עושר...

* * *

גוטע באַלעבאַסטעס ווייזן שטענדיק וואָס קאָסט עס...

* * *

און אַז איינער איז אַ יתום מעג ער ברעכן פענצטער אין שול?

* * *

דער גרויסער העלפאַנט וועט ניט קריכן אַ מענטשן אויפן קאָפּ, ווי די קליינע חוצפה'דיגע זלידנע פליג...

* * *

דער וואָס פאַרמעסט זיך געגן אַ נאַר צו געווינען, איז אַליין אויך ניט קיין איבעריגער חכם...

* * *

ער איז אַזוי פאַלש, אַז אפילו אין זיין שלום-עליכם שטעקט אַ פייג...

* * *

ווען דו העלפסט אַ פריינט, העלפסטו זיך צו האָבן אַ פריינט...

* * *

דער וואָס טרינקט אַן אַ רעכענונג, באַצאָלט דעם שענקער אַן אַ חשבון...

* * *

דער פענצטער קאָן אַריינברענגען דרויסנדיקע ליכטיגקייט, אָבער היימישע ליכטיגקייט מוז זיין היימיש געמאַכט...

* * *

ווען אַ טכויר כאַפּט זיך אַריין אין הינער-שטייג, איז קלאָר, אַז ער איז ניט געקומען די הינער מבקר-חולה זיין...

* * *

מיט אַ שלאַנג פירט מען ניט קיין דיסקוסיעס וועגן יושר...

* * *

פון באַוול קאָן מען ניט מאַכן קיין וואָל, און פון וואָל — קיין שטאָל...

* * *

מיט אַ ביוראָקראַט — איז שווער צו זיין „פּאַני-בראַט"...

* * *

אויף אַ בית-עולם זיינען אַלע מוחל די ערשטע רייען צו אַ צווייטן...

* * *

לעכער אין די שיך זיינען די פענצטער פון דלות...

* * *

פיר זין זאָגן קדיש — און דער טאַטע ליגט אין דר'ערד..

ווּיפיל אַ מענטש זאָל ניט לעבן מיט רעכענונג, מוז אַן אַנדערער אונ־טערפירן דעם סך־הכל...

* * *

פאַראַן מענטשן, וואָס פאַרלירן די בושה, אַבי צו לאָזן אַ רייכע ירושה...

* * *

זיי קומען דורך ווי דער מאָנטאג מיט׳ן דאָנערשטאָג, געפינען זיך אין איין וואָך, נאָר — ביידע קאָנען זיך ניט אָנקוקן...

* * *

די גרעסטע שטראָף פאַר אַ נחדניק, איז ווען אַ צווייטער פאַרכאַפּט דאָס וואָרט...

* * *

אין אַ פּוסטן קאָפּ וויל זיך ניט אַריינכאַפּן קיין קלוגער געדאַנק, ווייל ווער וויל דאָס לעבן אין אַ?...

* * *

דער רעדנער וואָס האָט ניט וואָס צו זאָגן — פּרוּווט רעדן אַ סך, זיך צו עפּעס דערשלאָגן...

* * *

ער האָט מיר אַזאַ טעם, ווי אַ בעטלער־ביילד אין אַ גאָלדענער ראַם...

* * *

פון אַ צעריסענעם אמת בלייבט אַ — מת...

* * *

דורך אַ פּראָסטן גלאָז קאָנסטו זען, וואָס איז מיאוס און וואָס ס׳איז שיין. שמירסטו אונטער דאָס גלאָז מיט זילבער — זעסטו נאָר זיך אַליין...

* * *

פון זיינע אַלע פלוגער לאָזט זיך אויס אַ טייך, פון טייך אַ בלאָטע, דערנאָך וויל ער כאַפּן פיש אין מוטנע וואַסער...

* * *

ער לאַכט פון שניידער, נאָדל־פאָדים — נאָר האָט ליב זיך צו פּוצן אין רייכע בגדים...

* * *

האַק דאָס און בראַק דאָס — עס בלייבט אַלץ קרויט...

* * *

ווען איינער איז גערירט פון האַס, קומט דאָס פון אַ קראַנקן מוח. ווען איינער ווערט גערירט פון ליבשאַפט — קומט דאָס פון אַ געזונט האַרץ...

* * *

ער איז אַזאַ שקלאַף צו משקה׳נען, אַז ער וועט זיין לעצט העמד פאַר־משכונ׳ען...

* * *

ער האָט, ווייזט אויס, אַ שוואַכקייט אין די הענט — קאָן ער ניט איינ־האַלטן אַ סענט...

* * *

אפילו אַ צייטיגע פרוכט פאַלט אויף אַליין ניט אַריין אין מויל...

* * *

אים וואַלט ניט אַרן, אַז ער זאָל אפילו ווערן אַ קוימען־קערער, אַבי זיך אָנזען אויפ׳ן שפיץ דאַך...

* * *

ווען ער האַלט ביים ת (סוף), ווערט ער אַ צ (צדיק)...

* * *

צי ער איז אַ מומחה דאָס ווייסט מען ניט, נאָר אַז ער האָט אַ מוח צו באַרימען זיך — דאָס הערט מען...

* * *

שכל איז געלט: ווען מ׳וויל דאָס ניט נוצן, האָט דאָס ניט קיין נוצן...

* * *

ער האָט קיינמאָל ניט געוואוסט, וואָס מיינט לעבן, חוץ ווען ער איז געווען קראַנק — און געשטאָרבן...

* * *

קיין פילאָזאָף איז ער טאַקע ניט, אָבער וואָס ער רעדט הויב איך ניט אָן צו פאַרשטיין...

* * *

קאָנסט זיך ניט אויסהיטן פון אַ גנב אפילו מיט צען שלעסער, ווייל זיין איין שליסל פאַסט זיך צו אַלע פענצטער. .

* * *

זיין שטאַרקסטער אַרגומענט איז מיט די הענט...

* * *

ווער עס רעדט פון די אַמאָליקע יאָרן, און ער רעדט פון נעכטיגע טעג...

* * *

לערן זיך ניט קיין שלעכטע טאַטן, אפילו פון אַן אייגענעם טאַטן...

הענט קאָנען מאַכן קולאַקעס, הענט קאָנען אומאַרעמען. אַ האַנט קאָן פּאַטשן, אַ האַנט־דרוק — קאָן וואַרעמען...

* * *

עס איז גרינג זיך איינצורעדן אַ קרענק, אָבער שווער זיך איינצורעדן אַ געזונט...

* * *

אויך די, וועלכע שלאָפן אין גוטע בעטן, קאָנען האָבן שלעכטע חלומות...

* * *

עס איז בעסער פריער צו טראַכטן וואָס צו זאָגן, ווי צו זאָגן און דער־נאָך טראַכטן, פאַרוואָס האָב איך דאָס געזאָגט?...

* * *

דער וואָס עסט אָפּ אַ גוטן מאַלצייט, קאָן זיך דערנאָך באַנוגענען מיט קייען אַ צאָן־שטעכער...

* * *

ווען איינער וויל אָפּטאָן זיין אַרבעט אויף איין פוס, הינקט טאַקע אָפּט אונטער זיין אַרבעט...

* * *

אַ דימענט־רינג קאָן ניט פאַרדעקן אַ שמוציגע האַנט...

* * *

האָבן שיטערע פינגער איז ניט גוט, אָבער האַלטן די האַנט מיט אַ פאַרשטייפטן פייג אין קעשענע, איז נאָך ערגער...

* * *

ווען ער גיט דירה־געלט, בענטשט ער ראש־חודש...

* * *

פון אַקערן מיט דער נאָז די ערד, וועט ניט וואַקסן קיין בולבעס...

* * *

דעם נאַקעטן אמת קאָן מען ניט פאַרדעקן מיט אַן אויסגעפּלאַכטענעם ליגן...

* * *

אַ קעלבל איז טאַקע ניט קיין בהמה, — אָבער קיין חכמה אויך ניט...

* * *

ווען ער שטעלט זיך אַוועק קרייען ווי דער האָן, מיינט ער, אַז מיט אים הויבט דער טאָג זיך אָן...

* * *

ער לעבט ווי אַ וואָרעם אין כריין, די פיש עסן אַנדערע...

* * *

אַן אָפּגעגעבענער ברויט: די עלטערן שיקן די קינדער אין קאָלעדזש, און די קינדער שיקן די עלטערן — אין מושב זקנים...

* * *

ער איז ניט קיין שכור, ער האָט בלויז אָפּט ליב צו ווינטשן מענטשן לחיים...

* * *

אומעטום טראַכט מען ווי צו פאַרלענגערן דאָס לעבן. נאָר ניט אומעטום טראַכט מען — צו האָבן מיט וואָס צו לעבן...

* * *

ער באַקט אָפּ אַ ליגן מאָנטאָג — איז דאָס גוט פאַר אַ גאַנצער וואָך...

* * *

אויב קיינער קומט ניט פון די הויכע ספערן צו באַזוכן די ערדישע מענטשן איז דאָס פּשוט דערפאַר — ווער וויל דאָס אַזוי זיך „דערנידע־ריגן״?...

* * *

ווען איינער שטרעקט אויס זיין האַנט פאַר ברויט,
דאַרף זיין דיין הילף גרייט אין נויט.
נאָר ווען איינער וויל זיך שלאָגן מיט די הענט —
באַצאָל אים מיט פראָצענט...

* * *

ווען איר קריכט אויף אַ לייטער, היט דעם לעצטן טרעפּל, ווי אין אַ בגד — דאָס לעצטע קנעפּל...

* * *

אַ מויל האָט ער איז דאָס ניט צום רעדן און ניט צום זינגען. אָבער אַן אַפּעטיט — אפילו מיט די אויגן קאָן ער שלינגען...

* * *

דער מענטש דאַרף שטענדיק זוכן אַן אויסוועג, אָבער ניט שרייען — אויס וועג...

* * *

ווען איר נעמט וועגן און מעסטן דעם ווערט פון דער טובה, וואָס איר האָט איינעם געטאָן, פאַרלירט דאָס די ווערט...

* * *

טראָגט אַ קלייד העקאָלטירט, אָפּנהאַרציג, נאָר דעם אמת אונטער אַ נעפּל פון פראַגע־צייכנס...

דער אמת איז פאַראַן איינער, אָבער אַ ליגן איז פאַראַן אַ געראָטענער און אַ געבראָטענער...

* * *

ווען מען פאַרגרייט זיך אויף דער עלטער, איז גרינגער צו וואַרטן אויף משיח׳ן...

* * *

דער וואָס זוכט פרייד און גליק אין געטראַנקען, געפינט גיך אויס, אַז זיין „שמחה״ איז צערונען געוואָרן...

* * *

האָלט איר באַהיט ווערן צו זיין פון אַ גזלן „געאַרעמט״ און פון אַ פרעמד קלייד געוואָרעמט...

* * *

די פרוי, וואָס דאַרף געפעלן איר מאַן דורך די צוגעגרייטע געריכטן, דאַרף שטענדיק שטיין פאַר׳ן געריכט פון איר מאַן...

* * *

אין די הענט גאָפּל און מעסער, — און מיטן מויל אַ פרעסער...

* * *

דער וואָס מאַכט אַ לעבן פון זיינע אייגענע הענט, וועט ניט אויסנוצן פרעמדע הענט...

* * *

פון גיין אין שותפות מיט שקר, קאָן מען קיין אַנשטענדיקן לעבן ניט מאַכן...

* * *

ווען מ׳איז איינזאַם אַליין, איז ניט גוט, נאָך ערגער איז ווען מ׳איז איינזאַם אין צווייען...

* * *

ווען אַלע זאָלן דינען דעם פאָלק, וואָלט מער ניט געווען קיין באַדינער, נאָר — אַלע באַלעבאַטים...

* * *

די וויסנשאַפט זוכט שטענדיק אַ וועג ווי צו באַזוכן דעם שטערן מאַרס, אָבער קיינער וואָלט ניט וועלן, אַז מאַרס זאָל אונדז באַזוכן...

* * *

העלפן אַ קראַנקן, ווייזן דעם וועג אַ בלינדן און באַשיצן אַ קינד, איז אייערער אַ חוב, איר האָט עס טאַקע ניט געליען און דאָך זייט איר שטענדיג שולדיג...

דער וואָס פאַלט אויף אַ שטיין, וועט זיך שוין היטן ביים גיין...

* * *

צו בויען דאַרף מען כוח און מוח, צו צעשטערן איז גענוג כוח...

* * *

ער האָט אַזויפיל שאַנדע ווי דער רויבער וואָס טוט אָן אַ מאַסקע אויפן פנים, מ׳זאָל אים ניט זען ווי ער שעמט זיך...

* * *

פאַר אַ טרונק בראָנפן וועט ער גיין אין פייער און וואַסער, נאָר טרינקט ער זיך אָן, קאָן ער אפילו אַהיים ניט גיין...

* * *

זיי לעבן ווי צוויי קלינגלעך פון אַ שער, ווי גיך זיי באַגעגענען זיך — שניידן זיי שטיקער...

* * *

אַ פאַנטאַזיע קען זיך וויינען אין צעשפּילן, נאָר עס איז זייער שווער דאָס שפּילן צו ווענדן נאָכטאַנצן...

* * *

דאָס לעבן ברענגט שוועריגקייטן
דער טויט גיט אייביגע רו.
דאָך קעמפט מען פאַרן לעבן —
דער טויט זאָל לאָזן צורו...

* * *

דער וואָס ליגט אין שפּיטאָל מיט אַ קאַנסער, טראַכט ניט פון קיין בראָ־דעווקע אויפן פנים...

* * *

איבער אַ צעווערימטן עפּל, זעגט מען ניט אונטער קיין בוים...

* * *

ווען אַ שיכור ווייסט שוין ניט דעם אונטערשייד פון איינס ביז צוויי, טרינקט ער שוין פאַר דריי...

* * *

ווען אַ לייטער שטייט קרום, שטייט ער ערשט דאָן גלייך...

* * *

דעם בלוט־זויגער קימערט ניט אַ צווייטנס יאָרן, אַבי אַליין צו לעבן אַ טאָג...

* * *

דער וואָס קומט באַצייטן — זיצט ניט פון ווייטן...

* * *

מאַזאַליעס אויף די הענט זיינען צייכנס פון אַרבעט. „מזל" איז אַ צייכן פון אײנעם, וואָס בויט זיין גליק אויף יענעמס מאַזאַליעס...

* * *

ווען עס פאַרדרייט זיך דער קאָפּ פון ביטערן טראָפּן, אים פאַרדרייט זיך דער קאָפּ פון אַ זיסן שמייכל...

* * *

שווער צו זיין אַ נביא ביי זיך אין שטאָט און אַ בעל־עצה אין אַ פרעמ־דער שטאָט...

* * *

טו אָפּ דיין אַרבעט פריער וועסטו פאַרשפּאָרן צו פוילן זיך שפּעטער...

* * *

פויגל וואָס פליען צו באַשיצן זיך פון קעלט און ווינטן, וואַרטן אויף די שוואַכערע וואָס בלייבן פון הינטן. .

* * *

עס זיינען פאַראַן אַ שטאָט־משוגענער, אַ גאַס־משוגענער און אַ הויז־משוגענער, נאָר — יעדער איינער איז משוגע פאַר זיך...

* * *

די וועלט שטייט ביי אים אויף לעפל און גאָפּל, און דער ערד־קיילעך דרייט זיך אַרום זיין נאָפּל...

* * *

דער אָפּטימיסט דערזעט אַלץ, דער פּעסימיסט פאַרשלאָפט אַלץ...

* * *

מענטשן געדענקען גוט די טעות'ן, וואָס זיי מאַכן, נאָר געדענקען ניט, אַז זיי האָבן צוגעזאָגט ניט צו מאַכן קיין נייע טעות'ן...

* * *

פאַראַן מענטשן, וואָס שלאָגן זיך אויס גאָלד פון וואַרפן בלאָטע...

* * *

אָפּענע שפּאַרונעס אין אַ הויז פאַרפינצטערן דאָס לעבן: אָפּענע שפּאַ־רונעס אין אַ טורמע ברענגען אַריין אַביסל ליכט...

* * *

דער רעגן דערמאָנט פון צעלעכטערטע שיך, דער טויט — צו היטן זיך...

* * *

דער וואָס טראַכט הײנט פון מאָרגן, וועט האָבן מאָרגן אַ רואיגן הײנט...

פֿאַר דעם אָרעמאַן אַ הונדערטער — מיינט זיין רייך, פֿאַרן מילב אַ טראָפּן — מיינט אַ טייך...

* * *

עס העלפט ניט מקנא זיין אַ צווייטן, אויב מ'וויל זיך אַליין ניט פֿאַרגרייטן...

* * *

דער אָרעמאַן איז ווי אַ קוימען: וואו ער זאָל זיך ניט געפֿינען ווערט ער פֿאַרסאַזשעט און פֿאַר'חושכ'ט...

* * *

פֿאַראַן מענטשן, וואָס האָבן ליב צו שטופּן די נאָז ביי יענעם אין טעפּל און דערשמעקן ניט ווי מענטשן האָבן דאָס פֿיינט...

* * *

אַן אָרעמאַן לעבט געמיין, אַ רייכער — האַנדלט געמיין...

* * *

ער היט זיך אָפּ ווי אַ בלינדער דעם שטעקן...

* * *

די הון לייגט אַזויפֿיל אייער און ווייסט ניט וויפֿיל איז אַ טוץ...

* * *

עס איז זייער מענטשלעך צו האָבן געפֿילן, אָבער ניט שטענדיק דאַרף מען זיך פֿון די געפֿילן לאָזן פֿירן...

* * *

שמינקע קאָן ניט פֿאַרדעקן די פּוסטקייט פֿון מוח און שיינע טאָוולען — די פּוסטקייט פֿון אַ שונד־בוך...

* * *

וואָס פֿאַר אַ פֿייערדיקע צוזאָגן געוויסע פּאָליטישנס זאָלן ניט מאַכן, האָט עס אַלץ די ווערט ווי פֿאַרשרייבן אויפֿן וואַסער...

* * *

וואָס מער אַ מענטש איז איבערגעפּילט מיט'ן ביטערן טראָפּן, אַלץ פּוסטער איז זיין פּלאַפּלעריי.

* * *

גרויס זיך ניט מיט דעם, וואָס דו האָסט אַ קאָפּ אויף זיך, אַ הערינג האָט דאָס אויך. די פֿראַגע איז, ווי טראַכט דיין קאָפּ?...

* * *

דער וואָס איז פֿריי מיט'ן סענט — האָט אָפּענע הענט, אָבער ביי וועמען וואַרפֿן געלט ווערט אַן עיקר, איז פּשוט שכור...

דאַרפסטו וואָס טאָן היינט, לייג ניט אָפּ אויף מאָרגן, ווייל דער מאָרגן, וועט מיט זייע אַרבעטן באַזאָרגן...

* * *

קוקסטו דורך די פענצטער אין טראַמוואַי, לויפט דיר אַלץ פאַרביי. נאָר בלייבסטו שטיין — ליגט אַלץ ווי אַ שטיין...

* * *

ער האָט אַ קאָפּ ווי אַ פּויק: קלאָפּ היינט, קלאָפּ מאָרגן — עס בלייבט אַלץ פּוסט...

* * *

זאָל דאָס מיר זיין וואָס איך ווינטש אים — שכל, געזונט און פּרנסה...

* * *

עס דרייט מיר די הענט, די פיס, דער קאָפּ — און איך אַליין קאָן זיך ניט אַ דריי טאָן....

* * *

צו קאָנען פאַרשטיין צווישן די שורות מוז מען זיין באַהאַוונט אין די שורות.

* * *

זיין הצלחה, איז ווי פון אַ הערינג אין דער פיש־מפּחה...

* * *

ער האָט ליב צו נוצן די צונג, אַריינשטופּן די נאָז, אונטעררוקן אַן אויער און וואַרפן אַן אויג; אָבער פון נוצן דעם קאָפּ — דאָס ווייסט ער ניט...

* * *

ציילן שטערן געהערט צו אַריפמעטיקע, נאָר דער בעסטער בוכהאַלטער קאָן קיין סך הכל ניט מאַכן...

* * *

מיט טונקעלע אויגן־גלעזער קאָן מען זיך פאַרשטעלן די אויגן. מ׳קאָן אָבער ניט פאַרטונקלען די וועלט...

* * *

דער מענטש קאָן פון אַלץ אַנטלויפן, נאָר — ניט פון זיך...

* * *

באַרימעריי, איז ווי אַ פייער־ווערק, עס גיט אַ בליאַסק און — עס פאַר־לעשט זיך...

* * *

מיט אַ רייכן טייסטער, קאָן מען זיין אַ דרייסטער...

* * *

עס איז אַזוי קלאָר ווי א־ב־ג, אַז וואו עס פעלט לופט — פעלט ניט קיין שימל...

* * *

זיי זיינען ווי די כוואַליעס: צעשלאָגן זיך און — שווימען אַוועק צו־זאַמען...

* * *

דאָס איז אַזאַ יאַדע, אַז ער האָט שוין באַזאָרגט אַלע זיינע פריינט מיט אַלסערס...

* * *

דאָס איז אַ בראָדעווקע, וואָס האָט פאַרכאַפּט דעם צענטער פון פּנים...

* * *

פון עבודת פרך, קאָן מען ניט ווערן רייך ווי קורח...

* * *

דאָס היטל, שרייט ער, טראָגט ער ריכטיג, נאָר דער היטל־מאַכער האָט ניט ריכטיג אריינגעשטעלט דעם קאָזירעק, דערפאַר איז דאָס היטל פאַר־דרייט...

* * *

ער האָט זיך אַזוי אָפּגעשטעמפּלט, אַז דער טריוואַקס ליגט אים אויף דער נאָז...

* * *

מיט שטאַרקע עלנבויגנס קאָן מען זיך מאַכן אַ וועג, אָבער מ׳קאָן אויף דעם וועג ווייט ניט פאָרן...

* * *

לערנט שטענדיג פון יענעמ׳ס טעות׳ן, נאָר — פּרובירט זיי נישט נאָכ־מאַכן...

* * *

דער מענטש וואָס סטראַשעט אַלעמען, אַז ער וועט זיך „אָפּרעכענען" — לעבט אָן אַ רעכענונג...

* * *

דער וואָס לעבט שטענדיג אויפן שווערד, פאַרגעסט פון אַ מעסער פאַר ברויט...

* * *

רייד פון אַן „אָפּגעריסענעם נאַר" זיינען ווי אַ בלעטל פונעם קאַלענ־דאַר: זיין יעדער זאַג, איז אַ נעכטיגער טאָג...

קלוגשאַפט קאָן מען ניט קויפן, נאָר גוט איז דעם וואָס האַנדלט קלוג...

* * *

קוק אין דעם מענטשנ'ס אויגן צו דערקענען זיין האַרץ, ווייל — אין דעם מענטשנ'ס האַרץ איז שווער זיך צו דערגרונטעווען...

* * *

דער מענטש איז ווי אַ פעלד: ווען ער טרינקט זיך צופיל אָן ליגט ער אין — בלאָטע...

* * *

דער וואָס טראַכט היינט פאַר'ן מאָרגן, וועט האָבן מאָרגן ווייניגער זאָרגן...

* * *

בוי ניט קיין הויז אויף מצבה־שטיינער, און בוי ניט קיין שטאַרקייט אויף אַ צווייטנס ביינער...

* * *

ער האָט ליב צו מאַכן אַ פייער, כדי מ'זאָל אים אָנזען אַלס פייער־לעשער...

* * *

דער בעל־גאווה'ניק, ווי דער רויך, האָט ליב זיך צו דרייען העכער פון קוימען, אָבער זיי באַרימערייי פאַרשווינדט, ווי דער רויך פון ווינט...

* * *

ער קלייבט זיך אויס אַ גרינגן שליט־וועג, — פאָרן אין שליטן און זיצן אין מיטן...

* * *

קעגן פלאַכע געדאַנקען, וועט ניט העלפן דאָס פאַרשפּיצן דעם בליי־פעדער...

* * *

וואו ער מאַכט אָן הלוואה — מעג מען נאָכ'ן געלט גלייך פראַווען אַ לוויה...

* * *

דער רייכער זוכט פערל פאַר פוץ, דער אָרעמאַן פערל־גרויפּן — פאַר אַ נוץ...

* * *

שלעכט איז מיט דעם מענטשן, וואָס מאַכט זיין אייגענע חרטה — צו בלאָטע.

* * *

ביטן אַ מיינונג איז ניט שלעכט, מ׳דאַרף אָבער פאַרשטיין ווער ס׳איז געדעכט.

* * *

ער האָט אַן אָפענע האַנט — אַ פּאַטש צו געבן...

* * *

אויף שפּראָצנדיקע גראָזן טרעט ניט קיין וועגן, און פון מענטשלעכן בלוט ניט שאַץ קיין פאַרמעגן.

* * *

דער וואָס האַלט ניט ריין זיין וואָרט, איז ווי ער וואָלט געטרונקען פון אַ שמוציגער קוואַרט...

* * *

אַ משל, אַ גלייך־ווערטל האָט נאָר אַ באַדייט, ווען ס׳איז אין פּלאַץ און אין צייט...

* * *

דער קלאַנג פון געלט איז גאָרניט מוזיקאַליש, דאָך — האָבן מענטשן ליב צו „שפּילן״ אויף דעם...

* * *

אַמאָל האָבן מיר דאָ אין אַמעריקע שטאַרק געליטן פון „טי־בי״, איצט ליידן מיר פון „טי־ווי״...

* * *

זיין גאַנץ לעבן האָט ער געקאַרגט צו שפּאָרן פאַר אַ רעגנדיגן טאָג, נאָר מאַכט זיך אַז עס רעגנט, נעמט ער אַ צוויטנס רעגן־שירעם...

* * *

צו אַ מנין דאַרף מען טאָקע צען אידן, אָבער אַ בעל־תפילה קאָן זיין נאָר איינער...

* * *

זייער אַ פיינע מצבה, נאָר אויף אַ פרעמדן קבר...

* * *

פון אַרבעטן און ווערן פאַרגעלט ווערט מען ניט רייך אין געלט...

* * *

אַ טאַטע־מאַמע קען קיינער דעם יתום ניט געבן — אַ היים, אָבער, דאָס מוז מען געבן.

* * *

פאַראַן מענטשן וואָס קאָנען ניט פאַרשטיין, אַז עס זיינען פאַראַן מענטשן וואָס פאַרשטייען, אַז זיי פאַרשטייען ניט...

* * *

פאַראַן גוט־באַלעבאַטים, וואָס ווילן ניט, אַז עס זאָל זייערע אַרבעטער גיין מיט דער פּוטער אַראָפּ, ווען זיי שוין, אַז דער אַרבעטער זאָל ניט האָבן קיין פּוטער...

* * *

פאַרשטעל דיין אויער געגן קעלט, נאָר ניט געגן דער בייז אויף דער וועלט...

* * *

דער וואָס האָט טאָרט, דעם פעלט ניט קיין ברויט, דער וואָס האָט לעבן, דעם שרעקט ניט דער טויט...

* * *

אַ גוטן פריינט קאָן מען ניט געפינען, דורך גוטער פריינטשאַפט קאָן מען אים פאַרדינען...

* * *

פרעג ניט ביי יענעם קיין עצה, ווען ער טראָגט אַ זאַק אויף דער פּלייצע...

* * *

אין לאָטעריי, ווי אין דער מלחמה, האָט מען אַלע געלעגנהייטן צו פאַרלירן און — גאָרניט צו געווינען...

* * *

דער גרעסטער חכם קאָן זיך אַמאָל מאַכן צום נאַר, אָבער דער נאַר מאַכט זיך ניט...

* * *

ער איז פון די צו־להכעיס־ניקעס, וואָס אויב די וועלט איז קיילעכדיג — מוז ער אַליין זיין קרום...

* * *

ער איז אַ טיפּ, נאָר אַז איר ווילט פאַרציען, קאָנט איר זאָגן טיפּוש׳ל...

* * *

רחמנות האָט יעדער יתום פון אַ סך מאַמעס — ליבע פון איינער אויך ניט.

* * *

זאָג מיר דעם אמת — און גיב מיר ניט קיין קאָמפּעין־רעדע פון אַ פּאָליטישן...

* * *

בוי ניט קיין האָפענונג אויפ׳ן שיקזאַל, טו אַליין אויך עפּעס.

כאָטש דער חוצפה׳ניק און דעמאַגאָג טוען אַנדערע טאָטן, דאָך שטאַמען זיי פון איין טאַטן...

* * *

מענטשן קאָנען לערנען אַ סך פון טעאָריע ווי פון פּראַקטיק ווען — זיי לייגן צו אויך אַביסל דעם אייגענעם שכל...

* * *

ניטאָ ביי פּאָליטישנס קיין רחמנות,
פרעמד איז פאַר זיי סענטימענט.
ווי נאָר איינער ווערט הענטלאָז —
רייבט גלייך אַ צווייטער די הענט...

* * *

פון די גאָלדענע בערג, וואָס פּאָליטישנס זאָגן־צו פאַר די וואַלן, לאָזט זיך אויס אָלעמאָל אַ טייך, וואו זיי כאַפּן פיש אין מוטנעם וואַסער, און די פאָלקס־מאַסן האָבן זיך צו באָדן אין הובות...

* * *

פּאָליטיקשנס לעבן שטענדיג אַ טאָג — ביינאַכט, און מאַכן פון טאָג נאַכט — צו לעבן אַ טאָג...

* * *

די גוטע רעדעס, וואָס ווערן געהאַלטן פון די פּאָליטישנס, ווערן געשריבן פון „גהאָוסט ראַיטערס" („גייסט"־שרייבער).
היינט גיי נאָך די וואַלן און זוך דעם גייסט...

* * *

* * *

אין צייט פון די וואַלן וואַרפט מען זיך מיט בלאָטע, וואָס דער זיגרייכער פּאָליטישן פאַרוואַנדלט שפּעטער אין גאָלד...

* * *

שאַץ ניט דעם קאַנדידאַט אין די וואַלן בלויז לויט דעם, וואָס ער זאָגט צו צו טאָן, נאָר אויך פון דעם, וואָס ער האָט געטאָן...

* * *

דאָס בילן פון אַ הונט אויף דער לבנה, שרעקט קיינעם ניט איבער, אָבער — דעם שלאָף שטערט ער...

* * *

די ערגסטע קרענק ביי מענטשן איז, ווען זיי זיינען געזונט און האָבן הנאה פון קרעכצן...

ווי די ווינטן זאָלן ניט ברענגען שרעק און פאַרניכטונג, ווילן דאָך מענטשן שטענדיק זען ווי „עס בלאָזן גייע ווינטן"...

* * *

אומזיסט קריגט מען ניט אפילו אַ פייג, סיידן — מ'פאַרדינט זיך דאָס ..

* * *

דער וואָס פאַרנעמט זיך צו בויען אַ צו־גרויסע נחלה, פאַרענדיגט זי אָפט מיט אַ מחלה...

* * *

דער וואָס גייט באַוואוסטזיניק אויף שלעכטע וועגן, קאָן ניט זיין קיין פירער אויף אַ גלייכן וועג...

* * *

מיט אַ ליגן קאָן מען אַזוי דרייען, אַז מ'זאָל אפילו דעם אמת פאַר־דרייען...

* * *

עס איז שייך און מענטשלעך צו לערנען פון אַ צווייטנס מוח. אָבער ס'איז גאַרנישט מענטשלעך צו עקספּלואַטירן פרעמדן כוח...

* * *

יעדער איינער שרייט, ער איז גערעכט, אפילו — ווען ער האַנדלט שלעכט...

* * *

די אויבער־וועלט האַלט זיך אויף פריידיגער, די אונטערוועלט — אויף פאַרטיידיגער...

* * *

די רעלסן ווייזן די ליניע פאַר דער באַן; דער מאַרקסיזם — דעם אַר־בעטסמאַן...

* * *

פאַראַן מענטשן, וואָס האָבן זייער ליב — פיינט צו האָבן מענטשן...

* * *

מ'קאָן האָבן צוויי געזונטע אויערן און קיין זאַך ניט הערן און — בלויז איין מויל וואָס זאָל רעדן און עס זאָל ניט זיין וואָס צו הערן...

* * *

ווען אַ קינד שטאַרבט, איז אַ בראָך — ווען אַ מאַמע, איז אַ קלאָג.

* * *

אויף אַ געשריי אין וואַלד רופט זיך אָפּ דער עכאָ, אָבער העלפן — קאָן ער ניט...

ווען ער גייט איז מיט שטילע טריט; ווען ער רעדט — קאַכט און זידט...

* * *

צו זיין אַ גוטער דיריגענט איז ניט גענוג אַ זילבערן שטעקעלע, נאָר — גאָלדענע הענט...

* * *

אויף אַ ליגנער'ס שבועה קאָן מען אַזוי בויען, ווי אַ שווינדלער גע־טרויען...

* * *

די מערסטע פּאָליטישנס האַלטן פון דעם: ווילסטו פריידיגן אין די וואַלן דעם אמת, טאָ גיי אויפן עולם האמת...

* * *

מיט אַ מענטשן וואָס רעדט נאָר פון עסן, ווערט די פריינטשאַפט דער־עסן...

* * *

ס'איז בעסער צו האָבן ציבעלעס אין גאָרטן, ווי בלומען אויפ'ן בית־עולם...

* * *

מ'מעג פאַרברענגען, זיך אונטערהאַלטן, נאָר — ווי אַ מענטש זיך האַלטן...

* * *

אַ נאַר קאָן מען איינרעדן, אַ שוואַכלינג — איבעררעדן, און מיט אַ קלוגן — פאַרשטייט מען זיך אויפן וואונק...

* * *

אין דער פרעמד איז ער אַ גאַנצער מאַכער, אין דער היים — אַ דבר־אחר...

* * *

וואָס דער יתום איז קלענער — אַלץ גרעסער דער קלאָג.

* * *

דער אַרבעטער האָט אומריינע הענט פון זיין אַרבעט און ריין געלט. דער אויסבייטער גייט אַרום מיט ריינע הענט און זיין געלט איז אומריין...

* * *

דער וואָס הינקט אויף אַ פוס, קאָן אַמאָל ווערן געהאָלפן פון אַ שטעקן; און דער וואָס הינקט אויף עבֿרי, קאָן אפילו פון אַ בייטש ניט געהאָלפן ווערן...

די באַן פייפט — ניט צו שרעקן, און דער האָן קרייט — ניט צו וועקן...

* * *

קליידט זיך לויטן פאַסאָן, שטאָלץ ווי אַ האָן, נאָר פויל ווי אַ קאָץ — עפּעס צו טאָן...

* * *

ער עסט מיט התמדה, נאָר לערנען — איינגאַנצן אָן עפּעטיט...

* * *

פאַר דעם רייכן איז קיין זאַך ניט צו טייער, ווען דאָס פאָלק צאָלט דעם שטייער...

* * *

דער וואָס זוכט אַ שיינעם וועג צו דערפאָלג, זאָל ניט גיין דורך פינצטערע אַליייען...

* * *

דאָרט וואו אַ פאָלק ווערט צעטיילט אויף קנאה און שנאה, איז אַ בראָך צו דער מדינה...

* * *

אויב טרערן זיינען אַ צייכן פון חרטה, איז אַ ציבעלע דער בעסטער מוסר־זאָגער...

* * *

ער איז פון די באַלעבאַטים, וואָס איז ניט קיין מענטש און ניט קיין גאָט, נאָר וואָס ער זאָגט, איז אַ געבאָט!...

* * *

אַנשטאָט ענטפערן מיט פאַקטן באַווייזט ער אַ ליגן אַ פריש־געבאַקטן...

* * *

דער זיג־זאַג גאַנג, איז אַ גלייכער וועג פאַר דער שלאַנג...

* * *

מיט רייכע הלומות, ווי מיט זיסע רייד פון בעל־טובות, קאָן מען ניט צאָלן קיין חובות...

* * *

אויפן קרומען וועג פון דורכפאַל טרעפט מען אָפט אָן דעם וועגווייזער צו אַ גלייכן וועג פאַר דערפאָלג...

* * *

אין קאַמף צווישן שקר און אמת, האָט דער שרייבער טעמעס...

* * *

צו זאָגן אַ גוטע זאַך איז פאַרן רשע, שטענדיק קשה...

די וואַגיגקייט פון אַ גוטן בוך קאָן מען אויף קיין וואָג ניט וועגן. אַ זאַך קאָן זיין שווער מיט שטיינער, און ניט זיין קיין פאַרמעגן...

* * *

לייענען אַ בוך און ניט לערנען פון אים, איז ווי קייען־גומי און ניט עסן...

* * *

דער טיפסטער ים האָט אַ דעק, דער לענגסטער שטעקן האָט אַן עק, אָבער חוצפה — האָט ניט קיין ברעג...

* * *

דעם פישער'ס האָפענונג, ליגט אין וואַסער און דעם פויער'ס — אין דר'ערד...

* * *

דער וואָס שווימט געגן שטראָם, מוז אָפט שלינגען דעם שוים...

* * *

פון קריכן אויף גלייכע ווענט, קאָן מען אויך פאַלן...

* * *

דער וואָס ליידט פון עגאָמאַניע איז גרייט זיך אַליין אַ קניפ צו טאָן — אַבי ער זאָל פילן דעם „איך"...

* * *

ער פאַרגינט ניט אַן אָרעמאַן אַ גרינגן פאַסטן און אַ טויטן אַ שיינעם קאָסטן...

* * *

ער איז אַזוי רייך, אַז ער ווישט זיך די אויגן־גלעזער מיט אַ צוואַנציג דאָלאַר־ביל...

* * *

פאַראַן מענטשן וואָס ווענדן אַן אומערלעכע מעטאָדן זיך צו שאַפן אַן ערלעכן נאָמען. דערפאַר פאַרדינען זיי אָבער ערלעך די שטראָף ווען מ'דעקט זיי אויף...

* * *

דער נאַר זעט ניט קיין געפאַר...

* * *

ער האָט אַ לויזע צונג און — אַ שטייפע האַנט...

* * *

דער שטן האַלט זיך אַזוי נאָענט מיט דעם מענטשן און דאָך — ווייזט ער שטענדיג נאָר די שטנ'דיגע זייט...

אַ קינד ביי עלטערן איז אַן אויג אין קאָפּ — עלטערן פאַר קינדער זיינען ביידע אויגן.

* * *

דער וואָס רוט זיך ניט אָפּ פון צייט צו צייט, זוכט פאַר זיך אייביגע רו...

* * *

ער איז פון די, וואָס האָבן ליב געלט ווי דאָס לעבן, נאָר ווי צו לעבן ווייסן זיי ניט...

* * *

מ׳קאָן האָבן פעלדער, וועלדער, בערג און היילן, און דאָך פאַרנוצן נאָר — פיר איילן...

* * *

אָדם האָט ניט געקאָנט זיך קיין איבערקלייבער, ער האָט געמוזט נע־מען דאָס וואָס איז געווען צו דער האַנט...

* * *

דער פויגל פון דרויסן איז מקנא דעם פויגל אין שטייג, און דער פויגל פון שטייג וויל זיין אין דרויסן אויפן צווייג.

* * *

דער אָרעמאַן עסט שטענדיג פרישע שפּייז, ווייל עס בלייבט גאָרניט פון נעכטן.

* * *

דער קאָפּ איז אים אַזוי פאַרדרייט, אַז ער ווייסט שוין ניט וואו דער דאַשעק געפינט זיך.

* * *

די מייז זוכן ריח, און די קעץ — די מייז...

* * *

ווען ער איז גוט, רעדט ער ווי אַ קינד, ווערט ער בייז — קאָן ער בייסן הינט.

* * *

טאָן עפּעס איז ער פויל, אָבער טאָן צולהכעיס — אַ גרויל.

* * *

ווען איך האָב דעם צאָן־ווייטאָג ביי יענעם אין מויל, וואָלט איך אויך ניט געשריען.

* * *

ווער עס האָלט פון יד־אחת, ער — פון ביד חזקה.

ס׳איז ניט געענוג צו זיין צופרידן מיט דעם וואָס דו האָסט, דו מוזט פאָדערן אויך דאָס וואָס דו דאַרפסט האָבן...

* * *

איינער ווייס ניט וואָס צו טאָן מיט זיין רייכקייט, און אַ צווייטער ווייס ניט וואָס ער זאָל טאָן, ווייל — ער האָט ניט וואָס צו טאָן...

* * *

ס׳איז גאָרניט אַזוי פיין צו פרייען זיך מיט דעם, וואָס יענער איז אַ גרעסערער קאַליקע פון דיר. ס׳איז מענטשלעכער צו ווינטשן יענעם דאָס וואָס דו ווינטשט זיך...

* * *

איינעמס לייד קען זיין אַ צווייטנס פרייד, — ווי, צום ביישפּיל, ווען אַ באָס מוז נאָכגעבן זיינע אַרבעטער...

* * *

עס איז גוט צו האָבן געלט, ווען מ׳דאַרף דאָס האָבן. נאָר שלעכט איז מיט געלט — ווען מ׳האַלט דאָס באַגראָבן...

* * *

גייסטו אין גאַס, קוק זיך אַרום; האַנדלט זיך וועגן כבוד, קוק אַראָפּ. נאָר צו דיין אידעאַל — קוק אַרויף!

* * *

ניט פון לויפן און יאָגן קאָן מען זיך צו עפּעס דערשלאָגן...

* * *

ער איז פון די מענטשן וואָס ווילן אַלץ איבערמאַכן, נאָר — ניט זיך.

* * *

דער וואָס אַרבעט איבערן כוח, קאָן ניט באַנוצן זיין מוח...

* * *

יעדע זאַך האָט אַ באַדייטונג אין זיין פּלאַץ און אָרט. אין טינטער איז טינט — טינט אויף פּאַפּיר איז דאָס — וואָרט...

* * *

אויף אַ באַרג מוז מען קלעטערן, אין טאָל קאָן מען פאַלן פון זיך אַליין...

* * *

דער שרייבער, וואָס קאָן ניט פאַרנעמען קיין קריטיק אויף זיין שאַפן, וועט שוין בלייבן שטיין אויף אַן אָרט, ווי אַ פאַרזשאַווערטע שיף אין האַפן...

* * *

דער וואָס איז אַ מבין אויף דימענטן, ווייסט ווי זיי צו שאַצן. ער קאָן זיך אויף די פינטעלעך, אויף די פלעקן, און אויף די קראַצן...

ליוב־געזאַנגען אין אַ קריטיק אויף אַ בוך, העלפן טאַקע דעם מחבר אין פאַרקויף, אָבער אַ געזונטע קריטיק, וואָס ווייזט אָן חסרונות העלפט דעם שרייבער אין שרייבן.

* * *

אויך דער דאָרן אין פעלד, איז אַמאָל געווען אַ גאַנצער העלד...

* * *

אויב דו ווילסט, אַז דיין וואָרט זאָל זיך צו יענעמס אויער דערטראָגן, מוזטו אויך הערן וואָס דער צווייטער האָט צו זאָגן...

* * *

ער איז פון די וואָס היטן אָפּ פּינקטלעכקייט. ער קומט שטענדיק פּינקט־לעך — אַ האַלבע שעה שפּעט...

* * *

דער וואָס ווערט אַרויפגעשטופּט אויפן לייטער פון דערפאָלג, האַלט זיך צו זיכערער ווי דער וואָס איז אַליין אַרויפגעקראָכן...

* * *

ער קאָן קיין צוויי ניט ציילן און גיט באַפעלן...

* * *

אַ פּראַקטישער מענטש איז דער, וואָס פאַרבייט די פליגלען פון זיין פאַנטאַזיע אויף שטייענדיגע פיס...

* * *

ער איז אַזוי ווייט פון אמת, ווי דער אמת פון ליגן...

* * *

די קראָפּיווע וועט מיר ניט פאַר'מיאוס'ן אין גאָרטן די בלומען...

* * *

ער אַרבעט אַלע יאָרן, פאַר דער עלטער צו שפּאָרן, נאָר ווייסט ניט ווי צו שפּאָרן, פאַר די עלטער די יאָרן...

* * *

זיי ניט קיין „שוואַרץ־קינצלער" און לייג זיך ניט קיין פייגעלעך אין בוזעם...

* * *

נאָר אַ מאַמע זעט די מעלות פון איר קינד — דערפאַר ווערן אַ סך יתומים „פאַרזען"...

* * *

ער איז פון יענע רעדנער וואָס האַלטן אָפּ אַ קיילעכדיקע רעדע — ס'הייסט, אַ רעדע וואָס פאַרמאָגט ניט קיין איין שפּיץ אין זיך...

האָט שכל פון אַ קינד, און פּאַשעט זיך ווי אַ רינד...

* * *

אַט אין אַזאַ פאַרקערטער וועלט לעבן מיר: ווינטער שטייט דער בוים נאַקעט און זומער, אין די גרויסע היצן, איז ער באַקליידט...

* * *

שווער צו רעדן וועגן דערציאונג, ווען ס'איז ניטאָ מיט וואָס צו דער־ציען ביז מאָרגן...

* * *

צייל ריכטיג, וועט מען דיר ניט קוקן אויף די פינגער...

* * *

דער לענדלאָרד וועט ניט אויפהערן צו פאַרכאַפּן לאַנד, ביז ער קריגט ניט די לעצטע פיר איילן ערד...

* * *

ער קוקט אויף אַלע זייטן — און זעט זיך...

* * *

דאָס איז אַ פּאָר — ווי אַ גוט שבת מיט אַ שוואַרץ יאָר...

* * *

ער איז אַזוי שיכור, אַז ער ווייסט שוין ניט וואָס ער רעדט. דאַכט זיך, אים איז ביטער אין מויל, נאָר — ער שרייט אַלץ לחיים...

* * *

ער מיט זיין ערלעכקייט, קאָן זיך שפּיגלען אין בלאָטע...

* * *

ער איז אַזוי העפלעך, אַז ער זאָגט אפילו אַ דאַנק פאַר אַ פּאַטש...

* * *

דער וואָס וויל ניט לעבן אין ערדישע תהומ'ען — זאָל ניט צובאָמקען אויף פאַלשקייטן — אָמן...

* * *

אַ סענט איז אַ גלעט פאַר דעם נויט־באַדערפטיגן — אַ דאָלאַר איז אַ קוש.

* * *

דו ביזט שטענדיג זיכער מיט דער צאָל פּאַטעלקעס אין דיין מאַנטל, אָבער ניט מיט די קנעפּלעך...

* * *

דער שפּיגל קאָן ווייזן פון איין מענטשן צוויי, אָבער קאָן ניט ווייזן פון אַן אוממענטש — אַ מענטשן...

דער, וואָס לאָזט זיך חנפּ'ענען, איז אַליין אַ גוטער חונף...

* * *

דורך אַ צופאַל קאָן קומען אַן איינפאַל און — אַן אומגליקספאַל...

* * *

אַ גאַסט איז זייער ליב, נאָר ווען ער קומט צו אָפט איז ער שוין ניט קיין גאַסט...

* * *

אַ שאַרפער געדאַנק שניידט ניט, נאָר ער — פאַרבינדט...

* * *

דאָס אידיש לעבן איז ווי אַקציעס אויף דער בירזשע, אַ סימן: די אידישע אַקציעס זיינען שטענדיג אין אַ צושטאַנד פון שטייגן און פאַלן...

* * *

ער טרינקט ווי אַ פיש, נאָר קומט צו עפּעס — קאָן ער ניט גיין און ניט שווימען...

* * *

דער מענטש באַקלאָגט זיך אָפט, אַז ער האָט ניט קיין מזל, נאָר וועגן שכל טראַכט ער גאָרניט...

* * *

איצט, אַז ער קאָן שוין לעבן אַ טאָג, האַלט ער ביים זאָגן אַ גוטע נאַכט...

* * *

ער איז פון די, וואָס האָבן ליב אין וואַשינגטאָן זיך קהל'ן און אין מיאַמי זיך קילן...

* * *

ער איז אַזאַ אידעלער מענטש, אַז אפילו עמיצן אַ קראַץ צו טאָן פוצט ער אָפּ די נעגל...

* * *

דער הונט שפּילט זיך אַלע מאָל מיטן ביין, ווייל מיט'ן פליייש שפּילט ער זיך ניט...

* * *

אויף אַ וויסטן פעלד פּילט זיך ווילד־גראָז ווי ביי זיך אין דער היים.

* * *

ווען די באַן פאָרט, פייפט זי און שרייט ווי אַ גרויסער בעל־גאווה, וואָס וויל זיך לאָזן הערן; און איבער איר פליט אַ פויגל הויך, שרייט ניט, פייפט ניט און לאָזט ניט קיין רויך...

וואָס טיפער דער טאָל, אַלץ העכער דער באַרג ; וואָס פּוסטער דער קאָפּ — אַלץ שמאַלציגער דער קאַרק...

* * *

די נאַטור האָט אַנגעוואָרפן אַזוי פיל שיינקייט אין די בערג און טאָלן, ווי זי וואָלט וועלן באַזאָרגן טעמעס פאַר אַלע מאָלער צו מאָלן.

* * *

פאַלש איז די פריינטשאַפט דורך שנאַפּס אין א קערטל, אָבער מ׳קאָן ווערן אמת׳ע שונאים דורך אַ נאַריש ווערטל.

* * *

ווען אַ ליגנער זאָגט אַמאָל אַן אמת אַנטשולדיגט ער זיך באַלד, אַז ניט דאָס האָט ער געמיינט...

* * *

דער ערלעכער דיכטער איז דער, צו וועמענס פעדז די פאָלקס־מאַסן לייגן צו אַן אויער — כדי צו הערן דאָס קלאַפּן פון אַ מענטשלעכע האַרץ...

* * *

ווען דעם קינסטלער־מאָלער געלינגט אָפּצומאָלן די ריכטיגע קאָלירן פון אַ זון־אונטערגאַנג — שיינט אויף פאַרן מאָלער די זון...

* * *

בעסער צוויי מאָל פרעגן אײדער איין מאָל ניט טרעפן...

* * *

דער וואָס שפּיגלט זיך אין בלאָטע, בלייבט מיט אַ בלאָטיגן פּנים...

* * *

דער וואָס לעבט אין פינצטערניש, שרעקט זיך אָפט פאַר ליכט...

* * *

דער מענטש קאָן זיך זען אין שפּיגל, אַנדערע קאָנען אים זען — פון זיינע האַנדלונגען...

* * *

ער איז פון די פּוסטע פּראַנטן, וואָס טראָגט אַ שטעקן, ווייל — אין צוויקען איז פריילעכער...

* * *

ער באַלאַנגט צו די, אויף וועמען מ׳וועט אפשר נאָכן טויט קאָנען גע־פינען אַ זכות...

* * *

דאַכט זיך, קיינער האָט ניט קיין גוט וואָרט פאַרן טויט, און דאָך — צאָלן מענטשן מיטן לעבן פאַר דעם...

מ׳קאָן אַ קלוגן אָפּנאַרן, אָבער אַ נאַר — נאַרט זיך אַליין...

* * *

דער מענטש, וואָס בלאָזט זיך ווי אַ באַלאָן, קאָן ווייט אַליין ניט פליען, און אויך ניט פירן אַנדערע...

* * *

אפילו אַן איזערנע טיר, ווען ס׳ווערט איר עפּעס שווער, סקריפּעט זי...

* * *

ניט געבוג, וואָס עס פעלט אין טעלער גרויפּן, ליגט דאָרט נאָך צופיל זאַלץ...

* * *

ווי צערטלעך איר זאָלט ניט האַלטן קראָפּיווע אין האַנט, וועט דאָס אייך אַלץ בייסן...

* * *

די טורמע איז ניט אַזוי שרעקלעך, ווי דער שלאָס...

* * *

גוט־מאָרגן גייט שטענדיג מיט אַ גוט־יאָר, און אַ זעץ אין זייט — מיט אַן אַנטשולדיגונג...

* * *

דאָס בעסטע, וואָס מ׳קאָן זאָגן וועגן אַ שונא, איז — אין אַ נעקראָלאָג...

* * *

ער האָט זיך קיין עין־הרע ניט אַזוי אויסגעפּאַשעט, ווי ער וואָלט זיין אַ „מאָדל" פאַר אַ וואורשט־פאַבריק...

* * *

דער, וואָס קאָן אַ גוטן געדאַנק „צעקייען", וועט אים אויך קאָנען „פאַרדייען"...

* * *

ער לעבט, ווי אַ טשוואָק אין וואַנט: אייבזאָם, שטייט אויף איין אָרט און זשאַווערט...

* * *

דער, וואָס גייט ניט מיט זייטיגע וועגן, וועט ניט בלאָנדזשען: דער, וואָס רעדט קלאָרע דיבורים, דאַרף ניט איבערזאָגן וואָס ער האָט געזאָגט...

* * *

פאַר גוטע פערד דאַרף מען ניט קיין בייטשן, קלאָרע געדאַנקען דאַרף מען ניט טייטשן...

דער שאָף פאַלט ניט אַזוי שווער — ווי דער באָס...

* * *

צו געווינען מענטשן פריינט, מוז מען האַנדלען מענטשלעך־פריינטלעך.

* * *

געפאַלנקייט פון אַ מענטשן קאָן מען ניט מעסטן מיט אַן אַרשין און צוריקכאַפן אַ וואָרט קאָן מען ניט מיט אַ מאַשין...

* * *

פאַראַן דיכטער וואָס וועגן און מעסטן יעדער וואָרט, דאָך איז פאַלש זייער וואָג און מאָס פאַרן פאָלק...

* * *

פוסטע צוזאָגן, מיין פריינט, האָבן פאַר מיר אַזאַ יוערט, ווי מ׳זאָגט דעם מת צו דעם הימל און ער ליגט טיף אין דר׳ערד...

* * *

האַנדלען מיט אַ שווינדלער, אַ דרייער, איז ווי טראָגן אין קעשענע אייער...

* * *

ווען איינער איז צו באַרעדעוודיג, טאָ וואַרט אויף דער געלעגנהייט, ווען ער וועט זיך שניידן מאַנדלען („טאונסלס״)...

* * *

מ׳זאָגט, אַז פון אַ סך מלאכות איז ווייניג ברכות, אָבער פון אַ סך פרעמדע קרעפטן, מאַכט מען גוטע געשעפטן...

* * *

ווען אַ טאַטע פעלט, איז ווי אָן אַ האַנט; אָן אַ מאַמע — איז ווי אָן אַ האַרץ...

* * *

קראָפּיווע קאָן וואַקסן אָן דעם גאָרטן צו יעטן,
און חיות קאָנען שלאָפן אויף שטיינערנע בעטן.

* * *

אין האַרמאָנישן שאַפן פון גאָלדענער פען, ווייסן פאַפיר און שוואַרצן טינט, ווערט געבוירן אַ ווערק.

* * *

אויל אין אַ לאַנד קאָן ברענגען ליכטיגקייט און — קאָן האַלטן דאָס פאָלק שטענדיג אויף דער סקאָוואָראָדע...

* * *

דער וואָס וויל שלאָפן אין רו — מוז אַלץ לאָזן צורו...

ביי דעם אָרעמאַן פֿאַלט שטענדיג מיט דער פּוטער אַראָפּ. דער רייכער שמירט אויף ביידע זייטן און — ביי אים פֿאַלט ניט...

* * *

דער אידעאַליסט איז גרייט צו טאָן זיין אַרבעט מיט מסירת־נפש, און דער פּאַרדעטער איז אַ נפש, וואָס איז גרייט צו טאָן זיין אַרבעט מיט מסירה...

* * *

אַן אַפאָריזם, אַ גליך־וואָרט, שפּאָרט אָפּט רייד אַ קוואָרט...

* * *

ער איז ווי דעם רבי׳ס טייטל: ווייזט יענעם וואָס צו לערנען, און קאָן אַליין ניט אפילו דעם אלף־בית...

* * *

אַז ער איז אַ יתום, מעג ער שוין ברעכן שויבן, כאַפּן טויבן, און מען מוז אים נאָך לויבן?...

* * *

דער וואָס קעמפּט מיט אומרעכט פאַר זיין רעכט, מאַכט זיין רעכט — שלעכט...

* * *

האָט שכל פון אַ הון, אָנשטעל פון אַ האָן, בלאָזט זיך ווי אַ אינדיק, עסט ווי אַ גאַנז, און — כפּרות שלאָגן מיט אים קאָן מען ניט...

* * *

* * *

אין אַ הייז, וואו עס פעלט צום העמד אַ קנעפּל, און אַ דעקל צום טעפּל, פעלט אויך אַ באַלעבאָסטע...

* * *

דער וואָס האַלט זיך אין איין שרעקן פאַרן מאָרגן, איז שוין קיינמאָל ניט פריי פון זאָרגן...

* * *

פון צווי קאָן מען ניט מאַכן קיין מזומן, און פון קראַפּיווע קיין בלו־מען...

* * *

ביי דער געליבטער בעט די האַנט, אַ פריינט — גיב די האַנט, נאָר אויף אַ פּאָליטישן האַלט אַן אויג אויף זיינע ביידע הענט...

* * *

יעדער פייגל וועט פאַרבייטן אַ גאָלדענע שטייג — אויף אַ הילצערנעם צוויג...

לויפן מיילן — מיינט ניט זיך פארוויילן...

* * *

ביים ארעמאן איז די טארבע טייערער, ווי ביים רייכן דער טייסטער...

* * *

דער, וואס טיילט זיך מיטן ביסן, האט א ריינעם געוויסן...

* * *

אויך רייכע לעבן פון האנט אין מויל, נאר — מיט א זילבערנעם לעפל...

* * *

* * *

עלטערן, וואס ווילן „לערנען" זייערע קינדער דורך שלאגן זיי, ווען אויסלערנען די קינדער ווי צוריקצושלאגן...

* * *

דערפאלג איז א געשמאקער ביסן, נאר ווען מ'כאפט־אריין א צו־גרויסן ביסן, קריגט מען אנשטאט בויך־ווייטאג — א געשוואלענעם קאפ...

* * *

ווען אן אומגליקלעכער מענטש דערגרייכט עפעס, פילט ער דעם אמת'ן טעם פון גליק...

* * *

מיט דעם אליין, וואס א מענטש וויל וויסן האט ער שוין וויסן...

* * *

א קוועטש מיט דער פלייצע, א קוק מיט'ן אויג, א מאך מיט דער האנט און א שקאל מיט'ן קאפ — רעדט אמאל זייער א סך פון הארצן אראפ...

* * *

ווען איר מאכט א קאטשערע גלייך, איז דאס קרום געמאכט...

* * *

יעדע הויז בויטיגט זיך אין א בעזים, נאר פונדעסטוועגן וועט מען אים ניט שטעלן אויבן אן...

* * *

אפילו דער העכסטער לייטער האט א לעצטן שטאפל...

* * *

ווען דו ביזט אויף א בארג, געדענק, אז ס'איז פאראן א טאל, און ווען דו געפינסט זיך אין טאל — שרעק זיך ניט אפ צו קלעטערן אויפ'ן בארג...

* * *

באדארפט וואלט ער זיין א פיר־פיסיגער, נאר ער פארדעקט דאס מיט א פאר שיך און א פאר הענטשקעס...

ער טרינקט קיינמאָל ניט אויפ׳ן ניכטערן האַרצן, אויב איר װעט אים שיכור — איז דאָס — פון נעכטן...

* * *

ער איז פון די געשעפטסלייט, וואָס אויף אַן אָרענטלעכן אופן, קאָן ער גאָר ניט פאַרקריפן...

* * *

אין וואַלד געפינען זיך טאַקע חיות, נאָר צוליב דעם וועט מען ניט אויסהאַקן די ביימער...

* * *

עס זיינען פאַראַן שוואַרצע זשוקעס, גרינע זשוקעס, יאַפּאַנעזישע זשור־קעס און — בור־זשוקעס...

* * *

ער האָט פיינט צו קומען שפּעט, ער האַלט פון פּסוק: רעגן צי שניי — איך גיי!...

* * *

די פירן זיך אויף ווי די כוואַליעס פון ים — איינע די צווייטע איז גרייט צו הערטרינקען...

* * *

דער, וואָס דאַרף אַ שטעקן אונטערצושפּאַרן אַ טיר, וועט ניט טראַכטן פון אַ שטעקן פאַר שפּאַציר...

* * *

דער מענטש, וואָס גייט אַרום מיט פליגן אין נאָז, טראָגט גיפט פון אַ שפּין אויף די ליפּן...

* * *

יעדער מענטש וועט גיכער דערפילן אַ נאָדל־שטאָך אין אייגענעם פינ־גער, ווי אַ צאָן־ווייטאָג ביי יענעם...

* * *

ווען איר גיט אַ גאַנצן בוקעט פון די „פאַרגעס מיך ניט" בלומען — פאַרגעסט טאַקע ניט אויך צו געבן אייער אַדרעס...

* * *

שלעכט איז מיט יענע הערצער, וואו עס ראַנגלען זיך קאַץ־און־מויז; אָבער — נאָך ערגער איז מיט אַ מוח, וואו עס געפינט זיך אַ משוגעים־הויז...

* * *

דער וואָס וויל פון לעבן געניסן — דאַרף ווי אַזוי צו לעבן וויסן...

ביי אַן אָפּגעלאָזענער באַלעבאָסטע איז שמוציג דאָס טעפּל, דאָס קלייד און אַ קנעפּל, און ביים קינד ניט געוואַשן דאָס קעפּל...

* * *

היט זיך פאַר אַ מכשפה אַ קרובה, פון אַ באַרימער אַ בעל־טובה און פון אַ גאַסט אַ וואל־וסובא...

* * *

אויף זיינס אַ וואָרט קאָן מען בויען אַ קאָרטן־שטיבל...

* * *

פון אַ חזיר מוז מען אפילו דאָס ביסל חזיר־האָר, וואָס מ׳קריגט ביים לעבן, אַרויסרייסן מיט געוואַלד...

* * *

ווען אים איז פאַראַן אַ מיינונגס־פאַרשיידנקייט: דאָקטוירים זאָגן, אַז ער האָט צופיל וואָג און מענטשן זאָגן, אַז ער איז אַ פּוסטע כלי...

* * *

דרייצן — איז ניט קיין טויג, און צופיל צאַצקעס — איז ניט קיין פוץ...

* * *

פּרואוו ניט קלינגען מיט דיין קליינגעלט, ווען יענער האָלט קנאַקעדיגע צענערלעך...

* * *

דער מענטש, וואָס קאָן אין קאָרטן־שפּיל פאַרלירן זיינע שכירות, האָט שוין אויך פאַרלאָרן זיין חרפה...

* * *

אַ קינד טאָר מען ניט צופיל רימען און — אויך ניט שלאָגן מיט קיין רימען...

* * *

אַ יוניאָן, וואָס ציט איר יניקה פון געוויסנלאָזע פירער, איז ווי אַ בוים צווישן אַ באַרג מיט שטיינער...

* * *

ניט צו האָבן קיין טעות, מוז מען אַלץ און אַלעמען ריכטיג ציילן און — זיך אויך...

* * *

דער שיקזאַל פון מענטשן איז אַמאָל בלינד, ווי דער קוק אויף אַ ווייס־פּאַפּיר, אויף וועלכן עמיצער קאָן צו יעדער צייט אָנשרייבן פרייד און לייד...

אין קאַמף די מענטשהייט צו באַפרייען — איז גלויבן אין פאָלק, דער שטאַרקסטער בליזיין!

* * *

דער מענטש, וואָס פאַרפעלט צו טאָן אַ צווייטן אַ טובה, טוט אויך זיך ניט קיין טובה...

* * *

אפילו סריק, ווען איר פוצט דאָס צו מיט אַ רויטן בוראַק, ווערט עס שיין...

* * *

מ׳קאָן טראָגן אַ זײַדענע קאַפּאָטע און האָבן אַ כאַראַקטער פון בלאָטע ..

* * *

אויף די וועלכע קוקן כלומרשט מיט פאַרגלאָצטע אויגן צו גאָט, קוקן אָפט מענטשן מיט קלאָרע אויגן פון שפּאָט...

* * *

ער איז פון די מענטשן, וואָס זייער רעדן איז וואָרטלאָז, און דאָך — רייסן זיי זיך שטענדיג צום וואָרט...

* * *

אַ ווינט קאָן פאַרקילן, אַ ווינט קאָן אָפּקילן, אַ ווינט קאָן דרייען מילן, נאָר — ווי איז צו דעם וואָס האָט ווינטיגע צילן...

* * *

צו פליען מיט אַן עראָפּלאַן, מוזט איר האָבן אַ מאַפּע, אָבער איר דאַרפט אויך וויסן דעם וועג, אפילו ווען איר פאָרט מיט אַ שקאַפּע...

* * *

אַ מענטש מעג זיך אַמאָל אין זיינע רייד צעהיצן, אָבער ניט צעהיצלעווען...

* * *

פאַראַן מענטשן, וואָס זיינען פּאַסיוו צו אַלץ וואָס מ׳דאַרף טאָן, און — פאַראַן אַזעלכע, וואָס זיינען ניט פּאַסיוו, נאָר — פאַרשיוו אין אַלץ וואָס זיי טוען...

* * *

פאַראַן אַזעלכע שלעכטע מענטשן, וועלכע האָבן פון אַלעם־גוטן און דאָך — זיינען זיי גרייט צו ווערן קברנים אבי לייגן יענעם אין דר׳ערד...

* * *

פאַר דעם קולטור־מענטש זיינען גוטע ווערק, אַ גייסטרייכע פּאַטראָנע, פונקט ווי פאַר דעם הונגעריגן — ברויט, פוטער און קאַווע.

אַ סך מענטשן ליידן פֿאַר זייער גלויבן: זיי גלויבן אַז זיי וועלן קאָנען אָפּנאַרן אַ צווייטן, צום סוף בלייבן זיי אַליין צום נאַר...

* * *

דער מענטש וואָס ווייסט, אַז ניט אַלץ קאָן מען וויסן, קאָן נאָך פֿון לערנען אַ סך געניסן.

* * *

דער באַנקיר האָט ליב אָרעם און רייך: דער אָרעמאַן זאָל ביי אים באָרגן און דער רייכער זאָל גוט זאָגן...

* * *

פֿון שוואַרצע טינט אויף פּאַפּיר, קאָן זיך שאַפֿן בייז בלוט ביי מענטשן...

* * *

בעסער אַן אייגן העמד — ווי אַ געבאָרגענער פּראַק. .

* * *

דער וואָס נוצט די הענט צום וואַשן זיך — פֿאַרשפּאָרט זיי נוצן צום קראַצן זיך...

* * *

זיי זיינען ווי דער צדיק מיט׳ן לאַנגן צדיק, וואוינען איינער לעבן צווייטן — נאָר רעדן ניט צווישן זיך אַ וואָרט...

* * *

ווען איינער בעט ביי דיר אַ רידל — גיב אים ניט קיין פֿידל. .

* * *

צו דערגרייכן הויכע געדאַנקען דאַרף מען גוטע קעפּ — ניט קיין טרעפּ ..

* * *

ער איז ווי אַן אָפּגעלעבט פֿערד: ער האָט ניט קיין שטעל, און עס ציטערט די פֿעל...

* * *

ער איז אַזוי בלינד, אַז ער זעט ניט זיינע אייגענע פֿאַרשטאָכענע אויגן...

* * *

זיי זיינען צוויי שותּפים, ווי אַ טעאַטער־פֿאַרוואַלטער און אַן אַקטיאָר: איינער טראַכט פֿון אייננאַמע, דער צווייטער פֿון א ו י פֿ נאַמע...

* * *

דאָס גוטע אין עלטער־פּענסיע איז וואָס מ׳דערוויסט זיך, אַז מ׳האָט זיך אָפּגעשפּאָרט אַן עלטער...

* * *

גאָט ליגט ביי אים אויף די ליפּן, נאָר גאָט'ס־געבאָט — אפילו ניט אין די פּיאַטעס...

* * *

איז איינער אַ שרעקנדיגער האָז, מאַכט מען אים אַוועק מיט אַ בלאָז, איז איינער אַ דרייסטער, זאָגט מען — זיין חוצפּה באַווייזט ער...

* * *

עסן אַלע טאָג צימעס, ווערט אויך נמאס, סיידן — בייטן די מעניו און דאָס רופן „וואַריעניע"...

* * *

זיינס אַ וואָרט דאַרפט איר אַלע מאָל נעמען מיט אַביסל זאַלץ, און דער־נאָך — אויסשפּייען...

* * *

דער קאָמיקער אויף דער בינע איז דער שטענדיגער לץ. דער סטאַר — איז זייער אָפט דער פּאַד־לץ...

* * *

מ'קאָן זיין צוויי פּנים'דיג און צוויי גאַמבעדיג און דאָך — ניט האָבן קיין פּנים ביי מענטשן...

* * *

ער איז פון די חלב'ענע ליכטלעך וואָס גיט ווייניג ליכט, נאָר — לאָזט זיך אַ סך הערן...

* * *

ער עסט זיך אויף אַ לעבעדיגער, אָן אַ ברכה...

* * *

פּרוּוו ניט צופיל רייסן אָדער לויבן — אויב די ווילסט מ'זאָל דיר גלויבן...

* * *

דער טרינקער איז אַלע מאָל גרייט מקריב צו זיין דעם „לחיים" פאַר יענעמס געזונט...

* * *

רייס זיך ניט צו פליען אין די הימלען, וועסטו ניט פאַלן אין בלאָטע...

* * *

ווען איינער ליידט פון געוויסנבייסן, וועט קיין קאַם אים גאָרניט העלפן...

* * *

איינער קריגט פּריזן פאַר זיינע פלינקע פינגער איבער דער פּיאַנאָ, און איינער קריגט „פּריזאָן" פאַר זיינע פלינקע פינגער איבער קעשענעס...

ער גייט אַרום אַ מת און ווייסט ניט אַז ער דאַרף ליגן...

* * *

* * *

דער וואָס פליט ווילד מיט'ן אויטאָמאָביל, וויל ניט זען די געפאַר, ווען די געפאַר טרעפט אים אין פנים, קאָן ער איר שוין ניט זען...

* * *

ער באַקט אויך אַף אַ ליגן פריש פון אויוון, נאָר עס איז ניט צום צע־קייען און ניט צו פאַרדייען...

* * *

ביי אים איז איין פרייז, ווי פינף, זעקס און זיבן סענט אַ בייגל...

* * *

ער האָט אַ כעמישע פאַבריק אין זיך: אייזערנע הענט, אַ שטיינערנע האַרץ, אַ קופּערנעם שטערן, אַ וואַסערדיגן מוח און אַ גומענע צונג...

* * *

פונקט ווי אַ פייער אַזוי איז אַ לשון: איר גיט ניט קיין הייץ־שטאָף — ווערט עס פאַרלאָשן...

* * *

אַ מענטש איז ווי אַ זייגער: ווען עס ווייזט זיך אַרויס, אַז זיין גאַנג איז פאַלש וויל מען אים שוין ניט אָנקוקן. .

* * *

עס זיינען פאַראַן בעלנים אויפן פוטער פון טכויר, אָבער קיינער וואָלט ניט זיין קיין בעלן זיך צו געפינען אין אַ טכוירישער אַטמאָספערע...

* * *

דער שניי פאַרלירט זיין שיינעם אויסזען ווען ער „פאַרשפּילט" זיך מיט אַ זאַווערוכע...

* * *

אַן אבן נגף (אַ שטרויכל־שטיין) קאָן זיין געפערלעך ווען ער ליגט אין וועג. ער קאָן אָבער ווערן אַן אבן־טוב ווען מ'לייגט אים אַרויף פאַר אַ פונ־דאַמענט...

* * *

אַ פאַנטאַזיע קאָן זיין אַזוי לאַנג שיין ביז זי ווערט אַ ווירקלעכקייט. און אין דער ווירקלעכקייט קאָן דאָס ווערן גאָרניט אַזוי שיין...

* * *

מ'ווערט אַלט און גרוי, ביז מ'שאַצט אָפּ דעם ווערט פון יוגנט.

* * *

איך וואָלט אים געטרויט אַ גאָלדענע קייט אויף די הענט... אָבער ניט קיין סענט...

* * *

ער מיט׳ן אַפּעטיט פאַרשטייען זיך ניט: דער מאָגן וויל עסן, און ער מאַכט זיך פאַרגעסן...

* * *

מ׳קאָן פון אַ סך זאַכן מאַכן אַ גוטן צימעס צום עסן. עס איז אָבער ניט שיין צו מאַכן פון עסן אַ צימעס...

* * *

וואַרף זיך ניט ניט היינט מיט׳ן ביסן, מאָרגן קאָנסטו דאָס וועלן געניסן...

* * *

דער בוים שרעקט זיך ניט צו וואוינען אין וואַלד, און דעם פיש אין וואַסער איז ניט קאַלט...

* * *

אפילו מיט אַ גאָלדענער נאָדל און זיידענעם פאָדעם קאָן מען ניט מאַכן פון סערמיגע — קיין זיידענע בגדים...

* * *

ער איז אַזאַ דרייער, אַז ער קאָן אייך פאַרקויפן אַ נאָדל אָן אַן אויער, אַ שייער אָן אַ טויער און ער שרייט נאָך: פאַרלאָזט זיך אויף מיר, איך הייס מאיר...

* * *

ווי מיר פאַרשטייען, דאַרף די וועלט זיין קיילעכדיק, ווי מיר פילן אַמאָל — איז זי זיג־זאַגיש, שפּיציק און צעדרייט...

* * *

צוויי סאָרטן מענטשן זיינען פאַראַן, אַזעלכע וואָס טוען פּרוכטבאַרע אַרבעט און אַזעלכע, וואָס האָבן נאָר ליב די פרוכט צו רייסן...

* * *

אַנטיסעמיטיזם ציט זיין יניקה פון צוויי קוואַלן — פון צאַפּן אידיש בלוט און פון אַן עלילת־דם — אַז אידן נוצן מענטשלעך בלוט...

* * *

שטעכיגע און שפּיציגע פראַגן איז גוט צו באַהאַנדלען אַרום אַ רונדן טיש...

* * *

די וואַרעמע פעל אויפן פוקס איז נאָך ניט קיין פוטער, די מילך בי־דער קו אין אייטער איז נאָך ניט קיין פוטער...

דער וואָס האָט פֿײַנט מענטשן, האָט ניט קיין מזומן צום בענטשן. .

* * *

אַמאָל, ווען אײנער האָט געטריבן פֿערד־און־וואָגן, איז ער געווען אַ בעל־עגלה, איצט איז דער גרעסטער טײל, וואָס טרײַבט אַ קאַר — אַ בעל־חוב...

* * *

פֿון בײַסן זיך די נעגל גײט ניט קיין בלוט; קרעכצן און אויקען גיט ניט קיין מוט...

* * *

מ׳מוז אַכטונג געבן אויף אַן אידעאַל ווי אַ פֿרומער איד אויף די תּפֿילין — מ׳מוז דאָס „איבערקוקן" פֿון צײַט צו צײַט...

* * *

דאָס פּנים פֿון אַ מענטשן איז אָפֿט אַ „מסור", וואָס זאָגט אויס ווי דער מענטש פֿילט. דער אָבער, וואָס איז אַ מסור אין האַרצן, איז צווײ־פּנימדיק און האָט אינגאַנצן ניט קיין געפֿילן...

* * *

ניט אַלע מענטשן, וואָס וואַשן אָפּ זײערע הענט זײ זאָלן זײַן רײן צום עסן, גיבן אַכטונג, אַז זײער בדוט זאָל זײַן אַ רײן פֿאַרדינטער...

* * *

דער פּעסימיסט זעט שוין פֿאַרטאָג ווי די זון גײט אונטער...

* * *

פֿון שײנע רײד קאָן מען ניט מאַכן קײן קלײד...

* * *

וואו עס הויבט אָן ברענען אַ גרויסער פֿײַער, מוז זיך עס ענדיקן מיט אַ סך רויך...

* * *

מיט װאַרעמקײט קאָן מען ווייך מאַכן אײַזן — אָבער ניט קײן שטיין...

* * *

ער איז פֿון די מאַכערס, וואָס קאָן פֿון אַ שוך־בענדל מאַכן אַ שניפּס...

* * *

דעם וואָס פֿעלט פֿאַרן הײַנט, איז שווער צו טראַכטן פֿאַרן מאָרגן...

* * *

לויטן פֿאַרטוך קאָן מען אורטײלן די באַלעבאָסטע...

* * *

אײן שלעכטער גאַנג, קאָן דעם גאַנצן לעבן טאָן באַנג...

אַ בלינדן פיר אַריבער דעם וועג, אַ זעענדיגן — ווייז דעם וועג, אויב דער וועג איז דיר גוט באַקאַנט...

* * *

ער האַלט זיך פאַר אַ גאַנצן יחסן, ווי אין קאָפּ דאָס אויגל און — ווי וואָס לעכל פון בייגל. .

* * *

גייט אַרום מיט אַ גלאַנץ אויפן פּליך, אַ גלאַנץ אויף די שיך, נאָר דאָס פּנים? — אויף מיינע שונאים...

* * *

פּרואוו ניט פריער פאַרדרייען וועסטו שפּעטער ניט דאַרפן אויסגלייכן...

* * *

אַ טויבער קאָן ניט הערן דיין געשריי — און אַ שלעכטער — דיין וויי...

* * *

דער, וואָס גייט מיט אַ פאַרריסענער נאָז צום הימל, איז ניט קיין שטערן־זעער, נאָר אַ מענטש, וואָס זעט בלויז זיך...

* * *

פאַרריסענע קעפּ דינען קיינמאָל ניט זיכער מיט זייער טראָט...

* * *

דער וואָס דערגרייכט דעם העכסטן שטאַפּל, דאַרף זיך שטאַרק צוהאַלטן...

* * *

בעסער אַ הייסן קוש אין אַ קאַלטער באַק, ווי אַ הייסע האַנט מיט אַ קאַלטן שלום־עליכם...

* * *

ניט אַלע מאָל קאָן מען דעם פערד אָנטרייבן מיט פייף און וויאָ, ער מוז אויך האָבן די טאַרבע האָבער...

* * *

אַ צונג איז ניט קיין סמיק, מ׳זאָל מיט דעם דאַרפן פירן אַ הין־און־צוריק...

* * *

ער איז טאַקע אַ פאַלשער מענטש, אָבער — אַן אמת׳ער דבר־אחר...

* * *

מיט אַ נאַר זיך אָנצוהייבן, איז ווי מיט׳ן מלאך־המות צו פאַרענ־דיגן...

* * *

מ׳קאָן ניט קריגן קיין באַציאונג, וואו מ׳גיט ניט קיין דערציאונג...

האַלט זיך דער בוים מיט די וואָרצלען,
האָט ער בליענדיגע יאָרן.
נאָר ווי גיך ער רייסט זיך אָפּ פון שטאַם,
בלייבט ער נאַקעט, פּוסט, — אַ דאָרן!...

* * *

דער וואָס טראָגט כעס אויף מענטשן און וויל ניט פאַרגעסן, ווערט סוף־כּל־סוף אַליין פון פיינטשאַפט צעפרעסן...

* * *

טראַכט פון היינט, טראַכט פון מאָרגן, אָבער פאַרוואַנדל ניט דיין טראַכטן אין שטענדיגע זאָרגן...

* * *

ביז דער בריליאַנט און דער פּערל באַווייזן זיך אויף דער ליכטיגער וועלט, גייען זיי דורך געגוג פינצטערניש...

* * *

דער וואָס האַלט זיך אין אַין באָרימען מיטן אַמאָל, האָט גאָרניט, ווייזט אויס, מיט וואָס זיך צו באָרימען פון נעכטן און היינט...

* * *

דער וואָס היט אָפּ דעם ביסן פאַר זיך, איז פאַרזיכטיג מיטן געזונט. דער וואָס היט דעם ביסן פאַר געסט, איז פאַרזיכטיג מיטן געלט...

* * *

היינטיגע באַלעבאַסטעס האָבן אין הויז עלעקטריק־קנעפּלעך פאַר אַלץ וואָס אַ הויז דאַרף, חוץ — אַ קנעפּל פאַרן העמד...

* * *

זיי ניט קיין מאַסקיטאָ און קריך ניט אויפן קאָפּ,
זיי ניט קיין נאַשער און קריך ניט אין טאָפּ...

* * *

מענטשן געדענקען גוט די טעות'ן, וואָס זיי מאַכן, נאָר געדענקען ניט, אַז זיי האָבן צוגעזאָגט ניט צו מאַכן קיין נייע טעות'ן...

* * *

פאַראַן מענטשן, וואָס שלאָגן זיך אויס גאָלד פון וואָרפן בלאָטע...

* * *

אָפענע שפּאַרונעס אין אַ הויז פאַרפינצטערן דאָס לעבן. אָפענע שפּאַרונעס אין אַ טורמע ברענגען אַריין אַביסל ליכט...

* * *

בעסער אַ נאַקעטער אמת, ווי אַ באַקליידעטער ליגן...

דער רעגן דערמאָנט פון צעלעכערטע שיך, דאָס קראַנק זיין — צו היטן זיך...

* * *

פאַר דעם אָרעמאַן אַ הונדערטער — מיינט זיין רייך. פאַרן מילב אַ טראָפּן — מיינט אַ טייך..

* * *

עס העלפט ניט מקנא זיין אַ צווייטן, אויב מ'וויל זיך אַליין ניט פאַר־גרייטן...

* * *

ווען געלט רעדט, ווערט פון נאַרישע רייד אַ חכמה...

* * *

די מאַמע־ערד פאַרמאָגט אַזוי פיל אויל, און דאָך לעבן מיר אין אַ סקריפּענדיגער וועלט...

* * *

מיט פרעמדע ציין איז שווער צו לאַכן, און מיט פרעמדן געלט אַ יום־טוב מאַכן...

* * *

די מערסטע אַרבעטער קומט אויס דאָס גאַנצע לעבן צו דינען, און זיי קאָנען ניט פאַרדינען אויף צו לעבן...

* * *

רייכע מענטשן טוען אָפט ניט אַריין קיין פינגער אין וואַסער, און דאָך שווימען זיי שטענדיג אַרום...

* * *

ביי דעם אָרעמאַן איז די טאָרבע אַזוי טייער, ווי ביי רייכן דער קאַסע־קאַסטן...

* * *

אויב איינער פאַרמאָגט נאָר די „באַנקנאָטן", שאַדט אים ניט זיין „רע־קאָרד" פון באַנקראָטן...

* * *

קריגן עלטער־פּענסיע קומט־אָן אַביטל שווערלעך, אָבער די עלטער שטייגט יערלעך...

* * *

עס איז גוט צו זינגען בציבור, בענטשן אין מזומן, נאָר טראַכטן ביחידות...

* * *

אַ מענטש קאָן זיין רייך, פאַרמאָגן פון אַלץ, נאָר אין שכל זאָל אים פעלן זאַלץ...

* * *

וואו עס איז פאַראַן דער ביטערער טראָפּן, געפינט זיך שוין אויך דער זיסער צובייסן...

* * *

דער ערלעכער פירער פון די פאָלקס־מאַסן, מוז צוגלייך זיין זייער דינער. ווייל — אויב ער דינט ניט מיט זיין אַרבעט, איז ער ניט קיין פירער.

* * *

פאַראַן מענטשן וואָס קאָנען גרינג נאָכמאַכן אַ הונט אין זיין בילן און בייסן, אָבער — ניט אין זיין געטריישאַפט...

* * *

אַ דרייסטער מענטש איז ניט דער וואָס וואַגט זיך צו שלאָגן מיט אַ שוואַכערן, נאָר דער וואָס וואַגט זיך צו פאַרטיידיגן געגן אַ שטאַרקערן...

* * *

דער שטיין און ציגל אויף די העכסטע ווענט, איז ניט מער יחסן — ווי דער שטיין אין פונדאַמענט...

* * *

אפילו דער בעסטער חזן קאָן ניט טאָן צוויי זאַכן מיט אַמאָל, שלינגען און זינגען...

* * *

ווען די ציינער אַרבעטן, קריכט ניט דער צונג אין דערמיט, ער היט זיך פאַר אַן אָפּשניט...

* * *

אַ קורצע צייט איז מען יונג און אַ גאַנץ לעבן האָט מען צו דערמאָנען די יוגנט־זינד...

* * *

די וועלכע אַרבעטן פאַר אַ דאָלאַר אַ יאָר, האָבן שוין גענוג אַרבעטער וואָס האָלן אַרבעטן פאַר זיי...

* * *

אַלטע זיידעס האָב איך ליב,
אויך אַלטן וויין באַזיצן.
נאָר אַלטע חובות — גאָט באַהיט, —
ווי פון אַלטע וויצן...

* * *

איינער זוכט אַלע וועגן צו פרידן, און אַ צווייטער — איז גאָר פון קריג צופרידן ..

שכל איז געלט: ווען מ׳וויל דאָס ניט נוצן, האָט דאָס ניט קיין נוצן...

* * *

ער האָט גענומען אויף קעסט אַן אײדעם, ליגט ער אַליין אויפ׳ן בוי־דעם...

* * *

ער לײדט נעבעך פון זכרון: ער קאָן ניט פאַרגעסן אַן עוולה וואָס איי־נער האָט אים געטאָן מיט יאָרן צוריק...

* * *

ער האָט אַ שיינע האַנטשריפט און שרייבט אַזעלכע מיאוסע בריוו...

* * *

דער גרעסטער שונא פון גערעכטיגקייט — איז נידערטרעכטיגקייט...

* * *

אין דער קאַטעגאָריע פון קינדער גייען אַריין איינגלעך, מיידלעך און — די מיט קינדערישן שכל...

* * *

דער אויטאָמאָביל לאָזט וויסן דעם פוס־גייער: אָדער פאַר אין מיר אָדער — איך פאַר אויף דיר...

* * *

פערזאָנען־קולט איז אפשר ניט אַזוי געפערלעך ווען דאָס פאָלק אַפּלאָ־דירט פאַר גוטע מעשים. געפערלעך איז ווען איינער אַפּלאָדירט זיך אַליין פאַר שלעכטע מעשים...

* * *

גוטע זאַכן צו פאַרגעסן איז פונקט אַזוי שלעכט, ווי שלעכטע זאַכן שטענ־דיק צו געדענקען...

* * *

דער וואָס טרינקט אַ לעבן־לאַנג, קאָן זאָגן, אַז דער „לחיים" האַלט אים לעבעדיג...

* * *

אַ פיש קאָן זיין צוויי מאָל געפערלעך: ווען דער פיש שלינגט איין דעם מענטשן, און ווען דער מענטש שלינגט צו־גיך דעם פיש...

* * *

וואָס איר זאָלט ניט דערציילן אויף אַ ליגנער קלינגט אַלץ אמת...

* * *

דער גוטער מענטש לערנט פון גוטס און פון שלעכטס, בשעת דער שלעכטער מענטש לערנט — בכלל ניט...

* * *

זיי זײַנען אַזוי פּראַיניגט, ווי אַ קרעכץ מיט אַ זיפֿץ...

* * *

נאָכדעם ווי מ'טראַכט זיך איבער צוויי מאָל, איז ערשט גוט דערנאָך זיך מיישב זײַן מיט אַ קליגערן...

* * *

פֿאַראַן מענטשן, וואָס פֿאַרבן־צו זייערע כאַראַקטער־שטריכן, ווי מען פֿאַרבט האָר. אָבער אין די וואָרצלען זעט מען פֿאָרט דעם אמתן קאָליר...

* * *

ער איז פֿון די רעדנער, וואָס וואַרפֿן זיך מיט ווערטער, ווי מיט שניי־גאָמעלקעס. דער סוף איז — אַ וואַסערדיגע רעדע.

* * *

דער ליגנער פּרוּווט פֿאַרדרייען דעם אמת און פֿאַרדרייט זיך...

* * *

אויף דער מאַפּע איז גרינג צו דערגרייכן אַלע עקן וועלט.

* * *

דערוואַרט ניט צו קריגן אַ חשבון פֿון איינעם, וואָס לעבט אַליין אָן אַ רעכענונג...

* * *

דער וואָס וויל איינשלינגען צוויי בולקעס מיטאַמאָל, מוז זיך מיט איינער דערוואַרגן. .

* * *

בלויז אַ דאָקטאָר־ספּעציאַליסט קאָן דערקענען אַ מענטשן מיט אַ קראַנק האַרץ, אָבער אַ מענטשן מיט אַ גוט האַרץ קאָן יעדער איינער דערקענען...

* * *

פֿאַר דעם וואָס שלעפּט זיך שלינג־שלאַנג, ווײַזט די מאַפּע ניט דעם גאַנג...

* * *

ער הוכט צו האָבן אַ שם ביי מענטשן און טוט־אָפּ זאַכן, וואָס ער מעג זיך שעמען...

* * *

צו דערציילן וועגן אַ ליגנער
איז גאַרנישט אַזוי שווערלעך.
זעט איר, דעם אמת דערציילן,
דאָס איז געפֿערלעך...

ווען אַ חניפה'ניק פּרובירט זיך איינקויפן ביי איינעם מיט פאַלשע רייד, ווייסן ביידע, אַז ס'איז פאַלשע סחורה און פאַלשע געלט...

* * *

מ'קאָן דערקענען אַ מענטשן לויט זיין האַס, לויט זיין כעס, און — לויט זיין שפּאַס...

* * *

מיינע שונאים האָלן גיין נאָך הלוואות און לוויות...

* * *

דער דאָקטאָר קאָן איך פאַרשרייבן אַ מעדיצין, אָבער ניט קרענקען פאַר איך....

* * *

גוט איז דעם, וואָס האָט אַ גרויסן לעפל און אַ פולע שיסל...

* * *

גליקלעך איז דער מענטש, וואָס האָט ניט קיין פוסטן קאָפּ און ניט קיין פאַרשטאָפּטן קאָפּ, נאָר — אַ קאָפּ!...

* * *

דער אַרבעטלאָזער מעסט די גאַסן, קוקט אויף די הימלען און — קייט די ערד...

* * *

יעדער מענטש פאַרמאָגט שטענדיק צווישן זיינע פינגער אַ פייג, אָבער ניט אַלעמאָל דאַרף ער דאָס אַרויסשטעקן...

* * *

ער איז פון די מענטשן־פריינט, וואָס ווינטשט שטענדיק, אַז זיינע פריינט זאָלן ניט דאַרפן איבערלעבן די ערגערניש פון גיין צו זיין לוויה. ער וויל בעסער ליידן...

* * *

אַזוי איז ער קיין עין־הרע ניט אַ געפעקטער, פוסט איז ער בלויז, ווען ער רעדט...

* * *

ער איז פון יענע מענטשן, וואָס פילן זיך אומעטום היימיש, חוץ — אין דער היים.

* * *

מיט שיינע רייד קאָן מען זיך דערקלערן אין ליבע, אָבער מ'קאָן ניט צאָלן מיט דעם די כלי־זמר...

* * *

די הון קאָן זיך אַרויפדראַפּן אויפ׳ן פאַרקאַן, אָבער קומט צום קרייען פּאַטשט די פליגל דער האָן.

* * *

דער פיש אין וואַסער שרעקט זיך ניט פאַר אַ שלאַקס־רעגן...

* * *

פאַר דעם מענטשן, וואָס לעבט אין דער פינצטער איז אפילו די זון אויך שטענדיג גרוי...

* * *

טראַכט פריער וואָס דו ווילסט זאָגן, אַפשר וועסטו זיך דערטראַכטן — צו שווייגן...

* * *

פון זיין אָפנהאַרציג אין רייד, ווערט מען ניט פאַרקילט, און פון שפּילן זיך מיט קינדערלעך איז מען ניט פאַרשפּילט.

* * *

דער וואָס ליידט פון עגאָ־מאַניע, איז גרייט זיך אַליין אַ קניפּ צו טאָן אין באַק, אַבי ער זאָל פילן דעם „איך״.

* * *

יעדער מענטש פאַרמאָגט אַביסל נאַרישקייט, נאָר ביים נאַר קומט דאָס צום וואָרט...

* * *

צווייסאָרטן קלאָגן: איינעם פעלט אַ קנעפּל צום בגד און אַ צווייטן — דער בגד מיט די קנעפּלעך.

* * *

אַ זינג־פויגל גייט ניט אין מוזיק־קאָנסערוואַטאָריע, לייענט ניט קיין נאָטן, און — זינגט געראָטן.

* * *

דער מענטש האַנדלט אָפט אַזוי נאַריש ווי דער פיש אין זיין געיעג פאַרשפּייז. ער מיינט צו כאַפּן דאָס ווערימל פון האָקן, נאָר — דער האָקן כאַפּט גאָר אים.

* * *

ער איז פון די געשעפטסלייט, וואָס קאָנען אויך פאַרקויפן אַ גאַרניטער פאַר אַ מת מיט צוויי פאָר הויזן...

* * *

דער בוים לאָזט אַלע מאָל וואַקסן העכער פון זיך אַליין זיינע צווייגן. פּרוביר ניט עמיצן צו דערנידעריגן, כדי דו זאָלסט העכער שטייגן...

בוי ניט קיין שטאָלענע בריקן אויף הילצערנע סלופּעס...

* * *

דער מענטש וואָס אָנערקענט ניט זיינעם אַ חסרון, האָט שוין מיט דעם בלייבן אַלע יאָרן...

* * *

ווער עס האָט אַ קאַרק אָנגעדראָלן און ווער — פון הונגער געשוואָלן...

* * *

ער מאַכט זיך פאַר אַ גאַנצן גאָט: האָט אַ וועלט מיט געלט און פאָדערט צדקה...

* * *

דער פוילענצער האָט קריכן אויף די גלייכע וועגט און ניט צוטראָגן זיך דעם לייטער, עפּעס צו דערגרייכן...

* * *

זוך ניט קיין טיפע געדאַנקען אין דער טיפקייט פון אַ בלאָטע.

* * *

אַ שלאָפלאָזע נאַכט מאַכט ניט גרעסער דעם טאָג...

* * *

ווען עס געפעלט דיר ניט אַ צווייטנס קאַפּריזן, פאַרגעס ניט צו טראַכטן, אַז דיינע קאַפּריזן געפעלן ניט אַ צווייטן...

* * *

מ׳קאָן אַלץ וועלן, אָבער מ׳קאָן ניט אַלץ האָבן...

* * *

מענטשן זאָגן, אַז זיבן איז אַ ליגן. ביי אים איז אַ ליגן גלייך פון איינס...

* * *

דער ניט באַרעכנטער מענטש האַנדלט ווי דער ווינט: ער פליט אָן אַ ציל און ווייסט ניט וואָס ער וויל...

* * *

אַ קלוגער מענטש קאָן זיך אַמאָל מאַכן נאַריש, שווער איז אָבער פאַר אַ נאַר זיך צו מאַכן קלוג...

* * *

עס איז פונקט אַזוי ניט שיין פאַרן באַרימער צו קלינגען מיט׳ן געלט אין קעשענע, ווי פאַרן קמצן צו האַלטן דאָס געלט אין קניפּל ..

* * *

פון אַ קאַלטער אויפנאַמע ווערט מען ניט פאַרקילט, און פון אַ היציגער דעבאַטע ווערט ניט קיין פייער...

וואָסער קאָן איינשטיין אין אַ גרוב, אָבער אַ מענטש דאַרף אַ שטוב...

* * *

די צורה פונם מענטשן קאָן מען זען אָפן, אָבער דאָס פּנים פונם מענטשן קאָן מען זען אין די האַנדלונגען...

* * *

פאַראַן מענטשן וועמענס רייד עס זיינען ניט ווערט קיין שמעק טאַבאַק — עס איז ניט צום ניסן און ניט צום געניסן...

* * *

אַ שיכור טרינקט איבערן ברעג, אַ ניט־פאַרזיכטיגער — גייט אינמיטן וועג...

* * *

דער וואָס לאַכט פון אַ קאַליקע, איז אַ קאַליקע אין זיין כאַראַקטער...

* * *

אַ צווייטנס שכל קאָן מען דינגען, אָבער — ניט קויפן...

* * *

טו ניט קיין טובות, און צייל ניט די בעל־חובות...

* * *

פון שפּילן זיך מיט געלט אין די הענט, וואַקסט ניט קיין פּראָצענט...

* * *

ניטאָ דער וואַרעמער פוטער אויף דער וועלט, וואָס זאָל קאָנען וואַרעמען אַ קאַלטן לונג־און־לעבער...

* * *

אויף אַ פּיעסע, ווי אויף אַ מכה, קוקט מען אויס די אויגן עס זאָל וואָס גיכער אַנרייסן...

* * *

דער וואָס בויט שלעסער אין דער לופט, קריכט צום סוף אויף גלייכע ווענט..

* * *

דער וואָס זוכט פאַר אַלץ אַ שבח — ווערט אָפט ביי אים די אַרבעט שוואַך...

* * *

אויב דו ביזט היינט אין כעס לייענענדיג אַ בייזן בריוו, וואָס דו האָסט געקראָגן, שרייב ניט קיין ענטפער היינט, נאָר מאָרגן, און עס וועט קיין בייז ניט זיין...

* * *

אויף אַ בילד פון דער עלטער־באָבע,
וואָס האָט אַריינגעלעבט הויכע יאָרן,
זיינען קנייטשן אויפ'ן פּנים אַ צירונג,
און — ניט קיין חסרון!

* * *

פרואוו ניט מאַטערן אַ צווייטן צופיל מיט דיינע פּראָבלעמען, ווייל אויך ער האָט פּראָבלעמען צו לייזן...

* * *

זעען איינער פאַרלירט דעם קאָנטראָל אויף זיין וואָרט, איז ווי דער מאַשין־טרייבער — אויפ'ן רעדל. ער קאָן איבערפאָרן אַ צווייטן און — אויך שעדיגן זיך אַליין...

* * *

בעסער אַ ברויטל ביים טיש, ווי אַ טאָרט אין חלום...

* * *

דער וואָס האָט ליב צו נאַשן, מעג אַמאָל אויך כלים וואַשן...

* * *

ער איז אַ ליימענע כלי, און דערצו נאָך ניט דערבאַקן...

* * *

בעסער זיך שלאָגן מיט ווערטלעך ווי מיט קווערטלעך...

* * *

דער אָרנטלעכער מענטש האָט זיין פאַרמעגן אין געדאַנק, דער געלט־גייציגער — אין באַנק...

* * *

אויך מיט אַ געשליפענעם צונג קאָן מען זיין אַ גראָבער יונג...

* * *

ניט מיט אַלעמען וואָס גייען אויף צוויי פיס קאָנסטו זיך זעצן צום טיש — אַ הון האָט אויך צוויי פיס...

* * *

איבער אַ כמורנעם טאָג און אַ פינצטערער נאַכט ווערט מען אויף דער זון און לבנה ניט אויפגעבראַכט...

* * *

ווען דער אַרבעטער ווערט אַרבעטסלאָז, קאָן ער דאָן טאַקע זען די גאַס און דעם הימל — איז אָבער ווידער שלעכט: ער גייט אַרום פאַרפינצטערט...

* * *

דער וואָס כאַפּט דעם ביסן, קאָן דעם טעם ניט וויסן...

דער וואָס לעבט ווי אין אַ גן־עדן אויף דער וועלט, שרעקט זיך ניט פאַר קיין גיהנום אויף יענער וועלט...

* * *

ווען עס זאָל זיין אַ רענדל אַ וואָרט, וואָלט אַ נודניק אַלץ ניט גע־שפּאָרט...

* * *

אַ מענטש קאָן זיך קאָכן אָן אַ טאָפּ, רעדן מיט באַק־ציינער און — צע־קייען מיט קאָפּ...

* * *

מענטשן, וואָס האָבן ניט באַוויזן מיט עפּעס זיך צו פאַרדינען, ליידן אַלע מאָל פון ניט פאַרגינען...

* * *

ס׳איז אַ פּאָר פון יענעם צווילינג — ווי האַרבסט מיט פרילינג...

* * *

פון עסן מיט די אויגן ווערט מען ניט זאַט — צוזאָגן און ניט טאָן איז ניט קיין טאַט...

* * *

זיי ניט ברוגז אויף איינעם וואָס שרייט: אפילו אַ סקריפּ פון אַ טיר האָט אַ באַדייט...

* * *

מ׳קאָן ציילן די ווערטער ביים עפּעס זאָגן, אָבער ניט די טרערן ביים באַקלאָגן...

* * *

ווען דער מענטש וואָלט אַזוי פּראָגרעסירט ווי דער פּראָגרעס איבער דער וועלט, וואָלט דער מענטש געשפּילט די ראָל און ניט דאָס געלט...

* * *

דער גייסטרייכער מענטש לעבט שטענדיג אין ליבע — דער אוממענטש לעבן און שטאַרבט אין שטויב...

* * *

פאַראַן אַזוינע מענטשן, וואָס, דאַכט זיך, אַז זיי זיינען מיט אַלץ פאַר־זאָרגט, און דאָך זיינען זיי שטענדיג באַזאָרגט — איבער דעם וואָס אַנדערע האָבן אויך...

* * *

צו קריגן די שטימען „לויפט“ דער קאַנדידאַט, — דורכצופירן זיינע צוזאָגונגען — קריכט ער...

* * *

אַ פּאַרריסענע נאָז מאַכט קיינעם ניט גרעסער, ווי פעפער אַ סך מאַכט דעם מאכל ניט בעסער...

* * *

דער ביליגער פּאָליטישן לעבט אויף דעם שוואַכן זכרון פון מענטשן. ער פאַרגעסט וואָס ער האָט צוגעזאָגט, און דער בירגער פאַרגעסט וואָס מען האָט אים צוגעזאָגט...

* * *

אין טאָג פון די וואַלן ווערט דער „צלם“ (X) אַ גאָט, פאַר וואָס יעדער פּאָליטישן איז גרייט זיך צו בוקן...

* * *

אין טאָג פון די וואַלן, גנב'עט דער פּאָליטישן שטימען וויפיל עס לאָזט זיך, אָבער נאָך די וואַלן „רעכנט“ ער זיך אָפּ מיט די בירגער...

* * *

אַ מאַמע'ס כעס איז ווי דער שניט פון אַ שיף אין וואַסער, — עס גייט גיך פאַרביי...

* * *

איך האָב פיינט אַ „מאַכער“, אַן אחר און — אַ דבר־אחר...

* * *

דער וואָס שרעקט אַ שוואַכערן, גרויסט זיך קעגן אַ קלענערן, און דער וואָס באַרימט זיך מיט זיין פאַרמעגן פאַן אַן אָרעמאַן, איז אַ גוטער „מזומן“, נאָר ניט צום בענטשן...

* * *

אַ פויגל לערנט מען ניט זינגען, און אַ ברעט ווי אַזוי צו שווימען...

* * *

די נאַטור איז אַזאַ וואונדער־גרויסע מאָלערין, אַז בלויז אַ וועלט־רוים האָט פאַר איר אַ ראַם...

* * *

פאַר די וואַלן זאָגן צו פּאָליטישנס אַ גאָלדענעם בריק, נאָך די וואַלן גיבן זיי — אַ שטריק...

* * *

ווען בירגער לאָזן זיך פירן פון אַ פּאָליטישן פאַר דער נאָז, פאַרלירן זיי דאָס פּנים...

דער וואס וואוינט אויפן בארג זעט ניט זיין הויך...

* * *

זייט ניט ווי יענער, וואס פארנדיק אויף דער באן לייענט ער אליין ניט און שטערט אויך א צווייטן, וואס לייענט און פרעגט נאך א פראגע: וואס הערט זיך עפעס נייעס? וואס שרייבן די צייטונגען?...

* * *

פאראן א טיפ מענטש, וואס קאן פארמאטערן א צווייטן דערציילנדיק ווי ער מאטערט זיך...

* * *

דער מענטש דארף נוצן חוץ זיין מויל צום רעדן אויך די אויערן צו הערן — וואס א צווייטער זאגט..

* * *

דער קוימען גרויסט זיך, ער שטייט העכער פון דעכער, בלאזט זיך דער רויך: ער שטייגט נאך העכער...

* * *

די וועלכע לעבן א טאג, האבן גאנץ אפט — שלאפלאזע נעכט...

* * *

א קרוין אויפן קאפ היינטיקע צייטן איז א קרעוק, וואס קיין אספירין קאן ניט העלפן...

* * *

דער וואס קאן וויינען מיט פאלשע טרערן, קאן אויך לאכן ווי א פאַיאץ...

* * *

א קלוגער מענטש איז דער וואס ווייסט אליין וואס ער רעדט און וויל, אז די צוהערער זאלן אים פארשטיין. א דיפלאמאט, ווייסט אליין וואס ער רעדט, נאר ער זעט, אז אנדערע זאלן אים ניט פארשטיין. אבער א נאר, ווייסט אליין ניט וואס ער רעדט, און דאך — פארשטייען אים אלע — נעבעך...

* * *

מיט דעם בעסטן קאמפאס אין האנט מוז מען אויך האבן אן אדרעס...

* * *

פון ציילן שטערן — קאן מען קיין גביר ניט ווערן.

* * *

דער מענטש קומט פון שטויב און גייט צוריק אין שטויב, נאר — אין צווישן קריכט ער דורך אביסל בלאטעס...

דער דאָקטאָר האָט דעם דיאַגנאָז, נאָר דער קראַנקער — די וויטאָגן...

* * *

די זון דאַרף ניט קיין קאָמפּאַס, וואו זי זאָל ניט דערשיינען — שיינט זי אויפן ריכטיגן וועג...

* * *

פּרואוו ניט זיין קיין לבנה צווישן די שטערן...

* * *

דער אונטערשייד פון לעבן און טויט איז, וואָס דער לעבעדיגער ווייסט, אַז ער וועט שטאַרבן, אָבער דער געשטאָרבענער ווייסט ניט, אַז ער איז טויט...

* * *

כאָטש ווייט איז דער מהלך
פון אַ שפּילקע ביז אַ נאָדל,
דאָך קאָן זיך קיינער ניט גרויסן,
אַז ער איז דער גדול...

* * *

אין גאַס ווינקט ער מיט די אויגן, אין שול גלאָצט ער מיט די אויגן צו גאָט...

* * *

פריער שלאָגט ער די ווייב, דערנאָך שלאָגט ער זיך על חטא...

* * *

דער וואָס האָט ניט קיין שפּייז איך וועטשערע וועט אויך זיין אַ הונגעריגער צו פרישטיג...

* * *

די גרעסטע נאַרישקייטן ווערן אָפּגעטאָן דווקא דאַן, ווען מענטשן קומען צום שכל...

* * *

ווען ער שוויגט, מאַכט ער דעם איינדרוק פון אַ ניי־געבוירן קינד אָבער ווען ער רעדט, זעט מען שוין אַ דערוואַקסן קינד...

* * *

ווען איינער קאָן גרינג פאַנאַנדערפירן די הענט מיט אַ מטבע, איז נאָך ניט געדרונגען, אַז ער קאָן שווימען מיט זיי...

* * *

אַלע קוקן־אַרויף צו דער הימלישער וועלט, ווייל די ערדישע וועלט ליגט נאָך אַלץ אין דר׳ערד...

טויטע קאָנען ניט העלפֿן און לעבעדיקע, גאַנץ אָפֿט, ווילן ניט העלפֿן...

* * *

איך בעט ניט קיין פּאַלאַצן, איך בעט ניט קיין עשירות,
נאָר אויף ברויט פֿאַר אַלעמען און מיט ברויט אויך דירות!
איך וויל ניט קיין גרויסע זאַכן, איך וויל ניט קיין בייז־וואונדער
און וואָס איך וויל איז פֿאַר אַלעמען, ניט פֿאַר איינצעלנע באַזונדער...

* * *

פֿאַר׳ן קאָפּ אַ גוטער בוך, איז ווי פֿאַר׳ן פֿוס אַ גוטער שוך.

* * *

אויף אַ געשריי אין וואַלד רופֿט זיך אָפּ דער עכאָ, אָבער העלפֿן — קאָן ער ניט...

* * *

היינטיקע צייטן אַריינלעבן אין אַ הויכע עלטער איז שוין מער ניט קיין וואונדער. אַ וואונדער איז נאָר, וואו נעמט מען מיט וואָס צו לעבן...

* * *

צו זיין אַ גוטער דיריגענט איז ניט גענוג אַ זילבערן שטעקעלע, נאָר — גאָלדענע הענט...

* * *

אויף אַ ליגנער׳ס שבועה קאָן מען אַזוי בויען, ווי אַ שווינדלער גע־טרויען...

* * *

די רעלסן ווייזן די ליניע פֿאַר דער באַן; דער מאַרקסיזם — דעם אַ־בעטסמאַן...

* * *

דער מעצענאַט, וואָס העלפֿט אַרויסגעבן אַ בוך, פֿילט זיך אָפֿט גליק־לעכער ווי דער מחבר. ער קריגט שטענדיק לויב אפילו ווען דער מחבר ווערט קריטיקירט.

* * *

ער טרינקט פֿאַר אַלעמענס געזונט, נאָר פֿאַר זיין אייגענעם מעג ער ניט טרינקען...

* * *

מ׳קאָן האָבן צוויי געזונטע אויערן און קיין זאַך ניט הערן און — בלויז איין מויל, וואָס זאָל רעדן און עס זאָל ניט זיין וואָס צו הערן...

* * *

אַ סך מענטשן ווערן היינטיקע צייטן באַרימט און רייך דורך אַ „גייסט־שרייבער״, אָבער זיי ווערן ניט אַלע מאָל גייסטרייך...

פֿאַר די וואַלן האָט מען צוגעזאָגט
אַלץ, וואָס פּאַסט צום רומל;
אַפילו צו דערלאַנגען אונז
דאָס טעלערל פֿון הימל.

איצט ביים שיסל דער זיגער זיצט,
גאַנץ רואיג קאָן ער עסן,
און דאָס טעלערל פֿון הימל —
האָט ער אינגאַנצן שוין פֿאַרגעסן...

* * *

די באָן פּייפט — ניט צו שרעקן, און דער האָן קרייט — ניט צו וועקן...

* * *

מ'קאָן דאָ ווערן אַ פּרעזידענט און אַ פּראָפעסאָר ניט האָבנדיג איבער־געלייענט איין גוטן בוך, נאָר בלויז — מיט דער הילף פֿון באַנק־בוך...

* * *

אין מיטלען פֿאַר'ן טויט איז ניט קיין נויט, אָבער פֿאַר מיטלען צו לעבן מוז מען קעמפן און שטרעבן...

* * *

דער וואָס קאָן די שוואַרצע פינטעלעך קאָן אויך לייענען צווישן די שורות...

* * *

אַז דאָס איז אַ בהמה איז קלאָר. נאָר ס'איז שווער צו וויסן צי אַ כשר'ע, ווייל ער טראָגט שיך אויף די פיס...

* * *

אַ מאַן קאָן זיך אויסקלייבן אַ דאַמע, אָבער אַ קינד קאָן זיך ניט אויס־קלייבן קיין טאַטע־מאַמע.

* * *

טראָגט פּעטע גוידערס, רעדט גראָבע רייד און פֿאַרפּוצט זיך אין איידל־שטיינער...

* * *

קאָן קיין צוויי ניט ציילן און פֿירט זיך אַרום מיט אַ דריילינג...

* * *

ער ווערט געשוואָלן פֿון גאווה און אַלץ נאָר דערפֿאַר, וואָס ער וויל זיך אָנזען...

ער האַלט פון פסוק: „על דאטפת אטפוך" — פראָסט פשוט, אַ פלוך פאַר אַ פלוך...

* * *

דער וואָס טראַכט צופיל פון טויט, פאַרזעט דאָס לעבן...

* * *

בעסער אַ נאַטירלעכע נאַרישקייט, ווי אַ געמאַכטע חכמה...

* * *

עושר און יושר קאָנען זיך גוט גראַמען, אָבער זיי לעבן ניט צוזאַמען...

* * *

דער גרעסטער שונא פונם „ריינעם אמת" איז ניט קיין אַנדערער ווי דער „אומריינער אמת", וואָס שעמט זיך מיט זיין ריכטיגן נאָמען — ליגן...

* * *

אַלע מענטשן ווינטשן זיך גליק, נאָר ווייסן ניט וואָס דאָס איז, ביז מ'האָט דאָס גליק זיך צו ראַטעווען פון אַן אומגליק...

צוקונפטיגע ווערטלעך

ער פליט אַרום ווי אַ לבנה'לע, און פאַלט ווי אַ שטערן.

* * *

איך קאָן זיך שווערן ביי וועלכע לבנה'לע דו ווילסט...

* * *

די אידן פאַרגעסן צו ביסלעך ווי צו מחדש־זיין די לבנה, און די וויסנ־שאַפטסלייט האָבן זיך ערשט אַ נעם געטאָן נייע לבנה'לעך צו מחדש־זיין.

* * *

דאָס נייע לבנה'לע איז עפּעס אַ מין „מנחם מענדל" — דרייט זיך אַ גאַנצע וואָך אַרום און פאַלט אַראָפּ אויף שבת...

* * *

ער האַלט זיך אויפן „דזשאַב" ווי די נייע לבנה אין דער לופטן. קיינ־מאָל ניט זיכער מיטן מאָרגן...

* * *

מ'וועט מער ניט זאָגן: דריי מיר ניט קיין הינטל, נאָר — דריי מיר ניט קיין לבנה'לע...

* * *

שטערן דרייען זיך אַרום אין די טוי־זנטער, לבנות אין די הונדערטער, נאָר די „זון" בלייבט נאָך אַלץ דערווייל אַ בת יחידה.

קורצע אויסצוגן פון אַרטיקלען, וואָס קריטיקער און שרייבער זאָגן וועגן סעם ליפּצינ׳ס שאַפן:

מ. אָלגין (אין דער „מאָרגן־פרייהייט״):

„סעם ליפּצין (אָנקל סעם) האָט זיך גענומען אויספילן די פונקציע פון באַאיינפלוסן די מאַסן אינעם קלאַסן־גייסט דורך די מיטלען פון פעליעטאָנען, בילדלעך, שטיפּערייען, לייכטע לידלעך, מאָנאָלאָגן, וועלכע זיינען דורכגעדרונגען מיט ערלעכן און גערעכטן האַס צו די אונטערדריקער און מיט נאַטירלעכער ליבשאַפט צו די אונטערדריקטע. סעם ליפּצין האָט אַריינגעטראָגן זיין אייגענעם זשאַנר אין זיין שרייבן. ער איז ניט קיין אימיטאַטאָר. ער איז עכט״.

נ. בוכוואַלד (מיט אַן אָפּשאַצונג, 22טן מאַי, 1954):

„... מיר איז אָנגעקומען אויסגעמלט איבערצושטודירן סעם ליפּצינ׳ס בוך, אַמאָל איז געווען און כ׳האָב פון דאָרטן גענאַשט עטלעכע פּראַכטפולע אַנעקדאָטן וועגן דעם אַמאָליגן סוועט־שאַפּ און זיי אייגעגלידערט אין דעם טעקסט פון ,קאָלומבוס׳עס מדינה׳. נאָר דערביי האָב איך געהאַט דאָס געפיל, אַז איך באַגיי אַ גרויסע עוולה קעגן סעם ליפּצינ׳ען, ווייל באַדאַרפט וואָלט מען ציטירן נישט צוויי אָדער דריי אַנעקדאָטן זיינע, נאָר דאָס גאַנצע בוך. און צו וואָס טאַקע זיך ברעכן דעם קאָפּ וועגן שאַפן אַ בילד פון יענער עפּאָכע, אַז ביי ליפּצינ׳ען קריגן מיר עס פאַרטיגערהייט — סיי אין אינהאַלט און סיי אין פאָלקישער פאָרם״.

י. ב. ביילין („מאָרגן־פרייהייט״):

„די מעלה פון ליפּצינ׳ס הוכאָה, וואָס ער איז מערסטנס אַזוי פאָלקיש, אַז ער ווערט גערן אויפגעכאַפּט פון יעדן פאָלקס־מענטשן.

„יאָ, אונזער אויטאָר האָט אין דעם בוך אַז עפּיגראַם נישט בלויז פאַר יעדער די־לעמע, נאָר אויך פאַר יעדער טעמע. לאָמיר אויף טשיקאַוועס אַ בלעטער טאָן און דורכ־פליען די הונדערטער שפּריכווערטער, גלייכווערטלעך, אַפאָריזמען, אַקסיאָמאַטישע באַ־הויפּטונגען, הומאָריסטישע פערזן, נישט אָפּצושטעלן זיך אויף זיי — ,פאָלג מיך אַ גאַנג׳. זיי פאַרנעמען דאָך אַ בוך, אָנגעפּאַקטע 175 זייטן!״

בער גרין („אידישע קולטור״, דעצ. 1955):

„פאַראַן אין ליפּצינ׳ס בוך („אַ וואָרט פאַר אַ וואָרט״) לידער פון שלום, קאַמף פאַר מענטשן־רעכט, און אַלץ אין אַ לייכטן, געמיטלעכן טאָן. פאַראַן אַ סך פיינע שטיפעריקע און שפּילעריי אין די ווייניגער־ערנסטע לידער. אייניגע פון זיי צייכענען זיך אויס מיט אַ מילדן, שטילן הומאָר. ווי, למשל, דאָס ליד ,אַ רעקלאַמע — פאַר דער מאַמע׳, און ענ־לעכע פון יענעם מין.

„די אַפאָריזמען זיינען פיין־געשליפן, און זיינען אַזוי בליציג און געראָטן, אַז זיי קענען מיט דער צייט ווערן פאָלקס־ווערטלעך, שפּריכווערטער, דאָס הייסט, אַריין אין דעם געברויך פון אונזער טאָג־טעגלעכן לשון.

מ. גאָלדין (אין „נייע פרעסע״, פּאַריז, 7טן יוני, 1952):

„סעם ליפּצין איז אַן אמת׳ער פאָלקס־שרייבער, אַ דערציילער, וואָס קען אויף אַ שפּאַנענדיג־הומאָריסטישן אופן באַשרייבן און כאַראַקטעריזירן... דערביי לייענען זיך די קאַפּיטלעך (אין אַמאָל איז געווען) אַזוי פאַרכאַפּנדיג, ווייל מען שפּירט דעם לעבעדיגן אָטעם פון מענטשן, פון אַן אַרבעטער, וואָס פאַרשטייט די ראָל פון אָרגאַניזירטן אַר־בעטער־קלאַס און וועלכער איז אַדורכגעדרונגען מיט טיפע ערלעכקייט, מיט שטרעבונגען פון אַ גערעכטע געזעלשאַפט״.

באַוער־פאַיזער (אין דער „מאָרגן־פרייהייט"):

„...איך האָב שטאַרק הנאה פון סעם ליפּצינ׳ס מעשה׳לעך. זיי זיינען אַזוי פּשוט, פאַרכאַפּנדיק.. זיי האָבן אַ גרויסן ווערט, ווייל דאָס זיינען שאַפּ־מעשיות, וואָס קיינער האָט זיי נאָך ניט באַרירט אויף אַזאַ אופן ווי ליפּצין טוט דאָס.

„... סעם ליפּצין איז דער ווירקלעכער האַראַפּאַשניק מיט דעם טאַלענט פון אַ פאָלקס־זאָגער, אַ פריילעכער פאָלקס־זאָגער. און כדי צו זיין אַ פאָלקס־זאָגער, מוז מען פאַרמאָגן אַ דך וואָרצמשאַפט און ליבשאַפט פאַר׳ן פאָלק, און ליפּצין פאַרמאָגט דאָס".

ז. ווייספער (אין „ידישע קולטור" אָקטאָבער, 1951):

„פאַראַן אַ היבשע מאָס גוטמוטיגער קאָמיזם אין דעם אופן, ווי סעם ליפּצין (אין אַמאָל איז געווען) ווייזט אונז אָט־דעם פּעריאָד. און עס איז אָט דער גוטמוטיגער קאָמיזם, וואָס דערוואַרעמט שטאַרק אייער האַרץ צו דעם מענטש סעם ליפּצין, וואָס איז אַליין געווען אַ טייל פון אָט דעם שווערלעכן פּעריאָד. אַליין געווען נישט איין מאָל איינער פון די, וואָס זיינען געשטאַנען אויפן מאַרק און געוואַרט, אַז עמעצער זאָל קומען קויפן זיינע יונגע הענט, און דאָך אַזאַ אויג פאַר׳ן קאָמישן און דעם גאַנצן שווידער פון יענעם פּעריאָד".

ו. יוקלמאַן („זאַמלונגען", 1955):

„אין דעם פרט קאָן מען ליפּצינ׳ס „אַ וואָרט פאַר אַ וואָרט" באַצייכענען ווי אַ פּאָפּולערער מוסר־בוך און גלייכצייטיג — אַ לערע וועגן עטיק, אַ מין פּרקי־אבות. אָט־די געדאַנקען זאָגט דער מחבר אַרויס מיט וואַריאירטע אופנים, דורך אַלערליי פאָרמען און מיטלען, אין אַ שפּראַך אַ פּשוטער. אַ פאַרשטענדלעכער פאַר יעדן בן־אדם — פאַר דעם אַרבעטער און דער הויז־פרוי, פאַר דעם פּשוט׳ן פאָלקס־מענטש ווי פאַר דעם אינטעליגענט, אָבער מיט אַ באַזונדער־וואַרעמער באַציאונג צו דעם באַ׳עוולה׳טן דעם געקריוודעטן".

משה כץ („מאָרגן־פרייהייט", דעם 2טן מאַי, 1942):

„מיר איז שוין נישט איינמאָל ביי אַנדערע געלעגנהייטן אויסגעקומען אָנצואווייזן, אַז סעם ליפּצין האָט אַ שאַרף אויג און קאָן באַמערקן אמת־קאָמישע סיטואַציעס אין געוויינטלעכסטע אומשטענדן, וואו אַן אַנדערן וואָלט גאָרניט איינגעפאַלן זיי צו זוכן.

„...סעמ׳ס איינאַקטערס זיינען זייער אַ גוטער מאַטעריאַל פאַר קלובן: זיי זיינען לעבעדיג, פאַרשפּיצט, סאַטיריש און צייטמעסיג... אָנקל סעמ׳ס לידער אויף פּאָפּולערע מאָטיוון האָבן אַלע מעלות פון זיין שרייבן. זיי זיינען פּשוט, לעבעדיג, זינגעוודיג, לאָזן זיך לייכט איבער׳חזר׳ן און זיינען צוגעפּאַסט פאַר אַ גרויסן עולם".

מ. לוב (דייטשע צייטונג „אויפבוי", ניו יאָרק, 13טן דעצ., 1946):

„...דער נאַיוון פון דעם ענגלישן בוך „איך ספּאַיט אָוו טיערס" פון סעם ליפּצין איז זייער צוגעטראָפן צו דעם כאַראַקטער פון זיין הומאָר און פון אידישן הומאָר בכלל. דורך דער קאָמעדיע פילט זיך די טראַגעדיע, וועלכע איז ערגעץ אין הינטערגרונט. די קורצע דערציילונגען, הומאָרעסקן, סקיצן, מאָנאָלאָגן און אַפאָריזמען זיינען זייער פאַרשיידנאַרטיג אויסגעשטעלט — אַן אידעאַלער לייען־שטאָף פאַר רייזעס אויף קורצע און לאַנגע שטרעקעס.

„עס זעט זיך אָן, אַז דער פּעליטאָגיסט סעם ליפּצין איז שטענדיג גרייט אַרויסצוברענגען אַ שטאַנדפּונקט, האָט אַלעמאָל אינזיגער אָנצוהאַלטן דעם אינטערעס פון דעם לייענער. אָבער איז שטענדיג און אומבאַדינגט באַוואוסטזיניג וועגן זיין מיסיע אַלס אַ איד אין אַמעריקע. גלייכצייטיג ליגט אַלץ, וואָס ער דענקט, פאָרמולירט און ברענגט אַרויס אַזוי פריש, כאָטש עס איז איינגעפּאַסט אין אַ לייכטן הומאָריסטישן טאָן".

קלמן מרמור („מאָרגן פרייהייט", ניו־יאָרק, 1952):

„איך האָב דאָס בוך „פאַר פרייד און פרידן" פון סעם ליפּצין דורכגעלייענט „פון טאָוול ביז טאָוול", אַזוי ווי דעם צוואַנציגסטן בוך „אַמאָל איז געווען".

„אַמאָל איז געווען פֿאַרצייכנט הומאָריסטיש און סאַטיריש אַ האַלבן יאָרהונדערט געראַנגלעניש פֿונ׳ם אַמעריקאַנעם אידישן אַרבעטער פֿאַר יושר און פֿרייהייט. דאָס בוך פֿאַר פֿרייד און פֿרידן באַגלייט מיט געזאַנג צום קאַמף די נייע שטריכן פֿון איד און מענטש פֿאַר גלייכהייט און שלום. די „רעציטאַציעס, משלים, סאַטירישע און דראַמאַטישע פֿערזן׳ האָבן נאָך דערצו די גרויסע מעלה, וואָס זייער מענטשן־ליבע און קאַמף פֿאַר יושר איז אַזוי אויפֿריכטיג ווי די אַרבעטער־געזאַנגען פֿון דוד עדעלשטאַט און די אַנדערע ערלעכע פּיאָנעריישע אַרבעטער־דיכטער״.

יעקב מעסטל „אין „יידישע קולטור״, מערץ, 1949):

„סעם ליפּצינ׳ס פֿאַך איז הומאָר. אָבער דער עכטער קאָמיקער, האַלטן טעאַטער־מענטשן, איז אויך צוגלייך אַ טראַגיקער. טרעפֿט איר צווישן זיינע לייכטע שפּילערייען פֿיגורלעך און סיטואַציעס, וואָס רירן אייך מיט זיין טראַגיקאָמיק ביז ווייטיג. אין זיין שרייבן, ווי אין זיין נאַטור, ליגט אַ ניצוץ פֿון אַ סאַטיר — האַלב־ערנסט, האַלב־שפּאַסיג ליפּצין איז שטענדיג אַ שמייכלדייער; אָבער אין זיין שמייכל טליעט ערגעץ־וואו אַ פֿאַר־באָרגענער צער. אין זיין הומאָר איז שטענדיג אַדורכגעזאַפּט מיט עפּעס אַ טיפֿן ערנסט, ווי ער וואָלט וואָרענען: נישט שטענדיג קאָן מען לאַכן!״...

פּ. נאָוויק (פֿון זיין רעצ׳ס, 22טן מאַי, 1954):

„...סעם ליפּצין איז ניט קיין לייכטער יונג און לעבער. אים ארן זאָכן: עס הערט אים ניט אויף צו אין; און ווען ער ווערט אָנגעלאָדן מיט אומרו — און ווען פּאַסירט עס דען ניט? נעמט ער זיך ווידער צום משל מיט׳ן נמשל, ווי מיט העכער פֿערציג יאָר צוריק אויף די סאָציאַליסטישע מיטינגען. אָדער צו די וויצן, צו די גראַמען. און אַלץ מיט אַ מיין, מיט אַ שטאָך, מיט אַ פֿליעסקע פֿון פֿרייד — און אַלץ מיט אַ ציל.

„ליפּצין איז, לויט מיין מיינונג, איבער אַלץ — אַן אינסטיטוציע. און דאָס איז אפשר די בעסטע באַצייכענונג פֿאַר אים. אַ קעמפֿער, אַ בויער, אַ שרייבער, אַ שניידער, אַ קאַמ־פֿיינער, אַ רעדנער, אַ געלט־זאַמלער (פֿאַר דער באַוועגונג), אַ פֿאַרלייענער, אַ פֿריילעך־מאַכער. און דאָס איז ווייט ניט אַלץ. ליפּצין איז אויך געשיכטע. זיין בוך „אַמאָל איז געווען׳ איז איינער פֿון זיינע וויכטיקסטע ביכער. און אַ גרויסער ביישטראָג צו דער געשיכטע, צו דער אינטימער, מענטש־מענטשלעכער געשיכטע פֿון שאַפּ־אַרבעטער, זיינע ליידן און פֿריידן״.

ד. קאַרפּינאָוויטש („פֿאָלקס שטימע״, פּוילן, 25טן פֿעב., 1956).

„...סעם ליפּצין שרייבט ניט גלאַט־אַזוי. זיין שרייבן איז ציל־געווענדעט און ציל־באַוואוסטזיניג.

„אין איינעם פֿון זיינע אַפֿאָריזמען זאָגט סעם ליפּצין: „אַ שרייבער וואָס איז רייך אין געדאַנקען, דאַרף זיך ניט וואַרפֿן מיט קיין ווערטער׳. די דאָזיגע מעקסימע ווענדעט דער אויטאָר אָן קודם־כל לגבי זיך אַליין. זיינע ווערטלעך זיינען קאָנסטרואירט לאַקאָניש און „קאָמפּאַקט׳, אין רעזולטאַט פֿון וואָס זיי זיינען זייער שלאָג־פֿערטיג. זייער שטאָך טרעפֿט אין פּינטל אַריין.

„הגם סעם ליפּצין איז קודם־כל סאַטיריקער און פּעליטאָניסט פֿאַרגעסט ער נישט אונז צו זאָגן, אַז אויך ביים שרייבן הומאָר „מוז דער שרייבער זיין ערנסט׳. די דאָזיגע ערנסטקייט פֿון ליפּצינ׳ס סאַטירע שטאַמט פֿון זיין קלאָרן קלאַסן־באַוואוסטזיין״.

פּ. קאַטאָווסקי („היינט״ אַרגענטינע, 11טן דעצעמבער, 1949):

„סעם ליפּצינ׳ס בוך איז אַ קוואַל פֿון מאַטעריאַל פֿאַר שוישפּילער און דעקלאַמירער. ער איז אַ מזל־ברכה פֿאַר רעציטאַטאָרס און קולטור־אונטערנעמונגען. עס איז פּאַרטיגער מאַטעריאַל, וואָס בעט זיך ממש: נעם און רעציטיר מיך! ס׳איז לעבעדיג און שפּילעוודיג. ס׳איז קרומער שפּיגל. דער עולם וועט לאַכן — אָפּטמאָל פֿון זיך אַליין און — נישקשה — אויך עפּעס לערנען״.

אַ דאַנק אייך!

אין די שווערע טעג פונעם גרויסן גערנאַגל פאַר אַ בעסערן מאָרגן צו לעבן אין פרייד און פרידן, איז מיר געגליקט, וואָס איך קאָן ביישטייערן מיין שרייבן אַרויסצוגעבן אַ שמייכל ביי די אידישע פאָלקס־מאַסן.

דאָס איז פאַר מיר די בעסטע באַלוינונג און דערמוטיגט מיר צו שאַפן.

ביי דער געלעגנהייט דריק איך אויס מיין האַרציגן דאַנק צום בוך־קאָמיטעט, צו די ספּאָנסאָרס, צו אַלע אַבאָנענטן, לייענער און פריינט פאַר זייער אינטערעס און דערמעגלעכן די דערשיינונג פון מיין זעקס־און־צוואַנציגסטן בוך „ווי זאָגט דער פעטער".

דער מחבר

בוך־קאָמיטעט און ספּאָנסאָרס איבערן לאַנד

קענזעס סיטי

לזכרון די קולטור־טוער
ישראל דזשעיקאָבס
(קענזעס סיטי)
סעם מאַנעוויטש
(סט. לואיס)
מאַקס און פרוי אַלטמאַן
סעם און פרידא ברוענער
איזי און אסתר בעקער
די פריינט בעקער
דזשעק און סילוויא קאָהן
גאָס און פרוי
איגלשטיין
רחל פאָזנער
ס. ראַפּעפּאָרט און פרוי
דזש. פאָזנער און פרוי

•

סט. לואיס

לזכרון סעם מאַנעוויטש
פעני און קינדער מאַנעוויטש
לואי און אידיט גערשנזאָן

•

עלסינאָר, קאַליפ.

לזכרון דער קולטור־טוערין
איוואַ שוואַרץ
שמואל שוואַרץ
מ. בלום

דאַלעס, טעקסעס

לזכרון די קולטור־טוער:
אב לאַנדסבערג
(דאַלעס)
טעם און גרישא סאַנשיין
(סאַן אַנטאָניא)
פרענק און לילי מעלניק
הערי און פרוי אַנדער
פ. און פרוי באַקמאַן
דוד פריד
סעם אַלטערפריינט
בעקי לעווין

•

יוסטאָן, טעקסעס

דר. ליאָ און טילי
מייזאַוו און קינדער
לכבוד זייער פאַמיליע אין ישראל
לואי און דאָרע וועקסלער

•

ל. א., קאַליפאָרניע

יעקב און דאָרע ראַבינאָוו
סעם און בעטי ראַבינאָוו
מאַקס און טאַניאַ שטיינבערג
מישא און פעני גאַלאַס
מערי און נייטאַן גאַרפילד

הערשל און סאָניא קאָהן
יוסף און סאָניא קאַראַבעלא
נייטאַן און פרוי קאַרפּילאָוו
יודל פאַרבער
סעם גראָס
נייטאַן און סיליע אַפּעל
ביטריס גרייבער
אייב קענדזער
סעם און פעני העלין
פאולין און ד. רובין
ראוז וואַנעטיק
חיים און חנה בוקרינסקי
באַרנעט און פעני קופער
דזש. און סאָפי גודמאַן
סעם און פרוי קלעמפּנער

•

פּעטאַלומא, קאַליפ.

פּעטאַלומער אידישער
קולטור־קלוב
יוסף און ראוז גרינשפּאַן
לואי און חוה אַלבערט
באָריס און יעטא גורשטיין
א. בינעמאַן (ס. פ. קאַליפ.)
י. דזשעיקאָבסאָן
שאול און פרוי האָפמאַן
טש. און חנה פרידמאַן
(אָקלאַנד, קאַליפ.)
וועלוול און איידע קאַפּלאַן
(ריטשמאָנד, קאַליפ.)

טוסאָן, אַריז.

לזכרון די קולטור־טוער
בערטאַ עפשטיין
משה רעזניקאָוו

חיים עפשטיין און פאַמיליע
חנה בוגין
גאָלדע גייל (פיניקס)
לזכרון איר מאַן ה. גייל

•

יעקב און יהודית מייסטער
(מילוואָקי)

•

לייב בן יצחק סטאַלאָוויטש
(שיקאַגאָ, איל.)
ס. ריסמאַן און פריינט
(דענווער)

•

קאַנאַדאַ

יוסף בעקער
דזש. שטיין

פלאָרידאַ

לזכרון משה האַלטמאַן

רוט האַלטמאַן
אסתר און דזשעק פעלדמאַן
הערשל און כאַסיע קאַרט
מ. און מארטא לענשיטץ
העלען ראָזענאָף
משה דאהינסקי
ס. מאַלעקאָף
זעליג און כאַסיע בוש
נייטאַן און נעטי גאָלוב

•

דעטראָיט

לזכרון
משה און חיה אַקרענט
אהרן און סאַשע דיסטעל
מענדל און חיה גאָלדין
עסטרין
אייזיק און פלאָרא קעסלער
אייב און נעלי בערניקער

מאָריס סיטרין
וועלוול מאַגיד און פרוי
(קליוולאַנד)

•

ניו דזשוירזי

אייב און מערי ראָזען
מאַרקוס און אידיט
זעלצמאַן
חוה און ישראל שורעק
אברהם עפשטיין
איידע און בערל געקער

•

חיים אברך (ראָק איילאַנד)
סעם בלייוויס
(רייסין, וויס.)
דניאל און מרים בעקער
(האַרטפאָרד)
סאָל רעכטמאַן (אַלאַבאַמאַ)
א. ה. לעווענסאָן
(פענסילווייניע)
לואיס סילווערמאַן ((מאַס.)

בוך־קאָמיטעט און ספּאָנסאָרס פון ניו־יאָרק

הערשל און פעני קעסלער
ראובן האָך
גאָלדע דוביצקי
לזכרון איר מאַן
אברהם דוביצקי
שמואל און דבורה בעקער
סאָפי באַבריק
ראַשע און יוסף שאַפּיראָ
דר. מאַקס סילווער
מרים באומעל
אסתר און דזשעק טון
אַרטשי און אַנאַ קאָרן
יעקב און פייגל אַדלער
יוסף אוןביילע טשאַרנאָווער
שמואל און חנה קויפמאַן
פיליפ גאָלדבערג
אָסקאַר לאַנדיס
דוד און פרוי קעס
יוסף ווין
אברהם ראַמבאַם
לואיס סיב
לזכרון זיין פרוי

א. שיינוק
ב. וועלער
יעלוול ראָזענבלאַט
דוד און זאַשע טויכנער
דזש. קאַבלענץ

•

שניהער קולטור טאָסייעטי
לייבל האָפמאַן
אברהם קאַלב
סעם לייבאָוויטש
סאָל פאסיקאָוו
מאָריס שניירמאַן
סעם און אסתר סטוירן
סערע אָדעסער
לזכרון אירווינג אָדעסער

•

אַראָן האַליטשין
עליאַס מאַרקס
אסתר און סעם קעלערמאַן
ראובן בודא
אַנאַ קוואַסניק
י. לעווין
היימאַן סילווער

יאַנקל דאָראָשקין
רוט קעניגסבערג
חיים און ראוז אייזענבערג
דוד און סאָפי ראָזען
עמאַ און דזשעק בורלאַנט
סאָניא טשייקין
אייב קליין
מילי האַלפערן
לזכרון איר מאַן
אב. האַלפערן
דוד פלוגער
היימאַן הענדלמאַן
מאַקס און סיליע
לינדענבאום
יאַשא אייזענבערג
לזכרון דר. מאַניא
אייזענבערג
יעקב (פאַפּ) און אניוטא
ראַטמאַן
ישראל און סילוויא גאַרעליק
אַנאַ ווייסמאַן
לזכרון לאַזאַר ווייסמאַן